

Läänemaa aastaraamat 2015

Lääne Maavalitsus

2016

Koostaja ja väljaandja Lääne maavalitsus

Täname kõiki kaasautoreid!

Keeleline toimetaja Krista Kumberg
Küljendus ja kujundus Carp Studio OÜ

Fotod: Arvo Tarmula, Merilin Kaustel-Lehemets, Markus Sein, Tõnis Krikk, Leevi Reinaru, Rita Helisma, Aive Aasmäe, Erkki Lass, Ülle Lass, Gertrud Alatare, Anu Seeman, Danguole Tamberg, Macca Sheriffi, Priit Vain, Madis Veltman, Neeme Sihv, Liset Kuusik, Sirje Laas, Ain Saare, Olev Kaas, Arno Peksar, Tiit Seiton, Andres Huul, Airi Aavik, Pille Heinleht, Maire Koppelmaa, Arne Kivistik, Sirje Mänd ning asutuste pildikogud.

Lääne maavalitsus
Lahe 8
Haapsalu 90503
Tel 472 5600
info@laane.maavalitsus.ee
laane.maavalitsus.ee

Sisukord

6 Hea lugeja!
7 Lääne maakonna rahvastik
9 Turvalisus
11 Maareform
12 Planeeringud
15 Maakondlike arendusrahade kasutamine 2015
17 Hajaasustuse programm
18 Kohaliku omaalgatuse programm 2015 Läänemaal
22 Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm
23 Bussiliiklusest Läänemaal
24 Meretransport
26 Aasta ema ja aasta isa
27 Läänemaa Kultuuripärl 2015
28 2015 — digikinode aasta Läänemaal
29 Kultuur
31 Programm „Teater maal“ Läänemaal
32 Sport
44 Läänemaa Koolispordi Liit
46 Aasta õpetaja 2015
46 Aastate õpetaja 2015
48 Parimad lõpetajad kevadel 2015
50 Läänemaa lasteaiad 2015/2016
51 Läänemaa koolid 2015/2016
52 Täiskasvanud õppija nädal
54 Sotsiaalhoolekanne
57 Sotsiaalteenused
61 Tervishoid
64 Noorsootöö
73 Lääne maakonna alaealiste komisjon

75 Sihtasutus Haapsalu ja
Läänemaa Muuseumid Ilon Wiklandi aastal

77 Rannarootsi muuseumi järjekordne tegus aasta – 2015

83 Kirikud ja kogudused 2015

88 Läänemaa Turism

91 Keskkonnaamet

98 Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo aastal 2015

100 Läänemaa Arenduskeskus 2015

104 Läänemaa päästepiirkond

107 Kaitseliidu Lääne malev

110 Maanteeameti Haapsalu büroo

122 Maksu- ja Tolliameti
Haapsalu teenindusbüroo 2015. aastal

127 Politsei- ja piirivalveameti Lääne prefektuuri
Haapsalu politseijaoskond

132 Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

135 Põllumajandusameti Lääne keskus

140 Terviseameti Lääne talitus Haapsalu esindus

144 Läänemaa Töötukassa

153 Veeteede Amet

159 Haapsalu linn

163 TLÜ Haapsalu Kolledž

171 Haapsalu Kutsehariduskeskus

179 Haapsalu Rahvaülikool 2015

181 Läänemaa Ühisgümnaasium 2015

196 Haapsalu Põhikool

198 Haapsalu Nikolai kool

202 Haapsalu lasteaed Tõruke

207 Haapsalu lasteaed Vikerkaar

209 Hanila vald

212 Virtsu Kool

215 Kullamaa vald

222 Kullamaa Keskkool

226 Lihula vald

235 Lääne–Nigula vald

238 Risti Lasteaed

239 Martna vald

241 Martna Põhikool

243 Noarootsi vald

259 2015 oli Noarootsi hariduselu juubelite aasta

263 Nõva vald

266 Nõva kool

272 Ridala vald

285 Ridala Põhikool

291 Ridala lasteaed

296 Vormsi vald

Hea lugeja!

Sinu ees on Läänemaa aastaraamat 2015. Seekord on maakonna aastaraamat jällegi elektroonilisel kujul, kätte saadav koduleheküljedelt ja ka mälupulkadel maakonna raamatukogudes ja koolides. Nii on aastaraamatu väljaandmine soodsam ja kasutamine lihtsam.

Miks üldse maakonna aastaraamatut otsida? Siia on koondatud ülevaated maakonnas 2015. aastal tehtust valdkondade kaupa, fakte sündmuste ja põhiliste statistiliste näitajate kohta. Kui vajate maakonna kohta infot kas oma ettevõtluse, kutsetöö või vabatahtliku tegevuse käigus, siis on just aastaraamat see koht, kuhu esimesena pilk heita. Väga hea abimees lisaandmete otsmisel on ka Statistikaameti koduleheküljg, kus piirkondlikus portaalis *http://www.stat.ee/pp* on nii häid andmeid, kui maakondade vahelisi võrdlusi välja toodud.

Kas teadsite et:

- 31.12.2015 oli Äriregistri andmetel Läänemaal registreeritud 815 MTÜd, nende hulgas 523 tavalist mittetulundusühingut. Sihtasutusi oli registreeritud 21.

- Kaitseliiduga on seotud pea 4% Läänemaa ja Hiiumaa elanikkonnast, samas kui Eesti keskmine on 1,5%.

- Aastal 2015 registreeritud kuritegudest avastati Läänemaal 74%. See on oluliselt kõrgem Eesti keskmisest, mistõttu on see märkimisväärne tulemus.

- Vanim Läänemaa peigmees oli 73 ja pruut samuti 73-aastane.

- Statistikaameti andmetel on Läänemaal majutatute arv viimasel kolmel aastal tõusnud. Kui 2013. aastal oli majutatute arv kokku 74 378, siis 2015. aastal on selleks arvuks 83 976.

- 15. aprillil avati Haapsalus uus kino. Aasta jooksul käis Haapsalus kinos üle 18 000 inimese. Võrdluseks – 2014. aastal käis kinos 7146 inimest.

- 31.12.2015 oli spordiliit Läänela katusorganisatsiooniks 40 spordiklubile, -seltsile ja -liidule.

Need ja paljud teised faktid leiad Läänemaa aastaraamatust. Head lugemist!

Lugupidamisega

NEEME SUUR
Lääne maavanem

Lääne maakonna rahvastik

Rahvastikuandmed

Rahvastikuregistri andmeil elas 1. jaanuaril 2016 Läänemaal 25 210 inimest, neist 49% mehi ja 51% naisi. Võrreldes 1. jaanuari 2015 aasta elanike arvuga, milleks oli 25 512, on Läänemaa rahvaarv vähenenud 302 inimese võrra.

Linn, vald 01.01.2015	Elanike arv 01.01.2016	Elanike arv	Muutus	Mehi	Naisi
Haapsalu linn	10 581	10 426	-155	4640	5786
Hanila vald	1481	1456	-25	752	704
Kullamaa vald	1142	1122	-20	580	542
Lihula vald	2351	2314	-37	1156	1158
Lääne-Nigula vald	4162	4142	-20	2111	2031
Martna vald	806	781	-25	415	366
Noarootsi vald	849	840	-9	457	383
Nõva vald	372	371	-1	200	171
Ridala vald	3353	3343	-10	1698	1645
Vormsi vald	415	415	0	252	163
Kokku valdades	14 931	14 784	-147	7621	7163
Kokku maakonnas	**25 512**	**25 210**	**-302**	**12 261**	**12 949**

Sünnid ja surmad

Maakonnas registreeriti 2015. aastal 209 sündi. Poisse sündis 114 ja tüdrukuid 95. Kaksikuid sündis kaks paari – üks paar tüdrukuid ja üks segapaar. Enim esitasid vanemad lapse sünni registreerimisel ühise avalduse isaduse omaksvõtuks 130 korral. Vanemad olid registreeritud abielus 72 vastsündinul, ning seitsmel lapsel oli ainult ema. Kõige enam lapsi sündis perre ema esimese lapsena – 81 last. Teise lapsena sündis 68, kolmanda lapsena 41, neljanda lapsena 10, viienda lapsena 4, kuuenda lapsena 3, seitsmenda lapsena 1 ja kaheksanda lapsena 1 laps.

Populaarsemad poiste eesnimed olid Joosep, Rasmus ja Kristjan ning tüdrukute nimedest Eliise, Mirtel ja Kertu.

Maakonnas registreeriti 2015. aastal 321 surmajuhtumit. Maakonnas suri 148 meest ja 173 naist.

Abielud

Abielusid sõlmiti 2015. aastal Lääne maavalitsuses 87. Läänemaa vaimulikud sõlmisid üheksa abielu. Paare, kus nii pruut kui peigmees astusid abiellu esma-

kordselt, registreeriti 59. Noorim peigmees oli 19 ja pruut 18-aastane. Vanim peigmees oli 73 ja pruut samuti 73-aastane. Üks ühine laps oli 26 paaril, kaks last 10 paaril ja kolm last kahel paaril. Varasuhte valikust oli populaarne valik ühisvara, mille kasuks otsustati 73 korral. Lahusvara kasuks otsustati 20 korral ja vara juurdekasvu tasaarvestus valiti varasuhtena kolmel korral.

Abielulahutused

Lääne Maavalitsuses lahutati 20 abielu. 1-2 aastat kestnud abielusid lahutati üks, 3-5 aastat kestnud abielusid seitse, 6-10 aastat kestnud abielusid neli, 11-16 aastat kestnud abielusid kolm, 20-30 aastat kestnud abielusid kolm ja üle 30 aasta kestnud abielusid lahutati kaks.

Nimemuutmised

Ministri käskkirjaga anti uus eesnimi ühele inimesele ja maavalitsus otsusega anti uus perekonnanimi 12 inimesele.

9

Turvalisus

Kogukondliku turvalisuse 2015. aasta väikeprojektide toetusprogramm

Kogukondliku turvalisuse loomisse panustavate vabaühenduste ja rühmade väikeprojektidele riigieelarvest toetuse andmise eesmärk on edendada kohalikku ja piirkondlikku algatust turvalise elukeskkonna loomisel, suurendada turvalisuse loomisse panustavate ühenduste vahelist koostööd, sh edendada võrgustikupõhist toimimist, ning aidata kaasa vabaühenduste võimekuse tõstmisele maakondades.

Toetava projekti maksimaalne summa on üldjuhul 3000 eurot. Läänemaale eraldati vahendeid 12 000 eurot.

Programmist toetatavad tegevused on:

- seminaride korraldamine, selgitamaks välja kogukonnakeskseid turvalisuse probleeme ja pakkumaks lahendusi;
- organisatsioonide vahelise koostöö edendamiseks korraldatavad konverentsid ja seminarid;
- maakonna või piirkonna kogukondliku turvalisuse edendamiseks tehtavad uuringud, analüüsid, strateegiad, arengukavad ja tegevuskavad, sh terviseprofiilide koostamine ning uuendamine;
- koolituste ja õppevisiitide korraldamine vabaühenduste ja vabatahtlike võimekuse tõstmise eesmärgil;
- reageerimisvõimekuse tõstmiseks soetatava inventari ostmine;
- ühenduste tööks vajalike töövahendite soetamine;
- elukeskkonda turvalisemaks muutvad investeeringud;
- ühenduste olmetingimuste parandamine.

2015. aastal toetati alljärgnevaid taotlusi:

Toetuse saaja	Toetatud projekt	Toetuse summa eurodes
1. Ridala Pritsumeeste Selts MTÜ	Puuduva varustuse soetamine Ridala VPK päästeautodele	2516
2. MTÜ Vormsi Merepääste Selts	Vormsi Merepääste Seltsi reageerimisvõimekuse tõstmine läbi isikukaitsevahendite soetamise	2556
3. MTÜ Kodukant Läänemaa	Ohutult vees ja vee ääres	1102
4. MTÜ Priitahtlikud Pritsumehed	Kirna ja Palivere vabatahtlike komandode valmisoleku ja reageerimisvõimekuse tõstmine	1399
5. Lääne-Nigula Vallavalitsus	Lääne-Nigula valla lasteaialapsed nähtavaks	1216
6. MTÜ Hanila Tuletõrje Selts	Ujuvpump Niagara soetamine	1440
7. Mittetulundusühing Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm	Veeohutuskoolitus veesõiduki kasutajatele	1769
KOKKU		12 000

ÜLLE JAANSALU
Arengu- ja planeeringuosakonna vanemspetsialist

Maareform

Omavalitsus	Omavalitsuse pindala ha	Katastriüksuste arv	Katastriüksuste pindala ha	Katastrisse kantud maa %
Haapsalu linn	1 109	2 464	1 069,0	96,4
Hanila vald	23 387	2 661	22 941,9	98,1
Kullamaa vald	22 453	1 670	22 134,3	98,6
Lihula vald	37 532	3 335	37 336,7	99,5
Lääne-Nigula vald	50 879	4 866	49 360,2	97,0
Martna vald	27 060	2 008	26 794,1	99,0
Noarootsi vald	30 344	3 941	29 440,1	97,0
Nõva vald	12 977	1 010	12 628,4	97,3
Ridala vald	26 072	5 870	25 463,8	97,7
Vormsi vald	9 498	1 774	8 918,8	93,9
Kokku	**241 311**	**29 599**	**236 087,2**	**97,8**

Katastrisse kantud maad (ha) seisuga 31. detsember 2015
(kasutatud Maa-ameti maakatastri statistika andmeid)

2015. aasta lõpuks oli Läänemaal reformitud maa osakaal maakonna pindalast 97,8%, millega Lääne maakond oli 7.-9. kohal maakondade reformituse osas.

Maa-amet kasutab elektroonilistest andmekogudest pärinevaid märksa täpsemaid andmeid, mistõttu selgus, et Eesti pindala on varasemast 112 km2 võrra suurem. Tänu Läänemaa väga pikale rannajoonele ja merepiiri taganemisele lisandus maakonnale pindala ca 48 km2, mis kajastub ka reformitud maade arvestuses.

2015. aastal jätkusid mitmesugused maareformi protsessid maaomandi tekitamiseks, sh:

- maade erastamismenetlused – vabade põllu- ja metsamaade juurdeerastamised olemasolevate kinnistute juurde;
- maade riigi omandisse jätmised – Maa-ameti poolt riigi reservi jätmiseks, maavalitsuse poolt kasutusvalduste seadmiseks põllumajandustootjatele ja hoonestusõiguste seadmiseks ehitiste omanikele;
- maade munitsipaliseerimised kohalike omavalitsuste ehitiste ja rajatiste juurde.

JÜRI INDUS
Maatoimingute talituse juhataja

Planeeringud

Järelevalve

2005. aastal moodustas maavanem Lääne maakonnas planeeringute tõhusamaks kontrolliks ja planeeringute kvaliteedi tõstmiseks omavalitsuste, riigiasutuste ja planeerijate vahel planeeringute järelevalve komisjoni. 2015. aastal vaatas komisjon üle materjalid 13 algatatud ja 8 kehtestatud detailplaneeringu kohta, maavanema heakskiitu küsiti kahele detailplaneeringule. Planeeringutega seotud vaidlusi, mida maavanem lahendas, oli 2015. aastal kolm.

Lääne maakonnaplaneering

Lääne maakonnal on kehtiv maakonnaplaneering aastast 2000, seega on pea kuusteist aastat vana planeering ajale jalgu jäänud. Tulenevalt aegunud maakonnaplaneeringutest, algatas Eesti Vabariigi Valitsus 18.07.2013 kõigis Eesti maakondades sh Lääne maakonnas maakonnaplaneeringute koostamise.

2015. aasta mais leiti hanke tulemusel Lääne maakonnaplaneeringu konsultandiks OÜ Hendrikson ja Ko, kes alustas koostöös arenduskojaga (maavanema juurde moodustatud nõuandev komisjon) maakonnaplaneeringu koostamist. Septembris tutvustati keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi ning lepiti kokku maakonnaplaneeringus käsitletavad teemad. Novembris kiitis Keskkonnaamet Lääne maakonnaplaneeringu KSH programmi heaks ning detsembri alguses tutvustati maakonnaplaneeringu esimest eskiislahendust arenduskoja liikmetele, kes andsid olulist sisendit planeeringulahenduse korrigeerimiseks ja muutmiseks.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringud

Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine

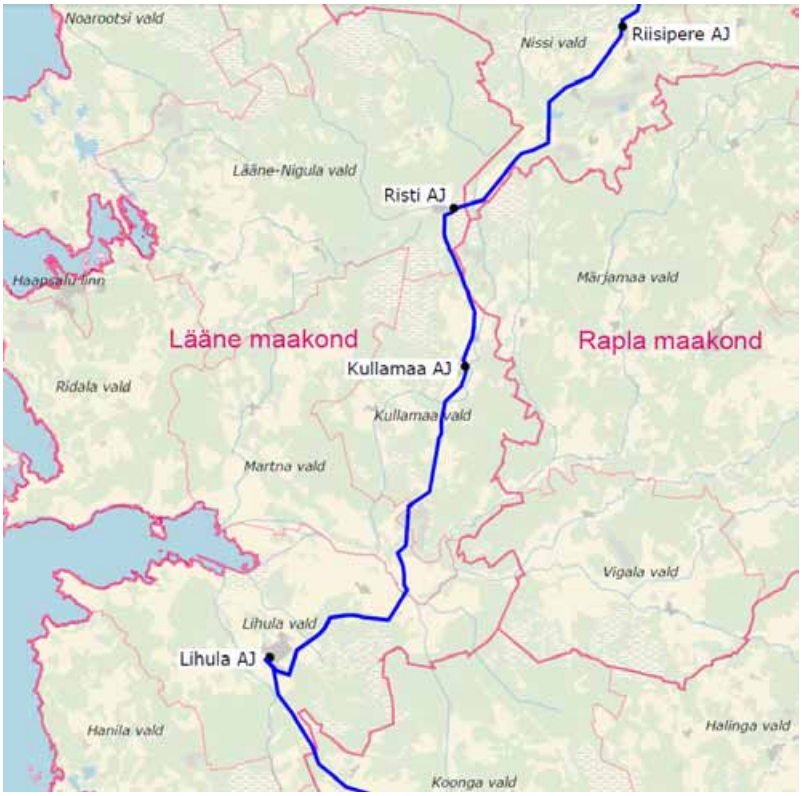
Jätkus Lääne maavanema poolt 2011. aastal algatatud teemaplaneeringu koostamine Harju-, Lääne- ja Pärnumaad ühendava Harku-Lihula-Sindi 330/110 KV elektriliini trassi asukoha määramiseks. Lääne maakonnas kulgeb planeeritava elektriliini trass läbi Lääne-Nigula, Kullamaa, Martna ja Lihula valdade.

2015. aasta esimeses pooles toimusid Kullamaa ja Martna valdades täiendavad arutelud, kuid lõpliku kokkulepet ei saavutatud. Maavanem luges teemaplaneeringu Kullamaa ja Martna osas kooskõlastatuks ning võttis teemaplaneeringu vastu 26.08.2015 korraldusega nr 1-1/15/128.

Teemaplaneeringu ja selle KSH aruande avalik väljapanek toimus 16. septembrist – 15. oktoobrini. Avaliku väljapaneku ajal esitati maavanemale kokku 12

ettepanekut ja vastuväidet, millest kaks olid ametkondade ettepanekud sõnastuse korrigeerimiseks. Kullamaa valla lahenduse osas esitati kaheksa vastuväidet, sealhulgas Kullamaa vallavalitsuse oma. Nii Martna kui ka Lihula valla lahenduse vastu oli üks inimene. Avalikud arutelud toimusid 9. kuni 11. novembrini, arutelude käigus vastuväiteid esitanud isikutega kokkuleppele ei jõutud.

Detsembris esitas maavanem teemaplaneeringu KSH aruande Keskkonnaametile heakskiitmiseks.

Joonis 1. Planeeritava Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini lahendus Lääne maakonnas

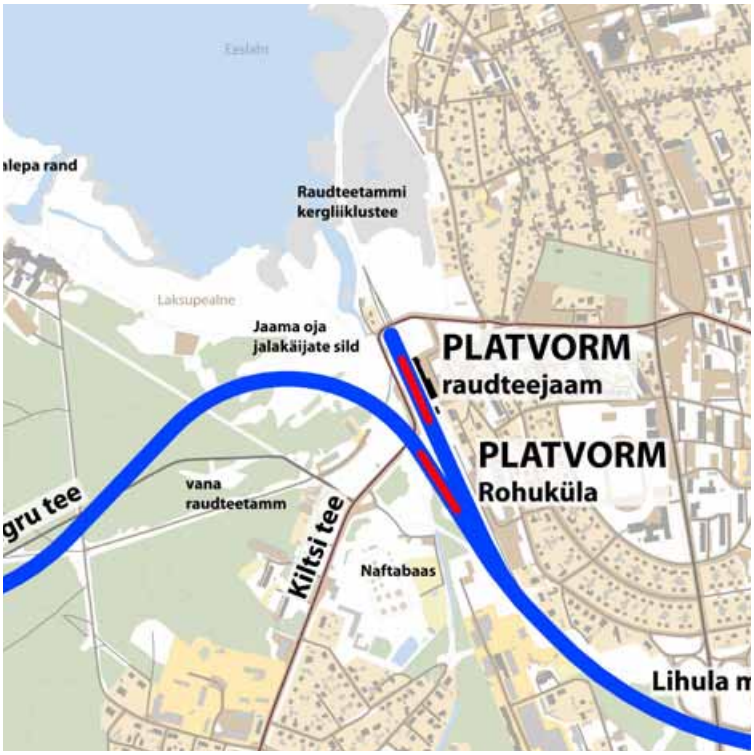
Joonis 2. 110/330 kV elektriliin

Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine

2015. aastal jätkati ka 2012. aastal algatatud Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudtee teemaplaneeringu koostamist. Teemaplaneeringuga määratakse raudteetrassi koridor, mille sisse peab hilisema projekteerimise käigus mahtuma raudtee koos kaitsevööndiga. Raudteetrass planeeritakse täies pikkuses elektrifitseerituna koos vajalike jaamade, peatuskohtade ja toetava infrastruktuuriga.

2015. aasta mais-juunis tutvustati teemaplaneeringu I eskiisi ning KSH programmi. I eskiisi rõhuasetus oli võimalikel uutel trassikoridoridel ning ülesõitude temaatikal. KSH programmis kirjeldati planeeritava tegevuse eesmärki, mõjutatavat keskkonda ning mida ja millal hindama hakatakse.

Detsembris korraldas maavalitsus küsitluse selle kohta, kus peaks asuma planeeritav peatuskoht Haapsalu linnas vana raudteejaama piirkonnas. Peatuskoht sõltub Riisipere-Haapsalu ja Haapsalu-Rohuküla raudteelõikude ühendamise lahendusest. Kokku pakuti küsitlusega välja neli alternatiivi – kaks läbi Rohuküla otseläbimurde ning kaks läbi Õhtu-Kalda tupiku. Küsitlusele vastas kokku 270 inimest. 50% vastanutest eelistas Rohuküla otseläbimurret, 32% Rohuküla otseläbimurde ja ajaloolise jaama kombinatsiooni. Mõlemad Õhtu-Kalda alternatiivid said võrdselt 9% häältest.

Joonis 3. Haapsalu raudteejaama piirkonna lahendus teemaplaneeringus

GRETE KINDEL
Arengu- ja planeeringuosakonna juhataja asetäitja
LIIS MOOR
Projektijuht

15

Maakondlike arendusrahade kasutamine 2015

Maakondliku arendustegevuse programm (Maakar) on ellu kutsutud maavanemale Eesti Vabariigi Valitsuse seadusega pandud kohustuse – hoolitseda maakonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu eest, täitmiseks.

Lääne maavalitsusele eraldati 2015. a riigieelarvest maakondlikuks arendustegevuseks 24 190 eurot.

Maakondliku arendustegevuse programmi vahendite kasutamise põhimõtteks on tagada rahalised vahendid valdkondade tegevuskavades kirjeldatud tegevuste, ürituste ja projektide elluviimiseks. Lisaks sellele on võimalik kasutada antud programmi vahendeid näitamaks omafinantseeringut, kui teemakojad taotlevad toetust erinevatest Euroopa Liidu struktuurfondidest.

Maakondliku arendustegevuse programmi vahenditega on 2015. a toetatud järgmisi tegevusi:

- maakonna tutvustamise, turundamise ja mainekujundusega seonduvad tegevused ning üritused, sealhulgas ettevõtluskeskkonna parendamine ja turismi sihtpiirkonna tutvustamine – 34% vahenditest summas 8 348,48 eurot;
- avaliku ja erasektori partnerluse ning maakonna arengu edendamiseks korraldatavad konverentsid ja seminarid ning arendusprojektide käivita-mine või arendussuundade määratlemine – 57% vahenditest summas 13 741,52 eurot;
- maakondlike konkursside ja tunnustusürituste korraldamine – 9% vahenditest summas 2 100 eurot.

Projektide raames on korraldatud seminare-koolitusi 12 korral, mainekujunduse üritusi 2, konverentse-tunnustusüritusi 4, trükiseid 4, õppevisiite 2 ja muid valminud dokumente 2.

Nr	Taotleja	Projektid	Eraldatud summa eurodes
1.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Lääne-Eesti loomeettevõtete kultuuripärandist inspireeritud tootearendus	1 555
2.	Lääne Maavalitsus / Maris Saar	Läänemaa aastaraamat 2014	1 653
3.	Läänemaa Turism MTÜ	Läänemaa Turism MTÜ liikmemaks ja regiooniüleses koostöös osalemine Lääne-Eesti Turism MTÜ-s	3 195
4.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Läänemaa Sädeinimeste tunnustamine Ühisnädalal	300
5.	MTÜ Matsalu Loodusfilmide Festival	13. Matsalu loodusfilmide festival	960
6.	MTÜ Lihula Muusikapäevad	Rahvusvahelise klassikalise muusika festivali „Lihula Muusikapäevad" korraldamine	640
7.	Lääne Maavalitsus / Merle Mäesalu	Läänemaa arendustöötajate õppereis Setumaale	900
8.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Lääne maakonna turundus ja investorteenindus 2015 sügisel	5 636
9.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Noorte ettevõtlikkuse edendamine ja haridusuuendus Läänemaal 2015	4 550
10.	SA Läänemaa Arenduskeskus	Läänemaa loomemajanduse edendamine	1 000
11.	Lääne maavalitsus / Anneli Vaarpuu	Täiskasvanud Õppija Nädala tunnustusüritus	300
12.	Läänemaa Turism MTÜ	Lääne-Eesti IV Turismikonverents ja ettevõtjate tunnustamisüritus 25.-26. november 2015 Läänemaal	1 500
13.	Läänemaa Turism MTÜ	Matkamess 2016 ja Tourest 2016 pinnarendi kulude osaline katmine	1 000
14.	Lääne Maavalitsus / Liis Moor, projektijuht	Riisipere – Haapsalu – Rohuküla raudteelõigu eskiisprojekti täpsus-tamine	1 000
		KOKKU	24 190

ÜLLE JAANSALU
Arengu- ja planeeringuosakonna vanemspetsialist

Hajaasustuse programm

Programmi elluviimise periood on 2015. a.

Programmi eesmärgiks on tagada hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele head elutingimused, ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades.

Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist majapidamiste vee- ning kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Programmi finantseeritakse riigi eelarvest. Lisaks riigile finantseerivad programmi elluviimist kohalikud omavalitsused (KOV) ja iga kohaliku omavalitsuse üksus saab programmis osaleda vaid juhul, kui panustab rahaliselt vähemalt samas mahus kui riik.

Taotleja rahastamise põhimõtte kohaselt rahastab riik ühe kolmandiku projekti maksumusest, teise kolmandiku kohalik omavalitsus ja kolmanda taotleja ise.

2015. aasta programmis osalemist ja rahastamist iseloomustab alljärgnev tabel:

Kohalik omavalitsus	Esitatud projektide arv	Toetatud projektide arv	Toetatud projektide kogumaksumus eurodes	sh toetus (KOV + riik) eurodes
Hanila vald	19	10	38 617	25 744
Kullamaa vald	12	5	15 678	10 347
Lihula vald	5	3	11 568	7 712
Lääne-Nigula vald	18	12	51305	34 000
Martna vald	9	3	10 659	6 000
Noarootsi vald	15	6	27206	18 138
Ridala vald	18	12	56 146	37 302
Vormsi vald	5	1	9 658	6 439
KOKKU	101	52	220 840	145 684

2015. aastal rahastatud taotlused valdkonniti:

Valdkond	2015
Veesüsteemide valdkonna tegevus	39
Kanalisatsioonisüsteemide valdkonna tegevus	23
Juuredepääsuteede valdkonna tegevus	1
Autonoomsete elektrisüsteemide valdkonna tegevus	0

ÜLLE JAANSALU
Arengu- ja planeeringuosakonna vanemspetsialist

Kohaliku omaalgatuse programm 2015 Läänemaal

Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) 2015. aasta kevadvooru laekus Läänemaalt kokku 46 projektitaotlust mahus 69 140 eurot. Seda oli kasutada olevatest vahenditest ligi kaks korda enam. Kevadvoorus oli kasutada 30 000 eurot.

Projektitaotluste kogumaht oli 84 620 eurot, millest omafinantseering moodustass 18,3%.

Kohalike omavalitsuste järgi jagunesid projektitaotlused järgnevalt:

Jrk nr	Kohalik omavalitsus	Meede 1	Meede 2	Taotluste maht kokku (eurodes)	Taotluste arv
1.	Läänemaa	12 097	2 220	14 317	11
2.	Haapsalu	5 986	7 220	13 206	8
3.	Lääne-Nigula	5 771	1 895	7 666	7
4.	Lihula	2 471	5 800	8 271	5
5.	Hanila	2 403	4 621	7 025	5
6.	Vormsi	1 954	4 000	5 954	3
7.	Ridala	3 052	1 925	4 978	3
8.	Martna	1 748	2 000	3 748	2
9.	Noarootsi	0	1 996	1 996	1
10.	Nõva	1 974	0	1 974	1
	Kokku	37 461	31 679	69 140	46

Hindamiskomisjoni ettepaneku alusel loeti programmi tingimustele vastavaks ning toetati 22 projektitaotlust kogusummas 29 926 eurot.

Meede 1 – Kogukonna areng

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus (eurod)	Omavalitsus
1.	Rõude Küla Selts	Käsitöövõtete mitmekesistamine „Taimest loodud"	1 748	Martna
2.	Haapsalu Käsitööselts	Haapsalu IV pitsipäev	2 000	Haapsalu
3.	Läänemaa Puuetega Inimeste Töötuba	Eriline keraamika erilistele inimestele!	648	Läänemaa

4.	Keskaegne Lihula	Raamatu „Lugusid Lihula ajaloost“ koostamine ja trükkimine	1 000	Lihula
5.	Läänemaa Puuetega Inimeste Koda	Savitöötoad Läänemaa puuetega inimestele	723	Läänemaa
6.	Peraküla Teater	Peraküla lestafestival	1 974	Nõva
7.	Ridala Spordiklubi	Ridala 25. külademängud	1 528	Ridala
8.	Ühendus Asuküla Selts	Kodukandipäev Leib Meie Laual	1 524	Ridala
9.	Piirsalu Küla Selts	Piirsalu õmbluspäevad	1 320	Lääne-Nigula
10.	Innovatsioonikeskus Innokas SA	Robootika ja programmeerimise koolitus	1 986	Läänemaa
11.	Lääne Maakonna Spordiliit Läänela	Läänemaa võistkondlik sarivõistlus	937	Läänemaa
	KOKKU		15391	

Meede 2 – Elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamine

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus (eurod)	Omavalitsus
1.	Spordiklubi Martna	Martna kogukonna teenuste arendamine jõusaali masina soetamise kaudu	2 000	Martna
2.	Lihula valla spordiklubi	Lihula Mõisamäe ketasgolfi pargi rajamine	2 000	Lihula
3.	Piirsalu Küla Selts	Piirsalu laulukoorile kergtelgi soetamine	374	Lääne-Nigula
4.	Siil Stuudio	Inspireerivad villatööd	1 002	Lääne-Nigula
5.	Innovatsioonikeskus Innokas SA	3D printimise teenuse käivitamine	1 800	Läänemaa
6.	Kinksi Küla Selts	Kinksi külaplatsi ratsaspordiväljaku lasipuu renoveerimine	1 185	Hanila
7.	Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm	Vabatahtlike otsinguvõimekuse ja -valmiduse tõstmine	1 150	Läänemaa
8.	Läänemaa Puuetega Inimeste Töötuba	Erivajadustega noored konkurentsivõimelised tööturul	838	Läänemaa
9.	Muusikatuba Päevalill	Muusikaisntrumendid muusika õppijatele	2 000	Lihula
10.	Kirimäe Külaselts	Nihka küla infostendi rajamine	258	Lääne-Nigula
11.	EELK Ridala Püha Maarja-Magdaleena kogudus	Laste mänguväljak Ridalas	1 925	Ridala
	KOKKU		14534	

Kohaliku omaalgatuse programmi sügisvoorus laekus Läänemaalt kokku 29 projektitaotlust mahus

42 282 eurot, mida oli ligi 2,6 korda enam kui kasutada vahendeid. Projektitaotluste kogumaht 56 177 eurot, millest omafinantseering moodustas 27,7%.

Kohaliku omaalgatuse programmi 2015. aasta sügisvoorus oli kasutada 16000 eurot.

Tegevuspiirkondade järgi jagunesid projektitaotlused järgnevalt:

Jrk nr	Tegevus-piirkondade järgi	Meede 1	Meede 2	Taotluste maht kokku (eurod)	Taotluste arv
1.	Hanila	1 869	6 347	8 217	5
2.	Läänemaa	6 375	1 791	8 166	5
3.	Lääne-Nigula	1623	4 665	6 289	6
4.	Vormsi	2 000	3 355	5 355	3
5.	Martna	2 000	2 386	4 386	3
6.	Lihula	0	4 000	4 000	2
7.	Noarootsi	3 100	0	3 100	2
8.	Haapsalu	391	2 000	2 391	2
9.	Kullamaa	376	0	376	1
	Kokku	17736	24 545	42 282	29

KOP Lääne maakondliku komisjoni ettepanekul rahastati 2015. aasta sügisvoorus Lääne maavanema otsusega 10 projekti kogumahus 14 241,36 eurot.

Programmi kogukonna arengu meetme (meede 1) eesmärgiks on tugevad kogukonnad, kogukonna identiteedi tugevnemine, kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasv ning tõhusam koostöö. Teiste hulgas said toetust kohaliku haridusajaloopärandi jäädvustamiseks MTÜ Noarootsi Rahvaselts raamatu „Noarootsi haridusajaloo jäädvustamine“ väljaandmiseks. MTÜ Saunja Loodushariduskeskus Rannakalandust tutvustavate õppepäevde korraldamiseks ja MTÜ Verstapost Kodukandi perepäev looduses läbiviimiseks.

Programmi elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamise meetme (meede 2) eesmärgiks on kogukonnaliikmete ühistegevust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide ja kogukonnaliikmetele vajalike teenuste olemasolu/tagamine. Teiste hulgas toetati MTÜ-d Kinksi Küla Selts uute istepinkide paigaldamist Kinksi spordiväljakule. MTÜ Vormsi Merepääste Selts sai toetust Vormsi Merepääste Seltsi otsingu- ja päästevõimekuse ning valmiduse tõstmiseks.

Meeldiv oli, et sügisvoorus oli päris mitut uut taotlejat ning huvitavat ideed, mis ka rahastust said.

Meede 1 – Kogukonna areng

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus (eurod)	Omavalitsus
1.	Saunja Loodushariduskeskus	Rannakalandust tutvustavad õppepäevad	1 550	Lääne-Nigula
2.	Tervem Noarootsi	Noarootsi käsitöö meie kätes	1 798	Noarootsi
3.	Noorte Vaba Aeg	Läänemaa noorte kogukonnapäev	1 116	Haapsalu
4.	Verstapost	Kodukandi perepäev looduses	1 796	Haapsalu
5.	Noarootsi Rahvaselts	Noarootsi haridusajaloo jäädvustamine	551	Noarootsi
	KOKKU		6 812	

Meede 2 – Elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamine

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimi	Toetus (eurod)	Omavalitsus
1.	Kinksi Küla Selts	Statsionaarsed pingid Kinksi spordiväljakule	1 122	Hanila
2.	Vormsi Merepääste Selts	Vormsi Merepääste Seltsi otsingu- ja päästevõimekuse ning valmiduse tõstmine	2 000	Vormsi
3.	Innokas SA	Innokas ratastel teenus käivitamine	1 791	Haapsalu
4.	Vanamõisa Külade Ühendus	Vanamõisa pargi regulaarne korrashoid murutraktori abil	2 000	Lihula
5.	Rälby Külaselts	Rälby külalugu nähtavaks	514	Vormsi
	KOKKU		7 428	

MATI KALLEMETS
Maaelu peaspetsialist

Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm

Programmi rahastatakse Eesti riigi eelarvesse laekuvast hasartmängumaksust.

Programmi eesmärgiks on kvaliteetsema kohaliku elukeskkonna loomiseks ja arendamiseks toetada regionaalseid investeeringuid laste, noorte, perede, vanurite ja puuetega inimeste jaoks, parandamaks nende hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimusi.

Toetust antakse esitatud taotluse alusel ehitus-, rekonstrueerimis- ja remonttöödeks hoonetes või rajatistes. Toetust taotletakse, antakse ja kasutatakse projektipõhiselt.

Programm käivitati 1998. aasta mais.

Toetuse piirsumma ühe taotleja kohta on 32 000 eurot.

Kui taotluse esitab kohaliku omavalitsuse üksus, mis on ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse kohaselt, on taotluse piirsummaks ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta 32 000 eurot ja lisaks 6 400 eurot iga ühinenud omavalitsuse üksuse kohta.

Nr	Taotleja	Projekt	Taotlus €	Rahastus €
1.	Lääne-Nigula vallavalitsus	Palivere põhikooli avatäidete vahetamine	51 000	51 000
2.	Vormsi vallavalitsus	Vormsi rahvamaja renoveerimise II etapp	21 548	21 548
3.	Martna vallavalitsus	Martna lasteaia katuse rekonstrueerimine	32 000	32 000
4.	Haapsalu linnavalitsus	Haapsalu Sotsiaalmaja invatõstuki ehitus 2016	31 956	31 956
5.	Kullamaa vallavalitsus	Kullamaa lasteaia hoone soojustamine	32 000	32000
			KOKKU	168 504

ÜLLE JAANSALU
Arengu- ja planeeringuosakonna vanemspetsialist

Bussiliiklusest Läänemaal

Läänemaal on 570 bussipeatust. Selleks, et bussireisija teaks, mis kell talle vajalik buss läheb, paigaldati 2015. aasta alguses kõikidesse bussipeatustesse infotahvlid. Infotahvlisse käib poster busside väljumisaegadega, mida hoiab ajakohasena Lääne maavalitsus koostöös Läänemaa avalikke bussiliine teenindavate bussifirmadega M.K.Reis-X OÜ ja L&L AS.

Bussipeatuses on olemas kõikide seda peatust läbivate bussiliinide väljumisajad. Lääne maakonda läbivad mitmed kommertsliinid, mis peatuvad vastavalt oma sõiduplaanile ka mitmetes Läänemaa peatustes. Tegemist on Haapsalu–Tallinn, Kärdla–Tallinn, Kuressaare–Tallinn ja Kuressaare–Pärnu kommertsliinidega. Lääne maavalitsus korraldab maakonnasisest avalikku liinivedu. 2015. aastal oli avalikke bussiliine 31. Enamik neist on klassikalised maakonnaliinid, mis toovad inimesi hommikul keskusesse tööle ja kooli, ning viivad õhtul koju tagasi. Siia võib tinglikult arvestada ka Haapsalu linnastut teenindavad linnaliinid. Järjest enam on aga suurenenud vajadus ka maakonnast välja naabermaakonda või veelgi kaugemale sõitvate kaugliinide järele. Kuid alati ei jätku piletitulust, et selliseid liine käigus hoida. Siis tuleb need liita maakonna liinivõrku ja riigieelarvelise toetuse abil edasi käigus hoida. Lääne maakonna liinivõrgus on viis kaugliini: Haapsalu–Tallinn, Haapsalu–Keila–Tallinn, Haapsalu–Pärnu, Haapsalu–Märjamaa ja alates 2015. aasta septembrikuust ka Haapsalu–Tartu. Lääne maakonda sõidavad ka teiste maakondade avalikud bussiliinid, 2015. aastal oli neid viis: Tallinn–Nõva, Tallinn–Keila–Haapsalu, Märjamaa–Kullamaa, Pärnu–Lihula ja Pärnu–Varbla–Lihula.

Bussireisija jaoks ei oma enamasti tähtsust, kas talle vajalik bussiliin on avalik liin või kommertsliin. Tähtis on teada, mis kell buss läheb. Internetiühenduse olemasolul on hea busside väljumisaegu vaadata riikliku ühistranspordiregistri veebilehelt *www.peatus.ee* või selle mobiilsest versioonist m.peatus.ee. Samas ei ole kuhugi kadunud reisijate ootus, et igas bussipeatuses on olemas busside väljumisajad, korrektsed ja ajakohased. Sellel eesmärgil lasi Lääne maavalitsus 2015. aasta alguses paigaldada kõikidesse Läänemaa bussipeatustesse infotahvlid ja uuendab neid vajadusel edaspidi.

KÜLLIKI KÜBAR
Ühistranspordi vaneminspektor

Meretransport

Lääne maavalitsus tellis Vormsi saare ja mandri vahelise parvlaeva liiniveo teenust ASilt Kihnu Veeteed kuni 31. maini 2015. Enam kui 25 aastat vana parvlaev Reet, mis teenust osutas, saadeti Vormsi rahva poolt Sviby sadamast pidulikult „pensionile".

Eesmärgiga parandada Eesti väikesaarte ja mandri vahelise üleveo teenuse kvaliteeti ning stabiilsust, tellis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium uued reisiparvlaevad. Esimene uus reisiparvlaev hakkas sõitma Vormsi saare ja mandri vahelisel laevaliinil. Uuele reisiparvlaevale nime leidmiseks korraldas Lääne maavalitsus koostöös Vormsi vallavalitsusega nimekonkursi, mille tulemusena sai laev nimeks Ormsö. Ormsö teraskorpus valmistati Riia laevatehases, see toimetati Saaremaal asuvasse laevatehasesse Baltic Workboats AS, kus teraskorpus liideti laeva pealisehitisega, paigaldati laeva jõu- ja juhtimisseadmestik.

14. mail 2015 allkirjastasid Veeteede Ameti ja laeva ehitaja Baltic Workboats AS esindajad reisiparvlaev Ormsö üleandmise ja heakskiidu protokolli. Selle dokumendi alusel anti laev laevatehase poolt tellijale ehk Veeteede Ametile üle 22. mail 2015, samal päeval toimus Saaremaal Nasva sadamas aluse ristimine. Uue parvlaeva ristiemaks valisid vormsilased Kaisa Valmi.

Varem pole Eesti riigil päris enda reisiparvlaeva olnud, mis oleks ka Eestis ehitatud. Ormsö mahutab ligi 30 sõiduautot ja 200 reisijat. Laev peab olema suuteline liikuma 45 cm paksuses silejääs kiirusega kaks sõlme. Ormsöle on planeeritud ka toitlustusteenus. Laeva pikkus on 45, laius 12 ja süvis 2,7 meetrit. Laeva maksimaalne töökiirus täislastis on 12 sõlme ning peamasinate võimsus 2 x 1000 kW. Parvlaev Ormsö maksis 9,3 miljonit eurot, millest 93,5% rahastas Euroopa Regionaalarengu Fond.

Lääne maavalitsus sõlmis Väinamere Liinid OÜ-ga reisijate-, sõidukite- ja kaubaveo teenuse osutamise avaliku teenindamise otselepingu, mille kohaselt OÜ Väinamere Liinid osutab alates 1. juunist 2015 parvlaev Ormsöga liiniveo teenust marsruudil Sviby-Rohuküla-Sviby.

Ormsö pidulik vastuvõtt ja tervitustseremoonia toimus 10. juunil kell 15.20 Vormsis Sviby sadamas, kus aluse pühitses EELK Lääne praostkonna praost Leevi Reinaru. Esines Vormsi tantsuansambel ja pillimees Haapsalust, külalised said parvlaevaga tutvust teha.

Eesti riigi eelarvest toetati 2015. aastal parvlaevaühenduse pidamist mandri ja Vormsi saare vahel 600 000 euroga. Rohuküla ja Sviby sadama vahel tehti 2015. a 2590 reisi, mis on 2014. aastaga võrreldes 115 reisi ehk 4,4% enam. Vormsi saare ja mandri vahet reisis 2015. aastal 64 918 reisijat, mis on 9039 reisija võrra ehk 13,9% rohkem kui eelmisel aastal.

Vormsi parvlaevaliinil veeti 2015. aastal 21 480 sõidukit, ülevedu vähenes eel-

neva 2014. aastaga võrreldes 496 sõiduki võrra ehk 2,3%. Sõidukite ülevedu on näidanud vähenemise trendi, paljud reisijad jätavad sõiduki Rohuküla sadama parklasse, ning kasutavad Vormsi saarel liikumiseks soodsat võimalust maakonnaliini nr 37 Sadam-Sviby-Hullo bussiga ning nõudereisi võimalust.

MATI KALLEMETS
Maaelu peaspetsialist

Reisiparvlaev Ormsö

Aasta ema ja aasta isa

Läänemaa aasta ema tiitel läks 2015. aastal Ingrid Danilovile. Haapsalus elav Ingrid Danilov on kolme haritud ja tegusa täiskasvanud lapse ema ning nelja lapselapse vanaema. Pere kõrvalt on Ingrid suutnud panustada ka isiklikku ametialasesse tegevusse ning kogukonna arengusse. Täna juhib ta Haapsalu kutsehariduskeskust.

Ettepaneku Ingrid Danilov aasta emaks nimetada, tegi tema tütar Nele koos ülejäänud perega.

Läänemaa aasta isaks valiti 2015. aastal põllumajandusettevõtja ja maadlustreener Tiit Seiton Martnast. Tiit Seitoni peres on kolm last ja üks lapselaps. Ta on Fazenda OÜ juht ja SK Martna maadlustreener.

Tiit Seitoni esitas aasta isa kandidaadiks lauatennisistist tütar Kristiina Seiton.

Läänemaa Kultuuripärl 2015

Ülo Kalm – rannarootsi kultuuripärandi hoidja ja sihikindel arendaja

Elutööpreemia

Maie Roos – Läänemaale ainuomase Lihula lilltikandi uurija, tutvustaja, propageerija, arendaja ja õpetaja

Aastapreemiad

Ivar Rüütli – raamatu „*Eibofolke* ehk rootslased Eestimaa randadel ja Ruhnus“ tõlkija

Natalja Jampolskaja – vene rahvusliku folkloori ja käsitöö hoidja

Asso Niin – Lihula kultuurielu edendaja, muusik

Hanila laulu- ja mänguselts – rahvakultuuri hoidja

Lia Puhm – suurepärane õpetaja

Kultuuritegija 2015

Viive Marleen – pärimusmuusika helinate hoidja ja kandja

Annely Lember – isikupärane meister ja suurepärane õpetaja-koolitaja

Annika Viibus – tantsuõpetaja ja tantsude looja

Guido Ulejev – kultuurielu energiline eestvedaja

Imbi Mäepere – rahvatantsu traditsioonide kandja

Jana Kokk – külaelu edendaja, Vormsi kultuuripärandi hoidja

Helju Viikmann – külaelu edendaja, käsitöötraditsioonide hoidja

Laine Pettai – tantsuõpetaja ja tantsude looja

Erika Tee — Heljo Talmeti nimeline rahvatantsupreemia

2015 – digikinode aasta Läänemaal

Kahtlemata on 2015. aasta oluliseks märksõnaks kino. Nii Haapsalu kui Lihula uuendasid kinotehnikat ja nüüd on võimalus kiiresti vaadata Eestis esilinastuvaid filme ning nautida ka 3D efekte. Kuna enamik uusi filme jõuab kinodesse ainult moodsas digiformaadis, tuleb ka väikestel kinodel leida vahendeid oma tehnika uuendamiseks, või leppida sellega, et uusi filme enam näidata ei saa. Kultuurkapital on viimastel aastatel toetanud uute kinoprojektorite soetamist kinodes üle Eesti.

Uus kino avati Haapsalus 15. aprillil. Aasta jooksul käis Haapsalus kinos üle 18 000 inimese. Võrdluseks – 2014. aastal käis kinos 7146 inimest.

Kõige vaadatumad filmid olid "1944" (1879 vaatajat), "Käsilased" (1442 vaatajat) ja "Vehkleja" (1263 vaatajat). Kõige edukam oli juulikuu, mil kinos vaatajaid 2301. Võrdluseks - 2014. aastal oli samal ajal filmihuvilisi 319.

Varasemalt näidati Haapsalus filme kolmel päeval nädalas. Pärast uue kinosüsteemi saamist hakati filme näitama viiel päeval nädalas, kaks seanssi päevas. Ühes kuus näidatakse kuni kümmet erinevat filmi, keskmiselt 30 seanssi.

Lihulas avati digikino 22. novembril. Aasta 2015 statistikas ei paista veel kino suurenenud külastatavus eriti välja, aga 2016. aasta esimeses kvartalis oli külastatavus 1500 inimest, ehk sama, mis kogu eelmise aasta jooksul kokku.

Suur tänu, Hele Otti (Haapsalu Kultuurikeskus) ja Tiina Lobja (Lihula kultuurimaja).

Foto: Arvo Tarmula

KRISTI ERKMANN
Kultuurinõunik

Kultuur

Toimus meenekonkurss, mida viimati korraldati Läänemaal kuue aasta eest. Parimate sekka mahtus nii ehteid kui ka maiustusi. Konkursile laekunud meenetest valmis virtuaalne tootekataloog. Fotosid meenekonkursile laekunud töödest on võimalik vaadata järgneva aadressi alt: *http://www.peak.ee/loomemajandus/meenekataloog/#!mg_cd=12*

Konkurssi kajastas ka Lääne Elu.

Oluline oli aasta eestirootsi kultuuri jaoks – eesti keelde tõlgituna jõudis lugejateni eestirootslaste ajalugu ja kunagist eluolu tutvustav suurteos Carl Russwurmi "Eibofolke". *http://online.le.ee/2015/11/05/russwurmi-eibofolke-nagi-eesti-keelsena-trukivalgust/*

Pürksis peetud suurel Rootsi päeval said esimest korda välja antava eestirootsi kultuurikandja tiitli ja sellega kaasneva Hans Pöhli medali Endel Enggrön ja Ivar Rüütli. *http://online.le.ee/2015/07/25/eestirootsi-esimesed-kultuurikandjad-on-ivar-ruutli-ja-endel-enggron/*

Ümmargusi tähtpäevi tähistasid Lihula kultuurimaja *http://online.le.ee/2015/03/03/lihula-kultuurimajal-on-sunnipaev/*, Haapsalu kultuurikeskus, *http://online.le.ee/2015/04/27/galerii-haapsalu-kultuurikeskuse-40-aasta-paeva-kontsert/*, Lihula muuseum *http://online.le.ee/2015/11/29/lihula-muuseum-pidas-sunnipaeva/*, rahvapilliansambel Pille *http://online.le.ee/2015/10/16/rahvapilliansambel-pille-tahistab-homme-sunnipaeva/*, Netty koor *http://online.le.ee/2015/04/15/20-aastat-netty-koori/*, naiskoor Kaasike *http://online.le.ee/2015/11/12/naiskoori-kaasike-juubelikontsert/*, Lihula naiskoor Leelo *http://online.le.ee/2015/11/23/leelo-laulis-hinge-soojaks/*, rahvatantsurühm Lustlik *http://online.le.ee/2015/04/05/galerii-rahvatantsuruhm-lustlik-pidas-sunnipaeva/* jt.

Mitmete üritustega tähistati Haapsalu kuurordi 190. sünnipäeva. *http://online.le.ee/2015/05/28/kuursaalis-tahistatakse-haapsalu-kuurordi-190-sunnipaeva/*

Rahvakultuuri aasta algas uhkelt traditsioonilise Vähegi Viitsijate üritusega. *http://online.le.ee/2015/01/24/galerii-vahegi-viitsijate-paev/*

Peale maakonna tantsupidu *http://online.le.ee/2015/05/30/laanemaa-tantsupidu-moodus-ule-aegade-edukaimalt/* sättisid mehed meeste tantsupeole *http://online.le.ee/2015/04/10/laanemaa-tantsijad-valmistuvad-meestetantsupeoks/* ning juuni alguses oli Haapsalus 1500 tantsivat mudilast. *http://online.le.ee/2015/06/15/mudilaste-tantsupidu-laks-korda/*

Rahvusvaheline laulu- ja tantsupidu „Slaavi pärg", mis sel korral oli pühendatud Pjotr Tšaikovski 175. sünniaastapäevale, tõi Haapsallu sadakond esinejat. *http://online.le.ee/2015/05/23/slaavi-parg-toi-haapsallu/*

Läänemaa koorid käisid vaimulikul laulupeol *http://online.le.ee/2015/06/09/laanemaa-koorid-on-vaimulikuks-laulupeoks-valmis/*, ning mujalt tuli koore

Vormsile laulupeole. *http://online.le.ee/2015/07/06/vormsilased-pidasid-nadala-vahetusel-laulupidu/*

Traditsiooniliselt toimus Lihula lillkirja festival *http://online.le.ee/2015/07/13/lihulas-tuleb-taas-lillkirja-festival/* ja Haapsalus pitsipäev. *http://online.le.ee/2015/08/30/piltuudis-haapsalus-algas-pitsipaev/*

Vanade seltskonnatantsude festival toimus sel korral Kukerannas. *http://online.le.ee/2015/07/13/kukerannas-tantsiti-vanu-seltskonnatantse/*

Loodetavasti saab puhkpillimuusika populaarsemaks, sest loodi Kaitseliidu Lääne maleva orkester. *http://online.le.ee/2015/09/27/142603/*

Haapsalu muusikakool avas Ristil pärimusmuusika osakonna. *http://online.le.ee/2015/08/07/muusikakool-avab-ristil-parimusmuusika-osakonna/* Et pillimäng ja ettevõtlikkus on noorte seas au sees, tõestab ka Haapsalu esimene ametlik tänavamuusik, 6-aastane Hugo. *http://online.le.ee/2015/06/27/haapsalu-esimene-tanavamuusik-saab-puhapaeval-seitsmeaastaseks/*

KRISTI ERKMANN
Kultuurinõunik

Programm „Teater maal“ Läänemaal

Etenduskunstide regionaalse kättesaadavuse toetuste (programm „Teater maal“) eesmärk on parandada professionaalse teatrikunsti kättesaadavust Eesti maaregioonides. Programmi raames toetati professionaalsete etendusasutuste ja truppide väljasõiduetendusi Eesti maapiirkondadesse. Samuti toetati maapiirkondade laste ja noorte teatrireise statsionaari. Läänemaal oli kasutada 2015. aastal 8000 eurot.

Etenduste publik ja külastusgrupid Läänemaal

Täiskasvanute etendused	10	vaatajaid kohapeal	920
Laste/noorte etendused kokku	10	vaatajaid kohapeal	1781
Teatrikülastuste arv	11	vaatajaid sõitudel	447

Kõige aktiivsem teatrite küllakutsuja oli Lihula kultuurimaja (üheksa korda). Samuti väisasid programmi toel teatrid Haapsalu kultuurikeskust, Kullamaa ning Pürksi kultuurimaja.

Lastele tõid etendusi kohapeale Kõmsi rahvamaja, Palivere lasteaed ning Haapsalu lasteaiad Tareke ja Päikesejänku.

Populaarsemad etendused, kuhu koolid väljasõite korraldasid, oli Eesti Draamateatri “Vana roosa maja” ja Endla “Peeter Paan”. Etendusi sõitsid vaatama Haapsalu põhikool, Oru kool, Virtsu kool, Martna kool, Metsküla algkool, Läänemaa ühisgümnaasium, Nõva kool, Uuemõisa algkool-lasteaed, Vatla kool ning Lihula gümnaasium.

Programmi kontaktisik Läänemaal on maavalitsuse kultuurinõunik Kristi Erkmann. Programm jätkub 2016. aastal pisut suuremas mahus.

KRISTI ERKMANN
Kultuurinõunik

Sport

Läänemaa keskseks spordiorganisatsiooniks on Lääne Maakonna Spordiliit Läänela, mis koordineerib ja korraldab maakonna täiskasvanute sporti.

LÄÄNELA
LÄÄNE MAAKONNA SPORDILIIT

Lääne Maakonna Spordiliit Läänela taasloodi 1990. aasta märtsikuus. Seisuga 31.12.2015 oli spordiliit katusorganisatsiooniks 40 spordiklubile, -seltsile ja -liidule. Üheks spordiliidu ülesandeks on kõigi maakonnas tegutsevate klubide kaasamine liidu tegevusse ning aidata kaasa spordiklubide moodustamisele omavalitsustes. Spordiliidu juhatus on 7-liikmeline ja seda juhib Ailar Ladva. Spordiliit on Eesti Olümpiakomitee, Eestimaa Spordiliidu Jõud ja Eesti Seeniorspordi ja Spordiveteranide Liidu liige.

Liidus on üks põhikohaga töötaja. Juhatuse liikmetele töötasu ei maksta. Tegevus on toimunud kinnitatud aasta tegevuskava ja ürituste kalendri kohaselt.

Meistri- ja karikavõistlused

Läänemaal korraldati 2015. aastal meistri- ja karikavõistlused järgmistel aladel: kabe (64 ruutu), korvpall, ujumine, saalijalgpall, vehklemine, jalgpall, lauatennis, võrkpall, saalihoki, sulgpall, kergejõustik, golf, avamerepurjetamine, rannavõrkpall, orienteerumine, tennis, jalgpall naiskonnad, rattakross, jahipraktiline laskmine, autode vigursõit, bowling, maadlus. Kõikidel aladel anti välja medalid ja karikad vastavalt kokkulepetele.

Muudeti Läänemaa firmaliiga kontseptsiooni ja sari kannab uut nimetust – Läänemaa võistkondlik sarivõistlus. Algas see septembris golfiga ja lõpeb 2016. aasta maikuus. Kokku võisteldakse 14 alal. Osaleb 12 võistkonda.

Läänemaa XXI talimängud toimusid 28. veebruaril Nõval.

Natuke talve ikka oli – Nõva kelgutajad. Foto Erkki Lass

Võisteldi saalihokis, lauatennises, krossijooksus, teatejooksus ja -kelgutamises, orienteerumises, koroonas, mälumängus, kabes, kalapüügis ja juhtkonnavõistluses.

Omavalitsuste paremusjärjestus:

1. Nõva
2. Ridala
3. Lääne-Nigula
4. Haapsalu
5. Noarootsi
6. Kullamaa
7. Lihula
8. Hanila
9. Vormsi

Läänemaa XXII suvemängud

Läänemaa XXII suvemängud peeti Lihulas, võitis Ridala vald.

Tulemused: *http://www.laanesport.ee/laanemaa-xxii-valdade-suvemangud-voitis-ridala-vald/*

Suvel 1994 alguse saanud Läänemaa valdade suvemängud toimusid sellel aastal juba XXII korda. Esimesed suvemängud toimusid Palivere lähedal Kuliste aasal. Kõik spordialad viidi kahe päeva jooksul läbi kohapeal ja nõnda toimiti ka mitmel järgneval aastal. Nüüdseks on reglement muutunud ja väga tihe võistlusprogramm jaotakse kahele päevale. Kui esimene suvemängude päev on Haapsalus tervelt kergejõustiku päralt, siis teine kuulub traditsioonilistele pallimängudele ja ka mõnele muule huvitavale mõõduvõtmisele, ning läbiviijaks koos Läänelaga mõni Läänemaa omavalitsus. 2015. aastal toimusid valdade suvemängud Haapsalus ja Lihulas.

Kergejõustikupäev sai alguse traditsiooniliselt pendelteatejooksuga. Osales seitse valda ja võitjaks krooniti Haapsalu võistkond koosseisus: Kadri Kaljuvere, Maris Tsänkman, Laura Talve, Silvia Ladva, Maili Jaaska, Zan Vjazemski, Marko Ulla, Andres Proosväli, Raiko Tähhe, Erik-Tõnis Sirak. Järgnesid Ridala ja Noarootsi. Kui aga kõikidelt kergejõustikualadelt saadud punktid kokku löödi, olid kolm paremat: Ridala, Haapsalu ja Nõva. Just need kergejõustikukantsid, kes aastaid Läänemaale selle ala tippe kasvatanud.

Teisel päeval kogunesid kõik osavõtjad – 250 sportlast Lihulasse, et suvemängudele tõeline nägu anda. Lihula kohalik spordiaktiiv oli Lihula gümnaasiumi staadionile ülihästi ja kompaktselt rajanud selle võistluse tarbeks jalgpalliväljakud, võrkpalliväljakud, saapaviskesektori, kuulitõukesektori, köieveo platsi, tänavakorvpall toimus korvpalli välisväljakul.

Pallimängudes domineeris Lihula vald. Kolmele pallimängule – võrkpall, jalgpall, korvpall, olid autasuks võitjakarikad. Neist kahe – jalgpalli ja korvpalli üldvõidud läksid Lihula vallale. Naiste jalgpallis, kus osalejaid oli kuus võistkonda, võitis ülekaalukalt Lihula koosseisus: Maarja Jalakas, Karin Mänd, Karis Üksvärav, Regle Kurnim, Geithi Rammul, Reelika Vaher, Marina Mager, Meeli Laos. Teine oli Martna ja kolmas Lääne-Nigula. Meeste jalgpalli võitis kuue võistkonna hulgas samuti Lihula, võistlesid Randel Plaas, Madis Sibul, Mairo Kanter, Argo Mõtt, Reilo Mark, Janar Smõtskov, Otomar Kuusemaa, Kaarel Pikkmets. Esikolmikusse jõudsid veel Ridala ja Kullamaa. Seega läks jalgpalli võitjakarikas Lihulale. Ka tänavakorvpallis oli Lihula teistest parem. Osalesid nelja valla naiskonnad, võitis Lihula koosseisus: Katrin Lehtpuu, Elo Elissaar, Kristi Märk, Maris Kanter. Teiseks tuli Haapsalu, kolmas oli Ridala. Meestest võitis viimaste aastate Läänemaa korvpallivalitseja Nõva koosseisus: Raiko, Argo ja Reno Orumaa ning Ove-Kristjan Kallas. Järgnesid Lääne-Nigula ja Lihula. Mehi võistles viis võistkonda.

Võrkpallis olid võitjakarika väärilised Ridala võrkpallurid. Naiskond tuligi võitjaks. Esikoha võitsid Ly Märss, Aive Aljaste, Marit Lempe, Eveli Maripuu, Kaidi Talts, Maret Valk, Ivika Raudsepp, Kaire Kuura. Järgnesid Haapsalu ja Lääne-Nigula. Naiskonnad olid esindatud kõigist kaheksast omavalitsusest. Meeste võrkpallis tuli taas võitjaks Kullamaa, koosseisus: Madis, Keit ja Keiro Jõgisalu, ning Maanus, Marten ja Edgar Jõevee. Võitjatele järgnesid Ridala ja Lääne-Nigula. kokku osales meeskondi kuus.

Läänemaa tugevamad mehed – köieveo võitis Lihula. Foto Erkki Lass

Mis on maaspordivõistlus ilma köieveota? Loomulikult annab just see iidne spordiala, mis ka olümpiamängude kavas olnud, sellistele võistlustele õige sära. Lihulas tulid rammu katsuma viie valla tugevad mehed. Võitjad olid oma vastastest veidi kaalukamad, kuid ka taktikaliselt osavamad. Lihulale tõid võidu Janar Sõber, Aivar Timm, Arvi Alesmaa, Tanel Laos, Andres Kasela, Enar Pank. Medalile tõmbasid end veel Nõva ja Martna.

Saapaviskes võidutses Martna võistkond koosseisus: Oliver Tammemägi, Teet Torim, Anu Rankla, Ursula Umda. Võitjatele järgnesid Kullamaa, Lääne-Nigula. Loomulikult viskasid saabast kõikide valdade esindused.

Kuulijännis, kus raudmuna tuleb viiel erineval moel edasi visata, tulid võitjaks Ridala võistlejad Fred Vali ja Kristel Kivi. neile järgnesid Kullamaa ja Lihula. Siingi osalesid kõik omavalitsused.

Orienteerumine mööda Lihulat olid huvitav, ning ala sobis hästi suvemängude programmi. Võistkondlikult võitis seitsme võistkonna hulgast Lääne-Nigula, Lihula ja Ridala ees. Individuaalselt olid erinevate vanuserühmade paremad N1 – Kadri Raadla, N2 – Pille Kaisel, M1 – Raiko Söötmaa, M2 – Tarvi Viik.

Kui omavalitus võistleb, peavad võistlema ka omavalitsusjuhid. Juhtkonnavõistluses saavutas esikoha Kullamaa – Aare Lauren ja Einar Pärnpuu. Kõigi kaheksa valla juhid olid esindatud ja esikolmikusse said veel Noarootsi ning Nõva.

Üldtabel koostati reglemendi järgi, kus arvesse läks kergejõustikukoht ja kuus paremat tulemust teistelt aladelt. Võrdsete punktide korral luges parem seis kergejõustikus.

Läänemaa valdade XXII suvemängud võitis 68 punktiga Ridala vald, Lihula ko-

gus teisena 67 ja väikene Nõva kolmandana 62 punkti. Juhtkolmikule järgnesid Kullamaa 59, Haapsalu 56, Lääne-Nigula 56, Martna 51, Noarootsi 46 punktiga.

Eestimaa 14. suvemängud kujunesid Läänemaale edukaks

10.-12. juulil toimusid Kuressaares järjekorras juba 14. Eestimaa suvemängud. Iga nelja aasta tagant korraldatav vabariigi üks spordi suurüritustest toimus esmakordselt Maanoorte Spordimängude nime all 1959. aastal Pärnus. Spordipidu algas 56 aastat tagasi 3195 sportlasega, nii oli ka Kuressaares enam kui 20 spordialal võistlemas 3500 sportlast kõigist Eestimaa 15 maakonnast. Lisaks oli suvemängudega seotud üle 500 treeneri-kohtuniku-sporditegelase. Kokku vallutas suvise Saaremaa pea 4500 spordiinimest nii Eestist kui ka välisriikidest.

Sellest suurest spordipeost võttis osa ka Läänemaa 92-liikmeline delegatsioon.

Läänemaa sportlastele kuulusid spordimängudel lausa kolm võistkondlikku esikohta. Petanki esindus, koosseisus Mare Kingisepp, Silver Kingisepp, Aivar Sein, alistas finaalis 13-5 Saaremaa I võistkonna ja tuli ülekaalukalt esikohale. Ratsutamise takistussõidus saavutasid võistkondliku esikoha Lily Marlen, Malin Kisant, Riho Viik, Andres Udeküll. Kõige meeldivama üllatuse valmistas aga Läänemaa noormeeste jalgpalliesindus. Haapsalu, Risti, Lihula ja Palivere poistest koosnev koondvõistkond alistas jalgpalliturniiril ühe tugeva võistkonna teise järel ja tuli suvemängude võitjaks. Võistkonnas mängisid treener Aavo Tomingase juhendamisel: Karl Mäger, Rivo Oosim, Jako Kariste, Morten Saar, Erki Pajula, Kristo Enn, Artur Matto, Karel Saarkopli, Karmo Einmann.

Võitjad jalgpallis. Foto Ülle Lass

Väga lähedal oli võistkondlikult kolme parema hulka jõudmisele ka kergejõustiku koondis, kes sai hinnatava viienda koha, õhkrelvadest laskmise võistkond oli samuti viies. Suurepäraselt esines Läänemaa tütarlaste jalgpallivõistkond, kes saavutas neljanda koha.

Kristo Simulask oli Kuressaares kõige rohkem individuaalseid medaleid võitnud sportlane. Foto Ülle Lass

Läänemaale võideti 15 kergejõustikumedalit, seda nii naiste, meeste, noorte, kui veteranide arvestuses. Medal suvemängude kõige rohkemaarvulisemalt spordialalt väärib kindlasti ära märkimist.

Kergejõustikualadelt tuli kaks esikohta. Madli Rahuvarm võitis tüdrukute kuulitõuke tulemusega 13.34 ja Erki Mitman poiste kettaheite tulemusega 46.62. Meeste kuulitõukes sai teise koha Fred Vali 16.51, naiste kõrgushüppes oli kolmas Kadri Kaljuvere 1.50-ga. Tütarlaste kõrgushüppes sai III koha Anna-Maria Vjazemski 1.60-ga, Madli Rahuvarm tüdrukute kettaheites II koha 36.61-ga. Noormeestest võitis Erki Mitman kuulitõukes II koha 14.62-ga. Kristo Simulask võitis kolm medalit, kaugushüppes II koha 6.27-ga, kõrgushüppes II koha 1.90-ga ja 100 meetri jooksus III koha 11.59-ga.

Meie noortele ei jäänud sugugi alla ka veteran-kergejõustiklased. Ly Märss naisveteranide I grupis võitis kolmandad kohad kaugushüppes ja 1500 m jooksus, tulemused vastavalt 4.12 ja 6.31.01. Kaja Ladva sai pronksi naisveteranide II grupis 4.12-ga. Meesveteranidele tuli kaks medalit I grupis Marko Ulla kaugushüppes 5.63 ja Agu Lehemaa II grupis 3000 meetri jooksus ajaga 10.39.86

Eraldi peeti arvestust ka omavalitsuste osas. Nii said ka meie omavalitsused oma tegemiste eest punkte. Haapsalu linn näiteks sai oma kõige kõrgema punktisaagi kergejõustikus ja oli sellega neljanda koha vääriline. Kergejõustikust

teenisid enim punkte ka Noarootsi ja Nõva vald, Lääne-Nigulale kuulus üheksas koht petankis. Kullamaa vald teenis enim punkte orienteerumises, Lihula vald jalgrattakrossis.

Läänemaa saavutas alla 20 000 elanikuga maakondade grupis 7. koha, kogudes kokku 348 punkti.

Elustiili maraton

Teist korda peetud Elustiili maraton toimus 24. augustil ja ületas osalejate arvu poolest esimest maratoni – rajale suundus enam kui 300 inimest, kui neile lisada punktide läbiviijad, haaras maraton ligi poolt tuhandet inimest.

Elustiili maratonil on vaja 42 kilomeetri asemel läbida 42 elustiilipunkti. Punktid, mis asusid laiali üle terve linna, tuli kaardi abil üles leida ja igal pool ka väike nutikust nõudev ülesanne täita. Maratoonarite üks lemmikpunkte oli näiteks folkfitness, kus tutvustati rahvatantsu, samuti meenutati hea sõnaga kandlemängupunkti ja agility-punkti, kus sai tutvust teha nn koeraspordiga. Paljude jaoks oli politsei ja piirivalve punktis põnev teada saada, mida on näha ID-kaardilt, või Haapsalu kunstikoolis joonistamises kätt proovida. Maratonirajal oli ka üle 10 spordipunkti. Kokku oli aga maraton üks tore orienteerumine.

Elustiili maratoni ühe osa moodustas traditsiooniline ohutuspäev, kus staadionil ja selle ümbruses tutvustasid oma varustust ja jagasid ohutusalast infot ja ülesandeid pääste- ja maanteeamet, politsei, Kaitseliit ja vabatahtlikud päästjad, ning sai täiendada oma keskkonnateadmisi.

Kontrollpunkte võis läbida nii jalgsi kui ka ratta või muu transpordivahendiga. Mulluse kogemuse baasil kasutasid paljud taktikat, et kõigepealt otsiti üles kaugemad punktid ja siis võeti ette staadioni ümbrus. Maratonirajale suunduti üksi, paarikesi ja ka perekonniti.

Kõik 42 punkti jõudis nelja tunni jooksul läbida 56 inimest. Iga lõpetaja läks koju diplomi ja tervisliku söögikraami sisaldava kotikesega.

Elustiili maratoni eesmärk on propageerida tervislikke eluviise, pakkuda inimestele teavet ja oskusi, et oma elu tervislikult elada.

Sportlikumaks pereks 2015 valiti perekond Kurisman Ridalast

Isa Taivo Kurisman tegeleb hooajaliselt koroona, orienteerumise ja igapäevaselt üldfüüsilise treeninguga. Töö Politsei- ja Piirivalveametis nõuab pidevat füüsilist valmisolekut. Ta võtab osa Ridala rahvaspordiüritustest ja kuulub alati Ridala valla võistkonda Läänemaa suve- ja talimängudel, kus saavutas koroonavõistkonnaga I koha ja mälumängu võistkonnaga III koha. Mälumängu võistkonda kuulus ka abikaasa.

Ema Silvi Kurisman on Ridala spordiklubi juhatuse liige. Tegeleb regulaarselt koroona, lauatennise ja aeroobikaga. Võtab alati osa Ridala rahvaspordiüritus-

test. On Ridala lauatennise turniiri võitja. Juhendab lauatennise ringi kohalikele lastele.

Tütar Anni Kurisman (23-aastane) tegeleb regulaarselt sulgpalliga ja üldfüüsilise treeninguga. On Ridala sulgpalliturniiri ülekaalukas võitja.

Tütar Kärt Kurisman (14-aastane) võtab osa kooli spordiringi tegevustest, mängib lauatennist, võrkpalli ja tegeleb kergejõustikuga. Ta tantsib JJ-Street tantsukoolis Haapsalus, kaitseb kooli au maakonna koolispordi liidu võistlustel pea igal spordialal.

Tütar Kai Kurisman (9-aastane) käib ujumistreeningutel Haapsalus, tegeleb koolis lauatennisega. Kuulub algklasside võistkonda mitmetel spordialadel, esindab kooli maakonna koolispordiliidu võistlustel.

Perekond võtab osa Ridala mälumängust, mis on aastaringne ja mitmete voorudega.

Aasta noortetreenerid on Aile ja Mati Seppi

Aile ja Mati Seppi on Läänemaa Spordikooli laskmistreenerid juba pikka aega. Hea tandemina on nad üles ehitanud väga tugeva „laskmiskooli". Osalevad Eesti meistrivõistlustel ja erinevatel võistlustel väljaspool Eesti piiri. Tulemused räägivad ise enda eest. Igal aastal tuuakse koju mitmeid Eesti meistrivõistluste medaleid.

Nende õpilaste 2015. a tulemused on loetletud *http://www.laanesport.ee/aasta-noortetreenerid-2015/*

Aasta noortetreenerid Aile ja Mati Seppi (paremal). Vasakul Kristjan Liiv – Aasta Tegija kohaliku elu edendaja ja Janar Sõber – Aasta spordisündmuse korraldaja EMSL Jõud tunnustamisel. Foto Gertrud Alatare.

Aasta Tegija kohaliku spordielu edendaja 2015 on Kristjan Liiv

Kristjan Liiv on Lihula ketasgolfi pargi algataja ja rajaja. Samuti on tema abil ja algatusel ellu kutsutud Läänemaa nädalavõistlus, mis toimub üle nädala kord Lihulas ja Paliveres.

Kandidaadi esitamise ajaks oli peetud 15 osavõistlust 104 erineva osalejaga, kes on läbinud 768 rada. Keskmiselt oli etapil 25,53 osalejat. Noorim osaleja oli kümneaastane, vanim 60-aastane. Sarjas oli läbitud kilometraaž 1152 km, põletatud kaloreid 239 616.

Augustiks 2015 valminud raja eesmärgiks on Lihula mõisa ümbritseva territooriumi ning linnusemäe parem kasutamine ja kohalikule kogukonnale Lihula ajaloolises keskpunktis aktiivseks vaba aja veetmiseks võimaluse loomine. Seatud eesmärk on saavutatud – ketasgolfi harrastajate hulk kohalikus kogukonnas on märkimisväärselt suurenenud, leiavad kandidaadi esitajad.

Iga maakonna aasta tegijaid kohaliku spordielu edendaja kategoorias tunnustas ka Eestimaa Spordiliit Jõud. Kristjan Liiv sai ka Kultuurkapitali preemia.

Läänemaa aasta spordisündmus on G. Vahari memoriaal maadluses

Gustav Vahari memoriaal (korraldaja Janar Sõber) toimus 2015. aastal viiendat korda. Sel korral osales rekordarv – 95 maadlejat 14 maadlusklubist üle Eesti. G. Vahari turniir on mõeldud Eesti Vabariigi noortele maadlejatele, G. Vahari memoriaal kuulub Eesti maadlusliidu kalendrisse ja on saavutanud kindla koha maadlusklubide võistluskalendris. Nimetatud spordisündmus kuulub Lihula olulisemate kultuurisündmuste nimekirja.

Tunnustus kategoorias "Märgatud 2015"

Selle kategooriaga "Märgatud 2015" tahab spordiliit Läänela tunnustada neid, kes vabatahtlikuna kaasa aidanud erinevate võistluste korraldamisel ja kes panustanud rahalise toetusega maakonnas korraldatavat. Tunnustamisele võisid kandaate esitada kõik spordisündmuste korraldajad Läänemaal.

Selles kategoorias esitati kuus kandidaati. 2015. aasta tegemiste eest tunnustati klaasmeenega ja Läänela tänukirjaga Avo Kirsipuud.

Läänemaa parimad sportlased on Katrina Lehis ja Sten Priinits

Läänemaa spordielu tähed 2015 särasid 15. jaanuaril 2016. aastal Haapsalu Kultuurikeskuses.

Parimate sportlaste valimisel oli kokku kaheksa erinevat kategooriat. Spordiklubid esitasid nominente, seejärel saatis spordiliit nad hindamiseks spordiklubidele. Detsembri lõpus avati ka rahvahääletus.

Läänemaa aasta naissportlaseks valiti Katrina Lehis. Tema sai ka rahvahääletusel ülekaaluka võidu.

Katrina tulemustena 2015. aastal olid esitatud: maailma meistrivõistlustel (MM) 6. koht (15.07); Euroopa meistrivõistlustel (EM) 10. koht (6.06); Eesti võistkonnaga 2. koht; maailma karikaetapid (MK): Johannesburg (1.05) 8. koht; Nanjing 16. koht (191 osavõtjat); Rio de Janero 26. koht (164 osalejat). Euroopa mängud 14. koht, võistkonnaga 3. koht; Valge Daami turniir 1. koht; Eesti karikavõistlused (KV) 3. koht.

Tema konkurendid tiitlile olid Anett Vilipuu (laskmine), Kaia Kanepi (tennis), Triin Kuusik (laskmine), Nelli Paju (vehklemine), Kristina Kuusk (vehklemine) ja Kristiina Seiton (lauatennis).

Spordiliit tänas treener Helen Nelis-Naukast Katrina ja kõikide teiste võistlejate vehklemistulemuste eest klaaskarika ja tänukirjaga. Suur töö on alati tänu väärt.

Parimate sportlaste meened. Foto: Ülle Lass

Läänemaa aasta meessportlaseks sai Sten Priinits. Ka temale kuulus ülekaaluka häälteenamusega rahvahääletuse võitja karikas.

Steni tulemustena 2015. aastal olid esitatud: Eesti meeskonnaga EM 2. koht, EM 9. koht; MM 23. koht (osalejaid 208); Eesti meister; Eesti karikavõitja, Valge Daami turniiri võitja; Eesti meeskonnaga MK etapid (Tallinna Mõõk, Pariis 6. koht) Doha grand prix 6. koht.

Steni konkurendid tiitlile olid Marek Turu (tennis), Rasmus Munskind (saalijalgpall), (Peeter Turnau (vehklemine), Arles Taal (jahilaskmine, laskmine).

Aasta parima noorsportlase tiitel anti välja nii neidude (12 nominenti) kui noormeeste (25 nominenti) arvestuses.

Läänemaa aasta noorsportlane neidude arvestuses on Kaisa Kuusik (laskmine).

Kaisa tulemustena olid esitatud: Eesti juunioride meistrivõistlustel (MV) õhupüstolis 1. koht, Eesti juunioride MV spordipüstolis 2. koht; Eesti noorte MV spordipüstolis 1. koht; Eesti noorte MV õhupüstolis 2. koht; Eesti-Soome maavõistlus spordipüstolis 1. koht; Eesti Soome maavõistlus õhupüstolis 2. koht. Häid tulemusi oli veelgi, siin vaid medalikohad.

Kaisa konkurendid tiitlile olid: Madli Rahuvarm, Maily Märss, Anna-Maria Vjazemski, Keity-Liina Kallas, Eiis-Maria Koit (kõik kergejõustik), Kerli Neljas, Kärt Vassar, Anni Kallas (laskmine), Kädi Raadla (rattasõit), Hele Tamm (maadlus), Carmen-Lii Targamaa (vehklemine). Klubide tagasiside ja Läänela juhatuse otsusel kutsuti publiku ette neli peamist nominenti: Kaisa Kuusik, Madli Rahuvarm, Hele Tamm ja Carmen-Lii Targamaa.

Rahvahääletusel saavutas võidu vehkleja Carmen-Lii Targamaa.

Läänemaa aasta noorsportlane noormeeste arvestuses on Ottomar Ladva. Ottomarile läks ka ülekaalukalt rahvahääletuse karikas.

Tema tulemused: Euroopa noorte kiirmale meistrivõistlused U18 1. koht; Eesti noorte U18 MV tavamales 1. koht; Eesti meeste MV tavamales 1. koht; Eesti meeste MV välkmales 2. koht; Eesti klubide välkmale MV, T. Truusi Malekoolkonna (MKK) võistkonnas 3. koht. Lisaks on täidetud ka male rahvusvahelise suurmeistri norm. Nii noorelt (17-aastasena) pole see Eestis varem kellelgi korda läinud.

Ottomarile pakkusid konkurentsi: kergejõustiklased Erki Mitman, Kristo Simulask, Karl Koha, Kevin Sakson, Martin Teppan; jalgpallur Kert Krusel, tennisist Hardi Mikk Meitern, laskjad Martten Tiitsma, Kristjan Tiitsma, Andres Kruusma, Silver Loorens, Elari Tahvinov; suusataja Taavi Lehemaa, maadlejad Lauri Leier, Roland Söötmaa, Joonas Kaskmäe, Rainer Kleinod, Werner-Veiko Kleinod, Ainar Sten Junker, Nikita Vinogradov, Kaarel Tamm, Reimo Milva ja motokrossis Kert Pääbo. Nendest nelja parema hulka pääsesid Kert Pääbo, Ottomar Ladva, Kristo Simulask ja Karl Koha.

Läänemaa aasta parima võistkonna tiitlile esitati kokku 12 võistkonda. Nelja tugevama hulka arvati Haapsalu vehklemismeeskond, Haapsalu vehklemisnaiskond, Dünamo maadlusvõistkond ja tüdrukute I võistkond püstolilaskmises.

Läänemaa aasta võistkond on Haapsalu vehklemismeeskond (Sten Priinits, Peeter Turnau, Tarmo Trummal, Indrek Vallik). Rahvahääletuse tiitli võitis vehklemisnaiskond (Katrina Lehis, Kristina Kuusk ja Nelli Paju)

Nii vehklemise mees- kui naiskonnal oli tulemusena esitatud Eesti meistrivõistluste 2. koht.

Nimetatud neljale võistkonnale pakkusid konkurentsi veel: Haapsalu Lauatenniseklubi juunioride meeskond, Haapsalu Lauatenniseklubi meeskond, poiste võistkond püssilaskmises, poiste I ja II võistkond püstolilaskmises, tüdrukute I ja II võistkond püstolilaskmises, püstolilaskjate meeskond ja püstolilaskjate naiskond.

Seeniorite arvestuses sai sel aastal välja kuulutada vaid meeste arvestuse võitja. Naistest esitati vaid üks kandidaat.

Seeniorsportlane meeste arvestuses on Aap Uspenski. Aap saavutas veteranide MM-il kreeka-rooma maadluses kuni 97 kg kaaluvate meeste seas 2. koha.

Nominentideks esitati veel Kalju Aigro (tennis), Vello Kuhi (tennis), Mati Kallemets (orienteerumine), Juhan Lukk (suusatamine, rattasõit), Raal Kurus (laskmine), Heikki Sool (lauatennis), ja Reio Engmann (motosport).

Juba teist aastat tunnustab Läänela ka neid sportlasi, kes maailmakaardile ja Eesti meistrivõistlustele või muudele tipptasemel võistlustulle ei jõua – harrastussportlasi.

Aasta harrastussportlane naiste arvestuses on Maret Valk Ridala vallast.

Mareti tulemused: Haapsalu maraton 3. koht, Haapsalu Valge Daami jooks (10,8 km) 1. koht, Haapsalu 10 km maanteejooks 10. koht, Ridala 26. jüriööjooksu üldvõitja naistest NV 1. koht, Läänemaa meistrivõistlused rannavõrkpallis N 1. koht, Credit24 suvevolle 2. koht, Haapsalu Beach 2. koht, Läänemaa MV naiste saalihokis Ridala võistkond (VK) 3. koht. Läänemaa suvemängudel saavutas ta parimaid tulemusi: 500 m 1. koht, 60 m 1. koht, pendelteatejooks 2. koht, Ridala võrkpallivõistkonnaga 1. koht.

Harrastussportlase tiitlile esitati veel Ly Märss, Jaanika Paalmäe, Kelly Veske, Kadri Raadla, Ulrika Tülp, Erika Kalda, Marelle Saar, Kaja Ladva. Nendest lisaks Maretile märgiti nelja tugevama hulka Kaja Ladva, Kadri Raadla ja Ly Märss.

Rahvahääletuse tulemusena anti klaaskarikas üle Marelle Saarele.

Aasta harrastussportlane meeste arvestuses on Agu Lehemaa. Rahvahääletuse võit läks Üllar Petrovitšile. Nelja tugevama nominendi hulka valiti veel Marko Kukuškin ja Marko Ulla. Nimetatutele lisaks oli nominendina esitatud ka Innar Mäesalu.

Agu tulemused: Eestimaa suvemängude kergejõustikus MV 2 3000 m 3. koht; Lääne-Eesti maastikurattasari Marimetsa Kapp 2015, sarja koondarvestus: 50 parim läänlane; Haapsalu triatlon 21. koht, M45 parim läänlane; Haapsalu Maratoni 10 km distants 8. koht; Tartu jooksumaraton 21 km 96. koht, M50 5. koht; SEB Tallinna Maraton 21 km 40. koht; RMK Kõrvemaa suusamaraton 38 km 93. koht, M50 5. koht.

ÜLLE LASS
Lääne Maakonna Spordiliit Läänela peasekretär

Läänemaa Koolispordi Liit

Läänemaa Koolispordi Liit korraldab võistlusi koolide võistkondadele alates 1. klassist kuni 12. klassini.

2015. aastal toimusid võistlused võrkpallis, jalgpallis, korvpallis, saalihokis, rahvastepallis, kergejõustikus, murdmaajooksus, teatevõistlustes, kabes, lauatennises, orienteerumises, laskmises, sumo maadluses. Ära jäid tulenevalt ilmastikust suusatamise võistlused.

Edukalt esinevad parimad koolid ka vabariigi Eesti Koolispordi Liidu meistrivõistlustel. 2015. aastal tuldi esikolmikusse.

Võistkond

I koht Haapsalu Põhikooli I õhupüssi võistkond (Ekke Alar Toomingas, Hendry Viira, Eerik Salf, Kärt Vassar, pildil. Foto Mati Seppi)

II koht Oru Kooli õhupüssi võistkond (Karmel Lääts, Kaitlyn Lääts, Martten Tiitsma, Silver Loorens)

II koht Läänemaa Ühisgümnaasiumi 10.-12. kl tüdrukute võrkpallivõistkond (Johanna Nõupuu, Ana-Laura Kaasik, Greete Tikerpuu, Kristiina Peterson, Ketelin Suurküla, Saskia Laitamm, Elina Tammeleht)

II koht õpetajate maakonna koondis, veteranide võrkpall (Eduard Brok, Jaanus Getreu, Knud Jessen, Paavo Veeremäe, Anne Ütsik, Pille Källe, Leelo Paju, Erkki Lass)

III koht Haapsalu Põhikooli II õhupüssi võistkond (Anni Kallas, Kaspar Kohtring, Artur Laursoo, Ken Peit)

III koht Läänemaa Ühisgümnaasium 10.-12. kl segavõrkpalli võistkond (Ana-Laura Kaasik, Johanna Nõupuu, Greete Tikerpuu, Kristiina Peterson, Kent Mäesalu, Kristopher Aljaste)

Neiu		
1. Anna Maria Vjazemski	kergejõustik 6.-9. kl kõrgushüpe	I koht
	kergejõustik 6.-9. kl 60 m jooks	II koht
2. Keity Liina Kallas	X kergejõustiku koolispordi MV Varssavis, kõrgushüppes	III koht
3. Reneli Saumets	kergejõustik 6.-9. kl 800 m jooks	III koht
Noormees		
1. Kevin Sakson	kergejõustik 6.-9. kl kuulitõuge	II koht
	kergejõustik 6.-9. kl 100 m jooks	III koht
3. Martten Tiitsma	õhupüssis 20 lasku	III koht

MATI SEPPI
Läänemaa Koolispordi Liidu tegevjuht

Aasta õpetaja 2015
Aastate õpetaja 2015

Komisjon vaatas läbi Läänemaa koolide poolt Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonnale ning sihtasutusele Innove esitatud kandidaatide tutvustused ja tegi järgmise otsuse.

Läänemaa aasta õpetaja 2015 on **Kalle Lõuna** – Läänemaa Ühisgümnaasiumi ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse metoodik-õpetaja, Läänemaa ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse ainenõukogu eestvedaja, Eesti ajaloo ja ühiskonnaõpetuse seltsi volikogu liige ja Läänemaa piirkonna esimees, üleriigilist ajaloo-olümpiaadi ette valmistava komisjoni liige, õpilaste maakondliku mälumängu korraldaja.

Aastate õpetaja 2015 tiitlid omistati järgmistele kauaaegsetele õpetajatele:

Ellen Turnau – töötanud lasteaia muusikaõpetajana 45 aastat, neist 35 aastat Haapsalu lasteaias Tõruke;

Helgi Miller – erivajadustega õpilaste käsitöö- ja kunstiõpetaja 55 aastat, 20 aastat rahvatantsurühmade juhendaja ja maakondlike rahvakunstiürituste korraldaja.

Sihtasutusele Innove tunnustamiseks esitatud kandidaatide seast tõsteti esile:

Läänemaa aasta koolijuht 2015 – **Janar Sõber**, Lihula Gümnaasium;

Läänemaa aasta põhikooliõpetaja 2015 – **Edita Luik**, Oru Kooli emakeele- ja kirjanduse õpetaja, õppealajuhataja;

Läänemaa aasta gümnaasiumiõpetaja 2015 – **Kalle Lõuna**, Läänemaa Ühisgümnaasium;

Läänemaa aasta klassiõpetaja 2015 – **Sirje Matsik**, Ridala Põhikool;

Läänemaa aasta klassijuhataja 2015 – **Lii Habak**, Haapsalu Linna Algkool;

Läänemaa aasta lasteaiaõpetaja 2015 – **Aivi Paju**, Taebla Lasteaed;

Läänemaa aasta kutseõppeasutuse õpetaja 2015 – **Mario Metshein**, Haapsalu Kutsehariduskeskus;

Läänemaa aasta huvikooli/huvihariduse õpetaja – **Viive Marleen**, Haapsalu Muusikakooli pärimusmuusika õpetaja;

Läänemaa aasta hariduse sõber 2015 – **Koit Uus**, ettevõtja, MTÜ Hoovõtukeskus looja;

Läänemaa aasta tegu hariduses 2015 – Kullamaa keskkooli heategevusüritus „Laulud ja tantsud tähtedega“, eestvedajateks õpetajad **Ülle Tammearu** ja **Riina Gilden**.

Maakonna lasteasutustes alustas tööd neli uut pedagoogi:

Heili Lukas – Oru Kooli keemiaõpetaja;

Maris Markus – Taebla Gümnaasiumi bioloogiaõpetaja;

Kerli Toming – Noarootsi Põhikooli ja Noarootsi Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja;

Saskia Voogla – Uuemõisa Lasteaed-algkooli klassiõpetaja.

Parimad lõpetajad kevadel 2015

Parimad lõpetajad 2015

Kuldmedal

Läänemaa Ühisgümnaasium
Merlin Kulbas
Ivar Pass
Linda Pruul
Marius Saak
Anett Tohver
Lisandra Türkson
Anna Vinkelberg
Tanel-Sigmar Sildoja
Grete Grauberg
Hanna-Loora Pankin
Raido Valgenberg

Noarootsi Gümnaasium
Kairo Kivi
Kristina Muhu
Marlen Pärtel
Birgit Roosileht
Aivar Külle
Margit Salmu

Lihula Gümnaasium
Maarja Jalakas
Joonas Kaskmäe
Koidu Kütt

Taebla Gümnaasium
Kätlin Reinik

Hõbemedal

Läänemaa Ühisgümnaasium
Kristin Teesalu
Karina Kirs
Regina Lukk
Merili Kisant
Aleks Korolenko
Anette Seiton
Liis Võsa

Lihula Gümnaasium
Kaisa Esko
Raili Küttmann

Noarootsi Gümnaasium
Karl-Rein Voodla
Ellis Rootsma
Kertu Ojamäe
Jete Luik
Aini-Riin Nurmoja
Karin Vahar
Margit Grencštein

Kullamaa Keskkool
Egle Niinemets

Haapsalu Kutsehariduskeskuse lõpetasid kiitusega

Anneli Asser
Tanel Alver
Rando Vahtriku
Tuuli-Brit Vaga
Greteliis Kaljuveer

Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži lõpetasid *cum laude*

Eve Tamm
Siiri Heinaru
Epp Reedik
Mirko Põllu

Eesti Vabariigi presidendi vastuvõtule kutsuti

Merlin Kulbas
Ivar Pass
Linda Pruul
Marius Saak
Anett Tohver
Lisandra Türkson
Anna Vinkelberg
Tanel-Sigmar Sildoja
Grete Grauberg
Hanna-Loora Pankin
Raido Valgenberg
Kairo Kivi
Kristina Muhu
Marlen Pärtel
Birgit Roosileht
Aivar Külle
Margit Salmu
Maarja Jalakas
Joonas Kaskmäe
Koidu Kütt
Kätlin Reinik
Eve Tamm
Siiri Heinaru
Epp Reedik
Mirko Põllu

ANNELI VAARPUU
Haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja

Läänemaa lasteaiad 2015/2016

	Lasteaed	Pidaja	Juht	Lapsi
1.	Lasteaed Päikesejänku	Haapsalu linn	Karin Lilles	115
2.	Lasteaed Pääsupesa	Haapsalu linn	Maarika Aru	98
3.	Lasteaed Tareke	Haapsalu linn	Riima Velbre	89
4.	Lasteaed Tõruke	Haapsalu linn	Lilja Paesüld	100
5.	Lasteaed Vikerkaar	Haapsalu linn	Sirje Mänd	115
6.	Kullamaa Lasteaed	Kullamaa vald	Imbi Post	35
7.	Lihula Lasteaed	Lihula vald	Anne Ööpik	98
8.	Martna Lasteaed	Martna vald	Marju Kasterpalu	21
9.	Ridala Lasteaed	Ridala vald	Milve Viigand	42
10.	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	Ridala vald	Maia Tohver	42
11.	Linnamäe Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Marika Prik	40
12.	Palivere Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Tiiu Schneider	50
13.	Risti Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Aili Randalu	33
14.	Taebla Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Vilja Raamat	64
15.	Virtsu Kool	Hanila vald	Airi Aavik	9
16.	Kõmsi Lasteaed-Algkool	Hanila vald	Pille Saatmäe	19
17.	Nõva Lasteaed	Nõva vald	Virve Tauts	7
18.	Noarootsi Kool	Noarootsi vald	Alar Uus	24
19.	Vormsi Lasteaed-Põhikool	Vormsi vald	Veikko Kõrv	15
				1016

ANNELI VAARPUU
Haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja

Läänemaa koolid 2015/2016

Nr	Kool	Pidaja	Koolijuht	Õpilasi
	Algkoolid			
1.	Haapsalu Linna Algkool	Haapsalu linn	Malle Õiglas	285
2.	Kõmsi Lasteaed-algkool	Hanila vald	Pille Saatmäe	21
3.	Metsküla Algkool	Lihula vald	Pille Kaisel	14
4.	Uuemõisa Lasteaed-algkool	Ridala vald	Maia Tohver	123
5.	Vatla Põhikool (6-kl algkool)	Hanila vald	Helju Viikmann	12
	Põhikoolid			
1.	Haapsalu Põhikool	Haapsalu linn	Anne Mahoni	568
2.	Haapsalu Nikolai Kool	Haapsalu linn	Aive Saadjärv	76
3.	Martna Põhikool	Martna vald	Tiit Aedmäe	45
4.	Noarootsi Kool	Noarootsi vald	Alar Uus	75
5.	Nõva Kool	Nõva vald	Virve Tauts	15
6.	Oru Kool	Lääne-Nigula vald	Andres Kampmann	107
7.	Palivere Põhikool	Lääne-Nigula vald	Tõnis Peikel	72
8.	Ridala Põhikool	Ridala vald	Milve Viigand	107
9.	Risti Põhikool	Lääne-Nigula vald	Argo Roos	59
10.	Virtsu Kool	Hanila vald	Airi Aavik	68
11.	Vormsi Lasteaed-põhikool	Vormsi vald	Veikko Kõrv	26
12.	Viigi Kool	Riigikool	Jaak Paesüld	124
	Gümnaasiumid			
1.	Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium	Haapsalu linn	Vladimir Padama	66
2.	Kullamaa Keskkool	Kullamaa vald	Meelis Välis	124
3.	Lihula Gümnaasium	Lihula vald	Janar Sõber	223
4.	Läänemaa Ühisgümnaasium	Riigikool	Leidi Schmidt	257
5.	Noarootsi Gümnaasium	Riigikool	Laine Belovas	148
6.	Taebla Gümnaasium	Lääne-Nigula vald	Jaanus Mägi	170
	Kokku üldhariduskoolides			2785
	Kutsekool			
1.	Haapsalu Kutsehariduskeskus	Riigikool	Ingrid Danilov	698
	Kõrgkool			
1.	TLÜ Haapsalu Kolledž	Riigikool	Triin Laasi	260

ANNELI VAARPUU
Haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja

Täiskasvanud õppija nädal

XVIII Täiskasvanud Õppija Nädala (TÕN) raames toimunud maakondlikul tunnustusüritusel 7. oktoobril 2015 Läänemaa Ühisgümnaasiumis tänati maakonna parimaid täiskasvanud õppijaid, täiskasvanute koolitajaid ning koolitussõbralikke organisatsioone.

Läänemaa aasta õppija tiitli nominentideks 2015. aastal olid:

1) Raili Küttmann – lõpetas kevadel Lihula gümnaasiumi mittestatsionaarse õppe hõbemedaliga, seda töö ja suure pere ning majapidamise kõrvalt. Kohusetundliku ja tubli kooliskäija motoks oli, et kõik peab saama tehtud õigel ajal. Eriti toonitab esitaja seda, et 10. klassis alustas Raili inglise keele õpinguid nullist, sest oma varasemal haridustel oli ta õppinud saksa keelt. Esitaja Heli Raavel.

2) Koidu Kütt – lõpetas Lihula gümnaasiumi mittestatsionaarse õppe kuldmedaliga. Sihikindel, püüdlik ning töökas õppija ei leppinud lihtsalt äraõppimisega, vaid pidi asjad lõpuni selgeks saama. Koidu ütleb, et nüüd on õppimise maik suus tagasi ning plaanib õpingutega jätkata. Esitaja Heli Raavel.

3) Eneli Uibo – Haapsalu Kutsehariduskeskuse (HKHK) kutseõpetaja ja rühmajuhendaja. Lõpetas Tallinna Ülikooli kutsepedagoogika õpingud. Ta on rõõmus, sõbralik, kadestamisväärselt kohusetundlik, täpne, aus ja tark, samas mitte mingi kuivik. Esitajad Inga Pook, Aile Nõupuu ja Marit Sillat.

4) Eve Aun – Karja Keraamika OÜ müüja. Lõpetas kevadel Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasiumi. Esitaja kiidab tema kohusetundlikkust ja töökust. Kui midagi teha, siis hästi. Ja kuna õppimine tuli hästi välja, siis plaanib Eve ka edasi õppida. Esitajad Niina Viinapuu ja Ülle Adamas.

Läänemaa aasta õppija tiitli pälvis Lihula Gümnaasiumi õpetaja **LIINA VAIMLA**. Ta lõpetas Tallinna Ülikooli magistriõppe haridustehnoloogina. Nutika nutiinimesena otsib ta pidevalt uusi võimalusi, kuidas arvutit õppetöös kasutada ning jagab meelsasti oma teadmisi ja kogemusi kolleegidele. Alustatud on ka juba järgmise suure eesmärgi poole püüdlemist – seekord on eesmärk läbida matemaatikaõpetaja koolitus. Esitaja Heli Raavel.

Aasta koolitaja tiitli nominendid olid:

1) Janne Muuli – Haapsalu Kutsehariduskeskuse kutseõpetaja ja koolitaja. Toetava, julgustava ja iseõppimist ning arenemist soodustava keskkonna loojana on Janne hinnatud koolitaja nii oma koolis kui maakonnas. Esitaja Haapsalu Kutsehariduskeskus.

2**) Läänemaa aasta koolitaja** tiitli pälvis Haapsalu Kutsehariduskeskuse koolitusjuht **INGRIT KERA**, kes töötab küll alles teist aastat, kuid ka selle ajaga on ta suutnud täiendada koolituste nimekirja kui ka loonud uusi õppevorme. Kooli-

taja, kes ise on uuendusmeelne ja õpihimuline, on läbinud viimase aastaga nii HITSA tulevikuõpetaja koolituse kui omandanud täiskasvanute koolitaja kutse. Lemmik koolitusvaldkond on ettevõtlus. Esitaja Aile Nõupuu.

Läänemaa koolitussõbralik organisatsioon oli **MTÜ LEPATRIINU MÄNGUMAA**. Esitaja tunnustab organisatsiooni hooliva suhtumise eest oma töötajate koolitamisse. Just nende algatusest ja huvist lähtuvalt koostati ja rakendati lapsehoidja õppekava HKHK-s ning osa saavad sellest kogu maakonna lasteasutused. Esitaja Marelle Möll.

ANNELI VAARPUU
Haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja

Sotsiaalhoolekanne

Sotsiaalhoolekande ülesandeks on abi osutamine isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks ja kergendamiseks ning kaasaaitamine sotsiaalse erivajadusega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele. Lääne maakonna kohalikel omavalitsustel on oma piirkonnas välja kujunenud sotsiaalteenuste korraldamise süsteem.

Maakonna sotsiaalhoolekannet korraldavad Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond, kohalikud omavalitsused ning vabatahtlikud ühendused.

Maavanema ülesanneteks on korraldada sotsiaaltöötajate koolitamist, samuti abivajajate varustamist abivahenditega (proteesid, ortopeedilised ja muud), nii ka asenduskoduteenuse ja riigi rahastatava lapsehoiuteenuse rahastamist, eeskosteasutuste tööd, lapsendamisi, koguda statistilisi aruandeid, koostada koondaruandeid ning teostada järelevalvet maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste kvaliteedi ning riigi poolt sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle.

Järelevalve läbiviimine

2015. aastal viis maavanem läbi järelevalve sotsiaalteenuste kvaliteedi ning riigi poolt sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle Martna ja Nõva vallavalitsuses ning Haapsalu linnavalitsuses. Järelevalvet viisid läbi haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja ning lastekaitse peaspetsialist – alaealiste komisjoni sekretär.

Järelevalve käigus tutvuti dokumentatsiooniga, külastati omavalitsuse hallatavaid sotsiaalhoolekande asutusi, vesteldi teenuse pakkujatega, klientidega ning omavalitsuse töötajatega.

Lääne maavalitsusele ei laekunud 2015. aastal ühtegi kaebust sotsiaalteenuste kvaliteedi üle.

Tehnilised abivahendid

Tehnilised abivahendid (proteesid, ortoosid jm) on tooted, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustusi või puude süvenemist. Tehniliste abivahendite kasutamise vajaduse määrab perearst või eriast. Abivehendite loetelu, kasutusaeg ja riigi osaluse protsent on kindlaks määratud sotsiaalministri määrusega (14.12.2000. a määrus nr 79).

Sotsiaalminister eraldas 2015. a Lääne maavalitsusele rahalisi vahendeid tehniliste abivahendite soodustingimustel müügiks ja laenutamiseks kokku summas 215 146 eurot.

Riigidotatsiooniga abivahendite saajaid oli 2015. aastal 1402 inimest, kellest

kuni 18-aastaseid oli 201 ning vanaduspensioni eas isikuid 948. Enim kasutati põetus- ja hooldusvahendeid, ortoose ja proteese ning liikumisabivahendeid. Laenutatavaid abivahendeid kasutasid 323 inimest.

Lääne maavanem sõlmis 2015. a koostöölepingud proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite soodustingimustel eraldamiseks 21 ettevõttega.

Abivahendite riiklik eelarve ei jagune 2016. aastast alates enam maakonnapõhiselt, vaid on üleriigiline. See tähendab, et abivahendi soetamiseks võib pöörduda ükskõik millisesse abivahendite ja müügiga tegelevasse ettevõttesse Eestis, millel on Sotsiaalkindlustusametiga kehtiv leping.

Arsti väljastatud tõendi või rehabilitatsiooniasutuse vastavasisulise märkuse kohaselt taastusraviplaanis võib inimene otse ükskõik millisesse abivahendeid müüvasse või neid rentivasse ettevõttesse pöörduda.

Alates 1. jaanuarist täienes abivahendite loetelu, milles määratakse kindlaks abivahendi kasutusaeg, kas abivahend on müüdav või üüritav, maksimaalne abivahendi kogus aastate või kuude arvestuses, kas tegemist on individuaalse abivahendiga ning soodustuse piirmäär, mille ulatuses riik tasu maksmise üle võtab. Selle leiab Riigi Teatajast *https://www.riigiteataja.ee/*.

Kui inimesel on mõjuval põhjusel vaja taotleda abivahendite loetelus abivahendile kehtestatud erisusi, tuleb esitada Sotsiaalkindlustusametile erimenetluse taotlus. Sotsiaalkindlustusamet menetleb taotlusi jooksvalt maksimaalselt 30 kalendripäeva jooksul.

1. jaanuaril 2016 jõustunud sotsiaalhoolekande seadusega on abivahendite müügi ja üürimise hüvitamise süsteemi administreerimine Sotsiaalkindlustusameti ülesandeks.

Sotsiaalkindlustusameti klienditeeninduste asukohad ning lahtiolekuajad leiab Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt *www.sotsiaalkindlustusamet.ee.*

Sotsiaalkindlustusameti poole võib pöörduda infotelefonidel 16106 või 6121360.

Abivahendite loetelu leiab Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuse lehelt.

Supervisioonid ja kovisioonid

Oma ülesandeid sotsiaalhoolekande valdkonnas teostab Lääne maavanem haridus- ja sotsiaalosakonna kaudu. Omavalitsustes korraldavad sotsiaalhoolekandealast tööd sostiaaltöötajad. 2015. aastal oli Läänemaal 10 omavalitsust, kus töötas kokku 19 sotsiaaltöötajat. Vajadus on lastekaitsespetsialistide ja hoolekandetöötajate järele. Kuna sotsiaaltööga tegelevatel inimestel on oma ametikohal suur risk pikaajalist stressi kogeda ning läbi põleda, on toetussüsteem ülioluline. Läänemaa sotsiaaltöötajatele viiakse lisaks infopäevadele regulaarselt läbi supervisioone ning kovisioone (kolleegide vaheline rühmanõustamine).

Aasta sotsiaaltöö tegija 2015

Lääne maavalitsusel koostöös MTÜga Läänemaa Omavalitsuste Liit on alates 2006. aastast traditsiooniks kujunenud tunnustamise kaudu esile tõsta sotsiaalvaldkonnaga tegelevaid spetsialiste, vabatahtlikke ja organisatsioone, kes läbi isikliku eeskuju ja panuse sotsiaaltöö edendamisel on kaasa aidanud sotsiaalprobleemide leevendamisele.

Aasta sotsiaaltöö tegijaks 2015 valiti Lääne-Nigula vallavalitsuse abivallavanem Varje Paaliste.

Aasta sotsiaaltöö tegija 2015 Varje Paaliste. Foto A. Tarmula

KERSTI LÕHMUS
Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja

Sotsiaalteenused

Asendushooldus

Asendushooldust rakendatakse olukorras, kus lapsel ei ole teatud põhjustel võimalik oma vanematega koos elada. 2015. aasta lõpul elas eestkosteperedes 17 last, perekondades kasvavaid lapsendatud lapsi oli 25, perekonnas hooldamisel oli kaks last.

Asenduskoduteenus

Asenduskoduteenuse eesmärgiks on lapsele peresarnaste elutingimuste võimaldamine, talle turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna loomine ning lapse ettevalmistamine võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskoduteenus on reguleeritud sotsiaalhoolekande seadusega. Tegemist on riiklikult rahastatava teenusega, mille hinna ning maksimaalse maksumuse lapse kohta kalendriaastas kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Aastal 2015 oli see 9540 eurot aastas (795 eurot kuus) ning alla 3-aastasel või puudega lapsel 14 760 eurot aastas (1230 eurot kuus). Asenduskoduteenuse osutajad on kantud tegevusloa alusel majandustegevuse registrisse.

Asenduskoduteenust osutab SA Haapsalu Hoolekandekeskus, kus viies peremajas on kohti 40 lapsele, 2015. aasta jooksul oli asenduskoduteenusel 40 last. Läänemaa lapsi oli asenduskoduteenusel 29.

Varjupaigateenus

Varjupaigateenus on kohaliku omavalitsuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärgiks on tagada turvaline keskkond, pakkuda ajutist ööpäevast abi, tuge ja kaitset. Varjupaigateenust osutavad Haapsalu Sotsiaalmaja, SA Haapsalu Hoolekandekeskus, MTÜ Läänemaa Naiste Tugikeskus, MTÜ Sotsiaalhoole Ühing. 2015. aasta jooksul oli varjupaigateenusel 102 inimest.

Lapsehoiuteenus

Lapsehoiuteenus on lapsevanema toimetulekut või töötamist toetav teenus, mille vältel tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse lapsehoiuteenuse osutaja. Lapsehoiuteenus on reguleeritud sotsiaalhoolekande seadusega.

Kui lapsehoiuteenust rahastatakse kohaliku omavalitsuse eelarvest, kehtestab lapsehoiuteenust saama õigustatud isikute ringi, lapsehoiuteenuse rahastamise mahu ning lapsehoiuteenuse osutamise tingimused ja korra kohaliku omavalitsusüksuse volikogu.

Riigi rahastatavale lapsehoiuteenusele on õigus lapse seaduslikul esindajal

või hooldajal, kui raske või sügava puudega, lapsehooldusteenuste vajadus on kirjas lapse rehabilitatsiooni plaanis, lapse hooldamine ei ole samal ajal tagatud teiste sotsiaalteenustega ja lapsehoiuteenust osutatakse hiljemalt sellel kalendriaastal, mil laps saab 18-aastaseks.

Lapsehoiuteenuse osutajad on kantud tegevusloa alusel majandustegevuse registrisse.

Lapsehoiuteenust osutavad MTÜ Lepatriinu mängumaa, Risti lasteaed ja SA Haapsalu Hoolekandekeskus, kus 2015. aastal oli lapsehoiuteenusel 110 last, neist riigi rahastataval lapsehoiuteenusel seitse last (kaks sügava puudega ja viis raske puudega last).

Riigi rahastatavaks lapsehoiuteenuseks oli Läänemaa kohalikel omavalitsustel 51 853 eurot ning sellest kasutati aasta jooksul 7 527 eurot 15 raske ja sügava puudega lapse lapsehoiuteenusele ning 21 228 eurot sotsiaalteenuste osutamiseks raske ja sügava puudega lastele ja nende peredele (tugiisiku-, rehabilitatsiooni-, transporditeenus või abivahendite soetamine).

Tugiisikuteenus

Tugiisikuteenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi. Kõrvalabi seisneb juhendamises, motiveerimises ning isiku suurema iseseisvuse ja omavastutuse võime arendamises.

Tugiisikuteenust kasutas 13 inimest (sh 10 last) Haapsalu linnast ning Hanila, Lihula, Lääne-Nigula, Nõva ja Ridala vallast.

Sotsiaalkindlustusameti projekti „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine“ partneriks Läänemaal on SA Haapsalu Hoolekandekeskus, kes arendab ja pakub raske ja sügava puudega lastele suunatud tugiteenuseid (lapsehoid, tugiisik ja transport) suuremas mahus nii, et teenused oleksid kättesaadavad neile, kelle teenusevajadus on kirjas rehabilitatsiooniplaanis. Teenuseid saavad raske ja sügava puudega 0–17-aastased lapsed. *http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/puudega-laste-tugiteenuste-arendamine-ja-pakkumine-2/*

Isikliku abistaja teenus

Isikliku abistaja teenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk toetada on füüsilist kõrvalabi vajavat täisealist isikut.

Isikliku abistaja abi kasutas 2015. aastal kuus inimest Haapsalu linnast.

Rehabilitatsiooniteenus

Riigi poolt rahastatav teenus, mille eesmärk on parandada puudega inimese iseseisvat toimetulekut, soodustada töötamist või tööle asumist. Seda teenust osutab Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus. *http://www.hnrk.ee/*

Erihoolekandeteenused

Psüühilise erivajadusega isikutele pakuvad Lääne maakonnas riigi poolt rahastatavaid erihoolekande teenuseid:

Uuemõisa Kodu *http://hoolekandeteenused.ee/uuemoisa/*,

Koluvere Kodu *http://www.hoolekandeteenused.ee/koluvere/*,

SA Haapsalu Hoolekandekeskus, *http://www.haapsaluhkk.ee/*

SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekande Keskus (igapäevaelu toetamine). *http://www.lihulatervis.eu/*

Üldhooldus eakatele ja puuetega inimestele

See on väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus, mille eesmärgiks turvalise keskkonna ja toimetuleku tagamine täisealisele isikule, kes terviseseisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes ajutiselt või püsivalt iseseisvalt toime tulla. Teenus on kohaliku omavalitsuse üksuse korraldada. Lääne maakonnas osutavad teenust:

Oru Hooldekodu *http://204850.edicypages.com/*;

Risti Hooldekodu *http://www.laanenigula.ee/hoolekandeasutused?inheritRedirect=true*,

SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekande Keskus *http://www.lihulatervis.eu/*

SA Läänemaa Haigla (de la Gardie) *http://www.salmh.ee*

Varjupaik lähisuhtevägivalla ohvritele

Läänemaa Naiste Tugikeskus pakub abi naistevastase vägivalla all kannatavatele naistele.

MTÜ Läänemaa Naiste Tugikeskuses oli 2015. aastal varjupaigateenusel 14 inimest (viis naist ja üheksa last), kaks naist ja kolm last olid varjupaigateenusel kuni nädala, kaks naist ja viis last olid 1-3 kuud, üks naine ja üks laps 4-6 kuud. Kokku oldi varjupaigateenusel 824 päeva.

Tugikeskuse poole pöördus aasta jooksul 76 inimest (neist üheksa puudega), pöördujatega kaasas olevate alaealiste laste arv oli 90, pöördumiste arv 498.

Tugikeskuse poolt osutatud teenuste kasutamine 2015. aasta jooksul (teenu-

se kasutajate arv): telefoninõustamine – 57, e-maili teel nõustamine – 6, juhtumipõhine individuaalnõustamine – 42, psühholoogiline nõustamine või psühhoteraapia täiskasvanutele – 28, juriidiline nõustamine (juristi konsultatsioon, dokumentide ettevalmistamine jt) – 20, muud tugiteenused (tugiisikuteenus, võlanõustamine, transporditeenus, jms) – 18, varjupaiga/tugikeskuse töötaja töö lastega – 9, laste nõustamine (sh psühholoogiline nõustamine).

KERSTI LÕHMUS
Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja

Tervishoid

Haigla

Läänemaal on üks üldhaigla – Läänemaa Haigla *http://www.salmh.ee/*, mille alla kuuluvad ambulatoorne eriarstiabi koos kiirabi ja erakorralise meditsiini osakonnaga. Lisaks statsionaarne intensiiv- ja aktiivraviosakond ning õendus-hoolduskeskus. Valvete ning eriarstide ambulatoorsete vastuvõttude mehitamiseks tehakse tihedat koostööd SA Põhja-Tallinna Regionaalhaiglaga (PERH).

Kiirabi

Kiirabi ehk haiglaeelne erakorraline meditsiiniabi on erakorralise meditsiiniabi liik, mille puhul antakse erakorralist abi sündmuskohal.

Eesti riigis korraldab kiirabiteenust Terviseamet (Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus). Kiirabiteenus kui iga muu tervishoiuteenus on korraldatud selliselt, et riik tellib teenuse eraõiguslikelt teenuseosutajatelt.

Lääne maakonda teenindab kolm kiirabibrigaadi – SA Läänemaa Haigla juures kaks PERH-ile kuuluvat kiirabibrigaadi, mis teenindavad Põhja-Läänemaad ning Pärnu haiglale kuuluv kiirabibrigaad, asukohaga Lihulas.

2015. aasta juulikuus avati Läänemaa Haiglas mammograafiakabinet

Üldarstiabi

Eestis korraldab üldarstiabi Eestis Terviseamet, sealhulgas ka konkursse perearstide nimistute moodustamise õiguse andmiseks, vajadusel perearstidele asendaja leidmist ning järelevalvet üldarstiabi osutajate ja perearstide üle.

2015. aastal oli Läänemaal 14 perearsti nimistut.

Tabel 1. Perearsti nimistud teeninduspiirkonna, nimistu piirsuuruse, suuruse ja vabade kohtade järgi (01.04.2016)

Perearst	Teeninduspiirkond	Piirsuurus	Suurus	Vabade kohtade arv
Helle Saarsoo	Haapsalu linn	2400	2356	44
Sirje Jupits	Haapsalu linn	2400	1981	419
Andri Meriloo	Haapsalu linn	2400	2466	-
Ilme Leova	Haapsalu linn	2400	2027	373
Krista Raag	Haapsalu linn	2400	2339	61
Ljudmila Briljova	Haapsalu linn	2400	2107	293
Maret Teng	Lääne- Nigula vald	2000	1695	305
Külli Raudsik	Hanila, Lihula	2000	1810	190
Mare Lõunat	Lihula	2000	1865	135
Marika Laar	Ridala vald	2400	2086	314
Tiina Proosväli	Noarootsi, Nõva	1200	666	534
Hiie Tiisler	Kullamaa, Martna	2000	1566	434
Madis Tiik	Vormsi	1200	113	1087
Hingi Kalberg	Lääne-Nigula vald	2000	1315	685

Tulenevalt oma geograafilisest iseärasusest ja kohaliku omavalitsuse üksuse alaliste elanike arvust, on Vormsi saarel ja Noarootsi vallas erisustega perearsti nimistud, mille piirsuurus on väiksem kui 1200 isikut (Vormsil 113 ja Noarootsis 666).

Lääne maakonna ühes perearsti nimistus (dr Andri Meriloo), on isikute arv üle 2400.

Haapsalu linna perearstid tegutsevad üksik- või kaksikpraksistena, kokku neljas hoones. Läänemaa Haigla hoones tegutseb rentnikena kaks perearstipraksist (TÜ Haapsalu Perearst ja OÜ Andri Meriloo arstikabinet) kolme nimistuga.

Tervise- ja tööminister andis 12.08.2015 välja määruse „Esmatasandi tervisekeskuste kaasajastamine“, mille kohaselt toetatakse ERF programmist esmatasandi tervisekeskuste infrastruktuuri ehitamist tõmbekeskustesse. Tervisekeskused peavad asuma tõmbekeskustes, kus elanikkond peamiselt paikneb, ning miinimumstandardiks on vähemalt kolm perearsti ja neli pereõde, ämmaemand, füsioterapeut ja koduõde (6000 teenindatava isiku kohta).

Lääne maakonda planeeritakse kahte esmatasanditervisekeskust (ETTK), üks Haapsalu linna ja teine Lihulasse.

Eakad

18. juunil toimusid Läänemaa pensionäride suvepäevad Ridala vallas Puises.

7. oktoobril korraldasid Haapsalu linnavalitsus, Läänemaa Pensionäride Ühendus ja Lääne maavalitsus ühise konverentsi eakatele. Konverents kandis pealkirja „Eakad – Läänemaa väärtus".

Konverentsi virgutusminut. Klaveril saadab legendaarne Viive Ernesaks.

10. detsembril toimus Haapsalu kultuurikeskuses tavapärane pensionäride jõulukontsert. Musitseerisid Ivo Linna ja Antti Kammiste.

Lasteaiaköökide tunnustamine

Lääne maavalitsus koostöös Haapsalu Kolledži ja Haapsalu Kutsehariduskeskusega uuris tervisliku toitumise võimalusi Lääne maakonna lasteaedades.

Lasteaiatoidu uuringus osales üheksa lasteaeda: Haapsalust Tareke, Pääsupesa ja Tõruke ning Risti, Linnamäe, Ridala, Martna, Kullamaa ja Lihula lasteaiad.

Tänuüritus lasteaia kokkadele ja majandusjuhatajatele toimus 19. novembril 2015. aastal Lääne maavalitsuses.

Lääne maavalitsus tänab Haapsalu kolledži tudengeid ning lasteaia Pääsupesa direktorit Maarika Aru.

KERSTI LÕHMUS
Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja

Noorsootöö

Riiklikku ja regionaalset noorsootööpoliitikat koordineerib Lääne maavalitsuse haridus- ja sotisaalosakond. Lääne maavalitsus koordineerib noorsootööd ja noortekeskuste tegevust maakonnas ning viib läbi projektikonkursse, mille kaudu saavad noortekeskused paremini oma tööd korraldada. Samuti toetab maavalitsus Läänemaa noortekogu tegevust ning noorteinfo töö korraldamist. Maavalitsuse noorsootöö nõunik konsulteerib noorsootöö küsimustes omavalitsusi, noorteühendusi, noortega tegelevaid mittetulundusühinguid (MTÜ), noortekeskusi ja küsimustega pöörduvaid noori. Otsene töö noortega on kohalike omavalitsuste korraldada.

Noorte arv küll kahjuks väheneb, kuid siiski on maakonnas mitmeid tegutsevaid noorteühendusi ja liikumisi. Läänemaal on 12 tegutsevat noortekeskust. *http://noor.laanemaa.ee/noortekeskused*. Neist kõige uuem avati Ristil alles 2015. aasta septembris. Selle eest pälvis Lääne-Nigula vald ka tunnustuse, kuna nüüd on vallas lausa neli noortekeskust.

Risti noortekeskuse avamispäev

Lisaks igapäevastele tegevustele toimus Läänemaa avatud noortekeskuste (ANK) projektikonkurss. Kõik taotlejad said oma tegevusteks positiivsed rahastusotsused.

1. Lihula ANK	1052 eurot
2. Haapsalu Kastani ANK	1100 eurot
3. Haapsalu Wiedemanni ANK	1100 eurot
4. Pürksi ANK	1100 eurot
5. Taebla ANK	1106 eurot
6. Nigula ANK	1075 eurot
7. Palivere ANK	1100 eurot
8. Martna ANK	1092 eurot
9. Panga ANK	1076 eurot
KOKKU	9801 eurot

Noorte teavitamise ja nõustamisega tegeleb 2014. aasta lõpust karjääri- ja õppenõustamiskeskus Rajaleidja. Lisaks igapäevasele nõustamisele korraldab Rajaleidja alati osavõturohket Läänemaa noorte infomessi „Oma rada“ .

http://www.rajaleidja.ee/laanemaa/

Noorte omavahelist võrgustikku ja algatusi koordineerib Läänemaa noortekogu. Üks suuremaid noortekogu korraldatavaid sündmusi on Osaluskohvik, mida sel aastal peeti Ridala põhikoolis. Üle 100 osaleja arutles seitsmel erineval aktuaalsel teemal.

Osaluskohvikus osales lauajuhina ka Lääne maavanem Neeme Suur

Virgutuspaus osaluskohvikus

25. ja 26. juunil pidasid Läänemaa noored Silma õpikojas suvepäevi. Esimesel päeval saadi teadmisi Läänemere reostusest ja sellega seonduvast ning veeohutusest. Mõlemad teemad olid seotud ka vabatahtlike tööga. Õhtul mindi üheskoos loodusmatkale, kus iga grupp täitis mitmeid ülesandeid, parimaid tunnustati teadmiste eest. Teisel päeval toimus demokraatiakool, kus Läänemaa noortekogu liige Roger tutvustas noortele osaluskogude põhitõdesid ja erinevaid osalemisvorme. Selgemaks said teadmised noortevolikogudest ja Läänemaa noortekogust. Arutelu läks tuliseks kui hakati välja selgitama, milline üks õige noorsootöötaja olema peab ja milline võiks olla perfektne noortekeskus.

Läänemaa noortepäevad

Valdkonna suurimad probleemid on jätkuvalt noorsootöö tegijate ülekoormatus ja vähene tasustamine. Samuti võiks rohkem olla noorte omaalgatust. Lähiaastatel oodatakse noorte omaalgatuse kasvu, kvalifitseeritud noorsootöötajaid ja kvaliteetset infot. Tulenevalt vajadustest on suundumus toetada rohkem erinevaid noortele suunatuid ennetustegevusi, rakendada mitmesuguseid koostööprojekte ning korraldada koolitusi, et tõsta noorte teadlikkust ja aktiivsust.

Läänemaa noorsootöö päevakajalistest tegemistest annab ülevaate Läänemaa Noorteportaal *http://noor.laanemaa.ee/*

Sündmusel „Läänemaa tunnustab" said pärjatud noorsootöö valdkonna 2015. aasta tublimad. **Läänemaa parimaks nooreks 2015 sai Eliise Tiidussalu**, kes lisaks muudele tegemistele on motivatsioonivideo „Näe Päikest, pilve tagant!" idee autor ja teostaja, Lihula noortemajale uue ilme ning uue sisu looja ja selle aasta Eesti parimaks noorte algatuseks valitud Lihula Eurovisiooni idee autor, üks kolmest peakorraldajast ning õhtujuht. Lisaks on ta kirglik fotograaf, õpilasfirma (kooli kohvik) meeskonnaliige ja äriplaani koostaja, blogipidaja, koolilehe toimetuse liige, Läänemaa noortekogu liige, Osaluskohviku korraldaja, Eesti õpilasparlamendi juht ja ürituse *Reality Rave* asutajaliige. Esitaja on Eliise kohta öelnud, et kõik, millele ta käe külge paneb, lööb särama ja saab uue elu ning hingamise. Tunnustustaotluses on Eliiset iseloomustanud ja kiitnud veel seitse tuttavat.

Aasta noor 2015 Eliise Tiidussalu

Parimaks noorsootöötajaks valiti vabatahtlik noortejuht ning organisatsioonide Noorkotkad ja Kodutütred tegevuste läbiviija **Raigo Õiglas**. Raigo on ka ise aktiivne kaitseliitlane ning eeskujuks Läänemaa noorkotkastele ja kodutütardele, kes on tema käe all õppinud ellujäämis- ja matkatarkusi, looduses toimetulekut, meeskonnatööd ja üksteisega arvestamist.

Aasta noorsootöötaja 2015 Raigo Õiglas

Eriauhinna, kategoorias parim noorsootöötaja, sai särasilmne ja järjekindel innustaja **Hilje Tammaru**, kes aitab noortel oma unistusi ellu viia. Hilje järjekindla innustamise tulemusena sai koostöös paljude partneritega teoks 2015. aasta üks eredamaid noorsootöö sündmuseid – Lihula Eurovisioon, mis pälvis ülevabariigilist ja kohalikku tunnustust ning liitis toredasti kohalikku kogukonda.

Lihula Eurovisiooni meeskonna tuumik. Vasakult teine Hilje Tammaru

Lihula Eurovisioon on üle-eestilise edulugude konkursi võitja / Lihula Teataja

Lääne maakonna selleaastane noorsootöötajate õppereis toimus 13.-14. mail Lääne-Virumaale. Esimene päev möödus noortekeskusi külastades. Kas teha noortekeskus koostöös kultuurimajaga või koostöös külaseltsiga, mitu noortekeskust on ühes omavalitsuses paras, kuidas teha mobiilset noorsootööd – neile ja paljudele teistele küsimustele sai Lääne-Virumaalt praktilised ja elus toimivad vastused. Teisel päeval toimus Lääne-Virumaa noorsootöötajatega ühine koolitus teemal „Kuidas targalt ja mõjusalt võrgustikuna tegutseda". Päeva lõpuks oli osalejatel parem arusaamine noorsootöötajale ja noorele vajalikest koostöövõrgustikest, samuti sellest, mis on juba hästi ja mis võiks paremini toimida. Ühiselt veedetud kaks päeva olid sisukad ja kasulikud.

Kunda noortemajal on tore ja kaasaegne välisväljak

Rühmatööde arutelu

Noorsootöötajate jaoks olid kindlasti olulised regulaarsed kokkusaamised ümarlaual. Arutati päevakajalisi teemasid ning jagati kolleegidega oma muresid ja rõõme. Mõnikord lisandus kokkusaamisele suurem või väiksem koolitus. Lisaväärtuseks oli seegi, et iga kord toimus ümarlaud erinevas Läänemaa noorsootööga seotud paigas.

Ümarlaud värskelt avatud Risti avatud noortekeskuses

Ümarlaud koos erinevate koolitustega Haapsalu Kutsehariduskeskuses. Piltidel on suupistete ja helkurite õpitoad

Väga heaks koostööpartneriks on MTÜ Noorte Vaba Aeg, mis on loodud eelkõige maakonna üleste noorsootöö tegevuste korraldamiseks ning noorteinfo jagamiseks. 2015. aastal külastati kõiki koole, et jagada noorteinfo korraldamise kogemust ja tutvustada Läänemaa noorteportaali. Samuti korraldas MTÜ Noorte Vaba Aeg Haapsalu põhikooli ja Läänemaa ühisgümnaasiumi noortele sisuka koolituse. Koolituse eesmärk oli aidata noortel avastada iseennast ja oma unistusi ning kuidas see kõik hinge rõõmustavaks ja materiaalset tulu toovaks karjääriks vormida.

Põnevaid tegevusi oli veel küllaga, kuid kahjuks kõik siia ülevaatesse ei mahu.

ÜLLE ERMAN
Lääne Maavalitsuse nõunik noorsootöö alal

Lääne maakonna alaealiste komisjon

Lääne maakonna alaealiste komisjon töötas 2015. a järgmises koosseisus: komisjoni esimees Malle Õiglas, aseesimees Ülle-Krista Annuk, sekretär Kaasi Almers, liikmed Kaja Rootare, Varje Paaliste, Meelis Laurmann ja Kadi Jalgma.

2015. aastal toimus 18 istungit, kus oli arutusel 56 õigusrikkumist, neist 31 juhul tüdrukute ja 25 juhul poiste poolt toimepandud õigusrikkumised.

Alaealiste komisjoni poole pöörduti alaealiste suhtes, kes on:

1) nooremana kui 14-aastasena toime pannud karistusseadustikus (KarS) ettenähtud kuriteokoosseisule vastava õigusvastase teo – 17 juhul;

2) nooremana kui 14-aastasena toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastava õigusvastase teo – 37 juhul;

3) 14 kuni 18-aastasena toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteo, kuid prokurör või kohus on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja kriminaalmenetlus on tema suhtes lõpetatud – 7 juhul;

4) 14 kuni 18-aastasena toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteo, kuid kohtuväline menetleja on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust kohaldamata, või on kohus leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja väärteomenetlus on tema suhtes lõpetatud – 2 juhul;

5) koolikohustuslikud, kes on ühe õppeveerandi jooksul mõjuva põhjuseta puudunud enam kui 20% õppetundidest – 9 juhul.

Taotlusi esitasid:

1) politseiametnik – 56 korda;

2) lastekaitseametnik – 9 korda;

3) prokurör –7 korda.

Alaealiste arv, kelle õigusrikkumist arutati alaealiste komisjonis on 48, sellest 26 tüdrukud ja 22 poisid.

Alaealiste vanus, kelle õigusrikkumist on arutatud alaealiste komisjonis jaguneb: alla 14 aastaseid 28 ning 14-18 aastaseid 20.

Mõjutusvahendeid on määratud järgmiselt:

1) hoiatus – 5 korda;

2) pikapäevarühma suunamine – 1 kord;

3) suunamine vestlusele psühholoogi või muu spetsialistiga – 29 korda;

3) lepitamine – 2 korda;

4) üldkasulik töö – 19 korda;

5) rehabilitatsiooniteenuses osalemine – 5 korda.

KAASI ALMERS
Lastekaitse peaspetsialist

Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid Ilon Wiklandi aastal

2015. aasta oli Sihtasutusele esimene täisaasta, mil koos muuseumidega tegutsesid kogu suvehooaja eelmisel aastal käivitatud atraktsioonid: huvirong Peetrike ja aurupaat Kallis Mari. Ühiselt koos tegutsedes saavutati külastajate arvuks 61 829 ning omateenitud vahendeid tuli kokku 285 570 eurot. Viimane asetas meid Eesti muuseumide pingereas viiendale kohale. Koht, mida annab hoida!

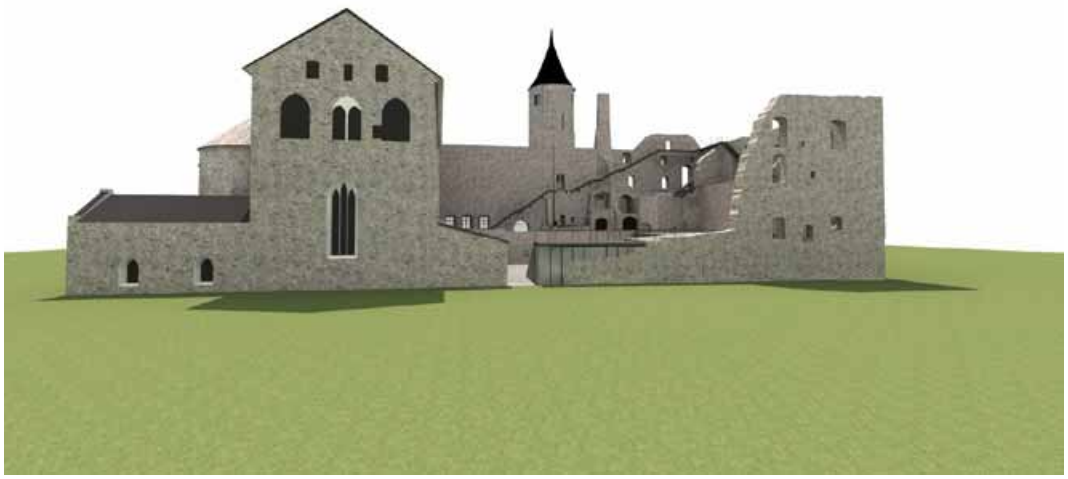

Koos Ilon Wiklandiga elutöönäituse avamisel mainekas Berliini laste- ja noorsookirjanduse keskuses LesArt 14.02.2015.

Ent aasta ise algas Sihtasutusele Ilon Wiklandi 85. sünnipäeva tähistamisega ning Iloni elutöönäituse „*Über Tisch und Bänke*" viimisega Saksamaale. Seepärast iseloomustab läinud aastat Ilon Wiklandi nimi ja uus märksõna „rahvusvahelistumine". Kaks näitust, üks Berliini Laste ja Noorte Kirjanduskeskuses *Lesart* (veebruarist juunini), teine Müncheni Rahvusvahelises Noorte Raamatukogus (septembrist kuni 2016. a veebruarini) tähendasid meile ühtlasi rahvusvahelist läbimurret. Etteruttavalt öeldes jääb näitus ringlema Saksamaal kuni 2017. aastani. Koos Iloni pika teekonna loo ja särava loomingu tutvustamisega said näituse külastajatele omaseks nii Haapsalu kui ka kogu Eesti.

Teiseks oluliseks sihtasutuse tuleviku arenguid määravaks sammuks olid piiskopilinnuse pealinnuse Euroopa Liidu Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetme eesmärkidega sidumine. Haapsalu piiskopilinnuse arendamine rahvusvahelise potentsiaaliga keskaja tegevusmuuseumiks-teemakeskuseks on suur potentsiaal mitte ainult kogu Läänemaa ja Haapsalu turismi sihtpunktina

kinnistamisel, vaid ka kohaliku majanduselu ja väikeettevõtluse toetamisel. Linnuse projekti realiseerumise korral jõuab sihtasutus järgnevatel aastatel 100 000 külastajani ning nii toetuks Lääne-Eesti turism kolmele suurele sambale: Pärnu, Saaremaa, Haapsalu. Siinjuures näeme piiskopilinnuse muuseumi kogu Läänemaa keskaja väravana.

Piiskopilinnuse eelprojekti vaade uudsele lahendusele – müüridel kulgev käigutee (Kaos Arhitektid OÜ)

Kindlasti tuleb piiskopilinnuse arendamisel märkida toomkiriku katuse restaureerimist ja kogukonna kaasamist katuse toetamise projekti. Pühakodade programmi toetust ei saa nõuda kuni „viimase naelani" ehkki tööd viiakse põhiosas võiduka lõpuni. Samas on meil palju sõpru ja kaaslasi, kes on soovinud panustada pärandi hoidmisse. Nende abikäte kaasamine ja meie tunde tekitamine oli selle ettevõtmise olulisemaid märksõnu.

Kokkuvõttes oli 2015. aasta sihtasutusele konsolideerumise aasta, mille jooksul suudeti taristu arendustegevusi algatada ja läbi viia Iloni Imedemaal, piiskopilinnuse pealinnuses, Ants Laikmaa majamuuseumis ja Raudtee- ja Sidemuuseumis. Muuseumitaristu ühtlane väljaarendamine on külastushuvi hoidmisel ja suurendamisel väga oluline, kuna väljaarendatud muuseumikeskkond on aluseks uutele näitustele ja sisutegevustele. Kui sihtasutuse moodustamise faasis nähti ühinemises eeldusi eelkõige tugevamas majanduslikus võimekuses, siis toonaseid prognoose pole põhjust häbeneda. Töö jätkub ja uueks asutuseks ei saada kohe, kõik näitused ootavad veel särama löömist ja näitusemajad väljaarendamist. Siiski on ühest sama olulisest teemast räägitud veel liiga vähe ja see on „meie muuseumiks" saamine. Peagi täituva kolme tegevusaasta järel tunnetame tihedat sidet oma kogukonnaga. Meie sihtasutuses nähakse vajalikku osalejat kohalikus kultuurielus, meil on täita kandev roll piirkondlikus kultuuriturismis ning meie mõju on juba täna tunnetatav kohaliku majanduse elavdamisel. Sõnaga, oleme nähtavad ja meilt oodatakse tegusid, mis on ühtaegu suur rõõm ja suur kohustus.

ANTON PÄRN
Juhataja

Rannarootsi muuseumi järjekordne tegus aasta – 2015

Taas muutub päikesekaar taevalaotuses iga päevaga madalamaks ja päevad aina lühemaks. Muuseumi 2015. aasta üritused on jäänud seljataha, ning kätte jõudnud aeg heita pilk tehtule.

Muuseumi neljapäevamemmedele, kelle 18 aasta pikkust tänuväärset tegevust rannarootsi käsitöötraditsioonide hoidmisel ja tutvustamisel tunnustas Riguldi-Noarootsi Kodukandiühing Mats Ekmani preemiaga, remontisime ja sisustasime muuseumi poolt üheskoos muuseumi 1. korrusele avara valgusküllase käsitöötoa, kuhu peale memmede mahub tunduvalt rohkem käsitööhuvilisi kui varem. Perekond Eva ja Bengt Heyman kinkisid muuseumile kangasteljed.

Mats Ekmani preemia üleandmine Neljapäevamemmedele

Vabanenud 2. korruse käsitöötoast kujundasime rannarootslaste talukambri, mis sai sisustatud erinevatelt rannarootslaste asualadelt pärinevate esemetega.

Kui juba 2. korrus ette sai võetud, valmis ka kõrval asuvas näituseruumis uus näitus, millele panime nimeks „Argipäev“. Näitusel saab tutvuda nii vähi-, kala-, linnu- ja hülgepüügivahenditega, kui ka eelnimetatud liikidest valmistatud eksponaatidega.

Ühe seina täidavad kunstnik Rein Mägari kaunid mereteemalised akvarellid „Merel on mitu nägu“, mis ei jäta külmaks kedagi.

Peale oma näituste valmistasid Jorma Friberg ja muuseumi hea sõber professor Göran Hoppe Riigimetsa Majandamise Keskuse tellimisel ülevaatliku näituse Osmussaarest, millega saab tutvuda saart külastades.

Juba traditsiooniks kujunenud Korsi talgud toimusid 16.-19. juunil. Talgud juhatas sisse fotograaf Arvo Tarmula näituse „Turu saarestik Soomes" pidulik avamine Korsi talu pikkmaja seinal. Näituse avamisele olid kogunenud nii saare elanikud, külalised kui muuseumi talgulised. Üheskoos istutati Andre Nõu laulu saatel Korsi talu õuele õunapuu.

Meeleolukas sissejuhatus innustas talgulisi järgmisel päeval tegema ära uskumatult suure töö. Tehnikaga olid appi tulnud Jüri Keskpaik ja Ruhnu vallavolikogu esimees Heiki Kukk. Talgulisi oli abiks Tallinna kiirabist, Viljandi kultuurikolledžist, endisi ja praegusi ruhnlasi, saare külalisi, kogu Rannarootsi muuseumi pere. Talgulistega ühines ka vallavanem Jaan Urvet oma külalistega. Esmalt tasandati buldooseritega pea kogu õueala ja seejärel asusid tööle talgulised kui üks suur töökas sipelgapere – kes rehitses, kes korjas prahti, kes külvas muruseemet, kes rullis puupakust improviseeritud rulliga värskelt külvatud seemne mulda. Talgulisi jagus ka 41-meetri pikkuse pikkmaja ruumide koristamisele, kuhu oli aastakümnete jooksul kuhjatud igasugu esemeid ning tohutus koguses ehitusjäätmeid ja prahti. Päevaga said ruumid puhastatud ja kõik säilitamist vajav ühte ruumi kokku kogutud.

2015. aastal toimusid Korsi talgud neljandat korda ja olen südamest tänulik kõigile tublidele talgulistele tehtu eest.

Korsi talgute korraldamist toetas rahaliselt programm „Saarte pärimuslik kultuurikeskkond". Suur tänu!

Käsitööpäeval Stundarsi muuseumis.

Rootsi Kultuurifond Soomes toetas muuseumi töötajate ja neljapäevamemmede esindajate osalemist Stundarsi muuseumi käsitööpäeval. Kultuuriprogrammi pakkus Haeska segarahvatantsurühm, kus jalga keerutab muuseumi peavarahoidja Anu Raagmaa. Samuti osaleti Turu muuseumi käsitööpäevadel, mille sisustas muusikalise programmiga Anti Nööri pereansambel.

Rootsi Kultuurifond Soomes toetas rannarootslaste meresõidu ajaloo jäädvustamist. „Rannarootslaste meresõidu ajaloo" raamatu kirjutamise võttis käsile Jorma Friberg.

Juba traditsiooniliseks saanud Rannarootsi muuseumi suitsukala päevad on iga aastaga populaarsust juurde kogunud. Rõõm on tõdeda, et oleme suutnud Haapsalus ühe merelinna hääbunud traditsiooni taas ellu kutsuda ja pakkuda huvilistele taastatud vanas suitsuahjus esivanemate kombe kohaselt suitsutatud kala koos meeleoluka muusikalise programmiga.

Rannalõõtsa festival koos suitsulestapäevaga.

Teist aastat toimus koostöös Anti Nööri ja Haapsalu Kultuurikeskusega muuseumi õuel lõõtspillifestival Rannalõõts, mis osutus nii populaarseks, et muuseumiõu täitus hetkega kaasahaarava lõõtsamuusika nautijatega. Muuseumi jaalast sai muusikapaat, mis tegi lahel ühe tuuri teise järel, pakkudes sõitjatele iga kord uue särava lõõtsakontserdi.

Merekultuuri aitavad hoida ja tutvustada muuseumi puupaadid – Ruhnu lodi Svartvitan, Vormsi ruup Gättor, Naissaare kaluripaat Lilian ja Ruhnu jaala Vikan. Esimeseks tööks kevadel sai paatide tõrvamine. Üheks mahukaks tööks oli jaala vasaku teki osa uuendamine, mis võttis päris palju aega. Naissaare kaluripaadile ostsime ja paigaldasime uue mootori ning vahetasime välja kogu elektrijuht-

mestiku. Paadi mõlemasse pardasse ehitasime istepingid, et juba järgmisel suvel oleks huvilistele võimalik Haapsalu lahel teha lõbusõite. Nii kulusid pea kõik suve vabad minutid puupaatide korrashoiule ja remondile.

Muusikapaat jaala Vikan.

Esimest aastat täiendasid puulaevaseltsi Vikan ruubad muuseumi kai ääres meie paatide kollektsiooni ning MTÜ Liigub ja Loob korraldas suvel lastele mitu „Piraatide kooli", kus Politsei- ja Piirivalveameti professionaalsed merepäästjad tutvustasid lastele meresõidu ohutust, millele järgnes aerutamise õppimine ruupadel.

Johann Nymani järeltulijad külastasid Bertil Nymani eestvedamisel suvel oma esivanemate kodukanti. Tema soov oli toetada rahaliselt Johann Nymani Köstri talu kohale uue ja ülevaatlikuma infotahvli valmistamist, mida illustreeriksid fotod. Tema fotokogust sai muuseum sobivad pildid ja muuseumi kuraator Jorma Friberg koostas Köstri talu ülevaate, mille järel muuseum tellis ja paigaldas uue infotahvli.

Rootsi päeval Noarootsis tutvustasid muuseumi töötajad muuseumi ja neljapäevamemmed käsitöötraditsioone.

Mikael Sjövalli raamatu Aiboland esitlus.

2015. aastal ilmus trükist Mikael Sjövalli raamat „Aiboland", mida ilmestavad fotograaf Patrik Rastenbergeri professionaalsed fotod. Raamatu üks esitlustest toimus suvel Rannarootsi muuseumi õuel. Kohale saabunuid tervitas Rootsi suursaadik Anders Ljunggren. Esitluse muutis eriti huvitavaks autori ja proua Barbro Allart Ljunggreni vaheline diskussioon vastilmunud raamatu ainetel. Autori tänuväärne kirjatöö rannarootsi aladel elavate rootslaste ja nende järeltulijate lugudest annab põhjaliku ülevaate lähiminevikust ja pakub põnevat lugemist igaühele.

Aasta kordaminekule muuseumis aitasid suurel määral kaasa meie tublid sõbrad vabatahtlikud, kes suvel muuseumis abiks olid ja külastajaid teenindasid. Tänusõnad Rainer Åkerblomile Ahvenamaalt, Ove Knektile Sibbost, Bosse Ahlnäsile Ahvenamaalt, Marianne Stunsile Houtskärilt, Johan Silénile Helsingist ja Toivo Tomingasele Haapsalust.

Rannavaiba näituse avamine Gotlandil.

Rannarootsi muuseum tegi 2014. aastal Rootsi Haridusseltsile ettepaneku tutvustada eestirootslaste põnevat ajalugu „Rannavaiba“ koopianäituse abil Rootsis. Rootsi Haridusseltsi juhatus toetas ideed. Suur tänu haridusseltsile, esimehele Margit Rosen Norlinile ja Leena Weesarele, kelle eestvedamisel sai plaan teoks. Aastal 2015 toimus koostöös muuseumiga „Rannavaiba“ tutvustamine Gotlandil Visbys ja Eskilstuna linnamuuseumis. Nii sai meie pea 1000-aastane ühine ajalugu taas laiemat tutvustamist Rootsimaal ja kindlasti soovime alustatuga jätkata tuleval aastal.

13. novembril tutvustasin Rannarootsi muuseumi ja Eestirootslaste Kultuuriomavalitsust Helsingis ühingu *Estlandsvänner* aastakoosolekul. Kohtusin Stig Dreijeriga, kelle juured Korsi talus Ruhnu saarel ja andsin talle ülevaate viimase nelja aasta jooksul Korsi juures tehtust.

14. novembril tutvustasime koos Mikael Sjövalliga, kes esitles ka oma raamatut „Aiboland“, Ahvenamaal Mariehamni Rotary klubile rannarootslaste kultuuripärandit. Päeva jooksul toimus mitmeid põnevaid kohtumisi.

Päeva lõpetas kohtumine Rootsi peakonsul Olof Ehrenkronaga.

21. novembril tutvustasime koos peavarahoidja Anu Raagmaaga ühingu Põhjala Norden liikmetele Sibbos rannarootsi kultuuripärandit ja rannarootslaste jõulutoite.

25. novembril toimus Haapsalus Lääne-Eesti turismikonverents, millel osalejatele oli muuseumi näituste külastamine ja näituste tutvustamine tasuta.

15. detsembril esitleti muuseumis kaht raamatut – C. Russwurmi „Eibofolke“, mille tõlkis eesti keelde Ivar Rüütli ja J. Holsti „Spi`tam. Ühe rannarootsi küla ajalugu“.

ÜLO KALM
Rannarootsi muuseum

Kirikud ja kogudused 2015

Lääne maakonnas tegutsevad Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikutest

- Eesti Evangeelne Luterlik Kirik (Lääne praostkonna 13 kogudust, Haapsalu, Hanila, Karuse, Kirbla, Kullamaa, Lihula, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi, Nõva, Piirsalu, Ridala, Vormsi)

- Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Haapsalu Maarja-Magdaleena kogudus

- Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Haapsalu Aleksander Nevski kogudus

- Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Liidu kogudused (Ridala, Haapsalu, Sutlepa, Vormsi, Palivere ja Lihula)

- Eesti Metodisti Kiriku Haapsalu kogudus

- Seitsmendapäeva Adventistide kogudus Haapsalus

- Eesti Kristliku Nelipühakiriku kogudused Paliveres ja Lihulas.

- Haapsalus tegutseb ka Täisevangeelne Vabakogudus ja Jehoova Tunnistajate kogudus.

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Lääne praostkond hõlmab suurelt osalt ajaloolist Läänemaad, välja arvatud Vigala kihelkond ja Hiiumaa. Praostkonna territoorium on umbes 3680 km^2 (1934. a. oli Läänemaa 4780 km^2). Väljaspool praegust Lääne maakonda on Märjamaa, Mihkli ja Varbla kogudus.

EELK kogudused

Kogudused lähtuvad oma elu korraldamisel EELK Põhikirjast, Kirikuseadustikust ja EELK arengukavast. EELK missiooniks on täita Kristuse misjonikäsku, olles hooliv, avatud, aktiivne ja ühendav. EELK põhiväärtused on pühadus, Kristusekesksus, osadus, hoolivus, nähtavus, avatus ja aktiivsus.

Koguduste tegevus on suunatud kultuuriväärtuste ja elu püsiväärtuste kandmisele. Eesti Vabariigis kui ühes Euroopa Liidu liikmesriigis austatakse euroopalikke väärtusi, mille hoidmisel kirikutel on pikk traditsioon.

Õhkkond kogudustes ja suhetes Lääne maavalitsuse ning kohalike omavalitsustega on teineteist austav. Kirik on kultuurihoidja läbi aastasadade. Vaimse pärandi kõrval on oluline arhitektuurse ja esemelise pärandihoidja roll. Kirikuhooned ja vallasmälestised kujutavad endast olulist osa Eesti kultuurivaras. Riiklik programm "Pühakodade säilitamine ja areng" on aastate jooksul vaatamata rahaliste vahendite nappusele toetanud mitmeid Läänemaa kirikuid. Läänemaa kultuuripärandi rikkuseks on unikaalsed keskaegsed kirikuhooned oma kunsti ja orelitega. Sisuliselt moodustavad Läänemaa orelid orelimuuseumi. Orelid on enamalt jaolt mängukorras, kuid vajavad pidevat hooldust. Mitmetes kirikutes toimuvad kontserdid.

Paljud kirikud on avatud suveperioodil programmi „Teeliste kirikud“ raames. Eesti Kirikute Nõukogu annab välja vastava trükitud teatmiku, sama materjal on leitav ka internetiaadressil: *http://www.teelistekirikud.ekn.ee/2015/*

Avalikud suhted

Lähtuvalt kaasaja ootustest, pööravad kogudused tähelepanu avalike suhete paremaks korraldamiseks. Mitmel kogudusel on koduleht. Haapsalu, Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna Mihkli, Märjamaa, Nõva ja Ridala koguduse kodulehelt või FB on võimalik saada ka jooksvat infot koguduse tegevuse kohta. „Lääne Elu” kajastas 2015. aastal kõikide koguduste suursündmusi. Koduleheküljelt leiab teavet ka koguduse ajaloo, sõpruskoguduste ja koostööpartnerite kohta. Kirikutes on saadaval Piiblid ja vaimulik kirjandus.

Trükist ilmus Lääne praostkonna väljaandel “Scripta Annalia 2015. EELK Lääne praostkonna aastakirjad”. Ajakirja koostas Tiit Salumäe, Leevi Reinaru, Tiina Võsu, toimetas Lehte Ilves, kujundas ja küljendas Lauri Oja. Väljaanne sisaldas kõikide koguduste ja praostkonna kui terviku informatsiooni.

Mitmed teemad on püsinud aastast aastasse, aga igal aastal on olnud ka midagi erakordset ja uut. Kõik 16 kogudust tegid aastakirjale oma kaastöö. Väljaanne on ilmunud Saksamaa Kurhessen-Waldecki maakiriku Schmalkaldeni sõpruspraostkonna toetusel. Ajaleht „Lääne Elu“ avaldab iga nädala teisipäeval kõigi koguduste kirikuteated. Praostkond teeb koostööd nii ERRi kui kristlike meediakanalitega. Eesti Raadio kuulajaskond igal hommikul on umbes 70 000 inimest. Aktuaalne kaamera on kajastanud kiriku uudiseid Läänemaalt, jõuluõhtu jumalateenistuse ülekanne toimus 24.detsembil Haapsalu Toomkirikust.

Lääne Maavalitsuse ja riiklike struktuuridega ühiste teemade käsitlemiseks kogunes kord kvartalis Lääne Maavalitsuse ja Lääne praostkonna koostöökomisjon. Informatsiooni vahetamisele lisaks kooskõlastati ühisüritused, käsitleti kultuuriväärtuste hoidmist, sotsiaaltööd, noortetööd, turvalisust jms.

Hetki 2015 aastast

Hetk enne piiskopi ametisse seadmise jumalateenistust, protsessioon peatus Haapsalu vabadussõja mälestussamba juures. 1. mai 2015.

Piiskop Tiit Salumäe ametisse seadmine Haapsalus

Õpetaja Tiit Salumäe pühitseti EELK piiskopiks 23.aprillil Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus ja 1.mail seati ametisse lääne piirkonna ning diasporaa piiskopiks Haapsalu Toomkirikus.

Haapsalu ei ole enam lihtsalt piiskopilinnusega linn, nagu see on olnud aastasadu. Ligi kolmsada aastat oli Haapsalu katoliikliku Saare-Lääne piiskopiriigi pealinn ja linnus kahekümne kolme piiskopi residents. Esimene kirikuriiki Haapsalust valitsenud piiskop oli Hermann I ja viimane protestantlik Taani prints Magnus. Haapsalu saamisel piiskopilinnaks on ajalooline mõõde.

Läänemaa praostiks valiti Leevi Reinaru ja abipraostiks Lembit Tammsalu

Lääne praostkonna sinodil 26.märtsil valiti Lääne praostiks Lääne-Nigula koguduse õpetaja Leevi Reinaru ja abipraostiks Kullamaa koguduse õpetaja Lembit Tammsalu.

Praostkonna nõukogugusse valis sinod Haapsalu koguduse esimehe Madis Küti, Lääne-Nigula koguduse esimehe Tiina Võsu ja Lembit Tammsalu.

1. oktoobril toimus Vormsil praosti visitatsioon ja pildil on visitatsiooni toimkond Vormsi kogudusemaja trepil, vasakult: abipraost Lembit Tammsalu, Inderk Huul, Vormsi koguduse hooldaja õpetaja piiskop Tiit Salumäe, Lia Salumäe, praostkonna sekretär Tiina Võsu, Vormsi diakon Ants Rajando, Kaido Saak. Foto Leevi Reinaru

Praosti visitatsioon Vormsi kogudusse

Lääne praost Leevi Reinaru visitatsioon Vormis Püha Olavi kogudusse toimus 1.oktoobril, praosti assisteerisid abipraost Lembit Tammsalu, õpetaja Kaido Saak Lihulast, praostkonna muusikatöö juht Lia Salumäe, praostkonna sekretär Tiina Võsu ja raamatupidaja Indrek Huul. Visitatsioon ehk varasem kirikukatsumine on koguduseelu ja töö analüüs.

Küllike Valk sai preestriõnnistuse

Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus ordineeriti 31.oktoobril Küllike Valk preestriametisse ja alates 1.detsembrist on ta Ridala koguduse õpetaja ja Martna koguduse hooldajaõpetaja.

Läänemaa koguduste koorid osalesid Kirikulaulupäeval Tartus

Iga 5 aasta tagant toimub Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku laulupäev. 4.juulil 2015 kogunes Tartu laululavale 3000 lauljat ja päeva teemaks oli Maarjamaa – Isa maa. Kunstiline juht oli Raul Talmar. See oli kõige ilusam suvepäev ja läks väga hästi korda. Kiriku laulukollektiivid on tublid ja vastutustundlikud. Nad on kogudustes vabatahtlike abilistena asendamatu ressurss. Luterlik kirik ja laulev kogudus kuuluvad tihedalt ühte.

Haapsalus peeti perepäeva ja Taeblas pidasid noored *Life* laagrit

Emadepäevale eelnenud laupäeval, 9. mail toimus Haapsalu piiskopilinnuses suur perepäev. Toimus laulustuudio DoReMi kontsert toomkirikus. Keskpäeval algasid erinevad tegevused piiskopilinnuses: tuletõrjesport, Kaitseliidu relvanäitus ja varustuse esitlus, näomaalingud, meisterdamise töötoad ja palju muud huvitavat. Sellega tähistati ka Euroopa päeva.

13.-16.augustil toimus noorte laager "Life" Taebla Gümnaasiumis. See on loovustegevuste laager, kus saab õppida erinevaid tantsuvorme, maalikunsti, meediatööd ja bändimuusikat.

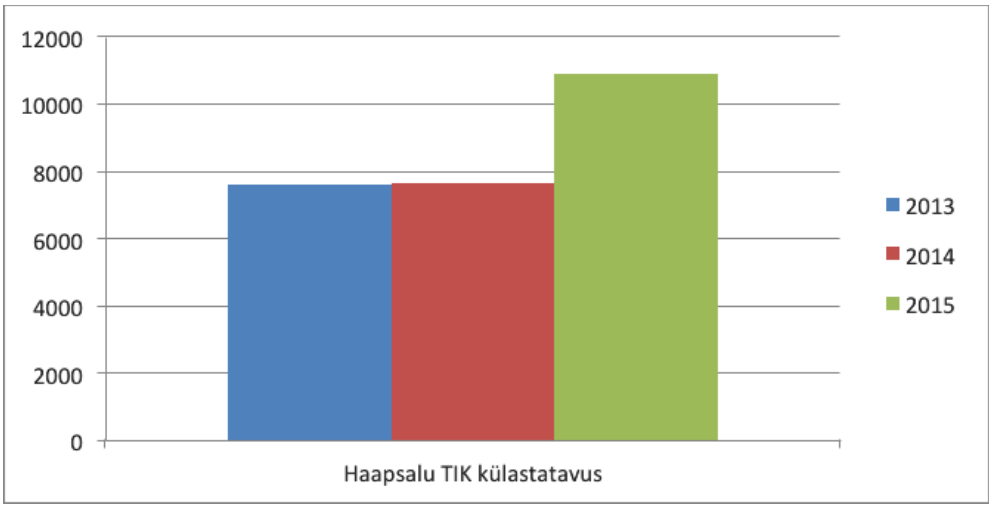
1. mail 2015 Haapsalu Toomkiriku ees vasakult: dekaan Ralf Gebauer Schmalkaldeni dekanaadist Saksmaal, peapiiskop Urmas Viilma, piiskopi ametisse seatud Tiit Salumäe, praost Sabine Kropf-Brandau Hersfeldi piirkonnast Saksamaal, praost Leevi Reinaru. (Schmalkaldeni dekanaat, meie mõistes praostkond, on Lääne praostkonnale sõpruspraostkond Saksamaal.)

Koostanud
TIIT SALUMÄE JA LEEVI REINARU

Läänemaa Turism

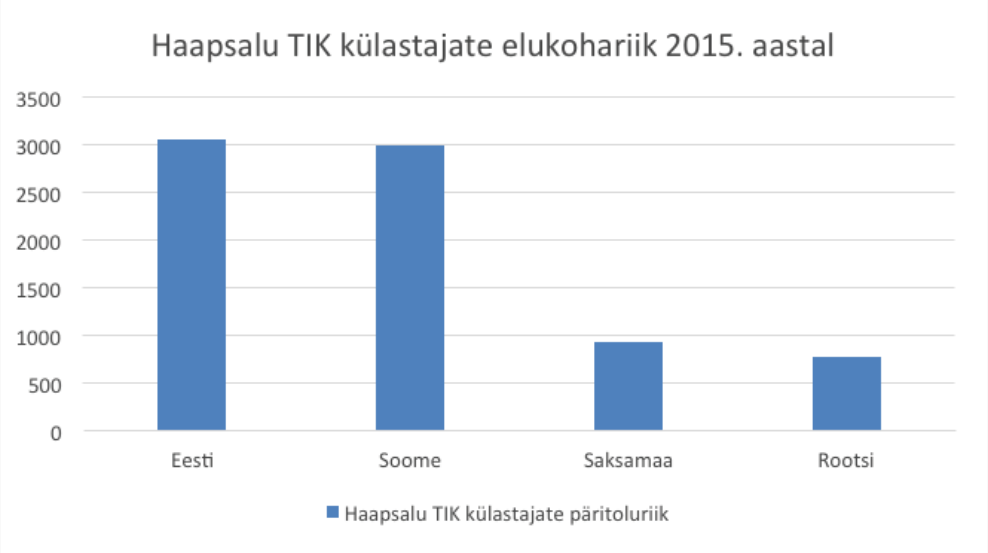
Turismitegevust Läänemaal koordineerib maakondlik katuseorganisatsioon MTÜ Läänemaa Turism, mille liikmeskonda kuulub 22 ettevõtjat ja kuus omavalitsust (Haapsalu linn, Nõva, Noarootsi, Lääne-Nigula, Kullamaa, Vormsi). Ühendus pakub oma liikmetele erinevaid turismialaseid koostöö-, arendus- ja turundusvõimalusi Haapsalus ja Läänemaal ning koordineerib ka Haapsalu Turismiinfokeskuse (TIK) tegevust.

Haapsalu Turismiinfokeskust külastas 2015. aastal 3269 inimest rohkem kui 2014. aastal. Järgneval joonisel on näha külastajate hulk viimasel kolmel aastal.

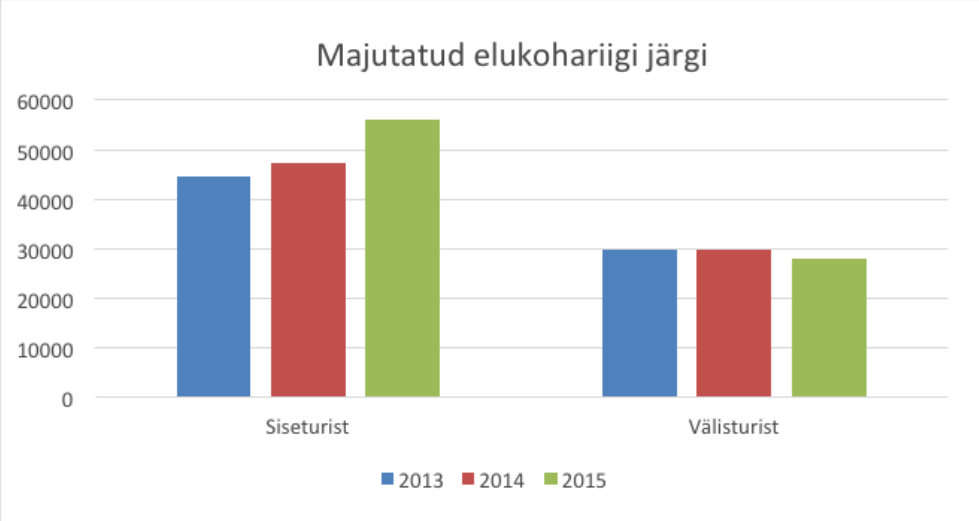

Joonis 1. Haapsalu Turismiinfokeskuse külastatavus

Haapsalu Turismiinfokeskust külastavad eelkõige välisturistid. Aastal 2015 külastas 3057 siseturisti ja 7862 välisturisti. Elukohariigi järgi jagunedes käib eestlasi siiski kõige rohkem (3057), sellele järgnevad soomlased (2911), sakslased (924) ja rootslased (768).

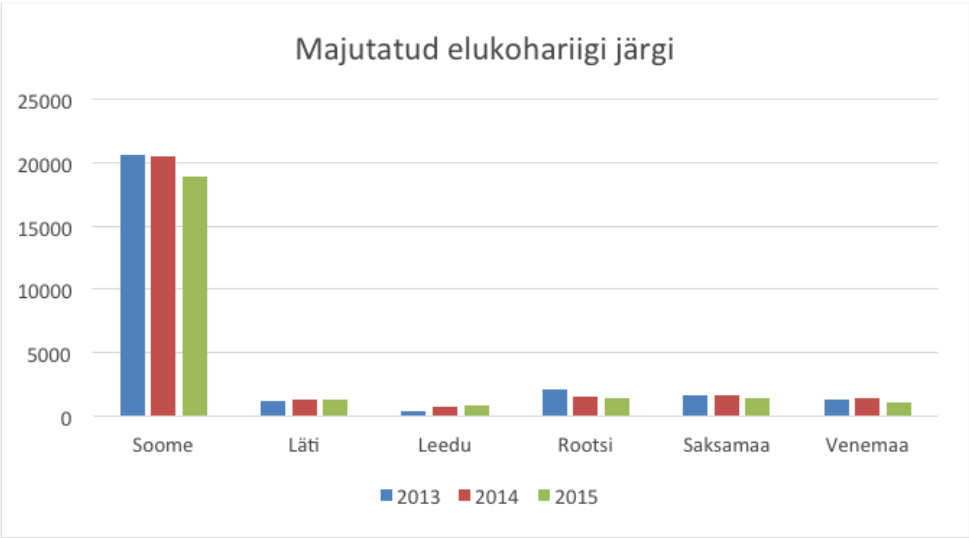
Statistikaameti andmetel on Läänemaal majutatute arv viimasel kolmel aastal tõusnud. Kui 2013. aastal oli majutatute arv kokku 74 378, siis 2015. aastal on selleks arvuks 83 976. Samas on majutatute arv suuresti tõusnud tänu siseturistide kasvavale huvile maakonna vastu, välisturistide arv on selle statistika järgi veidi kahanenud. Selline olukord on märgatav kogu Eesti majutatute statistikas.

Joonis 3. Majutatud elukohariigi järgi (allikas: Statistikaamet).

Kui vaadata majutatute statistika hulgas välisturistide elukohariike, siis saab välja tuua mõned huvitavamad tendentsid. Soome turistide arv langeb, kuid siiski on neid Läänemaal ööbivate välisturistide seas ülekaalukalt kõige rohkem. Leedu turistide arv on viimastel aastatel tõusnud. Rootsist, Saksamaalt ja Venemaalt tulnud majutatute arv on 2015. aastal veidi langenud. Statistikast tuli välja ka see, et 2013. aastal oli Aasia riikidest Läänemaal majutatuid vaid 76 ja 2014. aastal 50, aga aastal 2015 on see arv tõusnud 395 majutatuni.

Maakonna turismiportaali *www.visithaapsalu.com* sisu täiendatakse ja hoitakse asjakohasena, seetõttu on lehe külastatavus endiselt tõusutrendis. Samuti panustatakse riikliku turismiportaali *www.puhkaeestis.ee* sisu täitmisesse, et maakonna objektid oleksid turistidele võimalikult hästi kättesaadavad.

Läänemaa Turism koordineeris 2015. aastal muuhulgas järgmisi tegevusi: osalemine ja maakonna esindamine Põhja-Euroopa suurimal turismimessil Matka messil Soomes ja Baltikumi suurimal ja vanimal turismimessil Tourest Tallinnas, maakonna tutvustamine infoseminaridel Moskvas ja Peterburis, hooaja alustamise infopäev (12.06.2015), uue maakonna ja linna turismikaardi koostamine ja väljaandmine, mitmed pressi- ja tootetutvustusreisid välismaal jne. Lisaks korraldati koos MTÜ Lääne-Eesti Turismiga IV Lääne-Eesti turismikonverents, mille läbivaks teemaks oli pereturism. Koostööd tehti nii Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) turismiarenduskeskuse, MTÜ Lääne-Eesti Turismi, Läänemaa Arenduskeskuse, Kodukant Läänemaa jpt organisatsioonidega.

EAS turismiarenduskeskuse direktor Tarmo Mutso IV Lääne-Eesti turismikonverentsil Haapsalus. Foto Merilin Kaustel-Lehemets

ANNIKA MÄNDLA
MTÜ Läänemaa Turism juhataja

Keskkonnaamet

2015. aastal täitis Keskkonnaamet oma põhikirjalisi tegevusi.

Läänemaa osas vastutab suurema osa tööde elluviimise eest Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regioon. Peamised valdkonnad on keskkonnalubade menetlemine, kaitstavatel aladel valitseja ülesannete täitmine ja metsaseadusest tulenevate tööülesannete täitmine. Keskkonnaameti keskkonnahariduse osakond arendab vastavat valdkonda maakonnapõhiselt.

KAJA LOTMAN
Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni juhataja

Keskkonnamõju hindamine ja planeerimistegevus

Suuremad planeerimisprotsessid ja keskkonnamõju hindamised toimuvad koostöös Lääne maavalitsusega. Rohkem avalikku tähelepanu pälvisid allpool toodud protsessid.

Lääne maakonnas jätkus 2015. aastal mitme tervet maakonda hõlmava olulise strateegilise planeeringu koostamine ja nende keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine. "Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine" koostamise ja planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise protsess jõudis 2015. aastal planeeringu vastuvõtmiseni ning toimus planeeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalikustamine.

Valmis Lääne maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringu "Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine" II eskiislahendus ja selle keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruande eelnõu. Koostöös Lääne maavalitsusega jätkub Lääne maakonnaplaneeringu koostamine ja selle keskkonnamõju strateegiline hindamine. Programm kiideti Keskkonnaameti poolt 2015. aastal heaks.

Keskkonnaamet algatas Leediküla veisefarmi keskkonnakompleksloa muutmise taotlusega kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise. 2015. aasta jooksul koostati selle keskkonnamõju hindamise programm, mis avalikustati ja seejärel heaks kiideti. Keskkonnamõju hindamise protsess jätkub aruande koostamisega.

Kaitseväe ja Kaitseliidu Piirsalu baasi ning selle lähema ümbruse detailplaneeringu koostamine jõudis kooskõlastamise faasi ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu koostamiseni. Põhjalikumad arutelud toimusid lähedal asuva metsise püsielupaigast tingitud kasutustingimuste üle.

Lõpule jõudis neli aastat kestnud Niibi II turbatootmisala keskkonnamõju hindamise protsess ja aruanne kiideti heaks 01.04.2015. Suurt tähelepanu osutati

asjaolule, et keskkonnamõju hindamise käigus ei leitud olulist seost kavandatava turbatootmise ja Salajõe külade kaevude pruuni vee vahel. Maavara kaevandamise loa andmise menetlus ei ole aga veel lõppenud.

KÄTLIN KALLAS
Hiiu-Lääne-Saare regiooni keskkonnakorralduse spetsialist

Maavarade kaevandamine

2015. aasta lõpu seisuga oli Lääne maakonnas kehtivaid maavara kaevandamislubasid 26. Nende kohaselt kaevandatakse ühes paigas muda, viies turvast, kahes lubjakivi, kolmes dolokivi ja viieteistkümnes liiva ja kruusa. Lääne maakonnas kehtivaid geoloogilise uuringu lubasid on kolm, uuritakse ehitusliku liiva, liiva ja kruusa ning lubjakivi kohaliku tähtsusega maardlaid.

Lääne maakonnas lõpetati 2015. a kaevandamine ja tunnistati korrastatuks Kaopalu kruusakarjäär.

Maapõueseadus reguleerib kaevise võõrandamitst ja väljaspool kinnisasja kasutamist. Kaevis on looduslikust olekust eemaldatud mis tahes kivimi või setendi tahke osis (liiv, kruus, lubjakivi jne). Kaevise võõrandamiseks või väljaspool kinnisasja kasutamiseks tuleb esitada taotlus kaks nädalat enne kavandatavat tegevust. Kaevise või katendi väljaspool kinnisasja kasutamise ja võõrandamise taotluse sisu täpsustused on välja toodud aadressil *http://www.keskkonnaamet.ee/teenused/maapou-6/kaevisekatendi-voorandamine-voi-valjaspool-kinnisas-ja-kasutamine/*. 2015. aastal väljastas Keskkonnaamet Lääne maakonnas ühe sellise nõusoleku.

MERIKE ROSIN
Maavarade spetsialist

Looduskaitse planeerimine

2015. aastal jätkus Silma looduskaitseala ja Salajõe maastikukaitseala kaitse-eeskirjade eelnõude avalikustamisjärgne menetlus ning toimus kooskõlastamine teiste ministeeriumitega. Viidi läbi Neugrundi looduskaitseala moodustamise ja kaitse-eeskirja määruse dokumentide avalik väljapanek ning dokumendid esitati Keskkonnaministeeriumile ministeeriumitega kooskõlastuseks. Toimus muudetud Nõva looduskaitseala (praeguse maastikukaitseala) kaitse-eeskirja eelnõu dokumentide täiendav avalik väljapanek. Keskkonnaminister algatas aasta lõpus Puhtu-Laelatu looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu menetluse.

2015. a toimus teine avalikustamine mitme Läänemaa pargi (Lihula park, Tuudi põlispuude grupp, Uugla põlispuude grupp ja Võnnu park) kaitse alt välja arvamise menetluses. Keskkonnaministeeriumile algatamiseks on ettevalmistamisel Matsalu rahvuspargi, Käntu-Kastja looduskaitseala, Nehatu looduskaitseala ja Tuhu looduskaitseala kaitse-eeskirjade eelnõud.

Olulisemaid dokumente kaitstavatel aladel paiknevate kaitsealuste liikide, koosluste ning teiste oluliste loodusväärtuste kaitse korraldamisel on kaitsekorralduskava, millega nähakse ette kaitsekorraldusperioodil teostatavad vajalikud tööd. Jätkus kaitsekorralduskavade koostamine kaitstavatele aladele: Marimetsa looduskaitsealale, Marimetsa-Õmma hoiualale, Tõlva kaljukotka püsielupaigale ja Õmma metsise püsielupaigale, samuti Puhtu-Laelatu looduskaitsealale ja Rame hoiualale, Lihula maastikukaitsealale ja Lihula hoiualale, Silma looduskaitsealale ning Vormsi maastikukaitsealale ja Vormsi saarele jäävale Väinamere hoiuala osale. Lisaks alustati ka Käntu-Kastja hoiuala kaitsekorralduskava koostamist.

2015. aastal kinnitati mitmed kaitsekorralduskavad: Matsalu rahvuspargi, Rajametsa hoiuala ja Puiatu merikotka püsielupaiga kaitsekorralduskava, Tuhu maastikukaitseala ja Tuhu hoiuala kaitsekorralduskava, Nehatu looduskaitseala, Porsiku hoiuala, Kangruaadu hoiuala ja Oademetsa hoiuala kaitsekorralduskava, Ehmja-Turvalepa hoiuala ning Läänemaa Suursoo maastikukaitseala, Leidissoo looduskaitseala ja Suursoo-Leidissoo hoiuala kaitsekorralduskava.

Vajalikest uuringutest tehti 2015. aastal Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) rahastamisel Salajõe karstiala geoloogiline uuring koos karsti elupaigatüüpide kaardistamisega. Jätkus MTÜ Loodushoiukeskuse juhitav *„Life Nature Springday*“ projekti elluviimine. Projektialaks Läänemaal on Vormsil olev Prästvike järv ja selle põhjakaldal asuvad omapärased nõrglubjaallikad.

Lähtuvalt kõre ehk juttselg kärnkonna ning kivisisaliku kaitse tegevuskavadest, taastas Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) Veskijärve ümbruses 7 ha ulatuses vanal põlengualal avatud luitestiku: *https://www.youtube.com/watch?v=eId0ADpFn20*

Matsalu rahvuspark ja selle mõjupiirkond, mis hõlmab kuute valda – Koonga, Varbla, Hanila, Lihula Martna ja Ridala – sai Euroopa Kaitsealade Ühenduse ehk *Europarc Federation* säästva turismi sertifikaadi koostöös MTÜ Terra Maritima ja teiste ettevõtlike turismiettevõtjatega. Selline loodusturismi hinnatud tähis on Eestis esmakordne.

ANNI KURISMAN JA ELLE PUURMANN
Kaitse planeerimise spetsialistid

Pool-looduslike koosluste hooldamine

2015. aastal tehti loodushoiutoetuste abil poollooduslike koosluste taastamiseks töid 673 ha hektaril ning rajati edaspidiseks loomade karjatamiseks 14,3 km tarasid. Taastamise raames toimub niidu ettevalmistamine hooldamiseks (karjatamseks või niitmiseks) – tavaliselt eemaldatakse võsa või hekseldatakse pilliroogu.

PRIA poollooduslike koosluste hooldamise toetuse saamiseks anti 2015. aastal kooskõlastus 141-le toetuse taotlusele, mille raames hooldati 8817,78 ha väärtuslikke heina- ja karjamaid.

Niitmise puhul on oluline hilisem niitmise algus, võimalikult madal niitmiskõrgus ja heina koristamine, ning karjatamise puhul peab olema tulemus vähemalt 50% osas madalaks söödud rohustu.

Aastal 2015 valmis niitude hooldamise eesmärgil Matsalu rahvuspargis Keskkonnaameti poolt tellitud ja RMK poolt teostatud nn Simpsoni tee heina väljavedamiseks Kasari luhast.

KAIE KATTAI
Maahoolduse spetsialist

Metsade majandamine

Läänemaal on metsa ca 110 000 hektarit. Seega metsaga on kaetud 46% maakonnast. Statistilisel valikmeetodil on saadud Läänemaa metsade üldtagavaraks 17,3 miljonit tihumeetrit, mis moodustab Eestimaa metsade 458,4 miljoni tihumeetrisest üldtagavarast 3,8%. Keskmiselt on Läänemaa metsas ühe hektari tagavara 161 tihumeetrit. Läänemaa mets on keskeltläbi 60- aastane, valdavateks puuliikideks on kask (27%), mänd (24%) ja kuusk (16,5%).

Läänemaa metsades on kaitstavaid alasid ca 40 000 hektarit, millest range kaitserežiimiga alasid, kus metsa majandada ei tohi, on ca 16 000 hektarit.

2015. aastal Keskkonnaametile esitatud metsateatiste analüüsist järeldub, et Läänemaa metsades kavandatud raiemaht on 453 639 tihumeetrit. Pindalaliselt hõlmas kavandatav raiutav ala 4022,5 hektarit, millest lageraiet kavandati 2105,5 hektaril ja harvendusraiet kavandati 850,2 hektaril.

Metsaomaniku kohustus on järgida metsaseaduse nõuet, et raiesmikel ja vähemalt 0,5 hektari suuruse pindalaga metsaosades tuleb rakendada metsa uuendamise võtteid selliselt, et hiljemalt viis aastat (looaladel kümme aastat) pärast raiet oleks mets uuenenud. Seejuures võib lasta tekkida looduslikul uuendusel või siis uus metsapõlv panna kasvama istutuse või külviga. Siinjuures võib välja tuua, et metsa uuendamine istutuse ja külvi teel on aasta aastalt suurenemas.

RMK istutas Läänemaale ca 440 000 istikut. Sellega uuendati riigimetsas ca 157 ha metsa.

Läänemaa Metsaühistu istutas uut metsa 83,2 hektaril ja uuendas metsa külvi teel 5,3 hektaril. Istutuse tarbeks tarnis Läänemaa Metsaühistu 310 850 istikut. Heameel on tõdeda, et 2010. aastal loodud Läänemaa Metsaühistu on kujunenud tugevaks metsandusorganisatsiooniks, kes oma liikmete huvide eest seisab. 2015. aasta seisuga on Läänemaa Metsaühistul 435 liiget. Läänemaa Metsaühistu hallata on ca 9000 hektarit metsamaad.

Mida rohkem on meil mõistlikult majandatud metsi, seda säästlikumalt oleme oma loodusvara kasutanud.

TÕNIS RUBER
Metsahoiu spetsialist

Keskkonnaharidus

Keskkonnaameti keskkonnaharidusliku tegevuse üldeesmärkideks on tõsta kõigi Eesti elanike keskkonnateadlikkust siht- ja huvirühmadele suunatud mitmekesiste tegevuste kaudu, edendada formaalharidust toetavat keskkonnaharidust ja aidata kaasa kogu Eestit hõlmava keskkonnahariduskeskuste võrgustiku tekkimisele ja toimimisele.

Keskkonnaametis tegeleb keskkonnahariduse ja -teabe alase tegevusega keskkonnahariduse osakond. Osakonnas töötas 2015. aastal 18 keskkonnahariduse spetsialisti (neist üks Läänemaal).

2015. aastal viis Keskkonnaamet Läänemaal läbi lasteaedadele ja üldhariduskoolidele 57 õppeprogrammi 1316 osalejale. Teemad hõlmavad looduskaitset ja elurikkust, kooslusi ja nende kujunemist, vee kasutamist ja kaitset, jäätmetekke vähendamist ning maavarade kaevandamist ja kasutamist. Programmid on koolidele ja lasteaedadele tasuta. Juhendajateks on keskkonnahariduse spetsialist.

Osakonna üheks ülesandeks on korraldada ja viia läbi keskkonnahariduse valdkonda edendavaid ja säästva arengu põhimõtteid tutvustavaid tegevusi siht- ja huvirühmadele. Korraldame seminare, infopäevi, loodusõhtuid ja kampaaniaid, koostame keskkonnateemalisi infomaterjale, valmistame ette kaitsealasid ja matkaradu tutvustavaid infotahvlite ning looduskeskuste ekspositsioonide materjale. Nendesse tegevustesse kaasatakse ka Keskkonnaameti teiste struktuuriüksuste töötajaid. Läänemaal viidi läbi 30 keskkonnateadlikkust edendavat tegevust kokku 1594 osalejale. Loodusõhtutel rääkis Mati Kaal loomaaedadest ja elurikkusest, Aarne Tuule aasta linnust, Vahur Sepp metssigadest, Arno Pavel reisist villisega Vladivostokki, Urmas Tartes päevaliblikatest, Mati Mandel ja Maili Roio Läänemaa keskajast ja veesõidukitest. Aprillis korraldati läänlastele väliseminar Tallinna loomaaias, mais Osmussaarel ja oktoobris Tallinna botaanikaaias.

Euroopa jäätmetekke vähendamise nädala viktoriin toimus ajavahemikul 24.-26. november igas maakonnas. Viktoriinil osalesid 6.-7. klassi õpilased kuni 4-liikmeliste võistkondadega. Iga maakonna parim võistkond võitis karika ja klassi ühiskülastuse Energia Avastuskeskusesse Tallinnas, AHHAA Teaduskeskusesse Tartus või Kohtla-Kaevanduspark-Muuseumisse Ida-Virumaal.

Viktoriinide kokkuvõtted on leitavad Keskkonnaameti kodulehelt *http://www.keskkonnaamet.ee/teenused/keskkonnaharidus-2/konkursid-2/2015-3/*

ja keskkonnahariduse portaalist. *http://www.keskkonnaharidus.ee/jaatmetekke-vahendamise-nadala-viktoriinid-toimusid-24-26-novembril-2015-igas-maakonnas/*

Maakondlike keskkonnahariduse ümarlaudade eesmärgiks on parandada keskkonnahariduse kujundamisega seotud asutuste ja organisatsioonide koostööd. Ümarlaudade töösse on kaasatud maavalitsused, omavalitsuste liidud, RMK, KIKi maakondlikud esindajad, kutseõppeasutused, ülikoolid, aktiivsemad koolid ja lasteaiad, keskkonnaharidust pakkuvad ettevõtted ja vabaühendused.

2015. aasta jooksul toimus Läänemaal kaks ümarlauda. Maakondades toimunud ümarlaudade protokollid leiab Keskkonnaameti kodulehelt: *http://www.keskkonnaamet.ee/teenused/keskkonnaharidus-2/keskkonnahariduse-umarlauad-3/maakondlikud-umarlauad-2015-3/*.

Noored looduskaitsjad talgutööl

Noored looduskaitsjad kanuuga Kasaril kopraid vaatlemas

Rändnäitused

2015. aastal oli novembris ja detsembris kaks rändnäitust: „Soome lahe aasta 2014" ja „Jäätmeteemaline rändnäitus". Näitused liikusid Uuemõisa lasteaed-algkoolis, Risti põhikoolis, Metsküla algkoolis, Oru koolis, Palivere põhikoolis ja Haapsalu Kutsehariduskeskuses.

Õppevahendid

2015. aasta kevadel valmisid Keskkonnaameti koordineeritava Euroopa Sotsiaalfondi programmi „Keskkonnahariduse arendamine" toel säästva arengu haridust toetavad õppevahendid, nende hulgas ka erinevad õppemängud. Õppemänge „Lotte loodusmäng", „Kus on elu säästlikum ja mõistlikum?", „Õiglane kaubandus" ning õppematerjalide komplekte „Savimaja" ja „Rannaniidu kohver" on koolidel ja lasteaedadel võimalik meie keskustest ja tugipunktidest laenutuslepingu alusel tasuta laenutada.

Trükised

2015. aastal valmisid keskkonna- ja looduskaitseteemaliste teabematerjalid digitaalselt pdf-formaadis: Läänemaal valmis kaks A3 voldikut eesti keeles: Osmussaare maastikukaitseala ja Nõva-Osmussaare hoiuala kohta. Trükised on allalaetavad keskkonnaameti kodulehelt: *http://www.keskkonnaamet.ee/teenused/keskkonnaharidus-2/trukised/*

2015. aastal viidi läbi kuus Läänemaad puudutavat SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatud keskkonnahariduslikku projekti.

Nüüd juba teist aastat korraldab keskkonnaamet rahvusparkides noore looduskaitsja kursuseid. Läänemaa ainukeses rahvuspargis – Matsalus on noored koos käinud juba kolm aastat. Mitmepäevases lastelaagris õpitakse tundma loodust, tehakse talgutööd ja tutvutakse looduskaiste probleemidega.

AVE HUUGEN
Keskkonnahariduse spetsialist

Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo aastal 2015

Keskkonnainspektsioon kontrollib keskkonnaalastest õigusaktidest kinnipidamist ja rakendab vajadusel riiklikku sundi nende täitmiseks. Selleks teeb Keskkonnainspektsioon koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga, Päästeametiga, Keskkonnametiga, Maksu- ja Tolliametiga, omavalitsustega ja mitmete teiste ametkondadega.

Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo koosesis oli 2015. aastal kaheksa inimest, nendest juhtivinspektoreid kolm:

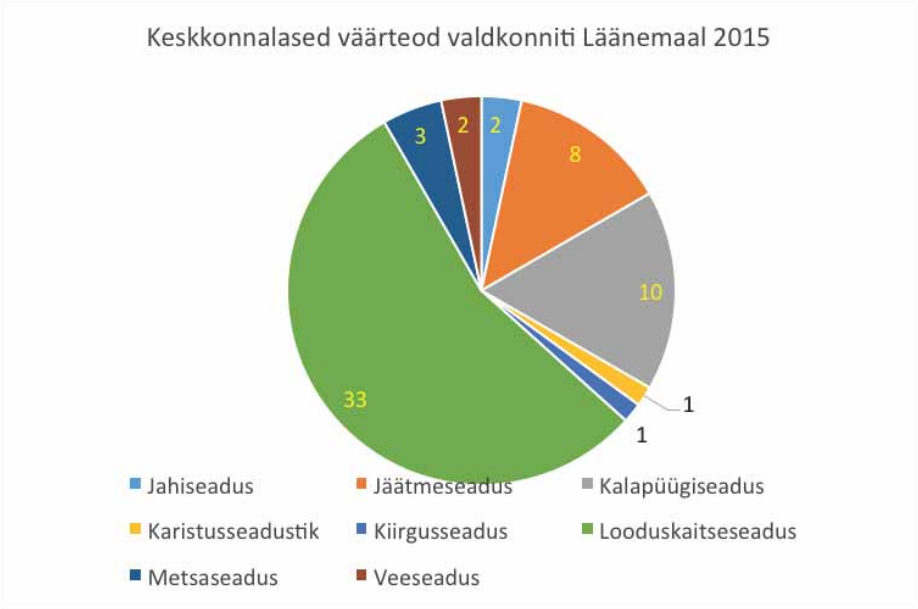
- Arseni Eller (kalanduse järelevalve suund);
- Valeri Štšerbatõh (looduskaitse järelevalve suund);
- Maiken Plaas (keskkonna järelevalve suund).

Vaneminspektoreid oli ametis neli:

- Andres Maasing ja Meelis Kaustel (looduskaitse järelevalve suund);
- Evelyn Tõnurist (keskkonna järelevalve suund);
- Marek Laht (kalanduse järelevalve suund).

Büroo juhataja oli Tõnis Ulm.

2015. aasta ei erinenud keskkonnaalaste õigusrikkumiste arvu poolest oluliselt eelmistest aastatest. Keskkonnaalaseid kriminaalasju ei alustatud. Kokku registreeriti väärteomenetlusi 60. Need jagunesid valdkondade kaupa järgmiselt.

Joonis 1

Nagu diagrammilt näha, on Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo kõige mahukamaks tegevuseks Looduskaitseseadusega ja Kalapüügiseadusega seonduvad õigusrikkumised. Mõlemal puhul on tegemist inimeste rekreatsiooniga seotud probleemidega. Esimene neist on aktiivne puhkus ja teine harrastuslik kalapüük. Mere äärde puhkama sõitnud inimene soovib üldjuhul telkida, võimalusel lõket teha ja sealjuures, kuna asub veekogu ääres, ka kalastada. Kuna Läänemaal on mereäärsed atraktiivsed piirkonnad enamikus ka kaitsealad, siis kehtivad nendes piirkondades Looduskaitseseadusest ja kaitse-eeskirjadest tulenevad piirangud. Kahjuks ei ole sellistest piirangutest alati piisavalt teada antud ja nii tekib puhkajal pahaaimamatult oht sattuda mõne reegliga vastuollu. Keskkonnainspektsioon, Keskkonnaamet ja Riigimetsa Majandamise Keskus teevad selliste võimalike õigusrikkumiste vältimiseks omavahel tihedat koostööd, et looduskaitse ning puhkamisvõimalused ei satuks vastuollu ja puhkekohtades üleval olevad teabetahvlid oleksid piisavalt informatiivsed ja arusaadavad ning kõigile hästi nähtavad.

Lääne maakond asub keskkonnalastes õigusrikkumistes üle-Eestilises tabelis küllaltki tagasihoidlikul positsioonil.

Joonis 2

Kokku määrasid Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo inspektorid õigusrikkumiste eest trahve 6994 euro väärtuses, milline teeb keskmiseks trahvisummaks 116,6 eurot õigusrikkumise kohta.

Keskkonnakahju kaasa toovaid õigusrikkumisi oli üks ja keskkonnakahjuks määrati 70 eurot. Tegu oli ebaseadusliku kalapüügiga.

Ettekirjutusi keskkonnalaste süütegude heastamiseks tehti kaks.

Üksikasjalikuma ülevaate Keskkonnainspektsiooni poolt registreeritud ja lahendatud keskkonnaalastest õigusrikkumistest saab Keskkonnainspektsiooni kodulehelt *www.kki.ee*

TÕNIS ULM
Läänemaa büroo juhataja

Läänemaa Arenduskeskus 2015

Läänemaa Arenduskeskuse (LAK) olulisemad tegevused ja tulemused kohalike omavalitsuste (KOV) valdkonnas

Viisime lõpule 2013.–2015. a Eesti-Läti programmist finantseeritud Läänemaa tegevused projektis *Riverways*, kus LAK-i kaudu osalesid Noarootsi, Ridala, Vormsi, Lihula, Hanila ja Rannarootsi vald ning Rannarootsi muuseum. Eelarve oli kokku 50 755 eurot, sh investeeringuteks 33 938 eurot. Kõik kulud tehti infrastruktuuri soetamiseks, tootearenduseks, koolitusteks, turunduseks, ekspertide kaasamiseks, projekti juhtimiseks. Investeeringutena toodeti ja paigaldati ujuvkai Rannarootsi Muuseumi kai pikenduseks ning kaheksa puhkekoha komplekti Läänemaa rannikule. Koostati trükised kuues keeles, loodi eesti, inglise ja lätikeelne veebileht *SeikleVeel*, sh Kasari jõe marsruutidega, ja Facebooki leht „SeikleVeel".

Loodi veeturismi videoklipid – *Water tourism in Estonia*, *Water Tourism on West Coast of Estonia*. Korraldati meediakampaaniad Postimehes jm ning välisajakirjanike tutvustusreis. Lisaks oli projektis Läänemaalt partneriks ka Haapsalu linn, eelarvega 143 216 eurot, sellest investeeringud 96 373 eurot. Maakonna eelarve kokku 193 971 eurot, sh investeeringuid 130 311 eur. LAK toetas Haapsalu linnavalitsust aurulaeva hankimise ettevalmistuses (koostas projekteerimise ja ehitamise hanke lähteülesande), hiljem aitas leida sobivat alust ostmiseks; koordineeris uute toodete koostamist, sh viis läbi tootetutvustusreisid, korraldas Haapsalus projekti lõppkonverentsi ja veematka.

Koostasime programmi Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks (PATEE) 2015-2016 Läänemaa kava ja alustasime elluviimist. Kava koosneb kolmest fookusvaldkonnast: mikroettevõtete „turbostamine" ehk võimendamine, maakonna turundus ja investorteenindus ning noorte ettevõtlikkus ja haridusinnovatsioon.

Mikroettevõtete „turbostamine" ehk võimekuse tõstmise tulemused 2015: käivitasime Äriklubi, mis on 15 (kaheaastase perioodi lõpuks 30) ettevõtja praktilistes töötubades koos käimise vorm.

Maakonna turundus ja investorteenindus tulemused 2015 lõpus – LAK tegeles kolme välisomanduses oleva ettevõttega, kes 2015. a maakonda saabusid ja ühe kohaliku ettevõttega, kes laienes. Samuti viis ellu hulgaliselt turundustegevusi (Läänemaa filmikaart, investeerimisvõimalusi tutvustav voldik, välimeedia reklaambänner, uuendati veebilehe *invest.laanemaa.ee* tekste ja loodi uus visuaal, korraldati Peterburis Eesti konsulaadis äriseminar ja osaleti projekti „Eesti päevad Peterburis" ettevalmistamisel jaanuaris 2016 ning viidi ellu muid tegevusi.

Kolmanda fookusvaldkonna – noorte ettevõtlikkus ja haridusinnovatsioon – tulemuseks 2015. aasta lõpus on suvel valminud *Haridusuuenduse tegevuskava*

elluviimise alustamine vastavalt plaanile – seminarid, koolitused, enesehindamine loodud mõõdikute süsteemi alusel. Kaasati kõik maakonna alg- ja põhikoolid-gümnaasiumid, kõrvale jäi vaid Nõva kool.

Uue tegevusena käivitas LAK Sotsiaalministeeriumi tellimusel KOV suunalise tegevuse – „Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused", mille raames toimus programmi ettevalmistamiseks vajaliku info kogumine ning analüüs ja arendusseminarid potentsiaalsete partneritega.

Lisaks toetati Lääne maavalitsust piirkondade konkurentsivõime programmi käivitamiseks vajalike analüüside ja kavade koostamisel, arenduskoosolekute ettevalmistamisel ja läbiviimisel jm; osaleti maakondliku arendusrahastusprogrammi MAAKAR komisjoni töös.

LAK olulisemad tegevused ja tulemused 2015 ettevõtlusvaldkonnas

ALUSTAVAD ETTEVÕTJAD	2015	2014
Nõustatud alustavaid ettevõtjaid kokku	147	134
Esitatud starditoetuse taotlusi (neist rahastatud)	3 (3)	10 (8)
Keskuse nõustamise abil ettevõtjate poolt loodud uute ettevõtete arv	10	12
Esitatud Eesti Töötukassa starditoetuse taotlusi (neist rahastatud)	9 (6, 3 pole veel vastust)	7 (4)
Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	19	19
Ettevõtjate esitatud muid EASi toetusprogrammide taotlusi (keskuse nõustamise abil) innovatsiooniosak (neist rahastatud)	1 (1)	1(1)

TEGUTSEVAD ETTEVÕTJAD	2015	2014
Nõustatud tegutsevaid ettevõtteid kokku	22	24
Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	2	0

Viidi läbi alustavate ettevõtjate mentorklubi (19 osalejat), ettevõtluspäev Haapsalus (135 osalejat) ja Virtsus (35 osalejat), alustava ettevõtja baaskoolitus (22 osalejat), seminarid, infopäevad, õppereisid (222 osalejat)

LAK olulisemad tegevused ja tulemused 2015 MTÜ-valdkonnas

Kõige olulisemaks muudatuseks vaadeldaval perioodil oli kodanikuühiskonna valdkonna koordineerimise üleminek EAS-ist Kodanikuühiskonna Sihtkapitalile (KÜSK). Tellitava teenuse põhiline sisu oli endiselt nõustamistegevus ja infotegevus MTÜ-dele.

Viidi ellu erinevad kodanikualgatust ja aktiivsust toetavate seminaride tugitegevused:

• rahastajate infopäevad – Kohaliku Omaalgatuse Programmi (KOP), KÜSK-i jt mitmed koolitused ja õppereisid (kokku osales 171 inimest);

• Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku (SEV) arenguprogramm – maakonnast osales MTÜ Läänemaa Puuetega Inimeste Töötuba;

• Ühisnädal – Läänemaal korraldati 10 sündmust 250 osalejaga.

Suurim õnnestumine oli tänuüritus „Läänemaa tänab", kus tunnustasime ühiselt nii maakonna sotsiaaltöötajaid, noorsootöötajaid, aasta isa kui ka Läänemaa sädeinimesi. Kogukonnapraktika raames korraldati gümnasistide ühiskonnaõpetuse raames lühike kogukonnapraktika kohalikes MTÜ-des, loomemajanduse edendamiseks viidi läbi Lääne-Eesti nelja MAK-i 1,5 a projekti raames ühismeenekonkurss ja pakendikoolitus 30 osalejaga. Koguti loomeettevõtjate andmed ning koostati Läänemaa loomeettevõtjate kaart.

Läbiviidud koolitused ja õppereisid mittetulundusühendustele 2015. aastal Toimus seitse erinevat koolitust/infopäeva kokku 171 osalejaga.

MTÜ-de nõustamine	2015	2014
Nõustatud mittetulundusühendusi kokku	89	80
Nõustatud mittetulundusühenduse asutamist	7	19
Loodud mittetulundusühenduste arv, kes kasutasid keskuse nõustamist	4	14
Nõustatud mittetulundusühenduste projektide arv	Kokku 35 (sh 22 KOP, 6 KÜSKi arenguhüppe projekti +7 KÜSKi koostöövõrgustike projekt	31
Neist rahastatud projekte	Kokku 16 (KÜSKi 4, KOPi 12)	19
Teavitusartiklite ja edulugude (kodanikualgatuse, heategevuse ja vabatahtliku tööga seonduvad) arv meedias ja väljaannetes, mille ilmumises MAKil on tunnetatav roll	Ühisnädalal 10 meediakajas tust kohalikus meedias	1

Võrreldes 2014. aastaga tõusis nõustamiste arv 34%, klientide arv suurenes 11%. Ühendused pöörduvad konsultandi poole raskemate probleemidega, mis nõuavad ajaliselt suuremat pühendumist.

31.12.2015 oli Äriregistri andmetel Läänemaal registreeritud 815 MTÜd, nende hulgas 523 tavalist mittetulundusühingut. Sihtasutusi oli registreeritud 21.

ANDRES HUUL
Juhataja

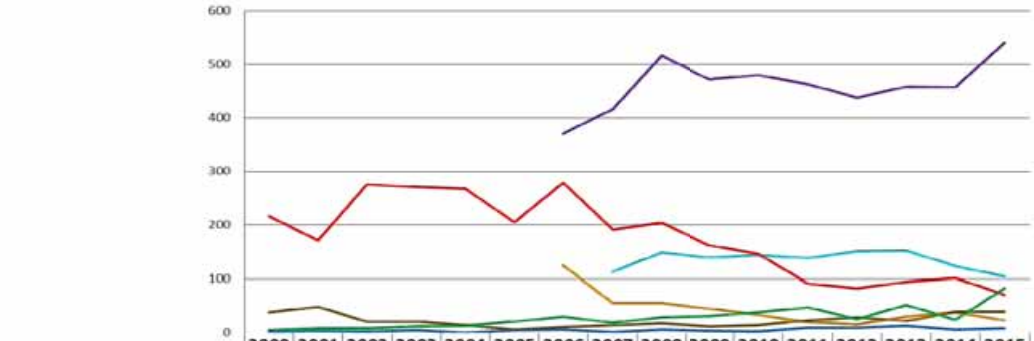
Andres Huul saatmas peakonsulit Viktoria Tuulast INGIAS

Läänemaa haridusuuenduse seminar Haapsalu Põhikoolis

Läänemaa päästepiirkond

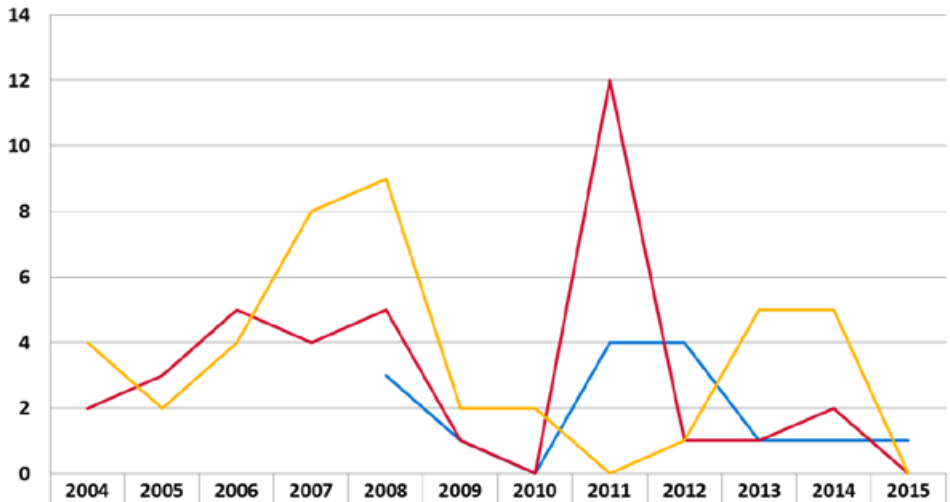
Päästeamet on siseministeeriumi haldusala valitsusasutus, mis kujundab ja hoiab Eestis turvalist elukeskkonda, ennetab ohte ning abistab inimesi õnnetuse korral kiirelt ja professionaalselt.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ATS								112	148	139	143	137	150	151	123	104
TULEKAHJU	216	171	275	270	267	205	279	191	203	161	145	91	82	94	101	71
MAASTIKUPÕLENG							124	55	54	44	33	19	15	29	37	23
LIIKLUSÕNNETUS	38	48	21	21	14	6	10	14	17	11	14	23	28	22	39	39
LOODUSJÕU ÕNNETUS	5	8	8	11	12	20	29	18	28	31	38	47	25	51	24	82
VEEÕNNETUS	2	3	2	5	0	4	6	1	6	3	2	9	9	12	6	8
KOKKU							371	416	516	472	480	463	438	458	457	540

Päästeväljakutsed Läänemaal aastatel 2000-2015

Päästeameti sihiks on jõuda 10 aastaga turvalisuse näitajatelt Põhjamaade tasemele. Üldises plaanis tähendab visiooni saavutamine, et meil on tulevikus vähem päästesündmusi ja kahjusid, meie teenuste tarbijad on meiega rahul, elanikud tunnevad end turvaliselt, ohutusalane teadlikkus on tõusnud, turvalisuse tagamisse on kaasatud rohkem partnereid ja tehakse rohkem koostööd.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VESI					3	1	0	4	4	1	1	1
TULI	2	3	5	4	5	1	0	12	1	1	2	0
LIIKLUS	4	2	4	8	9	2	2	0	1	5	5	0

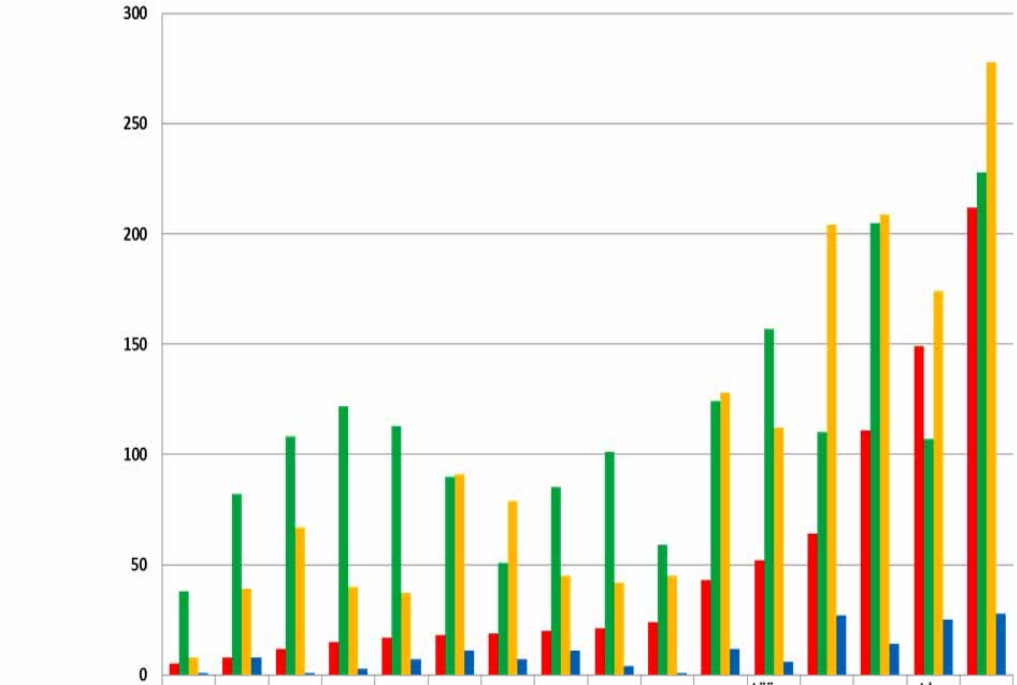
Päästesündmustes hukkunuid Läänemaal aastatel 2004-2015

Aastal 2015 tegid päästemeeskonnad Läänemaal koostöös vabatahtlike ja omavalitsustega tuhatkond kodukülastust. Tegemist on nõustamisega, kus päästjad selgitavad kodanikele nende kodudes tarvilike ohutusmeetmete rakendamist. Ennetustööga on saavutatud 2015. aastal tulemused, kus tulekahjude üldarv maakonnas on alla saja ning eluhoonetes alla 10 põlengu.

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
47	37	51	34	35	18	11	13	19	8

3. Tulekahjude arv eluhoonetes 2006. – 2015.a.

	Hiiu	Lääne	Rapla	Põlva	Saare	Viljandi	Jõgeva	Võru	Valga	Järva	Pärnu	Lääne-Viru	Tartu	Harju	Ida-Viru	Tallinn
Eluhoone tulekahjud	5	8	12	15	17	18	19	20	21	24	43	52	64	111	149	212
Loodusjõud	38	82	108	122	113	90	51	85	101	59	124	157	110	205	107	228
Liiklusõnnetus	8	39	67	40	37	91	79	45	42	45	128	112	204	209	174	278
Veeõnnetus	1	8	1	3	7	11	7	11	4	1	12	6	27	14	25	28

Päästesündmused Eestis 2015. a

2015. a ehitati taasiseseisvunud Eestis Läänemaale esimene riigi päästekomando hoone.

Riigikinnisvara AS tellimusel valmis politsei ja pääste ühishoone Hullo külas Vormsi saarel.

15. mail 2015 avas siseminister Hanno Pehvkur Vormsil uue päästedepoo

ANDRES LIIV
Juhataja

Kaitseliidu Lääne malev

Lääne maleva koosseisu kuuluvad maleva staap, kolm malevkonda – Haapsalu malevkond, Hiiumaa malevkond ja Risti malevkond ning Lihula üksikkompanii. Maleva tegevust juhib malevapealik ja maleva juhatus ning üldjuhul korra aastas kogunev esindajatekogu.

Maleva allüksuste vastutuspiirkonnad:

Haapsalu malevkond – Haapsalu linn, Ridala ja Vormsi vallad;

Hiiumaa malevkond – kogu maakond;

Risti malevkond – Lääne-Nigula, Martna, Kullamaa, Nõva ja Noarootsi vallad;

Lihula üksikkompanii – Lihula ja Hanila vallad.

Liikmeskond seisuga 01.01.2016:

Kaitseliit – 1052;

Naiskodukaitse – 185;

Noored Kotkad – 211;

Kodutütred – 208.

Kaitseliiduga on seotud pea 4% Läänemaa ja Hiiumaa elanikkonnast, samas kui Eesti keskmine on 1,5%.

2015. aasta märkimisväärsemad sündmused kronoloogilises järjestuses

- 2015. aasta algusest alustati riigikaitseõpetuse läbiviimist maakonna suurimas gümnaasiumis – Läänemaa ühisgümnaasiumis;
- malevapealiku vahetus – maleva lipu andis üle major Arnold Juhans, võttis vastu major Mehis Born;
- patrullvõistlus Valge Laev 2015 Läänemaal;
- patrullvõistlus Tihu Kevad Hiiumaal;
- maleva allüksuste osalemine suurõppusel Siil;
- võidupüha paraad Kärdlas ja maakaitsepäeva tähistamine Haapsalus;
- ajaloopäev Lihulas ja Lihula vabadussõja mälestussamba avamise 80. aastapäeva tähistamine;

- Lääne maleva aastapäeva tähistamine koguperepäevaga „Luurele sinuga“;
- Lääne maleva kaheksa liiget osalesid traditsiooniliselt rahvusvahelisel NATO riikide laskevõistlusel Poola Vabariigis Poznanis, kus maleva tegevliige, nooremveebel Vahur Toomas saavutas püstolilaskmises individuaalarvestuses 1. koha;
- maleva staabi ja kergejalaväekompanii reservõppekogunemine 42. nädalal;
- ühisõppus Orkaan 10 Pärnumaal. Õppusel osalesid sajad Lääne maleva kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad. Tegemist on regionaalse koostööõppusega, mida viiakse läbi Kaitseliidu Lääne, Pärnumaa ja Saaremaa malevate poolt.

Lisaks eelnevale pöörati jätkuvalt olulist tähelepanu Eesti riigi ja Kaitseliidu tähtpäevade tähistamisele ning korraldati fotonäituse „Haapsalu Vabadussõja mälestussammas vanadel fotodel“ ringreisi Läänemaa raamatukogudes.

MEHIS BORN
Major, Kaitseliidu Lääne maleva pealik

Maanteeameti Haapsalu büroo

Maanteeamet (MA) on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus. Maanteeamet teostab seadusega sätestatud ülesannete ulatuses riigi poliitika ja arengukavade elluviimist, juhtimisfunktsiooni ja riikliku järelevalvet ning kohaldab riiklikku sundi teehoiu, liiklusohutuse, ühistranspordi ja liiklusvahendite keskkonnaohutuse valdkonnas.

Lääne maakonna riigimaanteed

Riigimaanteid oli seisuga 1. jaanuar 2015 Lääne maakonnas 751,7 km, millest tolmuvaba kattega teid oli 576,4 km ehk 77% ja kruusateid 175,3 km ehk 23%. Tolmuvabade katete kogumahus oleme vabariigi keskmisest kõrgemal, vastavalt 5. kohal. Eesti 15 maakonna lõikes on meist eespool Lääne-Viru maakond, Harju maakond, Ida-Viru maakond ja Saare maakond.

Lääne maakonna riigiteede hoolet teostab OÜ ÜLE tütarettevõte OÜ Lääne Teed.

Igapäevane teede hooldetööde maht kokku oli 1.62 miljonit eurot, millest 55% moodustasid suvised hooldetööd, 42% talihooldetööd ja 3% sildade ja viaduktide hooldus. Lisaks igapäevasele teehooldele teostati 2015. aastal Läänemaa riigimaanteedel teehoiutöid 4,6 miljoni euro eest.

Teostatud teehoiutööd

Suurematest teeremontidest rekonstrueeriti Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare maantee Üdruma-Laiküla lõik pikkusega 7,8 km. Objekti rahastamisel kasutati 85% Euroopa Liidu Ühtekuulumisfondi vahendeid. Remondi tulemusena paranes lõigu liiklusohutus, sõidumugavus ja viidi teelõigu parameetrid vastavusse III klassi maantee nõuetega.

Risti-Virtsu maantee Üdruma-Laiküla lõik. Foto: Maanteeamet

Teeremondi käigus ülejäänud freesipuru arvelt sai tolmuvaba katte ka Lemmiküla-Jõgisoo maantee, mis seni oli kruuskattega. Tolmuvaba katte ehitusega muudeti paremaks liiklustingimused, paranesid teeäärsete elamute elutingimused, kuna kadusid suvised tolmust tingitud probleemid ning kevad-sügisene porine kruusatee.

Katete taastusremondi käigus teostati Parila-Kiideva maantee esimesel viiel kilomeetril, lõigu Parila-Panga küla, katteremonti. Tehnoloogiana kasutati olemasoleva mustkatte ülesfreesimist, seejärel kuivstabiliseerimist ja pindamist.

Parila-Kiideva maantee. Foto: Maanteeamet

Korduspindamisi teostati Lääne maakonna riigiteedel 40,78 km ulatuses.

Taebla-Kullamaa maantee Kirna-Ohtla lõigu pindamistöödega viidi lõpule kogu maantee viimine tolmuvaba katte alla.

Esmakordselt Läänemaal kasutati Herjava tee pindamisel eelnevat tee profiili parandamist makadam katte ehitamisega (so laoturiga killustikust aluskihi ehitus ühes immutusega enne pindamist).

Kruusatee remonti teostati Kõmsi-Mõisaküla-Salevere maanteel 5,5 km ulatuses. Remondi eesmärgiks oli likvideerida igakevadised külmakergete esinemised teel, parandada muldkeha veerežiimi ja uuendada kruuskatet.

Sildade remondi osas remonditi Tuudi-Risti maanteel asuv Kunila sild.

Kunila sild. Foto: Maanteeamet

Maanteeameti ülesannete hulka kuulub ka Haapsalu-Noarootsi ja Rohukü-la-Sviby jäätee rajamine ning hooldamine. Kahjuks on viimased aastad olnud jääteede rajamiseks ebasoodsad. 2015. aasta jaanuari keskel tekkinud jää võimaldas Haapsalu tagalahel alustada Haapsalu-Noarootsi jäätee rajamist, kuid jääteed avada ei õnnestunud, kuna jää vajalikku paksust kogu trassi ulatuses ei tekkinud ja ilmade soojenemisega luhtus kogu üritus.

Avamata Noarootsi jäätee. Foto: Maanteeamet

Teede olem Lääne maakonnas

Tabel 1. Riigimaanteede olem Lääne maakonnas seisuga 01.01.2016

Teed katte liigi järgi	mõõt-ühik	kokku	sealhulgas		
KOKKU	km	751,771	106,949	74,807	570,015
asfaltbetoonkattega	km	185,227	106,949	29,585	48,693
mustkattega	km	142,038		45,222	96,816
freesipurust kate ja pinnatud kruuskate	km	249,170	0	0	249,170
kruusateed	km	175,336	0	0	175,336
sillad ja viaduktid	tk/m	41/1105,3	9/391,7	9/93,1	23/618,3
sh puidust	tk/m	1/13,0			1/13,0

Allikas: Maanteeameti Lääne regioon Haapsalu esindus

Kohalikud teed

Maanteeameti Lääne regiooni ülesandeks on kohalike omavalitsusüksuste nõustamine teehoiul, liikluse korraldamisel ning teeregistriandmete töötlemisel.

Tabel 2. Kohalike teede olem Läänemaal seisuga 01.01.2016

	maantee	tänav	kokku / km
Haapsalu linn	0	61,355	62,022
Hanila vald	82,973	12,250	95,223
Kullamaa vald	101,704	0	101,704
Lihula vald	156,691	21,895	178,586
Lääne-Nigula vald	285,889	18,463	304,352
Martna vald	120,108	0	120,108
Noarootsi vald	124,631	0	124,631
Nõva vald	58,517	0	58,517
Ridala vald	153,269	17,600	170,869
Vormsi vald	35,200	0	35,200
KOKKU / km	1118,982	131,563	1250,545

Allikas: Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

Liiklusohutus

Liiklusohtlike kohtade ümberehituse raames sai endale kergliiklustee Nõva asula ja Risti asulas ehitati ümber Risti kaupluse juures asuv parkla ja ristmik.

Nõva kergliiklustee ehitamisega likvideeriti olukord, kus õpilaste koolitee ja jalakäijate liikumine Nõva asula vahel toimus kitsal, puude alleega riigimaantee sõiduosal.

Nõva kergliiklustee. Foto: Maanteeamet

Risti kaupluse esise ristmiku ja parkla ümberehitusega lahendati kauaaegne ebamäärane parkimiskorraldus ja ristmiku liikluskorraldus.

Risti kaupluse parkla ja ristmik. Foto: Maanteeamet

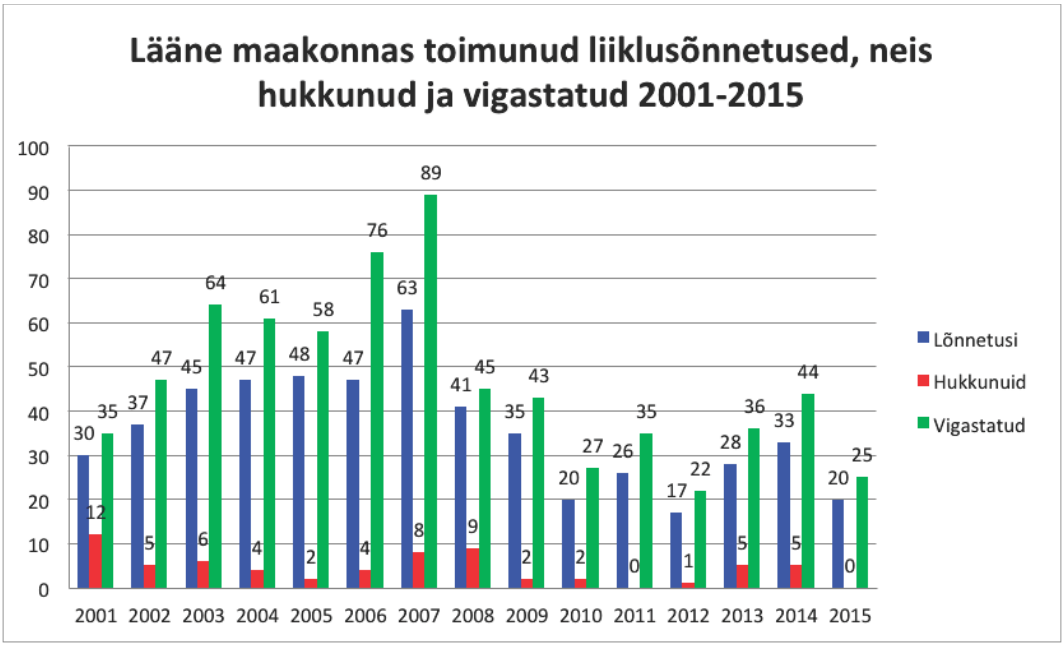
Tabel 3. Liiklusõnnetused Läänemaal aastatel 2013- 2015

	Liiklusõnnetused								
Maakond	**liiklusõnnetused**			**hukkunud**			**vigastatud**		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Läänemaa	28	33	20	5	5	0	36	44	25

Allikas: Maanteeameti lääne regioon Haapsalu esindus

Liiklusõnnetuste koguarv viimase kolme aasta lõikes näitab vähenemist. Sellest tulenevalt on vähenenud ka liikluses hukkunute ja vigastatute arv. Rõõmustav on asjaolu, et 2015. aastal liiklusõnnetustes hukkunuid ei olnud. Küll toimus maakonnas perioodil august–oktoober viis sõiduki otsasõitu jalakäijale, milles sai vigastada viis inimest. Toimus ka kolm kokkupõrget liikuvate sõidukite vahel, milles sai vigastada kokku viis inimest.

Tabel 4. Lääne maakonnas toimunud liiklusõnnetused, neis hukkunud ja vigastatud 2001-2015

Allikas: Maanteeamet

Liiklusharidus

Maanteeamet jõudis 2015. aastal liiklusohutuse ennetusöö, teavituse, nõustamise, avalike ürituste jms kaudu hinnanguliselt ca 2333 Läänemaa inimeseni ehk 9,1%-ni elanikkonnast. Koolitustel ja loengutel osales neist 852 inimest, kellest 776 olid lapsed või noorukid.

Liiklusõnnetuste statistika näitab, et üheks oluliseks riskigrupiks on noored, kellega juhtuvad õnnetused on sageli väga raskete tagajärgedega (mitme hukkunuga või raskelt viga saanuga õnnetused). Kasvab ka juhtimisõiguseta noorte juhtide arv. Seetõttu on Maanteeamet viimastel aastatel ennetava meetmena tellinud sihipäraseid koolitusi noortele ja noortele juhtidele. Üldisemaid noorte riskikäitumisi ning ohutumaid käitumismudeleid käsitleb üldhariduskoolide 9. klasside noortele suunatud koolitus „Georg ja Kaspar". 2015. aastal viidi 9. klassidele suunatud riskikoolitusi läbi kolm – Taebla gümnaasiumis, Haapsalu põhikoolis ja Haapsalu Kutsehariduskeskuses, kokku osales 222 õpilast. Koolitus „Selge pilt" on suunatud pigem noorele juhile ning alkoholi joobes sõitmise ennetusele gümnasistide seas. Gümnaasiumi- ja kutsekooliõpilastele toimus koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga (PPA) neli koolitust "Selge pilt" – Kullamaa keskkoolis, Taebla gümnaasiumis, Lihula gümnaasiumis ja Haapsalu Kutsehariduskeskuses, kokku osales 102 õpilast.

Liikluskasvatus on lasteasutuse õppe- ning kasvatustegevuse kohustuslik osa. Selle käigus omandavad lapsed üldisi teadmisi ja oskusi ohutuks liiklemiseks. Lasteaias on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise,

käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtutakse eelkõige lapse koduümbruse ja lasteaia liikluskeskkonnast. Koolis läbiviidava liikluskasvatuse konkreetsemaid väljendusi on selle sidumine kogu õppekava läbiva teemaga „Tervis ja ohutus". Aastal 2012 Turu-Uuringute AS-i läbi viidud uuringutest „Liikluskasvatuse korraldus koolieelsetes lasteasutustes 2012" ja „Liikluskasvatuse korraldus koolides 2012" ilmnes, et õpetajad soovivad meeskonna sisekoolitusi. Uuringu tulemusel töötati Maanteeameti poolt välja kaks tasuta koolitusmudelit (3 ak/h ja 6 ak/h) koolieelsete lasteasutuste ja üldhariduskoolide õpetajatele. Sihtgrupiks on ühe haridusasutuse pedagoogid. Sisekoolituste eesmärgiks on toetada õpetajaid liikluskasvatuse tegevuste kavandamisel ja läbiviimisel lasteaedades ja koolides.

Lääne maakonnas viidi uue mudelina läbi MA ja PPA ennetustöötajate ühiskoolitusi, mis on oma ülesehituselt eriti sobivad väikestesse koolidesse, kus ühe päeva jooksul koolitati ära kõik kooliastmed ja lisaks toimus õpetajate 3 x 45 min sisekoolitus. 2015. aastal alustati selle projektiga kolmes koolis: Uuemõisa lasteaed-algkoolis, Kullamaa keskkoolis ja Virtsu põhikoolis, kokku koolitati 51 õpetajat.

Maanteeameti ja Politsei- ja Päästeameti ennetaja Uuemõisa koolis lastele liiklusalaseid teadmisi jagamas. Foto: Uuemõisa Algkool

Maanteeamet osales Läänemaa ja Hiiumaa lastele suunatud projekti „Kaitse end ja aita teist" (KEAT) laagris, kus pakuti õpilastele võimalust panna oma oskused proovile jalgratta vigursõidus ja liiklusohutusalaste teadmiste kontrollis. Liiklusohutuse simulaatorite abil said õpilased kogeda, kui oluline on turvavöö kinnitamine ja peatoe reguleerimine autos. KEAT projekt on põhikooli õpilastele mõeldud koolitus, mis käsitleb pääste, politsei, maanteeameti ja esmaabi valdkonda. Koolitus lõppeb võistluspäevaga, kus korratakse üle teooriatundides õpitu, tehakse temaatilisi teatevõistlusi ja viiakse läbi muid lõbusaid tegevusi.

Vanusegrupis 8-14 on helkuri kasutajate arv jalakäijate ning jalgratturite hulgas suur, kuid trend on juba langev, muutuvad hoiakud määravad ära käitumise ka järgmises vanusegrupis. Et populariseerida helkuri kandmist, algatati Maanteeameti poolt eesti õppekeelega koolide 5. klasside lastele enese nähtavaks tegemise teemaline konkurss (helkur, helkurvest, erksavärvilised riided, helkurniit, helkurkangas), andmaks neile võimaluse koolis või kogukonnas ise midagi ära teha. Konkursi eesmärk oli kaasata Eestimaa koolide 5. klasside õpilasi ja õpetajaid enda kogukonna liikmeid märkama, neist hoolima ja sekkuma, kui nad enese nähtavaks tegemise osas midagi ette pole võtnud. Konkursiga liitus Läänemaalt Oru kool.

Olulisel kohal oli 2015. aastal koolide toetamine jalgrattaga liiklemise õpetamisel. Maanteeamet alustas 2015. aasta kevadel projektiga „Tasuta jalgratturikoolitus igale 10-aastasele lapsele", mis algas pilootprojektina koostöös Tartu Linnavalitsusega kolmes Tartu linna koolis, kus 2014/2015. õppeaastal jalgratturiõpet ei toimunud. Aasta 2015 sügisest oli kõigil üldhariduskoolidel üle Eesti võimalik projektiga liituda. 2015. aasta sügisel liitus Läänemaal projektiga Uuemõisa lasteaed-algkool, Haapsalu põhikool ja Taebla gümnaasium ja liitumine 2015/2016. õppeaastaks jätkub jaanuaris. Tagamaks õppe kvaliteeti koolides, viidi 2015. aastal linnades üle Eesti lisaks teoreetilistele õppepäevadele läbi ka praktilised õppepäevad, kus kokku osales sügisesel teoreetilisel õppepäeval 12 õpetajat. Jätkuvalt pakutakse ka õppematerjale jalgrattakoolituste läbiviimiseks koolides ja lasteaedades. 2015. aasta lõpust on jalgratturi koolituse toetuseks saadaval ka uus jalgratturi tööraamat. Lisaks on täiendavad materjalid jalgratturi koolituse läbiviijatele lehel *www.liikluskasvatus.ee*. Praktilist sõiduõpet koolides toetab Maanteeameti koostööprojekt „Vigurelemendid", mille tulemusena saab projektis osalev kool jalgrattaõpet toetavad õppevahendid.

2015. aastal muutus jalgratturi juhilubade register elektroonseks ja politseil on võimalik jalgratturi juhilubade omamist kontrollida sarnaselt mootorsõidukijuhile. Kui 2014. a väljastati 117 jalgratturi juhiluba, siis 2015. a väljastati juba 168 jalgratturi juhiluba.

Maanteeameti algatatud projekt „Liikluskasvatuse õppevahend LIIKLUSVANKER – koolilt lasteaiale" aitab lastele tutvustada neile olulisi liiklusmärke ning luua läbimängimiseks põnevaid liiklussituatsioone. Kuna eelkooliealine laps õpib mängides, siis suudab laps just mängu kaudu kõige efektiivsemalt omandada oskusi ja teadmisi, kuidas liikluses nii jalakäijana kui jalgratturina ohutult toime tulla. Mängukomplekti abil saab rajada lasteaia õuealale näiteks väikese ajutise liiklusväljaku, kus harjutatakse õiget liikluskäitumist tänaval, tee ületamist, korratakse üle foorituledе tähendusi ja palju muud. Aastal 2015 osales projektis kaks Läänemaa lasteaeda.

Maakondlikul Päästeameti poolt korraldatud ohutuspäeval ja muudel avalikel üritustel toimus Maanteeameti sihipärane koolitustegevus – sh õppestendid, katsed, laiem teavitustegevus ning individuaalne nõustamine, mis lähtusid ürituse, paikkonna ning hooaja eripäradest. Kokku osaleti kuuel avalikul üritu-

sel – perepäeval Haapsalu piiskopilinnuses, Haapsalu linna laste jalgrattapäeval, „Mini“ ohutuspäeval Vormsis, Elustiili maratonil, Nõva küladepäeval ja Läänemaa tüdrukute päeval Lihulas, kokku osales liiklusalastes töötubades ja ennetustelgi tegevustes ca 1220 inimest.

Liiklushariduse projektikonkursi kaudu toetas Maanteeamet huvitavaid ja uuenduslikke ideid liikluskasvatuse läbiviimisel ning kaasati kodanikke oma kodukoha liikluskasvatuse tegevusse. Konkursile võivad esitada projekte eraisikud, haridusasutused, juriidilised isikud, seltsingud, mittetulundusühingud. 2015. aastal laekus Läänemaalt kolme vooru üks kergliiklejatele suunatud projektitaotlus (Haapsalu Kolledž), mis sai ka Maanteeameti poolt rahastatud kogumaksumusega 4386 € / MA: 2171 € eurot.

Eakate koolituspäevi viidi läbi ühel korral Lihula kultuurikeskuses, milles osales 36 eakat.

Liiklusregistri Haapsalu büroo

Lisaks tavapärasele tööle oli 2012. aasta märksõnaks kindlasti mopeedide registreerimine. Kuna uus liiklusseadus määratleb mopeedi mootorsõidukiks, kuulub ka see registreerimisele.

Kodanike paremaks teenindamiseks käidi mopeede registreerimas Lihulas, Pürksis, Nõval ja Kullamaal. Sügisel korraldati koos Uuemõisa tehnoülevaatuspunktiga tulede ja rehvide tasuta kontrollimise aktsioon.

Aasta lõpus sai büroo ka uue eksamisõiduki Toyota Aurise.

Juhilubadega seonduvad toimingud Liiklusregistri Haapsalu büroos 2012. aastal

Esmane juhiluba	Juhendaja tunnistus	Juhiluba	Juhiõpetaja tunnistus	Kutsetunnistus	Piiratud õigusega juhiluba	Rahvusvaheline juhiluba	Väikelaeva-juhitunistus
303 (359)	128 (111)	765 (1094)	2 (3)	80 (145)	9 (13)	6 (4)	30 (30)

Teooriaeksami sooritamine Liiklusregistri Haapsalu büroos 2012. aastal

Kategooria	Ilmus eksamile	Sooritas	Läbivuse %
A	43 (51)	36 (39)	83,7 (76,5)
AM	13 (12)	9 (4)	69,2 (33,3)
B	626 (511)	464 (373)	74,1 (73)
BE	1 (10)	1 (9)	100 (90)
C	63 (53)	51 (36)	81 (67,9)
C1	5 (2)	1 (2)	100 (100)
CE	56 (26)	43 (19)	76,8 (73,1)
D	1 (2)	1 (2)	100 (100)
D1	0(0)	0(0)	0 (0)
T	5 (6)	5 (5)	100 (83,3)

Sõidukite jaotus Läänemaal 2009.-2012.aastal

	2009	2010	2011	2012
Sõiduautod	16 127	15 006	14 620	14 762 sh era 11 031
sh Haapsalu	6 333	5 647	5 626	5 665 sh era 3 709
Autobussid	84	88	76	73 sh era 17
sh Haapsalu	40	35	26	20 sh era 4
Veoautod	2 413	2 389	2 431	2 504 sh era 762
sh Haapsalu	1 162	1 148	1 158	1 171 sh era 168
Mootorrattad	597	572	575	893 sh era 842*
sh Haapsalu	189	174	187	274 sh era 249*
Haagised	1 738	1 835	1 896	1 993 sh era 1411
sh Haapsalu	553	584	617	662 sh era 450

**mootorrattad ja mopeedid*
Sulgudes toodud eelmise aasta näitajad

Tehnoülevaatuse läbinud sõidukid 2012. aastal

Ülevaatuseid			sh korralisi ülevaatuseid				Sõidukite arv	Sõidukite keskmine vanus
Kokku	Korras	Kordus	Kokku	Korras	Kordus	Korduva %		
7218 (7086)	6311 (6301)	984 (779)	7071 (6874)	6088 (6090)	980 (778)	13,86 (8,97)	6098 (6120)	12 (12)

Tulede ja rehvide tasuta kontroll Uuemõisa Statoili tanklas. Foto: Maanteeamet

TIIT RUUT
Haapsalu esinduse hooldeosakonna peaspetsialist

Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo 2015. aastal

Maksu- ja Tolliameti ülesanne on koguda kokku riigi maksutulud, kontrollida tollipiiri, kaitsta ettevõtjaid ebaausa konkurentsi eest ning abistada inimesi nende maksukohustuste ja tolliformaalsuste täitmisel. Meie jaoks on oluline maksumaksjate hea teenindamine. Nõustamine ja ennetav tegevus võimalike eksimuste vältimiseks peab olema kõrgel tasemel ning ühtlaselt kättesaadav üle kogu Eesti.

Maksu- ja Tolliametis tervikuna oli aasta 2015 mitmete arengute ja uute strateegiliste eesmärkide täitmise aasta. Strateegiaperioodil on olulisim varimajanduse osakaalu vähendamine. Ümbrikupalgal, salasigarettidel ja käibemaksupettustel peab olema majanduses aina väiksem mõju. Selle nimel tehtud muutused ei ole olnud väikesed ei meile ega ka ettevõtjatele. Oluline on, et saame ettevõtjatele selgitada ja näidata, et majanduskeskkond on muutumas ausamaks ning konkurentsi tingimused võrdsemaks. Oleme ettevõtja teenistuses ning ainult koostöös on võimalik varimajandust vähendada. Jätkasime ka teenuste kaasajastamist – 2015. aastast on kasutusel tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni esitamise uus ja mugavam e-lahendus.

2015. aastal sai alguse ka Maksu- ja Tolliameti uue kodulehe arendus, mille mõte oli eelkõige muuta see meie klientidele lihtsamaks, mugavamaks ja arusaadavamaks.

2015. aastal töötasid Haapsalu büroos lisaks viiele teenindusosakonna spetsialistile ja büroojuhile endiselt ka revidendid, kelle põhiülesandeks on tegeleda käibemaksualaste ja käibemaksu tagastusnõuete kontrollidega, üks tulude osakonna võlamenetleja ja kaks juristi, kes kuuluvad Maksu- ja Tolliameti juriidilise osakonna koosseisu. Juristide tööülesanneteks on vaidemenetlused, kohtumenetlused ja juriidiline nõustamine.

Kohapeal büroos toimus klientide teenindamine ja nõustamine teeninduslетis, telefoni, e-posti ja kirja teel. Samuti vastasid meie teenindusosakonna spetsialistid ülevabariigilise kontaktkeskuse füüsiliste isikute maksustamise teemal esitatud kõnedele ja e-posti teel saadetud kirjadele.

Kliendikülastuste arv Haapsalu teenindusbüroos 2015. aastal oli 2429, võrreldes 2014. aastaga on see vähenenud 8%, mil bürood külastas 2632 klienti. Kohapealsete bürookülastuste vähenemine aastatega näitab seda, et meie kliendid eelistavad kasutada e-maksuameti/e-tolli teenuseid, mida meie amet on püüdnud järjepidevalt arendada. Samuti helistavad ja kirjutavad kliendid üha rohkem meie ameti kontaktkeskuse infotelefonidele ja e-posti kontaktidele, saades küsimustele vastused kompetentsetelt teenindajatelt ja maksukonsultantidelt.

Peamised teenindusbüroo külastamise põhjused 2015. aastal:

- klientide kontaktandmete teavitamine ja uuendamine;
- võlgade ja ettemaksuga seotud küsimused ja tõendite väljastamine;
- võlgade ja maksude tasumise ning ajatamisega seotud küsimused;
- töötamise registriga seotud küsimused;
- residendist füüsilise isiku tuludeklaratsioonide esitamine;
- tulumaksualased küsimused;
- mitteresidentide maksu küsimused ja maksudeklaratsioonide esitamine;
- volituste administreerimine;
- maksudeklaratsioonide esitamine juriidiliste isiku poolt;
- maamaksu küsimused;
- käibemaksukohustuslaste registreerimine ja registrist kustutamine;
- tollialased küsimused;
- postipaki deklareerimise küsimused.

Maksu- ja Tolliametile esitati 2014. aasta eest (tähtaeg 31.03.2015) kokku 592 507 tuludeklaratsiooni, mis on 36 072 tuludeklaratsiooni (6,5%) rohkem kui 2013. aasta eest. Esitatud deklaratsioonidest 12,6% moodustasid ühisdeklaratsioonid.

Kokku puudutasid 2014. aasta eest esitatud tuludeklaratsioonid 666 898 inimest. Võrreldes 2013. aastaga deklareeris 2014. aasta eest oma tulusid 30 444 inimest rohkem, mis tähendab, et deklareerijate arv kasvas aastaga 4,8%. Deklareerijate arvu kasv on seotud tööhõive kasvuga.

Maksu- ja Tolliameti eesmärk 2015. aastaks oli saavutada e-deklaratsioonide esitamise osakaaluks vähemalt 95%, mis Läänemaal sai juba 2014. aastal täidetud.

E-deklaratsiooni eelistatakse seetõttu, et korrektse deklaratsiooni esitamisel tagastatakse tulumaks juba viie tööpäeva jooksul. Samuti on see mugav eeltäidetud andmete olemasolu ja tagastatava ning juurdemaksmisele kuuluva summa kohta saadava kohese info tõttu. Lisaks saab e-deklaratsiooni esitamisel infot ka muude nõuete kohta (nt kohtutäiturite nõuded, eelseisev maamaksu kohustus).

2015. aastal jätkas Maksu- ja Tolliamet täiendava meetmega üksikisikute õiguskuulekuse tõstmiseks. Kui varem said kiire tulumaksutagastuse ainult need maksumaksjad, kes esitasid oma tuludeklaratsiooni elektrooniliselt ning deklaratsioon ei vajanud täiendavat kontrolli, siis tänavu oli kriteerium natukene laiem. Ka 2015. aastal said kiire tulumaksu tagastuse need maksumaksjad, kes lisaks eelpool mainitule esitasid oma 2013. aasta tuludeklaratsiooni õigeaegselt s.t hiljemalt 31.03.2014 ning kes ei olnud maksuvõlglased perioodil 15.02.2014 kuni 14.02.2015.

2015. aastal kuulus tulumaksu tagastamisele 75,2% (eelmisel aastal 76,5%) esitatud tuludeklaratsiooni alusel, juurdemaksmisele määrati tulumaksu 4,3% (eelmisel aastal 4,1%) esitatud tuludeklaratsiooni alusel.

20,5% (2014. aastal 19,4%) esitatud tuludeklaratsioonide andmetest ei tekkinud tulumaksu tagastamist ega juurdemääramist.

Ka käesoleval aastal pööras Maksu- ja Tolliamet suuremat tähelepanu just välistulude deklareerimisele ning korraldasime ka vastava kampaania sotsiaalmeedias. Välistulusid deklareeriti 2014. aasta eest 3,6% enam kui aasta tagasi.

Esitatud tuludeklaratsioonidest deklareeritud tulude andmetega deklaratsioone esitati Läänemaal kokku 10 303, millest kogutulu moodustas 108 434 884 eurot ja keskmine tulu kuus oli 834 eurot.

Läänemaal esitati 2015. aastal kokku 11 256 füüsilise isiku 2014. aasta tuludeklaratsiooni, millest 10 873 olid esitatud elektrooniliselt ja 473 paberkandjal. 95,5% deklaratsioonidest esitati e-maksuamet/e-tolli kaudu. Tagastamisele kuulus tulumaksu summas 1 520 570 eurot ja juurdemaksmisele 394 179 eurot.

Juriidiliste isikute arv Läänemaal registreeritud 1. jaanuari seisuga

	Seisuga 01.01.2015	Seisuga 01.01.2016
Juriidilised isikud (va FIE)	2845	3085
Juriidilised isikud (FIE)	871	858
Kokku	3716	3943

Füüsilisest isikust ettevõtjate arvud on aastatega pidevas languses.

Füüsilisest isikust maksumaksjate arv Läänemaal kohalike omavalitsuste (KOV) lõikes seisuga 01.01.2016

Maakond	Linn/vald	Isikuid seisuga 01.01.2016
Lääne maakond	Nõva vald	369
Lääne maakond	Vormsi vald	413
Lääne maakond	Martna vald	783
Lääne maakond	Noarootsi vald	838
Lääne maakond	Kullamaa vald	1117
Lääne maakond	Hanila vald	1443
Lääne maakond	Lihula vald	2308
Lääne maakond	Ridala vald	3363
Lääne maakond	Lääne-Nigula vald	4129
Lääne maakond	Haapsalu linn	10 359
Kokku maakond		25 122

Maksuvõla summa Läänemaal kõikide maksude lõikes 01.01.2015. aasta seisuga on suuresti väiksem võrreldes 01.01.2016. aasta seisuga.

Aasta	Läänemaa võlgnike arv kokku	Eestis võlgnike arv kokku	Läänemaa võlasumma kokku	Eestis võlasumma kokku
2015	856	56 810	1 986 945	287 194 741
2016	2 054	138 190	15 771 805	1 288 081 121

2015. aastal toimusid Lääne maakonna ettevõtjatele mitmed infopäevad ja strateegiaseminar, kus ettevõtjatega kohtus ka Maksu- ja tolliameti peadirektor Marek Helm.

Haapsalu teenindusbüroo kontaktid:
Jaama 17, Haapsalu 90507
laanemaa emta.ee
Lahtiolekuaeg: E–N 8.30–16.30
R 8.30–15.30 NB! Teenindusbüroo on suletud iga kuu viimasel reedel

KRISTIINA ASE
Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo juhataja

Politsei- ja piirivalveameti Lääne prefektuuri Haapsalu politseijaoskond

Politsei

2014. aasta lõpus jõustusid Politsei- ja Piirivalveametis uued põhimõttelised muudatused piirkonnapolitseinike töökorralduses. Muudatuse järgselt jäi Läänemaale kolm piirkonnapolitseinikku, kelle töö põhieesmärgiks on tõsta kogukonnakeskse turvalisuse tagamise taset. Piirkonnapolitseinikul tuleb tuvastada kogukonna turvalisust häirivaid probleemid ja arendada politsei, asutuste, ühenduste ning kohalike omavalitsuste vahelist koostööd. Reformijärgselt kulub nüüd suurem osa nende tööajast ennetusürituste läbiviimisele ja kogukonnaga suhtlemisele.

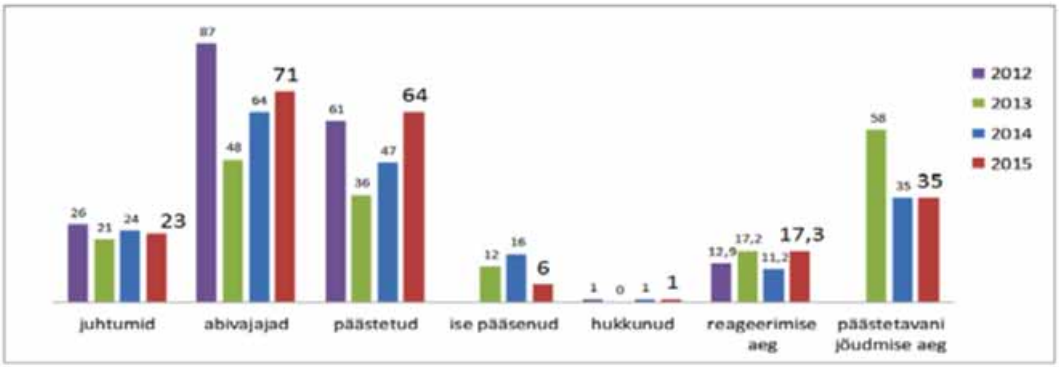
Jätkuvalt on politseile tähtis jõuda kiiresti sündmuskohtadele. Alates eelmisest aastast on meie poolt tagatud igapäevaselt kahe patrulli ööpäevaringne olemasolu Läänemaal.

Merepääste

Möödunud aasta näitas, et merepäästevõimekuse tase on olnud stabiilne. Merealal toimunud juhtumite arv sarnanes eelmiste aastate näitajatega. Kahjuks oli mullu üks hukkunu (kajakisõitja Nõval). Reostusjuhtumitest Läänemaa vetes teada ei antud.

Töö sisuliselt poolelt ei „oota" merepäästjad juhtumeid enam kordonis, vaid osalevad aktiivselt patrulltegevuses nii maismaal kui merel. Kuna puhkuse veetmine merel kogub üha enam populaarsust, on mereturvalisus Läänemaal politsei jaoks oluline teema.

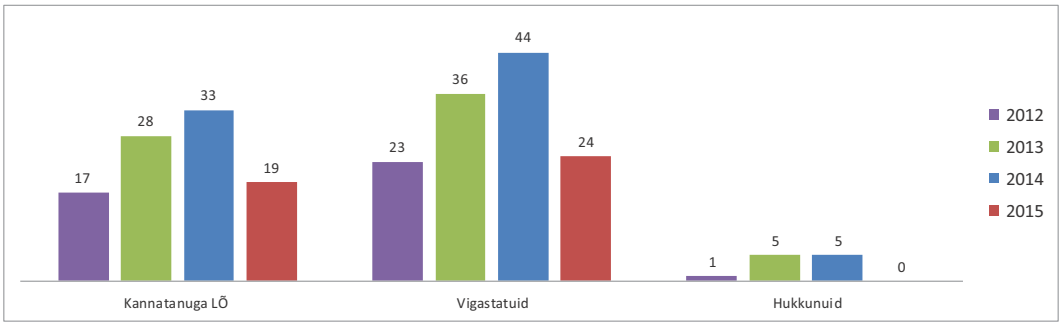
Suurim muutus on, et Põhja-Eesti Regionaalhaigla allkirjastas lepingu Vormsi vabatahtlike merepäästjatega, kes nüüd saavad meditsiinitranspordi teenust osutada. Varem tegid seda vaid Haapsalu politseijaoskonna merepäästjad.

Joonis 1. Merepääste

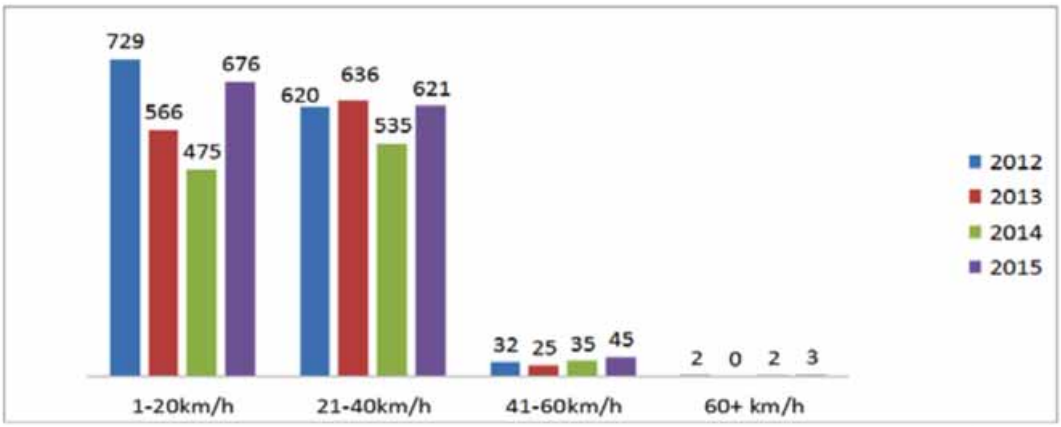
Liiklusjärelevalve

Rõõm on tõdeda, et Läänemaa liikluses ei kaotanud aastal 2015 ükski inimene elu. Liiklusõnnetustes vigasaanute arv vähenes. Samuti oli vähem õnnetusi, mille põhjustas joobes juht. Pooled vigastatutega lõppenud liiklusõnnetustest olid nii-öelda ühe sõiduki õnnetused. Nendest omakorda pooled on olnud otsasõitmised jalakäijatele.

Joonis 2. Liiklusõnnetused

2015. aastal tihendati koostööd Tallinna ja Pärnu liiklusjärelevalve üksustega. Korraldati mitu reidi maakonna eri paigus, mis on kohalike elanike arvates probleemsed. Kohalike elanike arvamuse kinnituseks peatatigi nende reidide käigus suurel hulgal kiiruseületajaid.

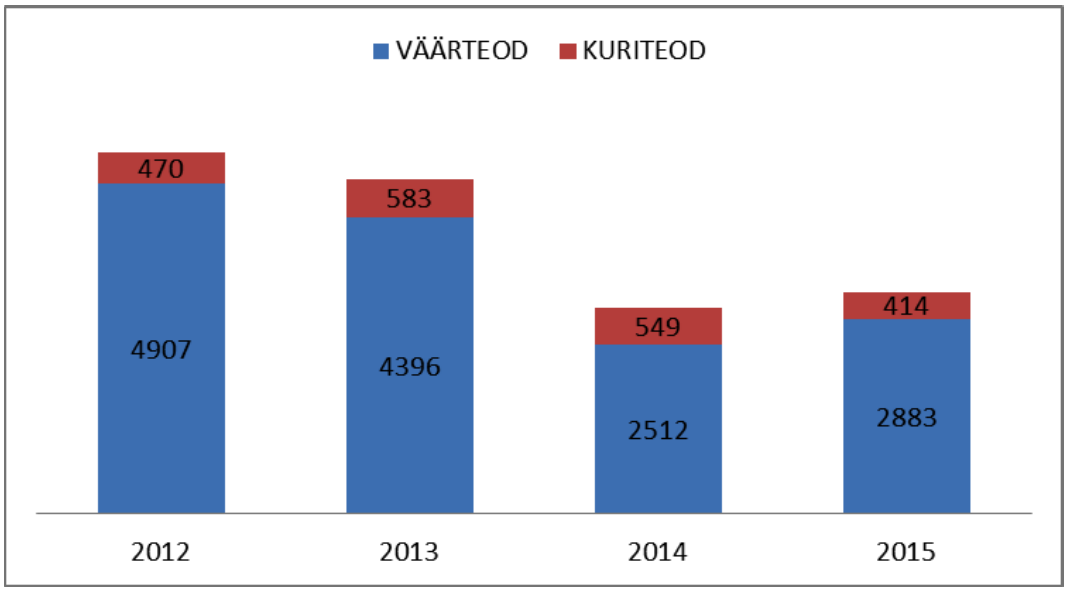

Joonis 3. Kiiruseületamised

Süüteod

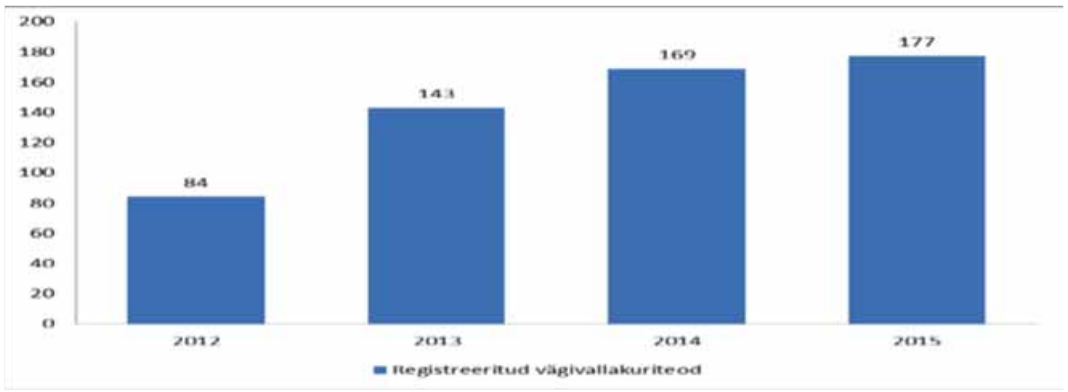
Eelmisel aastal on süütegude toimepanemistest vähem teada antud.

Kui vaadata registreeritud väärtegude osakaalu, siis on see võrreldes 2014. aastaga mõnevõrra tõusnud. Osalt on väärteo teadete arvu suurenemine ja kuriteo teadete arvu vähenemine tingitud mullu aasta alguses jõustunud Karistusseaduse muudatusest, mille järgselt loetakse kõik vargused, kus varakahju on alla 200 euro, väärtegudeks.

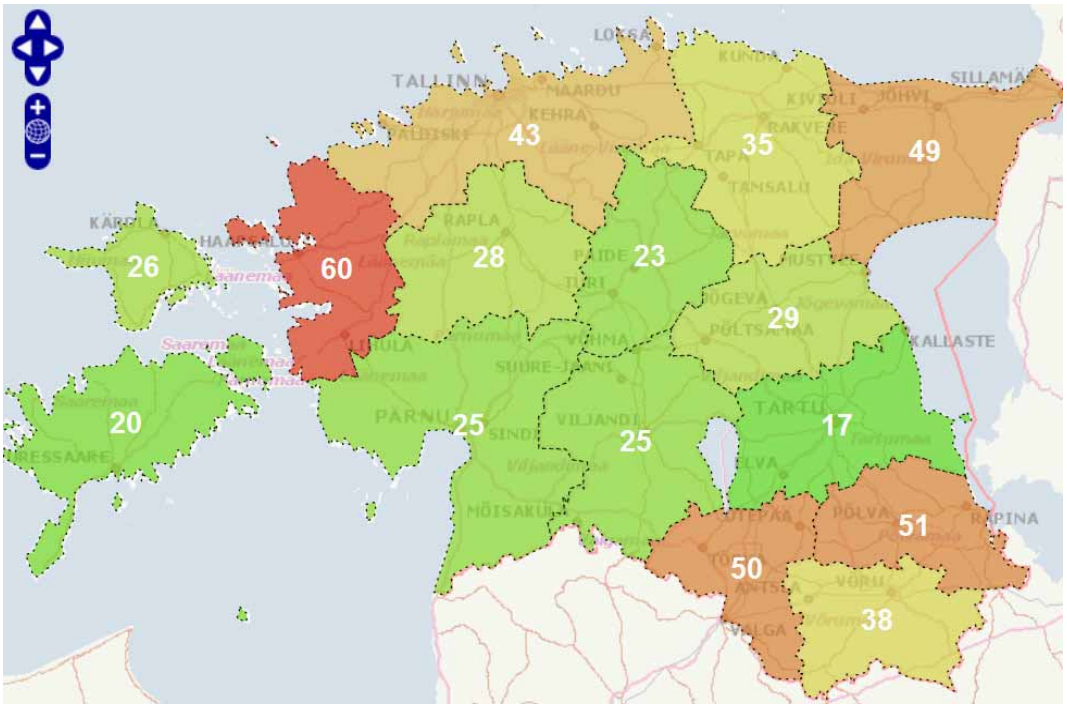
Joonis 4. Registreeritud süüteod

Vägivalla kuritegude arv ei ole viimasel kahel aastal enam nii järsult tõusnud, kui varasematel aastatel.

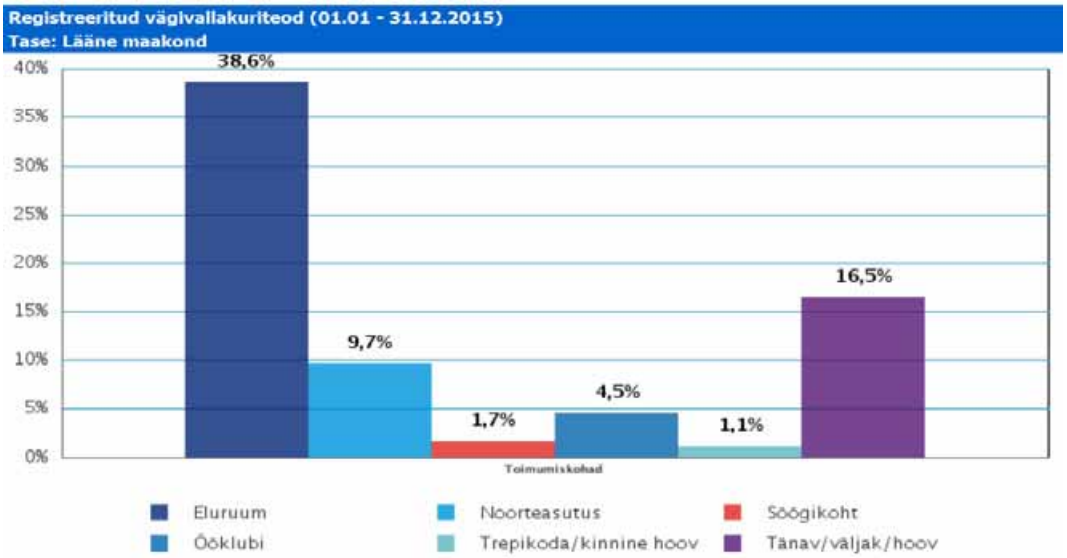
Joonis 5. Registreeritud vägivallakuritegud võrdlus ajavahemikus 2012-2015

Sarnaselt 2014. aastale registreeriti ka mullu Läänemaal 10 000 elaniku kohta kõige rohkem kehalise väärkohtlemise juhtumeid võrreldes kogu ülejäänud Eestiga.

Joonis 6. Kehalise väärkohtlemise osakaal 10 000 elaniku kohta maakonniti

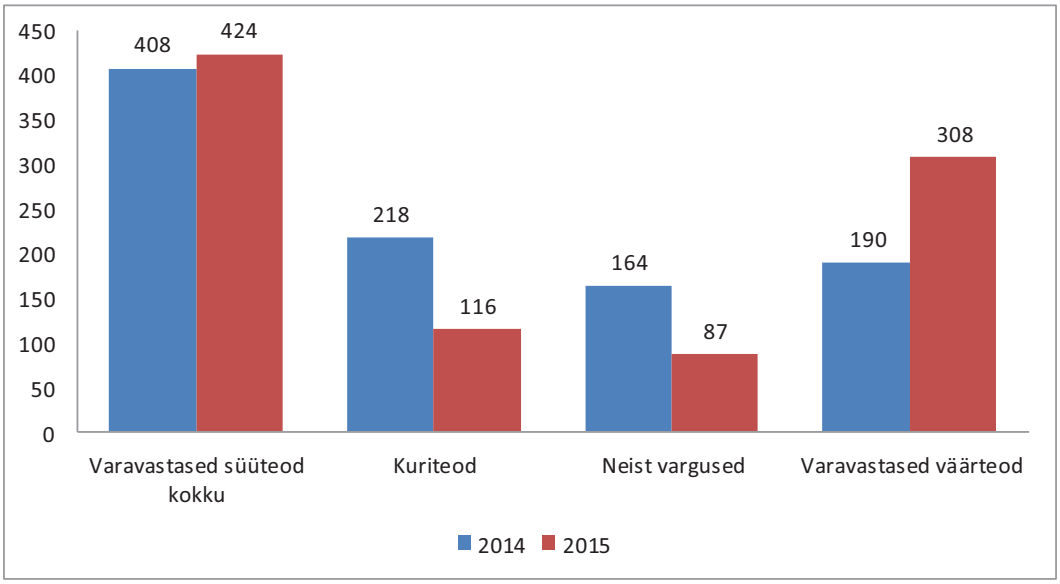
38,6% registreeritud vägivallakuritegudest on Läänemaal toimunud kodudes ja 16,5% avalikes kohtades. See on nii politseile kui ka kogukonnale tõsiseks mõttekohaks. Politseile on see teave märguandeks, kuhu maakondlikul tasandil oma ennetustegevust suunama peaks. Eelmise aasta lõpul korraldati mitu ümarlauda, ning nendel kokkusaamistel alustatut kavatseb politsei oma koostööpartneritega ka sellel aastal jätkata. Kõik ikka selleks, et kodud ja tänavad maakonnas turvalisemad oleksid.

Joonis 7. 2015. aastal registreeritud vägivallakuritegude toimumiskohtade osakaal

Varavastaste kuritegude puhul tuleb märkida olulist langust võrdluses 2014. aastaga. Osaliselt on põhjuseks eelpool mainitud seadusemuudatus.

Varavastaste süütegude üldarv on tõusnud peamiselt väheväärtuslike asjade varguste osas. Olgugi, et vargused on väikesed, vähendab nende toimumine elanike turvatunnet.

Joonis 8. Varavastaste süütegude võrdlus 2014.-2015. aastatel

Politseile on jätkuvalt üheks prioriteediks narkootikumidega seotud probleemid. Narkootikumide tarbimisest ja levitamisest kannatanud ise tavaliselt politseid ei teavita. Palju sõltub kogukonnaliikmete tähelepanekutest ning politsei aktiivsusest.

Sarnaselt varasematele aastatele oli ka mullu registreeritud kuritegude avastamine heal tasemel. Aastal 2015 registreeritud kuritegudest avastati 74%. See on oluliselt kõrgem Eesti keskmisest, mistõttu on see märkimisväärne tulemus. Tulemus on sündinud politseinike, abipolitseinike, vabatahtlike merepäästjate, kohalike omavalitsuste ja maakonna aktiivsete elanike koostöös. Kõigi tähelepanelikkus ja tahe aidata, viib hea tulemuseni, sest ainult koostöös loome turvalisust.

ANDREI TARATUHIN
Haapsalu politseijaoskonna juht

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA) on Eesti Vabariigi Maaeluministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus. PRIA ülesandeks on riiklike toetuste ning Euroopa Liidu põllumajanduse ja maaelu arengu toetuste, Euroopa Kalandusfondi toetuste ja turukorralduslike toetuste andmise korraldamine, seadusega ettenähtud põllumajandusega seotud riiklike registrite ja muude andmekogude pidamine, nende andmete töötlemine ning analüüsimine.

2015. aasta oli PRIA jaoks oluline nii mitmeski mõttes. Kuna rahastamisperioodi 2014–2020 ettevalmistamine võttis Euroopa tasandil aega, siis võib just 2015. aastat pidada uue programmperioodi rakendamise tegelikuks alguseks – nimelt selle aasta lõpuks saime öelda, et esimesed meetmed on rakendunud, ning enamik detaile ja uusi nõudeid kokku lepitud.

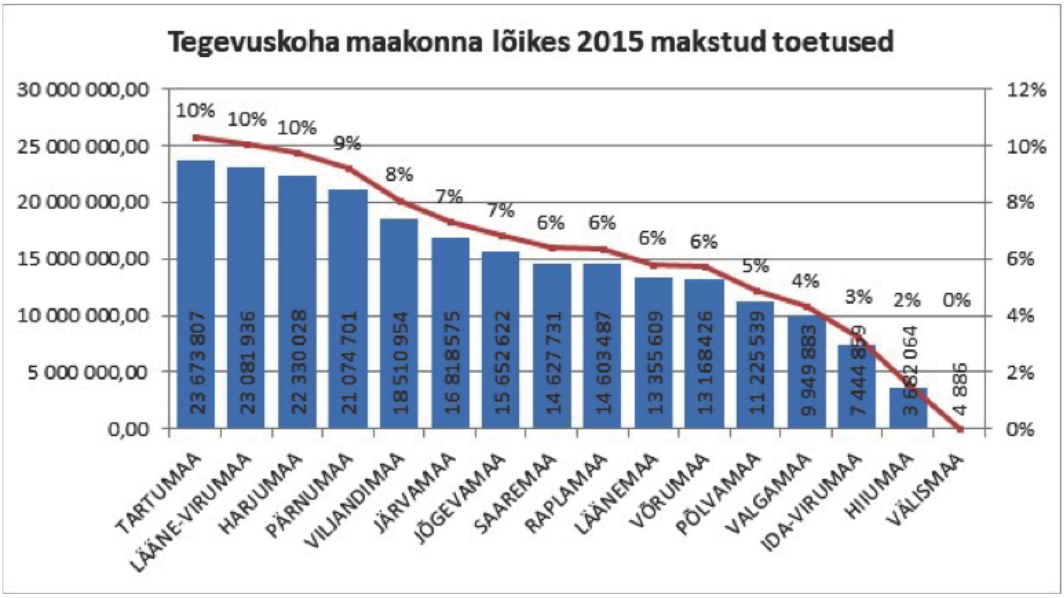
Samuti oli 2015. aasta PRIA jaoks juubeliaastaks – 4. augustil möödus PRIA loomisest 15 aastat. Selle piduliku sündmuse valguses saab rõõmuga tõdeda, et jätkuvalt on PRIA üks Euroopa Liidu (EL) kõige efektiivsemalt töötavaid põllumajandusvaldkonna makseagentuure, mille omakulude protsent väljamakstavate toetuste summast moodustab juba aastaid ligikaudu 3%. Selle näitajaga oleme EL-i ligi 70 makseagentuuri hulgas efektiivsuselt esimeste seas.

Ühtlasi sai 2015. aastaga ühele poole möödunud rahastamisperioodi 2007–2013 Maaelu Arengukava toetuste kasutamise aeg. Tänu PRIA, Maaeluministeeriumi ja meie klientide ning partnerite ühisele tugevale pingutusele võime seekord uhkusega öelda, et eelmise perioodi toetusrahad said Eesti maaellu suunatud lausa sajaprotsendiliselt.

Toetuste väljamaksmine 2015. aastal

2015. aastal maksis PRIA 23 337 taotlejale toetusteks 229 205 109 eurot. Viieteistkümne tegevusaasta jooksul väljamakstud summa jõudis kokku 2,65 miljardi euroni. 2014. aasta makstud toetuste summat seekordne ei ületanud, vaid jäi sellest 13% väiksemaks, toetusesaajaid oli ligi 1300 vähem – põhjuseks EL kahe rahastamisperioodi vahetumine. Kokku tegi PRIA 2015. aastal väljamakseid 80 (ala)meetmest, millest 18 olid uued või ühekordsed erakorralised toetused seoses seakatku puhkemise või keerulise turusituatsiooniga.

Läänemaa taotlejatele maksti 2015. aastal välja üle 13,3 miljoni euro ning see moodustas ca 6% kogu väljamaksete üldsummast.

PRIA keskus kolis

2015. aasta lõpus jättis PRIA hüvasti ka oma vana keskusega Tartus Narva maanteel. 2016. aasta alguses kolisid PRIA keskus ning Tartumaa teenindusbüroo uude asukohta Tartus, Tähe tn 4, 51010. Sellega seoses palume edaspidi saata kõik PRIA keskusele mõeldud paberkirjad ja muud saadetised uuel aadressil!

Värskelt renoveeritud hoones asus tööle 253 PRIA töötajat ning nüüdsest on kõik PRIA Tartus paiknevad osakonnad koos ühes majas. Samuti asuvad nüüd samas majas ka kõik teised Maaeluministeeriumi allasutused, mis varem paiknesid laiali üle Tartu.

PRIAs töötas 2015. aasta lõpu seisuga kokku 381 töötajat, kellest ligi sadakond töötab maakondlikes büroodes.

Läänemaa maakondlikus teenindusbüroos on tööl viis inimest – kaks peaspetsialisti ja kolm peainspektorit. Suviseks perioodiks võetakse tööle ajutisi andmete sisestajaid ja inspektori assistente.

Läänemaa teenindusbüroos võetakse vastu toetustaotlusi ja registridokumente. Maakondlike büroode teenistujad osalevad toetuste taotluste menetlemisel, kontrollides taotlus- ja kuludokumente ning peainspektorid viivad läbi kõik kohapealsed kontrollid.

PRIA Läänemaa teenindusbüroo postiaadress on Jaani 10, Haapsalu, 90502; telefon 472 2040; faks 472 2042; e-post: laanemaa@pria.ee.

Rohkem infot toetuste ja taotlemise tingimuste kohta

PRIA vahendusel taotletavatest toetustest leiate kõige värskemat infot meie kodulehelt *www.pria.ee*. Veebilehe vahendusel saab end kursis hoida jooksvate uudistega, ning tellida meie elektroonilist infokirja, mis ilmub kord kuus. Lisaks

tasub silma peal hoida ka PRIA Facebooki lehel, kust saab samuti infot meie tegemiste kohta.

Elektroonilise kliendiportaali e-PRIA kaudu (*http://www.pria.ee/et/ePRIA*) saavad meie kliendid esitada toetustaotlusi ning teha registritega seotud toiminguid.

Investeeringutoetuste kohta saab teavet infotelefonil 737 7678, pindala- ja loomatoetuste kohta infotelefonil 737 7679 või e-posti teel aadressil info@pria.ee. Üldistes küsimustes palume pöörduda PRIA üldtelefonil 737 1200 või e-postiaadressil pria@pria.ee.

PRIA teabeosakond

Põllumajandusameti Lääne keskus

Põllumajandusameti (PMA) Lääne keskuse tegevusvaldkondadeks on maaparanduse, seemne, taimekaitse, tuulekaera, taimetervise ja mahepõllumajanduse valdkondades ette nähtud taotluste menetlemine, riikliku järelevalve teostamine, seirete ja monitooringute läbiviimine.

Maaparandus Läänemaal

Maaparandustegevusega säilitatakse või suurendatakse keskkonnasäästlikult kasutusel oleva maatulundusmaa viljelusväärtust. Maaparandussüsteemide registri andmetel on Lääne maakonnas seisuga 31.12.2015 maaparandussüsteeme 62 789 hektaril, neist põllumajandusmaal 33 146 ha ja metsakuivendussüsteeme 29 643 ha.

Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hoiutöid tehti 2015. aastal Tabra ojal ja Hardu peakraavil. Voolusängist eemaldati sete, likvideeriti võsa ning korrastati ja tähistati drenaažisüsteemide suudmeotsad. Teistel riigi poolt korrashoitavatel ühiseesvooludel teostati umbrohutõrjet kokku ligi kuuel kilomeetril.

Maaparandussüsteemi valdaja peab maaparandussüsteemi ja selle maaala kasutamisel tegema vajalikke maaparandushoiutöid. Ebapiisavalt toimivad, mittenõuetekohaselt rajatud, hooldamata, amortiseerunud või tahtlikult kahjustatud maaparandussüsteemid võivad põhjustada keskkonnakahjustusi ja majanduslikke kahjusid maaomanikele, põllumajandustootjatele ning metsa majandajatele. Kaasneda võivad ulatuslikud üleujutused, kus kahjustatakse paljude maaomanike vara ja keskkonnaseisundit.

Igal aastal tuleks üle vaadata maaparandussüsteemi maa-alal asuvate suudmete, truupide, kraavide, drenaaži ja maaparanduskaevude tehniline olukord ja vajadusel korrastada.

Koprapaisude likvideerimine on maaomaniku kohustus

Eesvooludele või kuivenduskraavidele rajatud koprapais takistab maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist. Uue rakendunud jahiseaduse kohaselt on nii koprapaisu likvideerimine (maaparandushoiutöö) kui ka kopra arvukuse reguleerimine maaomaniku kohustus. Koostöös jahimeestega on vaja piirata kopra arvukust maaparandussüsteemi maa-alal.

Kaanteta kaevud on ohtlikud inimestele ja loomadele

Järelevalve käigus pööratakse ennekõike tähelepanu kohtadele, kus võib esineda suurem oht inimeste elule (asulate ümbrus, teedega külgnevad alad jms), kuid iga maaomanik peaks hea seisma selle eest, et tema maal õnnetust ei juhtuks. Ohtlikest, katmata ja katkiste luukidega kaevudest saab teada anda infotelefonile 1524.

Põllumajandusameti keskusest saab infot maaparandussüsteemide kohta oma maal

Maaparandussüsteemi maa-alal asuvate rajatiste kohta info saamiseks tuleb maavaldajal pöörduda PMA Lääne keskusesse. Kui kinnistu maatulundusmaal asub vana, mitte maaparandussüsteemide registris olev kraavivõrk, tuleks samuti pöörduda keskusesse ja taotleda vastavalt maaparandusseadusele kraavide arvelevõtmist.

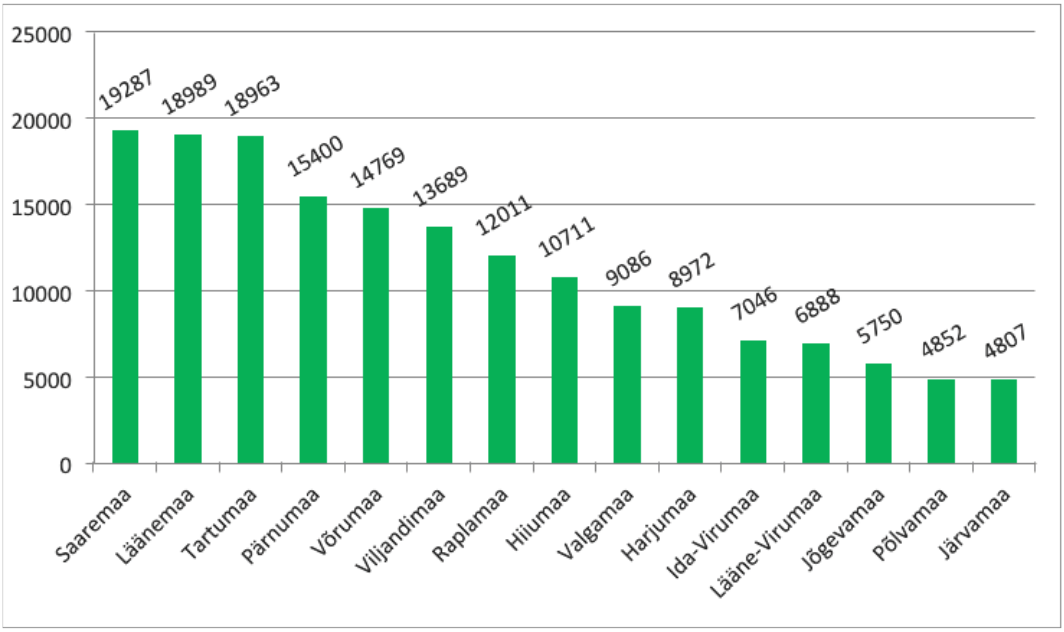
MAK toetus maaparandussüsteemide korrastamiseks

2015. aastast on võimalik taotleda maaparandussüsteemide korrastamiseks investeeringutoetust Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014-2020 perioodi taristu meetmest. Lähemalt saab infot PMA Lääne keskusest.

Mahepõllumajandus Läänemaal

Mahepõllumajanduse registrisse on 2015. aasta lõpu seisuga kantud 100 Läänemaa ettevõtet, nendest 81 tegelevad mahepõllumajandusliku loomakasvatusega.

Mahepõllumajanduslikku maad lisandus vabariigis kõige rohkem Läänemaal, kus pindala suurenes 4000 hektari võrra. Mahepõllumajandusliku maad on Läänemaal kokku 18 989 hektarit, sellega on Läänemaa Saaremaa järel vabariigis teisel kohal.

Mahepõllumajanduslik maa Eestis maakondade lõikes 2015

Maheloomakasvatuses on esindatud järgmised loomaliigid: veised, lambad, kitsed, hobused, küülikud. Lindudest kasvatatakse kanu, hanesid, vutte. Esindatud on ka mahemesindus. Kultuuridest on kasvatamisel rukis, nisu, speltanisu, oder, kaer, uba, hernes, kanep, tatar, kartul, erinevad köögiviljad, maitsetaimed, maasikas, vaarikas ja muidugi erinevad heintaimed. Puuviljaviljakasvatuses on levinumad õunapuud, astelpajud.

Taimekaitsevahendid ja taimekaitsetunnistus

Palju on räägitud sellest, et näiteks mesilaste hukkumist või nende tervise kahjustamist põhjustavad taimekaitsevahendid. Põllumajandusameti kontrolli tulemuste põhjal võib aga väita, et mesilaste hukkumist või olulist kahjustust põhjustab eelkõige siiski taimekaitsevahendite väärkasutus.

Kõigil, kes kasutavad taimekaitsevahendeid oma majandus- või kutsetegevuse käigus ehk professionaalsetel kasutajatel, peab olema kehtiv taimekaitsetunnistus.

Alates 1. jaanuarist 2014 peavad taimekaitsevahendite professionaalsed kasutajad järgima integreeritud taimekaitse põhimõtteid, rakendama taimekahjustajate leviku ennetamiseks taimekaitse abinõusid (näiteks kasutades viljavaheldust) ja taimekahjustajate tõrjel hinnata kohapealset olukorda vaatluste teel, vajadusel arvestades asjakohase kvalifikatsiooniga nõustaja soovitusi. Integreeritud taimekaitsel tuleb eelistada kemikaalivabasid taimekaitseabinõusid. Iga kolme aasta järel tuleb taimekaitseseadmega läbida korraline tehniline ülevaatus.

Seemne ostmisel veenduge nende kvaliteedis

Seemnetootmise pind kasvas 2015. aastal Läänemaal 437 hektarilt 586 hektarile.

Turustada tohib seemet, mille pakendamisest ei ole möödunud üle kahe aasta. Seemne ostmisel tuleb kontrollida sertifitseerimist tõendava etiketi olemasolu ja seal olevat proovi võtmise kuupäeva. Pakendatud seemne idanevus võib langeda, seetõttu on nõutud kahe aasta pärast seemne idanevuse kordusanalüüsimine, mille tulemus trükitakse kleeps-etiketile ja kinnitatakse pakendit sulgeva etiketi pöördele.

Ostetud seemnega kaasnevaid probleeme saab lahendada PMA maakonnakeskuse peaspetsialisti abiga. Seemnepakendi avamisel tuleb veenduda visuaalselt selle kvaliteedis, probleemide ilmnemisel tuleb jätta teised pakendid puu-

tumata ja anda teada PMA maakonnakeskusele. Ostjale jääb alati õigus nõuda idanevuse kordusanalüüsi. Vaid nii saab oma ostja õigusi kaitsta ja müüjalt kauba eest vastutust nõuda.

Tuulekaera on Läänemaal palju

Tuulekaerast (*Avena fatua*) on saanud Eestis raskesti tõrjutav umbrohi. Tuulekaer põhjustab olulist majanduslikku kahju teravilja tootmisele, kus halvemal juhul ei saa saastunud põllult turustuskõlbulikku saaki. Tuulekaer põhjustab tõsiseid probleeme ka seemnekasvatuses, kus järjest rohkem on saastunud põlde, mis ei sobi seemnekasvatuseks.

2015. aastal oli tuulekaeraga saastatus Lääne maakonnas 11,9%. Selle põhjuseks on ilmselt väikesemad ettevõtted, kes kasutavad vähem keemilist tõrjet.

Tuulekaera tunneb põllul kergemini ära, kui taim on kasvanud üle kultuurtaime. Võrreldes hariliku kaeraga on tuulekaer pikem, laiuv ja hõredam.

Tuulekaera seemned on kergemad kui teravilja seemned ja transportimisel tõusevad koorma pinnale, kust tuul viib need lähedalasuvatele põldudele. Eriti suur on oht seemnekasvatajatele, kes hoiavad oma põllud tuulekaerast puhtana.

Kui märkad põllul tuulekaera, anna sellest teada Põllumajandusametile. Põllumajandusameti keskused asuvad igas maakonnas.

Vajalikud dokumentide vormid on saadaval PMA Lääne keskuses ning samuti leiate dokumentide vormid, info koolituste kohta ja kontaktid PMA veebilehelt. *www.pma.agri.ee*

LUULE VARIK
Lääne keskuse juhataja

Terviseameti Lääne talitus Haapsalu esindus

Nakkushaiguste epidemioloogia

Vaktsineerimine

Riikliku immuniseerimiskava alusel vaktsineeritakse Eestis kokku üheteist-kümne haiguse vastu: B-hepatiit, tuberkuloos, rotaviirus, difteeria, teetanus, läkaköha, poliomüeliit, *Haemophilus influenzae*, leetrid, mumps ja punetised (Sotsiaalministri 08.01.2014 määrus nr 2 „Immuniseerimiskava"). Kahjuks on jätkuvalt probleemiks see, et suureneb lastevanemate arv, kes keelduvad laste vaktsineerimisest. See ohustab nii last kui ka teisi, sest kui tekib piisavalt suur hulk vaktsineerimata inimesi, annab see võimaluse haigustekitajatele ringlemiseks ja tulemuseks on haiguspuhangud.

Kuni kahe aasta vanuste laste vaktsineerimiste hõlmatus Läänemaa laste seas 2015. aastal vastab Maailma Terviseorganisatsiooni (*WHO – World Health Organization*) soovitustele (hõlmatus peaks olema vähemalt 95% - selline tase tagab elanikkonna kaitstuse): *Haemophilus influenzae*-, difteeria-, läkaköha-, teetanuse-, ja poliomüeliidivastase vaktsineerimise osas ning on 96,2% (2014 – 95,9%), seega on hõlmatus eelpooltoodud vaktsineerimiste osas veidi tõusnud.

Samas on langenud hõlmatus leetrite, mumpsi ja punetiste vastu vaktsineerimisega kaheaastaste laste seas alla soovitusliku taseme, olles 94,8% (2014 – 95,4%) ja B-hepatiidivastase vaktsineerimise osas on hõlmatus samuti langenud alla soovitusliku taseme – 94,8% (2014 – 98,7%). See on tõsine ohumärk, eriti selle taustal, et üksikud leetrite haigusjuhud mujalt riikidest on aeg-ajalt jõudnud ka Eestisse. Põhjalik ja usaldusväärne vaktsineerimiste ning vaktsiinide alane info on leitav ka *www.vaktsineeri.ee*

Nakkushaigused

2015. aastal haiguspuhanguid Läänemaal ei registreeritud.

Soolenakkuste registreerimine Läänemaal 2012–2015

Soolenakkused	2012	2013	2014	2015
Salmonelloos	8	1	3	2
Rotaviirused	32	26	46	14
Kampülo				
bakterenteriit	2	6	2	1
Yersinioos	1	1	1	2
Norwalk viirus	10	27	6	12
Shigelloos (düsenteeria)	0	0	0	0

Fluoriidide sisaldus Läänemaa ühisveevärkide joogivees

Veevärk	Veekäitleja	Fluoriidide sisaldus varem norm 1,5mg/l	Fluoriidid vastavad normile (aasta)	Fluoriidide sisaldus 2015. aasta lõpuks norm 1,5 mg/l
Lihula linn	Matsalu Veevärk AS	2-3,5	2009	0,98
Koluvere	Matsalu Veevärk AS	2,7	2008	0,79
Kullamaa	Matsalu Veevärk AS	2,6	2008	1,24
Virtsu	Matsalu Veevärk AS	5,8	2010	0,65
Taebla	Haapsalu Veevärk AS	1,8	2006	1,1
Sutlepa	Haapsalu Veevärk AS	1,9	2009	1,0
Palivere	Haapsalu Veevärk AS	3,5	2008	1,2
Linnamäe	Haapsalu Veevärk AS	2,3	2010	0,95
Liivi	Matsalu Veevärk AS	2,0	2014	1,25
Tuudi	Matsalu Veevärk AS	3,2	2013	1,02
Kõmsi	Matsalu Veevärk AS	4,1	2013	0,63
Kirbla	Matsalu Veevärk AS	2,2	2013	0,67
Vatla	Matsalu Veevärk AS	4,7	2013	1,12

Põhiliseks joogivee kvaliteedi probleemiks Läänemaal on olnud ülemäärane fluoriidide sisaldus (eriti Lõuna-Läänemaal). Vee kvaliteedi vastavusse viimine kehtivate nõuetega on toimunud suures osas Euroopa Ühtekuuluvusfondi poolt finantseeritud Matsalu valgala piirkonna veeprojekti raames. Projekt jagunes kaheks alamprojektiks: Matsalu (AS Matsalu Veevärk) ja Haapsalu (AS Haapsalu Veevärk). Läänemaal said 2015. aasta alguseks tänu eelpool nimetatud projektidele ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) rahastamisele korda kõik ühisveevärgid ja nende joogivesi vastab kehtestatud normidele.

2015. aastal on läbi viidud kaks sihtuuringut:

„Raskemetallid joogivees“, selle raames võttis Haapsalu esindus Haapsalu linnast viis joogivee analüüsi vase, plii ja nikli sisalduse määramiseks, kõik olid normile vastavad;

„Turustatava loodusliku mineraalvee ja allikavee suhtes esitatavate nõuete täitmine“, mille raames Haapsalu esindus võttis kolm mineraalvee analüüsi ja kontrollis kolme kauplust. Võetud analüüsid olid korras ja nõuetele mittevastavat mineraalvett ja allikavett kontrollitud kauplustest ei leitud.

Ujulad

Terviseamet alustas 2015. aastal ujulates sihtuuringut „Ujulate terviseohutus“, sihtuuring kestab kuni 30. juunini 2016. Sihtuuringu eesmärgiks on hinnata veekvaliteeti basseinides, veekvaliteedi tagamiseks kasutatavaid meetmeid ja veepuhastussüsteemide efektiivsust.

Supluskohad

2015. aastal oli Lääne maakonnas neli ametlikku supluskohta: Paralepa rand, Vasikaholmi supluskoht, Aafrika rand ja Roosta rand.

2015. aasta lõpus määras Terviseamet ametlike supluskohtade kvaliteediklassid (määratakse nelja viimase aasta analüüside tulemuste alusel):

Paralepa rand – väga hea;

Vasikaholmi supluskoht – hea;

Aafrika rand – hea;

Roosta rand – ei saa veel määrata, sest on olemas ainult kahe aasta andmed

Teenuse terviseohutus ja sotsiaalasutused

2015. aastal jätkas Haapsalu esindus kampaaniat ”Puhtad käed” maakonna kolmes lasteaias.

• Sihtuuring „Piiripealsed iluteenused“ – uuringu eesmärgiks oli selgitada välja rea iluteenuste (ilusüstid, mesoteraapia, hammaste valgendamine, püsimeik ja selle eemaldamine, solaariumid) terviseohutus, sest neile teenustele ei laiene Sotsiaalministeeriumi 20.12.2000 määruse nr 86 „Tervisekaitsenõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele“ nõuded. See määrus vajaks täiendamist. Samasugune sihtuuring viidi läbi aastal 2011 ja käesoleva sihtuuringuga taheti välja selgitada, kas kliendi terviseohutuse seisukohast vaadates on võrreldes varasema uuringuga toimunud iluteenuste turul muudatusi.

• Sihtuuringu „Mänguasjade terviseohutuse hindamine sõimerühmades“ eesmärgiks oli hinnata ja saada ülevaade mänguasjade terviseohutusest sõimerühmades.

• Sihtuuring „Tervisekaitsenõuded elukeskkonnale ning toitlustamisele hoolekandeasutustes“ hindas täiskasvanute hooldekodude elukeskkonda ja sai ülevaate toitlustamisest täiskasvanute hooldekodudes.

• Sihtuuring „Koolieelse lasteasutuse mänguväljakute terviseohutuse seisundi hindamine“ tegi ülevaate ja hindas mänguväljakute ja nende seadmete seisundit ja hooldamist kohta lasteasutustes.

Kõikide sihtuuringute kokkuvõtted valmivad 2016. aasta alguses ja nendega saab tutvuda: *www.terviseamet.ee*

LEA KIIS
Vaneminspektor

Läänemaa Töötukassa

Tööturg 2015

2015. aastal oli töötukassas keskmiselt arvel 27 989 inimest, mis on ligikaudu 1500 töötut vähem kui 2014. aastal. Registreeritud töötuse keskmine määr langes 2014. aastal 4,7%-lt 2015. aastal 4,4%-le. Aastal 2015 oli registreeritud töötute arvu langus mõnevõrra aeglasem kui eelneval aastal.

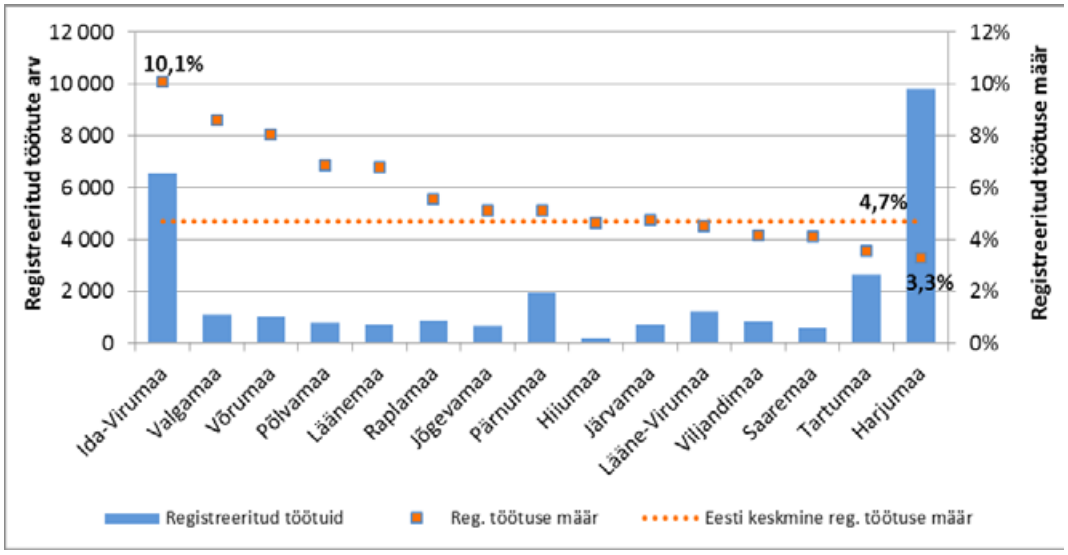
Kõrgeim oli detsembris 2015 registreeritud töötuse määr Ida-Virumaal (10,1%) ja Valgamaal (8,6%) ning madalaim Harjumaal (3,3%) ja Tartumaal (3,6%). Aasta võrdluses toimusid suuremad langused registreeritud töötuse määras Hiiumaal – 1,0 protsendipunkti ja Saaremaal – 0,8 protsendipunkti.

Lääne maakonnas oli detsembris 2014 registreeritud töötuid 607, töötuse määr oli 5,1% ja detsembris 2015 oli registreeritud töötuid 715 ning töötuse määr oli 6,8% 16-aastastest kuni pensioniealisest tööjõust.

Tabel 1. Registreeritud töötud seisuga 31.12.2015

Maakond	Töötuid 31.12.2015	Tööjõud vanuses 16 kuni pensioniiga*	Registreeritud töötuse määr
Ida-Virumaa	6 565	65 000	10,1%
Valgamaa	1 101	12 800	8,6%
Võrumaa	1 038	12 900	8,0%
Põlvamaa	803	11 700	6,9%
Läänemaa	715	10 500	6,8%
Raplamaa	892	16 000	5,6%
Jõgevamaa	669	13 100	5,1%
Pärnumaa	1 957	38 100	5,1%
Järvamaa	712	14 900	4,8%
Hiiumaa	182	3 900	4,7%
Lääne-Virumaa	1 239	27 300	4,5%
Viljandimaa	833	19 900	4,2%
Saaremaa	594	14 400	4,1%
Tartumaa	2 658	74 000	3,6%
Harjumaa	9 816	296 400	3,3%
KOKKU	29 774	631 100	4,7%

** - Eesti Statistikaameti andmed, 2014. aasta keskmine*

Lääne maakonnas on kõige suurem registreeritud töötute arv Haapsalu linnas, kus 31.12.2015 seisuga oli registreeritud 320 töötut, järgnes Lääne-Nigula vald 106 registreeritud töötuga.

Ligi pooled (45%) Läänemaal registreeritud töötutest elavad Haapsalus.

Tabel 2. Registreeritud töötud Läänemaa omavalitsustes

Omavalitsus	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015
Haapsalu linn	369	288	248	254	320
Hanila vald	65	69	59	47	41
Kullamaa vald	29	28	26	22	28
Lihula vald	105	87	77	75	72
Martna vald	23	27	33	15	34
Noarootsi vald	17	16	19	16	16
Nõva vald	13	9	7	8	5
Oru vald	29	15	-	-	-
Ridala vald	111	97	91	75	86
Risti vald	21	16	-	-	-
Taebla vald	65	55	-	-	-
Vormsi vald	22	14	7	7	7
Lääne-Nigula vald	-	-	76	88	106
Kokku	869	721	643	607	715

Tabel 3. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötud perioodil 01.01.2015 – 31.12.2015 eelneva tegevuse järgi

Eelnev tegevus	Töötute arv
Töötas või oli ettevõtja	1383
Õppimine	25
Kaitsevägi	18
Kasvatas last	25
Hooldas	2
Töövõimetus	16
Vanglast vabanenu	13
Muu	187

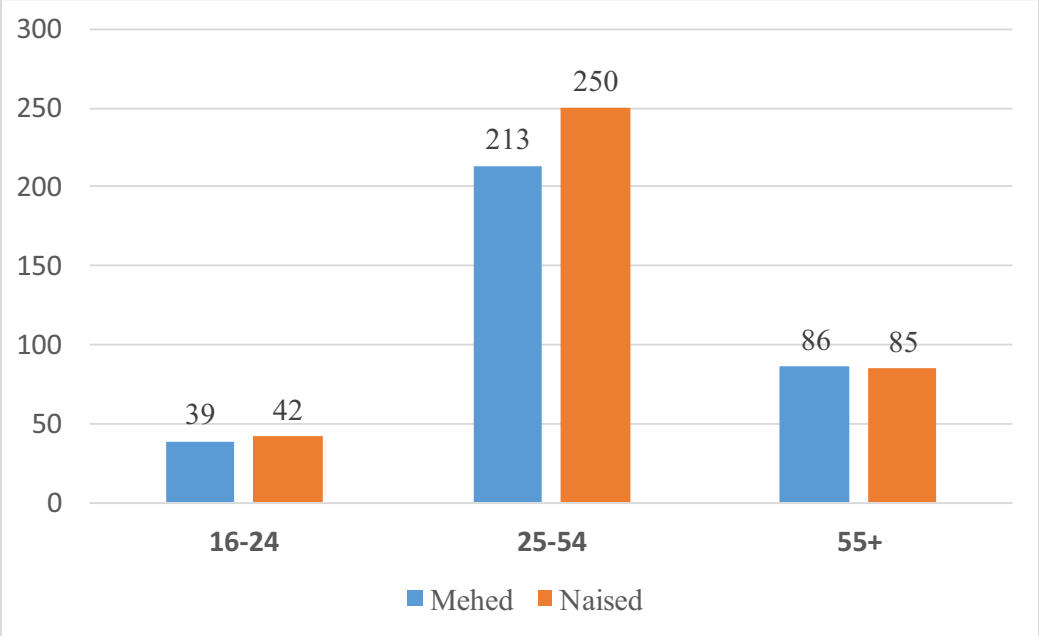
Tabel 4. 2015. aasta jooksul Töötukassa Läänemaa osakonnas arvele võetud uued töötud, kes eelnevalt töötasid, eelneva töösuhte lõpetamise põhjuse järgi

Töösuhte lõpetamise põhjus	Töötute arv
Asutuse likvideerimine	2
Distsiplinaarsüütegu	23
Katseaja ebarahuldavad tulemused	34
Koondamine	279
Muud põhjused	22
Pankrot	2
Poolte kokkuleppel	71
Teenuse osutamise leping	92
Tähtajaline leping	149
Töötaja algatusel	108
Töötaja algatusel (tööandja süül)	2
Kokku	784

Tabel 5. Läänemaa registreeritud töötud kohalikes omavalitsustes (KOV) 31.12.2015 seisuga soo ja vanuse lõikes

KOV	Kokku	Sugu		Vanus			Mehed			Naised		
	mehed ja naised	mehed	naised	16-24	25-54	55+	16-24	25-54	55+	16-24	25-54	55+
Haapsalu linn	320	151	169	40	212	68	22	102	27	18	110	41
Hanila vald	41	27	14	7	24	10	5	15	7	2	9	3
Kullamaa vald	28	13	15	3	15	10	2	8	3	1	7	7
Lihula vald	72	37	35	3	44	25	1	21	15	2	23	10
Lääne-Nigula vald	106	49	57	15	68	23	5	28	16	10	40	7
Martna vald	34	20	14	3	24	7	1	13	6	2	11	1
Noarootsi vald	16	11	5	0	13	3	0	8	3	0	5	0
Nõva vald	5	3	2	0	3	2	0	2	1	0	1	1
Ridala vald	86	24	62	9	57	20	3	15	6	6	42	14
Vormsi vald	7	3	4	1	3	3	0	1	2	1	2	1
Kokku	715	338	377	81	463	171	39	213	86	42	250	85

Läänemaal registreeritud töötutest on suurem naiste osakaal (53%) ning 65% registreeritud töötutest on vanuses 25-54.

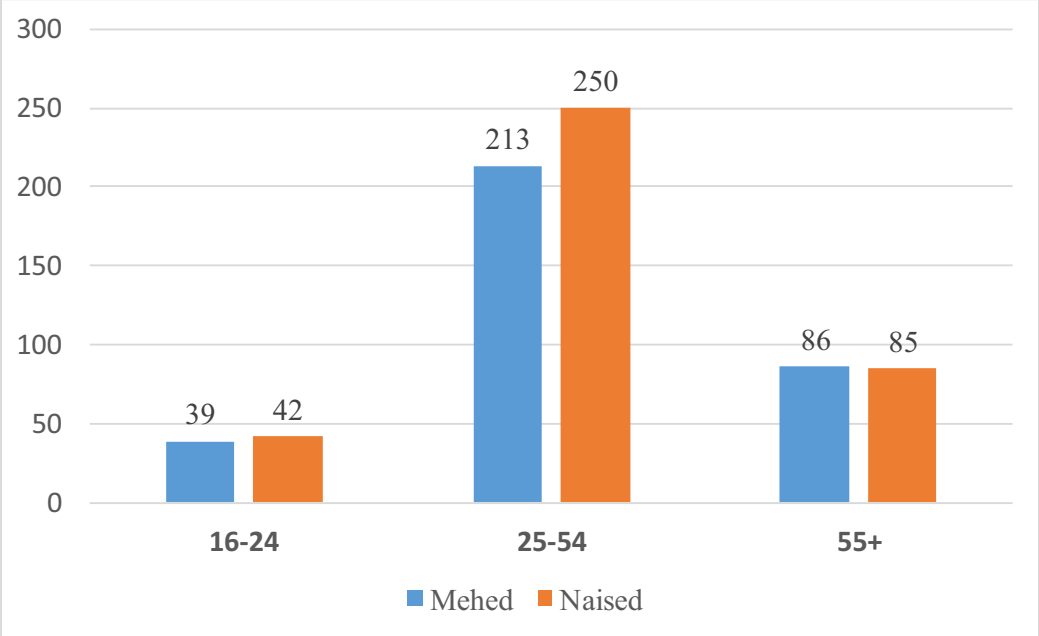

Läänemaal registreeritud töötud on valdavalt üldkeskhariduse (50%) ja põhiharidusega (23%). Vähem on kõrghariduse (6%) ning rakenduskõrghariduse ja keskeriharidusega (17%) registreeritud töötuid.

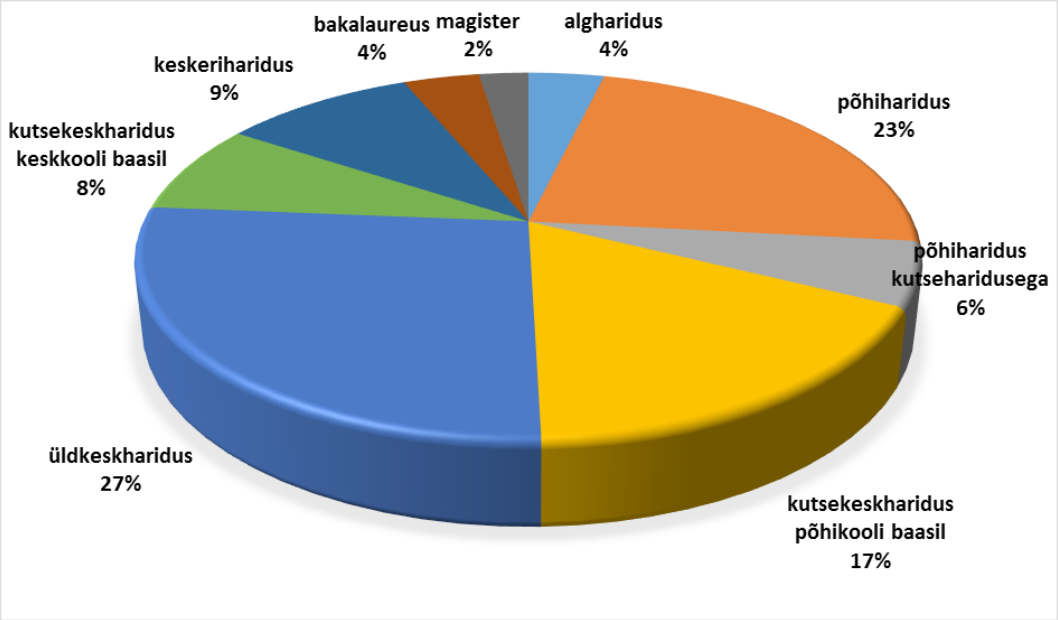
Tabel 6. Registreeritud töötute hariduslik jaotus Läänemaa kohalike omavalitsuste lõikes 31.12.20125 seisuga

KOV	I TASE*	II TASE**	III TASE***
Haapsalu linn	85	173	63
Hanila vald	15	21	5
Kullamaa vald	6	17	5
Lihula vald	25	40	7
Lääne-Nigula vald	45	43	17
Martna vald	13	17	3
Noarootsi vald	6	7	3
Nõva vald	0	3	2
Ridala vald	29	41	16
Vormsi vald	2	5	0
Kokku	226	367	121

I tase – algharidus, kutseharidus põhihariduseta, põhiharidus;*
*II tase** – põhiharidus kutseharidusega, kutsekeskharidus põhikooli baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus keskkoolibaasil;*
*III tase*** – keskeriharidus, rakenduskõrgharidus (kutsekõrgharidus), bakalaureuseõpe, magistriõpe, doktoriõpe;*
***** ühel registreeritud töötul puudub algharidus.*

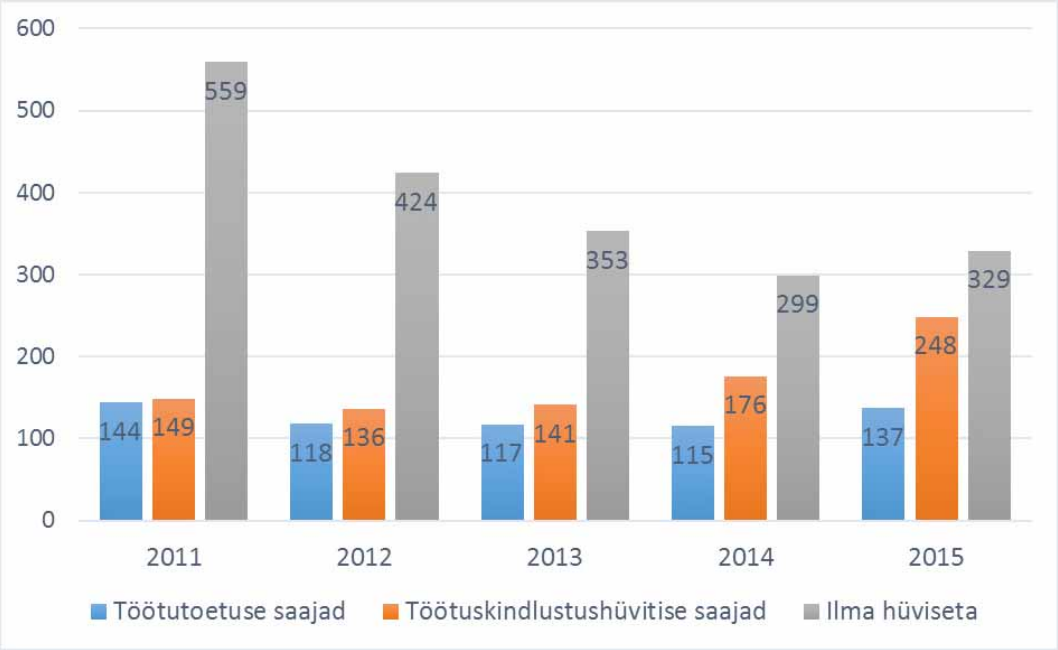

Läänemaal registreeritud töötud on valdavalt üldkeskhariduse (50%) ja põhihariduse-ga (23%). Vähem on kõrghariduse (6%) ning rakenduskõrghariduse ja keskeriharidusega (17%) registreeritud töötuid.

Tabel 7. Läänemaal registreeritud töötute sotsiaalne kaitse aasta lõpu seisuga

Toetuse liik	2011	2012	2013	2014	2015
Töötutoetuse saajad	144	118	117	115	137
Töötuskindlustushüvitise saajad	149	136	141	176	248
Ilma hüviseta	559	424	353	299	329

Tabel 8. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötute tööturuteenustel osalemine

Teenus	2011	2012	2013	2014	2015
Karjäärinõustamine	528	573	523	443	485
Koolitus	483	540	416	339	417
Tööharjutus	52	65	38	56	45
Tööpraktika	43	76	76	70	77
Palgatoetus	131	96	67	49	33
Ettevõtluse alustamise toetus	8	8	14	7	9

Tabel 9. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötute töötuse kestus

Töötuse kestus	Töötute arv 31.12.2012	Töötute arv 31.12.2013	Töötute arv 31.12.2014	Töötute arv 31.12.2015
Kestus alla 6 kuu	232	245	304	320
Kestus 6-8 kuud	81	68	64	81
Kestus 9-11 kuud	40	43	30	92
Kestus 12-23 kuud	78	71	54	75
Kestus vähemalt 24 kuud	201	152	108	104
Kokku	678	611	590	714

Tabel 10. 2015. aasta jooksul pakutavad vabad töökohad Töötukassa Läänemaa osakonnas valdkondade kaupa

Valdkond	Töökohtade arv
Relvajõud	0
Kõrgemad ametnikud ja juhid	12
Tippspetsialistid	31
Keskastmespetsialistid, tehnikud	59
Kontoritöötajad ja ametnikud	37
Teenindus- ja müügitöötajad	249
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	4
Oskus- ja käsitöölised	74
Seadme- ja masinaoperaatorid	83
Lihttöölised	143
Kokku	692

5. märtsil 2015 toimus maakonnas Läänemaa Töömess 2015.

Töömess toimus Haapsalu kutsehariduskeskuses ja messil osales 19 tööandjat Läänemaalt. Töömess oli avatud kõigile huvilistele, kes soovisid infot töövõimalustest Läänemaal kui ka mujal Euroopas. Eesmärk oli kokku viia tööandja ja tööotsija. Kõikidel soovijatel oli võimalus osaleda seminaril „Kuidas alustada või muuta oma tööelu?“. Kokku külastas töömessi 500-600 inimest.

Töötukassal on saanud heaks traditsiooniks tunnustada tööandjaid, koostööpartnereid ja kohalike omavalitsusi ning aastal 2015 märgiti ära Trafonova OÜ, Läänemaa Arenduskeskus ja Haapsalu Linnavalitsus.

EVELIN KULLISON
Osakonnajuhataja

Veeteede Amet

Veeteede Ameti eesmärk on riigi majanduspoliitika elluviimine merenduses ning tingimuste loomine ohutuks veeliikluseks.

Läänemaal esindab ametit Hüdrograafia ja Navigatsioonimärgistuse Teenistuse (HNT) Läänemaa navigatsioonimärgistuse talitus. Haapsalus Uus-Sadama 2 tegutseva talituse vastutuspiirkonnaks on merealad meridiaanist 23° 31´E lääne, Hiiumaa, Väinameri kuni paralleelini 58°32´N ja piirkonnas paiknevad laevatatavad siseveekogud ehk siis Osmussaarest Virtsuni, Hiiumaa kaasaarvatud. Talituse ülesandeks on ameti hallata olevate navigatsioonimärkide töö tagamine, kaasajastamine, seire korraldamine ja teostamine. Ujuvmärkide remondi ja hooldusega seonduvad tööd viib läbi Rohuküla sadamas asuv hooldustalitus.

Haapsalu kontoris on esindatud ka Veeteede Ameti meresõiduohutuse teenistus laevade järelvalve osakonna vaneminspektori näol. Tema põhiülesanne on kommertsalustel tegutsevate lipuriigi ja välislaevade järelvalve. Varem samas kontoris tegutsenud väike- ja siseveelaevade osakond enam Haapsalus esindatud ei ole. Väikelaevade osakonna inspektorid haldavad Läänemaa piirkonnas väikelaevadega seonduvat operatiivselt ja vajadusepõhiselt kliendi soove arvestades. Nii Läänemaal kui Hiiumaal tehakse perioodilisi kalapaatide tehnilisi ülevaatusi organiseeritult kohaliku kogukonna soove ja võimalusi arvestades.

Püsimärgid

Eestis on kokku 307 püsimärki, neist 132 on Veeteede Ameti hallata (41 tuletorni, 80 tulepaaki ja 11 päevamärki) ning ülejäänud kuuluvad sadamatele.

Läänemaa Navigatsioonimärgistuse Talituse (NMT) vastutusalas on kokku 75 püsimärki, neist 36 on Veeteede Ameti hallata ning ülejäänud kuuluvad sadamatele. Navigatsioonimärkide seirekeskuse kaudu on võimalik pidevalt jälgida 32 tulega märki.

2015. aastal läbi viidud suuremad uuendused Läänemaa tuletornide seadmetes:

- Harilaiu ülemises tuletornis (nr 587) leedsektorlaterna kasutuselevõtmine
- Rukkirahu tuletornis (nr 482) leedsektorlaterna kasutuselevõtmine

2015. aastal avati külastajatele Vormsi (Saxby) tuletorn. Sellekohane leping sõlmiti 2014. aasta lõpus Veeteede Ameti ja mittetulundusühingu Vormsi Tuletorni Linnak vahel. Esimesel hooajal külastas tuletorni 1135 inimest.

Ujuvmärgid

Eestis on kokku 954 ujuvmärki, neist 599 on Veeteede Ameti hallata ning ülejäänud kuuluvad sadamatele.

Läänemaa NMT vastutuspiirkonnas on kokku 187 ujuvmärki – 77 poid ja 110 toodrit, neist ameti hallata 73 poid ning 100 toodrit.

Kõik toodrid on hooajalised ujuvmärgid – hiljemalt 1. maiks paigaldatakse need vastavalt asukohale merre ning võetakse välja pärast 1. novembrit.

Poid jagunevad hooajalisteks (01.05-01.12) ning aastaringseteks. Poidest 43 on hooajalised ja ülejäänud aastaringsed ehk jääpoid. Need võetakse veest välja vaid hoolduseks (patareide vahetus, ketivahetus, laterna hooldus, korpuse vahetus vms).

Tulega poisid on Läänemaa vastutusalas 72 ning nende tule olukorda, asukohta, kokkupõrget teise objektiga, patarei pinget jms on võimalik pidevalt jälgida navigatsioonimärkide seirekeskuse kaudu.

Ujuvmärgistusega tegeleb Väinamere piirkonnas kolm Veeteede Ameti laeva:

1. Poilaev EVA-317, mis baseerub navigatsiooniperioodil Haapsalus.

2. Mitmeotstarbeline laev Sektori, mis baseerub Tallinnas.

3. Mitmeotstarbeline laev EVA-316, mis baseerub Tallinnas. Talvel on sama laev Pärnus lahel jäämurdjaks.

Uus parvlaev Vormsi liinile

2015. aastal hakkas Rohuküla-Vormsi liinil sõitma uus parvlaev Ormsö.

14. mail 2015 allkirjastasid Veeteede Ameti ja laeva ehitaja Baltic Workboats

AS esindajad Ormsö üleandmise ja heakskiidu protokolli. 20. mail kanti reisiparvlaev Ormsö laevakinnistusraamatusse, mis tähendab, et laev on Eesti laevaregistris.

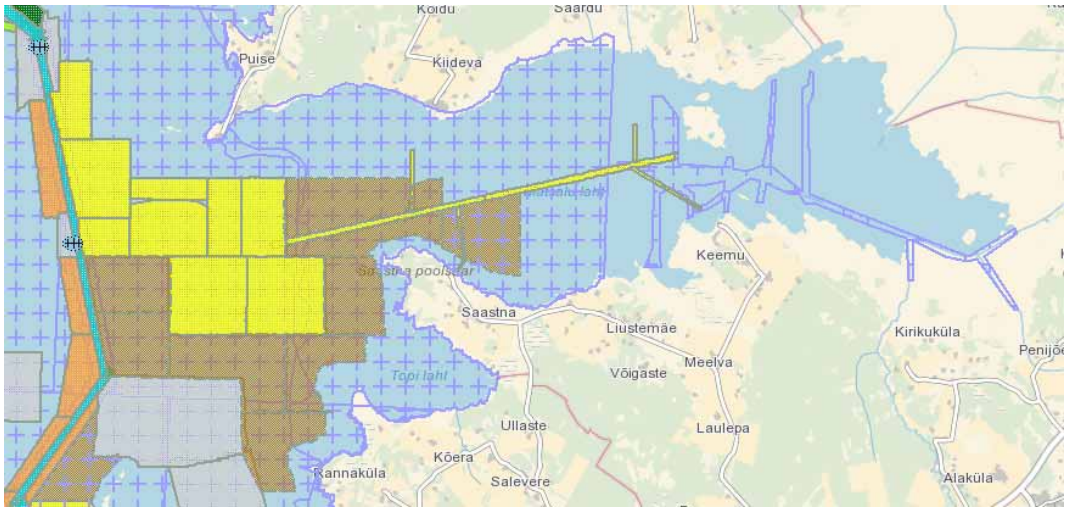
Laeva pikkus on 45, laius 12 ja süvis 2,7 meetrit. Laeva töökiirus täislastis on 12 sõlme ning peamasinate võimsus 2 x 1000 kW. Laev peab olema suuteline liikuma 45 cm paksuses silejääs kiirusega kaks sõlme.

Hüdrograafia

2015. aastal jätkus Matsalu lahe laevatee projekteerimine ning selleks vajaliku info kogumine – tehti laevateega külgnevate merealade mõõdistusi. Laevatee plaanitakse välja kuulutada ja looduses tähistada alates 2017. aasta kevadest, kui on jõustunud uus Matsalu rahvuspargi kaitse eeskiri.

Meremõõdistuste kohta saab täiendavat infot ameti Hüdrograafia Infosüsteemi (HIS) veebilehelt *http://195.80.112.238:8080/HIS/Avalik?REQUEST=Main*

Nutimeri

Viimastel aastatel on amet tegelenud aktiivselt avaliku kaardirakenduse väljatöötamisega, mis võimaldaks kuvada üheaegselt info meremõõdistustest, navigatsioonimärgistusest, sadamaregistrist ja kartograafiast. Rakendust ei saa kasutada navigeerimiseks, ent see on suurepärane abimees teekonna planeerimisel. Samuti on rakendus hea abivahend nii sadama pidajatele kui ka kõikidele Eesti vetes tegutsevatele inimestele ja organisatsioonidele leidmaks kogu asjassepuutuv info ühest allikast. Rakendus on leitav ameti kodulehelt *www.vta.ee* või aadressilt *http://gis.vta.ee/nutimeri/*

PEETER SAAR
Läänemaa navigatsioonimärgistuse talituse juhataja

Haapsalu linn

Pindala: 1 109 ha

Elanikke: 10 426
(4640 meest, 5786 naist)

Seisuga 1.01.2016

Haapsalu linnale oli 2015. aasta töiselt edukas. Kartsime küll, et PKC tehase sulgemine 2014. aastal mõjutab negatiivselt nii linna eelarvet kui inimeste tööhõivet, kuid õnneks nii ei läinud. Eelarve täitumine oli hea, enamik

PKC-s töötanud inimesi leidis uue töö, ning ka vabanenud ruumid said uued rentnikud.

Kordaminekutena tooksin esile kaks suurt, ka Eesti mõistes märkimist leidnud ettevõtmist. Nendeks on lasteaia Vikerkaar remondi lõpetamine ning Haapsalu tänavavalgustuse kaasajastamine. Mõlemad projektid teostati Euroopa toel.

Jätkasime koos riigiga ka Tallinna maantee rekonstrueerimist ja uuendasime Jaama ristmiku.

Haapsalu linna ja lähivaldade elanike heaks tegime Haapsallu digikino, mis tõi jälle inimesed kinno filme vaatama.

Hea meel on, et meie kolm jahisadamat tegutsesid ilma skandaalideta ning purjetajatel on Haapsalu kohaks, kuhu tulla.

Toimusid mitmed suured turismi- ja kultuuriüritused. Väga toredaks ja rahvarohkeks osutus Maitsete promenaad. Maailmanimega artistid Smokie ja Uriah Heep andsid Haapsalus menukad kontserdid.

Tähistasime Haapsalu kuulsa elaniku Ernst Enno sünniaastapäeva ning Haapsalu sõpruslinnade delegatsioonid olid meil külas Valge Daami päevade ajal.

Haapsalu Linnamajanduse ASi jagasime kaheks ettevõtteks, ning seetõttu saame linna heakorra alal tegutseda operatiivsemalt ja säästlikumalt.

Toimus SA Läänemaa Haigla reorganiseerimine ning sidumine Põhja-Eesti Regionaalhaiglaga, mis tagab meie arstiabi kättesaadavuse ja kvaliteedi ka edaspidi.

Haapsalu areng Läänemaa pealinnana jätkub kiires tempos.

URMAS SU KLES
Haapsalu linnapea

Haapsalu 2015

Elamu- ja kommunaalmajandus

Vana apteegihoone Jaani tn 2 on kavas rekonstrueerida Haapsalu Kunstikooli tarbeks. Selle jaoks koostati 2015. aastal insenertehniline ekspertarvamus, muinsuskaitselised eritingimused ning projekteerimishange. Kunstikooli tarbeks vajaliku ehitusprojekti koostamise eeltööd on samuti tehtud.

Haapsalu linn tegeles esmakordselt kinnisvara arendusega. Rajati Lõokese ja Kuldnoka tänav, paigaldati vee- ja kanalisatsioonitrassid, rajati alajaam, ning valmistati ette tänavavalgustus ja side antud tänavatel. Arenduse esimeses etapis valmis üheksa elamukrunti.

Linnakeskkond

Austria-Eesti tänavavalgustuse projekti raames (algus oktoober 2014) vahetati välja linna maal asuvad enam kui 5-aasta vanused tänavavalgustid. Töid teostas Eltel Networks AS. Tööde kogumaht oli 2043 valguspunkti, 55 km kaabeldust. Kokku läks valgustusprojekt maksma ca 3,3 miljonit eurot, millest 300 000 oli linna omaosalus ning ülejäänud Keskkonnainvesteeringute keskuse poolne toetus.

Ettevõtluskeskkond

Haapsalu linn korraldab regulaarseid koosolekuid vanalinna ettevõtjatega, et infovahetuse tulemusena oleks koostöö ladusam ning ettevõtjate ja linna koostöös oleks nii linna elanikel kui turistidel siin parem.

Haapsalu Linnamajanduse AS jagunes 2015. aastal vastavalt tegevusaladele kaheks ettevõtteks – Haapsalu Linnamajanduse AS ning Haapsalu Linnahoolduse OÜ. Tänu jagunemisele on paranenud asutuste juhtimine ning teenuste kvaliteet.

Kultuur ja turism

Haapsalu linn toetas 2015. aastal traditsiooniliste ning ka uute kultuurisündmuste toimumist. Eelmisel aastal said teiste hulgas toetust Vanamuusikafestival, American Beauty Car Show, Augustibluus, Valge Daami Aeg, Maitsete promenaad, Itaalia veinipidu Haapsalus.

Toetati ka eraalgatuslikke muuseume, galeriisid ja loomekeskuste tegevust. Linnapoolse toetuse said 2015. aastal Evald Okase muuseum, Loomekeskus, Pitsikeskus, Rändurite klubi tegevus ja mitmed näituseprojektid.

Haapsalu linn sai 2015. aastal digitaliseeritud kino. Esimene seanss kultuurikeskuse suurde saali paigaldatud kinoseadmetega toimus 15. aprillil 2015.

Haapsalu kultuurikeskus korraldab aktiivselt kvaliteetseid sündmusi, hoiab tulemuslikult traditsioone ning arendab ja käivitab uusi üritusi. 2015. aasta suuremad kultuurikeskuse ning koostööüritused olid: harrastusteatriringi käivitamine, eakate jõulukontsert, kultuurikeskuse kollektiivide kontserdid, Suvemuusika, Rannalõõts, Itaalia veinipidu, Šoti pidu Haapsalus, Valge Daami Aeg, Valge Daami vabaõhuetendus, koostööprojekt Maitsete promenaad.

Augustis 2015 osalesid viie Haapsalu sõpruslinna (Rendsburg/Saksamaa, Hanko/Soome, Odsherred/Taani, Uman/Ukraina, Ikškile/Läti) linnajuhid koos noorte lauljate, muusikute, tantsijate ja kunstiõpilastega (kokku 65 külalist) Haapsalu Kuurort 190. aastapäeva ja Valge Daami Aja tähistamisel Haapsalus.

Juunis 2015 osalesid Haapsalu noored solistid muusikaõpetaja Kadri Kelneri juhendamisel Poolas Raciborski linnas rahvusvahelisel noorte solistide konkursil.

2. augustil 2015 osalesid Haapsalu muusikakooli pärimusmuusika osakonna õpilased õpetaja Viive Marleeni juhendamisel Lätis Ikškile linna 830. aastapäeva pidustustel.

Haapsalut turundati 2015. aastal muuhulgas Tour Estil, Matka messil, Haapsalu päeval Peterburis; samuti läbi trükiste, kaartide, fotopanga loomise ning meenete. Korraldati FAM-reise ja linnaekskursioone ajakirjanikele. Samuti oli aktiivne meediakajastus uudiste näol teles, raadios ja trükimeedias.

Haapsalu tunnustab

Haapsalu linna aukodaniku tiitli pälvis 2015. aastal piiskop Tiit Salumäe.

Haapsalu vapimärgi kavalerid 2015. aastal olid Vivian Hallik, Villu Baumann ja Ergart Männik.

2015. aasta veebruaris toimunud Haapsalu suurel tunnustamissündmusel said 2014. aasta eest tunnustuse:

Haapsalu aasta õpetaja — Tiina Brock

Haapsalu hariduselu edendaja — Krista Kumberg

Haapsalu kultuuritegija — Tiit Maivel

Haapsalu Kultuurielu edendaja — MTÜ MagusKunst (Rock Nektar)

Haapsalu säravaim kultuurisündmus — SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid näitus "Suvorovi tänava naised"

Haapsalu aasta noorsootöö tegija —Angela Leppik

Haapsalu noortesõbralik tegu — Marika Aedviir

Haapsalu parim sportlane ja treener:

Katrina Lehis, treener Helen Nelis-Naukas

Kristina Kuusk, treener Helen Nelis-Naukas

Sten Priinits, treener Helen Nelis-Naukas

Aleksander Joonasing, treener Andrei Jestin

Heikki Sool, treener Heikki Sool

Ottomar Ladva, treener Kaido Külaots

Haapsalu aasta sotsiaaltöötaja — Kaasi Almers

Haapsalu sotsiaalvaldkonna edendaja — Eha Toomsaar

„Värviline Haapsalu":

Uus-Sadama 11, omanik Marje Rohtla

Õhtu Kallas 7, omanik Zemfira Tammik

Mihkli 6, omanik Hilja Kuusepuu

Koidu 2, omanik Marika Rebane

TLÜ Haapsalu Kolledž

Erialad seisuga sügissemester 2015

Eriala	Aste	Õppevorm	Õppeaeg (reaalne)	Lõpetamisel antav kraad
Klassiõpetaja põhikooli inglise keele õpetaja	BA ja MA integreeritud õppekava	statsionaar	5 aastat	haridusteaduse magister (klassiõpetaja)
Rakendus-informaatika	rakendus-kõrgharidus	statsionaar	3 aastat	diplom
Tervisejuht	rakendus-kõrgharidus	kaugõpe/ tsükliõpe	3 aastat	diplom
Liiklusohutus	rakendus-kõrgharidus	kaugõpe/ tsükliõpe	3 aastat	diplom
Käsitöötehnoloogiad ja disain	rakendus-kõrgharidus	kaugõpe/ tsükliõpe	3 aastat	diplom
Haridustehnoloogia täienduskoolitus õpetajatele	täiendus-koolitus	tsükliõpe	2 aastat	täienduskoolituse tunnistus

Üliõpilaste arv sügissemestril

ÜLIÕPILASED KOKKU	311
Statsionaar	
Klassiõpetaja III-V kursus	19
Rakendusinformaatika II-III kursus	48
Tsükliõpe	
Rakendusinformaatika I kurus	20
Tervisejuht I-III kursus	66
Liiklusohutus I-III kursus	70
Käsitöötehnoloogiad ja disain I-III kursus	48
Haridustehnoloogia täienduskoolitus	40

Osalemine arendus- ja uurimisprojektides

- **New Strategies for Working Life Collaboration (NewS)**

Rahastaja: Põhjamaade Ministrite Nõukogu (Nordplus Horizontal)

Projekti kestus: 2014-2016

- **Üleminek kutseharidusest rakenduskõrgharidusse partneriga Akademie for berufliche Bildung gGmbH (AFBB) (Saksamaa)**

Rahastaja: Euroopa Komisjon, Lifelong Learning Programme, Leonardo da Vinci, Transfer of innovation

Kestus: 2013-2015

• ***TALES Lifelong Learning Programme*** / Lugude vestmine kui pedagoogiline meetod

Rahastaja: Comenius

Projekti kestus: november 2013 – oktoober 2015

• **Õpiränne Eesti ja Norra kõrgkoolide vahel Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) ja Norra stipendiumiprogramm.**

Partner: Telemark University College

Rahastaja: Archimedes SA

Projekti kestus: 2014 – 2015

• **Programmi TerVE tegevuse 1, alategevuse 1.1 projekti „Vigastuste ja riskeeriva käitumise ennetamiseks teaduspõhiste meetmete väljatöötamine ning rakendamine (TerVE VIGA)“ elluviimises osalemine**

Rahastaja: Eesti Teadusagentuur (Tartu Ülikooli juhtpartnerina)

Kestus: 2013-2015

Väljavõte kolledži 2015. a kroonikast

14. jaanuar

Käsitöötehnoloogiate ja disaini tudengid on koondanud kolledži kolmandale korrusele ning trepihalli maalimise, värvusõpetuse, joonistamise ja kompositsiooni tundides valminud tööd. Lisaks puidu käsitsi töötlemise tunnis valminud järid ja toolid.

Nädala jooksul toimusid erinevate projektide kaitsmised:

I kursus kl 10 – 12 meened

II kursus kl 13 – 15 teema RISK

III kursus kl 15 – 16 Balteco vannid

Käsitöötehnoloogiate ja disaini eriala kursusetööde kaitsmine.

19. veebruar

Haapsalu Kolledži esindus viibis perioodil 19.-23. jaanuaril Venemaal, Tjumeni Riiklikus Ülikoolis. Terviseedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskuse (TERE KK) ja Tjumeni Ülikooli vahelise koostöö raames tutvustatakse TERE KK-s läbiviidud uuringute tulemusi, esitletakse valminud tooteid ning kavandatakse 2015/2016 aasta koostööd.

Tjumeni Riikliku Ülikooli Tobolski Instituudis.

4. veebruar

Käsitöötehnoloogiate ja disaini osakonna õppejõud ja tudengid viibisid Stockholmi mööblimessil. Mööblimessi külastus on üks õppetöö osa.

18. veebruar

Haapsalu Kolledžis oli NORDPLUS Horizontal projekti „*NewS – New Strategies for working life collaboration*" partnerite koosolek, kus osalesid koostööpartnerid Islandilt, Soomest, Leedust, Kuressaare Ametikoolist ja Tallinna Tehnikakõrgkoolist. Teemaks oli kõrgkoolide ja nende tööelupartnerite koostöömeetodite kaardistamine ehk kuidas ehitada üksuse tasemel koostööpartnerite võrgustikku erinevate koostöösektsioonide lõikes. Eesmärgiks oli pakkuda välja mudel koostööks õppeasutuse ja tööturu institutsioonide vahel.

24. veebruar

Eesti Vabariigi 97. aastapäev — Haapsalu Kolledž oli esindatud oma õpilaskonna ja lipuga vabariigi aastapäeva tähistamisel Haapsalus. Kell 11 toimus Haapsalu Toomkirikus kontsert-jumalateenistus ning kell 12 kogunemine Eesti Vabadussõja ausamba juures.

Haapsalu Kolledž vabariigi sünnipäeval.

13. aprill

Kolledžis viibis sotsiaalteenuste õppekavade rahvusvaheline hindamiskomisjon, kes hindas Haapsalu Kolledži tervisejuhi õppekava ning õppekava alusel toimuva õppe ja õppealase arendustegevuse vastavust õigusaktidele, riigisisestele ja rahvusvahelistele standarditele ja arengusuundadele eesmärgiga anda soovitusi õppe kvaliteedi parandamiseks.

21. aprill

WHO Maailma tervisepäeva teema "Ohutu toit" raames toimus 21. aprillil TLÜ Haapsalu Kolledžis toitumise teemapäev "Söömine – kas meil on valikut?"

Avalikel loengutel rääkisid toitumispõhimõtetest tunnustatud Eesti toitumisspetsialistid – Eesti Kliinilise Toitmise Seltsi esindaja, Põhja-Eesti Regionaalhaigla arst Hanna-Liis Lepp; Tallinna Ülikooli õppejõud, spordibioloog Kristjan Port ja Eesti Tervisedenduse Ühingu esindaja, Tallinna Ülikooli õppejõud Sirje Vaask. Päeva raames toimus tudengitele loominguline töötuba Ku:R teemal "Millised tooted või teenused aitaksid inimestel tervislikult süüa?", peale mida suundusid tervisejuhi tudengid Haapsalu Kaubamajja, abistamaks ostjaid toidukaupade valimisel.

Tervisejuhi tudengid Haapsalu kaubamajas.

9. mai

Tallinna Ülikoolis toimus õpilasakadeemia lõpetamine, kuhu kogunesid kõik kevadsemestri kursustest osavõtnud noored – tunnustati parimaid, jagati kätte väljateenitud tunnistused koos õienditega ja tõendid kursuse läbinutele. Haapsalu Kolledžist osalesid õppejõud Jose Mario Calero Vizcaino läbiviidud õpilasakadeemia kursuse "Mis on kompositsioon?" lõpetanud.

18. mai

Kolledž tähistas õhtul oma 17. sünnipäeva. 20. mail 1998 kirjutasid Haapsalu linnapea Urmas Sukles ja Tallinna Pedagoogikaülikooli rektor Mait Arvisto alla Haapsalu Kolledži asutamislepingule. Kolledži pargis toimus piknik, kus söödi torti, jagati tunnustust ja tänu ning nauditi suurepärast seltskonda.

Piknik koolihoovis.

28. mai

Haapsalus tähistati Haapsalu kuurordi 190. sünnipäeva, mille üheks korraldajaks oli TLÜ Haapsalu Kolledži juures tegutsev Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus. Üritus toimus Haapsalu Kuursaalis, kus arutati siinse ravimuda ja mudaravi küsimusi, tänu millele sai Haapsalust kuurortlinn.

6. juuni

Tudengite Disainiturg Kodaniketorni juures, juuni- ja juulikuus oli kodaniketorni juures üleval õpilaste diplomitööde näitus.

Näitus kodaniketorni juures.

7. juuli

Konkurss asumaks õppima Haapsalu Kolledžisse oli üle aastate suurim. Rakendusinformaatika eriala 20-le tasuta kohale soovis õppima asuda üle saja inimese. Üks uuendus, mis rakendusinformaatika erialaga seonduvalt tehti, oli üleminek päevaõppest tsükliõppesse, mis võimaldab õppima asuda ka töötavatel täiskasvanutel.

17. september

Käsitöötehnoloogiate ja disaini õppekava lektorid ja üliõpilased olid Tallinnas Disainiöö üritusel. Haapsalu Kolledžil oli väljas oma näitus HELIODESIGN.

21. september

Liiklusohutuse õppekava töötajad viibisid 21.-25. septembrini Norras, Nord Trøndelagi Ülikoolis. Eesti ja Norra ülikoolidevahelise koostöö raames viidi läbi ühisseminare ja loodi alused uuteks jätkuprojektideks. Ühtlasi tehti kokkuvõtted liiklusohutuse õppekava kolme tudengi praktikast Norras, kus nad viibisid kuus nädalat.

Liiklusohutuse tudengid Norras praktikal.

25. september

Teadlaste Öö festival Haapsalu Kolledžis ja Haapsalu Kultuurikeskuses.

Ivar Vinkel pidas loengu "Kassi nurru ühest olemuslikust tahust", toimusid tervisemõõtmised ja vibroakustilise teraapia demonstratsioon ning mudamassaaž seljale, käte ja jalgade mudavanni demonstratsioon. Viiu Tuulik viis läbi loengu "Kas ravimuda ainult haiseb ja määrib või on tal ka mõni raviv omadus?"

5. oktoober

Kolledžis toimus eakate päev, mille raames viidi läbi interdistsiplinaarsed töötoad, kus tudengid ja eakad üheskoos mõtlesid välja uusi tooteid ja lahendusi, mis muudaksid eakate igapäevaelu kergemaks ja õnnelikumaks. Üritust modereeris Reet Linna.

Eakate päev kolledžis.

TALLINNA ÜLIKOOL
Haapsalu Kolledž

TERVISEDENDUSE JA REHABILITATSIOONI KOMPETENTSIKESKUS

HELI KALDAS
Arendusspetsialist

Haapsalu Kutsehariduskeskus

Koolikeskkond ja inimesed

Koolis õppis 2015. aastal 812 õpilast, neist 54 õpilast Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuses. Hariduslike erivajadustega (HEV) õppijaid on koos Astanguga kokku 117. Kutseõppuritest 24% on täiskasvanud õppijad ning 76% õpilastest omandavad põhikooli baasil kutsekeskharidust või kutseharidust. Õpilastest on 44% Läänemaalt, 34% Harjumaalt, 6% Hiiumaalt, 6% Raplamaalt ning 3% Pärnumaalt. Aastal 2015 lõpetas kooli 229 õppijat. Sügisel võeti kooli 408 uut õppijat, kes asusid õppima 22 erialal.

Haapsalu Kutsehariduskeskuses (HKHK) on 2015. aastal tasemeõppes avatud erialad: kokk, majutusteenindus, IT-süsteemide spetsialist, tisler, ehitusviimistlus, mööblirestauraator, raamatupidaja, tekstiilitöö, loodusturismi korraldus, maaturismi ettevõtlus, sadulsepp, puit- ja kiviehitiste restauraator, hooldustöötaja, ehitusplekksepp. Uued õppekavad on järgmistel erialadel: pottsepp, kangakudumine, bürootöö, majutusettevõtte juhtimine.

Olulised sündmused aastal 2015

HKHK lahtiste uste päevad

5.-6. veebruaril toimusid Haapsalu Kutsehariduskeskuses lahtiste uste päevad. Need kaks päeva olid koolis tõeliselt tegusad. Lisaks erinevatele kutsevõistlustele kutsus HKHK külla kõiki huvilisi, et tutvustada oma õpperuume ja tegemi-

si. Kooli külastas 170 huvilist.

Haapsalu Kutsehariduskeskusest sai 2015. aastal ka kokkade eksamikeskus

Kui siiani on HKHK kokaõpilased käinud eksameid tegemas Eesti teistes kutsekoolides, siis nüüd on võimalik ka Haapsalus läbi viia kokaeksameid. Esmakordselt toimusid HKHK õppeköögis koka eriala kutsekvalifikatsioonieksamid 2. ja 3.veebruaril, kui kvalifikatsiooni taotles 14 lõpukursuse õpilast.

Riigikaitseõpetuse päev Haapsalu Kutsehariduskeskuses

19. märtsil toimus HKHK-s esimene riigikaitseõpetuse päev, mis oli esimeseks sammuks alustamaks riigikaitsealaste teadmiste andmist HKHK õpilastele. Õpe viidi läbi klassiruumiväliselt õppekäigu raames. Külastati Ämari lennubaasi ja J. Laidoneri Eesti Sõjamuuseumit.

HKHK LanParty 2015

1.-3. mail toimus HKHK-s kaheksas võrgupidu HKHK LanParty 2015, mida igal aastal traditsiooniliselt korraldavad arvutieriala õpilased. Sellel korral tõi populaarne üritus kokku koos VIP-idega 194 osalejat ja ligikaudu 60 pealtvaatajat. Huvilisi oli kohale tulnud üle Eesti – Läänemaalt, Tartumaalt, Rakverest, Pärnust ja mujalt.

HKHK tähistas 10. sünnipäeva

Haapsalu Kutsehariduskeskusel täitus sellel kevadel 10. tegevusaasta Uuemõisas. Olulist sündmust tähistas koolipere 22. mail.

Päeval toimus kooli saalis pidulik aktus ning koolimaja ees sai nautida Tanel Padari akustilist kontserti. Pidupäeva sündmustest said osa kooli praegused õpi-

lased, töötajad ning koostööpartnerid. Üheskoos maitsti suupisteid ja söödi sünnipäevatorti.

Õhtupoolikuks olid kooli kutsutud HKHK vilistlased ning endised ja praegused töötajad. Huvilistel oli võimalus tutvuda fotonäitusega HKHK tegemistest läbi kümne aasta. Õpetajad ja õpilased meenutasid ühiseid kooliaastaid, osalesid kooliteemalises viktoriinis ja tegid ühispilte.

Kohanemislaager 2015

9.-10. septembril toimus Tuksi tervise- ja spordikeskuses neljandat korda Haapsalu Kutsehariduskeskuse esmakursuslastele kohanemislaager. Kohanemislaagri põhieesmärgiks on läbi põnevate ja aktiivsete tegevuste esmakursuslaste kohanemist uue kooliga võimalikult toredaks muuta.

Kooli lõpetas esimene lend plekkseppi

13. novembril lõpetas Haapsalu Kutsehariduskeskuse 11 ehitusplekkseppa.

Plekkseppade õpetamist alustas Haapsalu Kutsehariduskeskus 2014. aasta sügisel esimese kutsekoolina Eestis. Tänaseks on kooli vastu võetud juba ka II lend plekksepaõpilasi.

Eesti parimaks tisleriks valiti Ergo Orumaa ja parimaks kutseõpetajaks Uve Uustalu

25. novembril toimus restoranis Gloria pidulik Eesti Mööblitootjate Liidu liikmetele, koostööpartneritele ja külalistele mõeldud tänuüritus. Eesti Mööblitootjate Liit andis välja mitmeid 2015. aasta tiitleid ja jagas tunnustust.

Aasta parim noor tisler 2015 on HKHK vilistlane Ergo Orumaa ja aasta kutseõpetaja 2015 on HKHK puiduõpetaja Uve Uustalu.

HKHK sai eesti puuetega inimeste koja tunnustuse osaliseks

2. detsembril toimus Tallinnas Eesti Puuetega Inimeste Koja poolt korraldatud traditsiooniline aastakonverents, mis sellel korral oli pühendatud haridusteemale. Aastakonverentsil tunnustas Eesti Puuetega Inimeste Koda ka tublisid erivajadusega õppijaid ning õppeasutusi ja õpetajaid, kes on olnud edukad õppijate kaasajad. Õppeasutuste kategoorias sai kõrge tunnustuse – aastaauhinna osaliseks Haapsalu Kutsehariduskeskus, keda Eesti Puuetega Inimeste Koda tänas eduka ja hooliva panuse eest erivajadusega inimeste kaasamisel haridusse.

HKHK-s kaasajastatakse toitlustuse ja puidutöötlemise õppebaase

Haapsalu Kutsehariduskeskuse õppekeskkond on sel õppeaastal saanud juurde uusi seadmeid ja tehnikat õppebaaside kaasaegsemaks muutmiseks. Kuna senine tehnika on käigus olnud alates 2005. aastast, kui Uuemõisas kool avati, siis kümne aastaga on seadmed kulunud ning tehnika vananenud. Nii toetas SA Innove struktuuritoetuste agentuur sel kevadel Haapsalu Kutsehariduskeskust puiduseadmete osas 36 000 euroga ja köögiseadmete osas 140 538 euroga, et uuendada kooli olulisi õppebaase.

Kutsevõistlused

Noor meister 2015

6.-7. märtsil toimus Eesti Näituste messikeskuses kutsehariduse suursündmus Noor Meister 2015. Sama ürituse raames korraldati kutsemeistrivõistlused 25 alal, kus mõõtu võtsid pea 350 kutseõppurit. Haapsalu Kutsehariduskeskuse noortel õnnestus võistlustelt koju tuua kolm medalit.

Restoraniteenindaja III koht – Kätlin Niinepuu

Infotehnoloogias Microsofti spetsialist III koht – Tanel Alver

Plaatija III koht – Heiko Saunik

WorldSkills 2015

Haapsalu Kutsehariduskeskuse vilistlased Kätlin Niinepuu (restoraniteenindaja) ja Ergo Orumaa (mööblitisler) esindasid Eestit maailmameistrivõistlustel Brasiilias.

Rahvusvahelised kutsemeistrivõistlused WorldSkills 2015 toimusid 11.-16. augustil São Paulos, Brasiilias. Üle aasta toimuv ülemaailmne kutsemeistrivõistlus WorldSkills on maailma suurim kutseharidusalane sündmus.

43ndatel WorldSkills kutsemeistrivõistlustel osales üle 1200 võistleja 62 riigist. Erinevaid võistlusalasid oli kokku 46, lisaks neli demonstratsioonvõistlust. Eestit esindasid üheksa noort seitsmel võistlusalal.

Noorkokk 2015

28.-30. oktoobril toimus Eesti Näituste messikeskuses taas Toidumess Food Fair 2015. Haapsalu Kutsehariduskeskust esindas võistlustel teist aastat koka 4. kursuse õpilane Maria – Helena Aljas ja abikokana 2. kursuse õpilane Rauno Reimann, kes saavutasid võistlustel 4. koha. Õpilaste juhendajaks oli kokaõpetaja Kersti Raak.

Jõulukellu 2015

16.-17. detsembril toimus Viljandi Kutseõppekeskuses müürseppade kutsevõistlus Jõulukellu 2015. Haapsalu Kutsehariduskeskuse II kursuse ehituse eriala

õpilane Märt Moorbach pälvis võistlustel II koha. Võistleja juhendajaks oli ehitusõpetaja Harri Sinimeri.

Välisprojektid

2015. aastal jätkus Leonardo da Vinci programmi rahastamisel õpilaste praktikaprojekt "Uued oskused Euroopast" ja õpetajate projekt "Kompetentsipõhise õppe parimaid praktikaid Euroopa kutsekoolidest". Mõlemad projektid sai lõpule viidud 2014/15 õppeaasta lõpuks.

Rahastuse sai ka uus Erasmus+ projekt "Parimaid praktikaid Euroopast" ning NordPlus projekt „Enjoy the learning environment". Projektitegevused algasid sügisest.

Välisprojektide raames said võimaluse Euroopa riikides praktikal ja õpilahetustes käia 64 õpilast ja 30 õpetajat. Projektipartneriteks olid kutseõppeasutused ja koostööpartnerid Soomest, Prantsusmaalt, Inglismaalt, Portugalist, Itaaliast, Slovakkiast, Sloveeniast, Maltalt, Taanist, Islandilt, Rootsist ja Saksamaalt. Vastu võeti 16 väliskülalist Slovakkiast, Portugalist ja Soomest, kelle hulgas oli seitse õpetajat ning üheksa õpilast, kes praktiseerisid Läänemaa ettevõtetes.

Sihtasutus Archimedes tunnustas Haapsalu Kutsehariduskeskust 2015. aastal mitmes kategoorias:

2015. aasta õpirände edendajaks valiti Haapsalu Kutsehariduskeskuse välissuhete koordinaator Heli Heimo.

Välispraktika kajastuste konkursi parima foto autor on mööblirestauraatori

eriala vilistlane Mirjam Averin.

Välispraktika kajastuste konkursil pälvis blogipidamises I koha mööblirestauraatori eriala vilistlaste Mirjam Averin ja Tiina Elmi blogi „Mirjami ja Tiina seiklused Alam-Sileesia pealinnas Wroclawis“ ja III koha maaturismi ettevõtluse eriala vilistlase Arvo Tarja blogi „Kuidas elad, Sardiinia?“.

Projektid

Märtsis toimus iga-aastane Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (MISA) projektikonkurss, millega toetatakse 7–26 a üldhariduskoolides ja kutseõppeasutustes õppivate noorte kodanikuteadlikkuse ning sallivuse suurendamist.

MISA rahastas HKHK esitatud projekti „Kodanikuks olemise tarkus“.

Täiendkoolitused

Tööalaseid täiendkoolitusi toimus 2015. aastal 60, millest 10 olid lühemad töötoad, kus osales kokku 706 õppijat.

Eraisikute ja ettevõtjate huvi täienduskoolituste vastu sarnanes möödunud aastaga. Aastal 2014 maksis tööandja täiendkoolituste eest 337 korral, 2015. aastal on see number 159. Eraisikud on õppe eest tasunud 2015. aastal 149 korral ning Eesti Töötukassa 51 õppija eest. Riikliku koolitustellimusega on lõpetajaid 73, muud projektid ja kooli omaosalus on olnud 72 õppija koolitamisel. HKHK lühikursused on läbinud 202 osalejat või osalenud mõnel praktilises töötoas.

Populaarsed õppekavarühmad on: majutamine ja toitlustamine, tarbekunst ja oskuskäsitöö, materjalitöötlus ja isikuareng. Täiendkoolituste osas soovime edukamalt jätkata 2016. aastal avatud õppe pakkumisega, aga ka kursuste läbiviimisega ettevõtetes. Jätkuvad ka HKHK sisekoolitused. Samuti jätkame koostööd põhiliste partneritega (HTM, Eesti Töötukassa).

Läänemaa aasta koolitajaks valiti 2015. aastal Haapsalu Kutsehariduskeskuse koolitusjuht Ingrit Kera.

MARIT SILLAT
Huvi- ja infojuht

Haapsalu Rahvaülikool 2015

Haapsalu Rahvaülikool on Haapsalus tegutsev täiskasvanute täienduskoolitusasutus, mis korraldab koolitusi, et toetada üksikisikute, organisatsioonide ja ettevõtete arengut.

Haapsalu Rahvaülikooli eelkäijateks peame Noarootsis tegutsenud Pürksi Põllutöö- ja Rahvaülikooli (1920-1943), Paslepa Rahvaülikooli (1993-2002) ning Rootsi Rahvaülikooli Eestis (2002-2009). Haapsalu Rahvaülikooli nime all tegustetakse alates aastast 2009.

Rahvaülikooli juhatajad läbi aegade: Sten Westerholm, Heli Kaldas ja Ivar Rüütli. Foto Anu Seeman

Haapsalu Rahvaülikoolis toimub tegevus aastaringselt – õppetöö algab septembris ja lõpeb mais, ning võimaluse ja huvi korral pakume ka suvekursusi. Asukoht on Haapsalus, Lihula mnt 12 paikneva Haapsalu Kolledži ruumides.

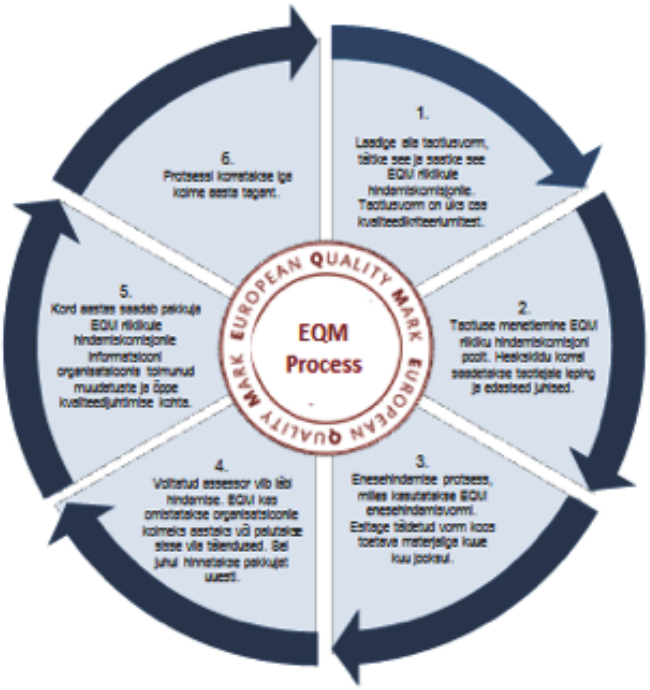
Rahvaülikool pakub erinevaid kursusi, mis toimuvad nii õhtustel kui päevastel aegadel. Koolis kohapeal pakume nii tööalaseid kui ka enesearengule suunatud kursusi. Peamiselt pakutakse keele-, arvuti-, kultuuri- ja ajalookursusi. Koostöös teiste asutustega viime läbi ühiskoolitusi. Näiteks Eesti Matkaliiduga koos viime läbi I taseme matkajuhtide koolitusi. Regulaarselt korraldame enesearengule suunatud kursusi nagu meigikoolitus ja erinevate tähtpäevadega seotud temaatilised kursused. Igal aastal toimuvad suvekursused rootsikeelsetele inimestele, kes soovivad õppida eesti keelt.

Asutustel on võimalus tellida koolitus kohapeale ja eraisikutel saada ka eraõpet. Keelekursusi on võimalik tellida asutusse nii päevasel kui õhtusel ajal

(inglise keele kursusi vaid päevasel ajal) ja nädalavahetustel. Pakume ka soomekeeleseid õppepäevi, kus tellijal on võimalik valida ise endale sobivad teemad, mis aitavad töötajatel paremini mõista Soomest pärit turistide soove ja vajadusi. Saab tellida 10-tunniseid ametikeele lühikursusi, mille raames õpitakse aru saama erialastest väljenditest, mõistma ja täitma ankeete, vormistama ametlikku kirjavahetust, koostama soomekeelset CVd.

Haapsalu Rahvaülikool arvudes: 2015. aastal toimus meie majas 28 erinevat kursust ja koolitust. Õppetöös osales 170 inimest, kellest enamik käisid aastapikkusel kursusel. Koolitajate arv on varieeruvalt 10-15, kaks kooli põhitöötajat omavad andragoogi kutset.

Haapsalu Rahvaülikool on läbi aastate osalenud erinevates rahvusvahelistes projektides. Viimaste aastate suuremad rahvusvahelised projektid on seotud mitteformaalse õppe pakkujate kvaliteedi hindamisega. Aastatel 2014-2016 osaleme Eesti Rahvaülikoolide Liidu projektis „Quality assurance within adult education". Projekti käigus rakendavad rahvaülikoolid enesehindamiseks kvaliteedi hindamise mudelit EQM. Projekti lõpukoosolek peetakse 2016. aasta maikuus Tallinnas.

Joonis: EQM kvaliteedi hindamise mudel, mida rakendatakse Haapsalu Rahvaülikoolis.

Rahvaülikool kuulub Eesti Rahvaülikoolide Liitu ja Eesti Vabaharidusliitu

Kooli tegemistest saab huviline lugeda: *www.hru.ee* ja kooli facebooki lehelt.

HELI KALDAS
Juhatuse esimees

Läänemaa Ühisgümnaasium 2015

2015. aasta kevadel lõpetas Läänemaa Ühisgümnaasiumi (LÜG) 89 abiturienti ja 1. septembril alustas uut õppeaastat 257 õpilast kuues õppesuunas: sport ja tervis, reaal-, loodus-, majandus-, humanitaar-, ja sotsiaalsuund. Täielikku ülevaadet kooli ettevõtmistest saab lugeda kooli kodulehelt http://www.lyg.edu.ee/.

Ülekoolilised sündmused

Läänemaa Ühisgümnaasium sai oma esinduslipu

25. veebruaril 2015 õnnistasid EELK Läänemaa piiskop Tiit Salumäe ja EAÕK Haapsalu koguduse preester Jüri Ilves LÜGi uue lipu. Sinistes ja valgetes toonides lipu ühel küljel on kirjas kooli nimi ja teisel küljel kooli sümboliks olev lind. Lipu kavandi autor on disainer Egon Erkmann.

Uue LÜGi lipu õnnistamine 25. veebruaril 2015. Foto: erakogu

Kaks korda aastas, vabariigi aastapäeva paiku direktori vastuvõtul ja õppeperioodi lõpul kooli aktusel, on saanud traditsiooniks tunnustada häid õppijaid, sportlasi ja koolielu edendajaid. Tänuüritusel kiidetud õpilasi pildistati kooli uue lipu taustal.

Tublide õpilaste tunnustamine aktusel. Foto: erakogu

LÜGi õpilaste kunstinäitused

Kunstiõpetaja Tiiu Randmann-Mihkla eestvedamisel jõudsid sel aastal õpilaste parimad kunstitööd ka koolimajast välja – Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse (PERH) ja Haapsalu Linnagaleriisse.

Õpilasloomingu näitus PERHis 15.01-15.02.2015. Foto: erakogu

11. märtsil 2015 avati Haapsalu linnagaleriis Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilaste loomingu näitus „Värvides on vägi". Foto: erakogu

Võlvi õhtud

Teisel õppeaastal algatati nn Võlvi õhtute traditsioon. Õpilasesinduse ruumides toimuvad kohtumised ja omaloomingu esitamised sõnas, pildis ja muusikas.

Võlvi omaloomingu õhtu 5. veebruaril 2015. Foto: erakogu

Mingi Muusika Üritus

26. märtsil toimus juba teist korda Mingi Muusika Üritus. Kogu ettevõtmise eesmärk on pakkuda ehedat muusikategemise rõõmu nii algajatele kui ka kogenud muusikutele. Õhtu lõpunumbriks jäi õpetajate versioon Vaiko Epliku laulust „Veel 15 minutit sessiooni lõpuni", mis koolinoorte poolt tormilise aplausiga vastu võeti. Oma hinnangu andis õhtu jooksul kuuldule-nähtule žürii koosseisus Kai Tarmula, Ilona Aasvere ja Kadi Kaja.

Laval LÜGi kammeransambel. GRAND PRIX – Kelli Kibar. Fotod: Markus Sein

Hakkas ilmuma kooli ajaleht Sinisulg

Jaanuaris 2015 korraldati kavandatavale koolilehele nimekonkurss, mille võitis nimi Sinisulg. Nime autor on Martin Nerman (10. H).

Veebruaris 2015 ilmus koolilehe Sinisulg esimene number. Foto: erakogu

Nostalgiadisko ja stiilipäev

29. jaanuari koolipäev oli 70ndate hõnguline. Tuletati meelde, jagati mälestusi, saadi teadmisi ja tegutseti vastavalt stiilile. Päev lõppes videodiskol jalga keerutades.

Valik stiilsetest 70ndate esindajatest. Foto: Markus Sein

Keelte nädal

11.-13. aprillil toimunud Keelte nädal kasvas välja kahe kooli traditsioonidest – Haapsalu Gümnaasiumi Keelte Paabelist ja Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi Wiedemanni päevadest. Nädala raames korraldati lustakas Laululuule võistlus. Huvilistele esinesid loenguga Eesti Kirjanike Liitu kuuluvad tõlkijad Indrek Koff ja Triinu Tamm. Toimus mitmekesine teadmiste mäng ehk nn jaamade mäng, mille tegevused varieerusid viktoriinist, eri keeltes vanasõnadele vastete leidmisest ja mitmekeelsest ristsõnast kuni laulusõnade kuulamise ja tantsimiseni. Mitmed õpilased proovisid kätt tõlkevõistlusel ja Vikerraadio korraldatud e-etteütluses. Keelte nädal kulmineerus Keelte kontserdiga.

Keelte nädala jaamade mäng. Foto: erakogu

LÜGi abituriendid osalesid kogukonnapraktika raames kohalike vabaühenduste töös

Koostöös Eesti Mittetulundusühingute (MTÜ) ja Sihtasutuste Liiduga osales Läänemaa Ühisgümnaasium kogukonnapraktika projektis. 2015. aasta oktoobrist kuni detsembrini osales 57 abiturienti umbes seitsme nädala jooksul ühe vabalt valitud kohaliku vabaühenduse töös, täites seal erinevaid ülesandeid. Kõige silmapaistvamateks praktikantideks olid Elena Heinorg (12. M), Elina Saarmaa (12. M), Grete Põlluste (12. M) ja Maarja Konrad (12. SST), kes osalesid MTÜ Hoovõtukeskuse projektis Sära Silma. Lisaks osalesid õpilased Haapsalu Käsitööseltsi, Läänemaa Naiste Tugikeskuse, MTÜ Statera, Haapsalu Toidupanga, Lääne Maakonna Spordiliit Läänela, Läänemaa Arenduskeskuse, Läänemaa Loomade varjupaiga, MTÜ Pagula, Jaunimo ministerija jt töös.

LÜGi päev

26. mail 2015 toimus meie koolis Haapsalu mainädala raames LÜGi päev, kus osales sadakond põhikoolilõpetajat, kes tutvusid koolimajaga ning osalesid infotubades. Seal said nad teada õppimisvõimalustest koolis ning kaasa lüüa õppesuundade tegevustes.

Looduse- ja reaalsuuna tund LÜGi päeval. Foto: erakogu

Uuel kooliaastal juba traditsiooniliselt

Kolmanda kooliaasta kohta võib öelda, et parimad ülekoolilised sündmused on traditsioonidena kanda kinnitanud: 1. septembri avaaktus, Sinilindude nädal, monarhi valimised, hõimupäevad, Võlvi õhtud, Playback Show ja jõuluball.

22. detsembril toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis suurejooneline jõuluball, mis oli seekord Oscarite gala teemaline. Õhtut juhtisid Karmel Naudre (12. H) ja Andree Prees (11. R). Näha sai mitmeid võimsaid tantsu- ja laulunumbreid, osaleda mängudes ja vaadata nomineeritud filmide treilereid. Teemale kohaselt jagati välja ka Oscarid seitsmes kategoorias.

Karmel Naudre ja Andree Prees juhtimas 2015. aasta jõuluballi. Foto: Markus Sein

Koostöö riigigümnaasiumitega

Riigigümnaasiumite antiikolümpiamängud

Läänemaa Ühisgümnaasium teeb aktiivselt koostööd teiste riigigümnaasiumitega, seda nii õpilaste kui õpetajate tasandil. 2. mail toimusid Nõo Reaalgümnaasiumis Riigigümnaasiumide antiikolümpiamängud, kust võtsid osa ka LÜGi õpilased.

LÜGi õpilased Korinthose linnriigi esindajatena antiikolümpiamängudel.
Foto: erakogu

Noorte metsaülikool 2015

Noorte metsaülikool toimus 16.-18. oktoobril Viljandimaal Kärstna mõisas. LÜGi õpilastest võtsid metsaülikoolist osa õpilasesinduse liikmed Maarja Konrad, Aleksander Viiret, Elena Heinorg ja Sander Otsa. Kolme päeva jooksul osaleti paljudes haridust ja ühiskonda puuduvates aruteludes. Lisaks saadi osa ka „Teeme keemiat" katsetest, toimusid hommikused virgutusvõimlemised ja õhtused sportmängud. Vaadati filme ja käidi ilusas looduses jalutamas. Saadi võimalus näha ka Kärstna lõvi, mis on üks kaunimaid klassitsistlikke kunstiteoseid Eestis.

Noorte Metsaülikooli töötuba. Foto: erakogu

Igapäevase õpitegevuse mitmekesistamine

Igapäevase õpitegevuse mitmekesistamiseks korraldati külalisloenguid, kohtumisi, praktilisi õppusi ja õppesuunapäevi.

23. jaanuaril toimus elupäästva esmaabi kursus spordi ja tervise suuna õpilastele. Fotod: erakogu

Humanitaarklasside suunapäev televisioonimajas 20. jaanuaril. Foto: erakogu

20. märtsil toimus kahe suuna – sotsiaal ning sport ja tervis – õppereis Tartusse. Foto: erakogu

Majandussuund Haapsalu Uksetehases 25. märtsil. Foto: erakogu

5. mail kohtuti luuletajate Jürgen Rooste ja Sveta Grigorjevaga. Foto: erakogu

Kohtumine Euroopa Parlamendi saadiku Yana Toomiga 8. mail Euroopa päeval. Foto: erakogu

Keskkonna Investeeringute Keskuse õppekäigud

21. mail toimus 10. H õppekäik RMK (Riigimetsa Majandamise Keskus) Matsalu looduskeskusesse teemal „Kevadine linnuelu Matsalus", 11. H õppekäik RMK Matsalu looduskeskusesse „Salapärane lõhna- ja maitsemaailm" ning 11. M ja 10. M RMK Nõva looduskeskusesse „Maa, mis tõuseb merest".

29. mail toimus 10. R õppekäik RMK Matsalu looduskeskusesse „Lindude ränne", 11. RL RMK õppekäik Matsalu looduskeskusesse „Teemaretked Penijõe matkarajal" ja 11. SST õppekäik RMK Varbla looduskeskusesse „Ametimehed metsas".

10. R õppekäik RMK Matsalu looduskeskusesse. Foto: erakogu

Õpilasesinduse VÕLV tegemistest

22.-23. mail võttis VÕLV oma õppeaasta kokku taas Tuksi laagris. Lisaks kokkuvõtetele, sündmuste analüüsile, VÕLVi põhimääruse ja kooli arengukava täiendamisele tegeleti omaloominguga ja lahendati mõnusas päikesepaistes meeskonnatöö ülesandeid. Jagati välja ka poolaastatöö preemiad. Ka 10.-11. september veedeti Tuksi metsades, aga mitte seenel, vaid kooliaasta lõbusama poole korraldamise asjus.

VÕLVi kevadine Tuksi laager. Foto: erakogu

Õpilaste suurimad saavutused aastal 2015

- 13.02.2015 Grete Lehemaa (11. H) vabariiklikul õpilasetlejate konkursil Tartus gümnaasiumi arvestuses 15 osaleja seas 3. koht, juhendaja Tiina Brock.

- 28.02.2015 Tallinnas üleriigilise J. Mederi nimelisel kvintettide konkursil II koht. Kvinteti koosseisu kuulusid Piia Tomingas (10. M), Susanna Ojamäe, Aleksander Viiret (12. SST), Johanna Õun (12. M) ja Merili Kisant (12. R), juhendaja Kadri Kelner.

- 13.-14.02.2015 tantsurühm Läki Tantsule võidud II üleriigilisel A. Raudkatsi tantsude võistutantsimisel: parim kohustusliku tantsu esitaja, võistutantsimise grand prix, parim gümnaasiumirühm, Sõleseppade parim esitus, parimad juhendajad: Ulrika Grauberg ja Malle Õiglas.

- 19.04.2015 Heljo Talmeti tantsude tantsimise võistluse üldvõitja Läki Tantsule segarühm, juhendajad Ulrika Grauberg ja Malle Õiglas.

- 27.-28.02.2015 Karl Peetris (12. H) eripreemia 15. vabariiklikul gümnaasiu-

miõpilaste kõnevõistlusel Kuldsuu Põltsamaal kõnega „Kõik on hästi“, juhendaja Tiina Brock.

• 06.03.2015 LÜG võistkond koosseisus Ana Laura Kaasik (12. SST), Johanna Nõupuu (12. SST), Kent Mäesalu (12. SST), Kristopher Aljaste (12. SST), Greete Tikerpuu (11. H) ja Kristiina Peterson (11. M) EKSL rahvaliiga 4T+2P võrkpallivõistlusel Sadolin Cup Viljandis III koht, juhendaja Annika Rouhiainen.

• 15.03.2015 Siim Jürise (11. H) III koht Põhja-Eesti poiste solistide lauluvõistlusel, juhendaja Karin Lükk-Raudsepp.

• 08.-09.05.2015 Marius Saak (12. R) vabariikliku geograafiaolümpiaadi 3. järk, juhendaja Imbi Raudkivi. 11.–17. augustil Venemaal toimunud rahvusvaheliselt geograafiaolümpiaadilt naasis Marius Saak pronksmedaliga.

• 20.02.2015 Kristiina Teinemaa (10. H) oli parim tõlkija eesti keelest vene keelde III ülevabariigilisel gümnaasiumiõpilaste tõlkevõistlusel Elvas, juhendaja Tiiu Soostar.

• 12.03.2015 Piia Katharina Vaan (11. RL) III koht vabariiklikul õpilaste keskkonnaalaste uurimistööde konkursil, juhendaja Imbi Raudkivi.

• 27.04.2015 11. RL klassi I koht ja 10. R klassi 10. koht üleriigilisel RMK metsaviktoriinil, juhendaja Imbi Raudkivi. Mõlemad on auhinnalised kohad – õpilased said tasuta loodusõppeprogrammi valitud RMK keskuses ja bussisõidusoodustuse.

• Oktoober 2015 Markus Lember (12. M) tulevikutalentide konkursi ettevõtlikkustalendi võitja.

• Kaisa Kuusiku (11. H) saavutused aastal 2015: juunioride Eesti meister püstolilaskmises, Eesti noorte meistrivõistlustel õhkrelvadest laskmises individuaalselt II koht ja võistkondlikult Haapsalu I võistkonna koosseisus Eesti meister. Ilmar Randma karikavõistlusel tüdrukute arvestuses püstollaskmises kordas Kaisa Kuusik oma eelmise aasta võitu. Eesti-Soome juunioride laskmise maavõistlusel võitis Kaisa esikoha 25 meetri püstolilaskeharjutuses. 12.12.2015 tuli Kaisa Kuusik Narvas peetud võistkondlikel meistrivõistlustel laskmises Haapsalu naiskonnas Eesti meistriks. Kaisa treener on Mati Seppi.

• Ottomar Ladva (12. M) saavutused aastal 2015: noormeeste arvestuses Eesti kuni 18aastaste meister males, Eesti meister klassikalises males, Lembit Olli mälestuseks peetud ühepäevase kiirturniiri võitja, Euroopa noortemeister kiirmales. Täitis 2015. aastal rahvusvahelise suurmeistri normi. Pärjati tiitlitega aasta noormees 2015 ja aasta meesmaletaja 2015. Ottomari treener on Kaido Külaots.

• 29.02.2015 klassi õpilane Grete Sammal (11. M) Eesti noorte meistrivõistlustel laskmises Haapsalu II võistkonna koosseisus pronksmedal, treener Mati Seppi.

• 26.-27.09.2015 Maarja Konrad (12..SST) Kaunases peetud Põhjamaade epeevehklemise meistrivõistlustel juunioride naiskonnas pronksmedal, treener Helen Nelis-Naukas.

• Oktoobris 2015 Vikerraadio korraldatud keelevõistlusel “Tuum” saavutas 11. H õpilane Sebastian Lehis ainsana õpilase eripreemia, juhendaja Tiina Brock.

• Madleen Vapper (10. H) saavutas võidu Eesti Rahvuskultuuri Fondi vahendusel toimunud arvamuslugude konkursil Tiina Tammani fondi stipendiumile, kirjutades teemal „Mina kui eestlane maailmas“, juhendaja Tiina Brock. Kokku valiti välja neli parimat tööd, mille autorid said stipendiumid.

• Novembris 2015 Kultuuriministeeriumi ja Kodanikuhariduse programmi Minu Riik poolt kodanikupäevaks 2015 väljakuulutatud XIV esseekonkursil “Muusika ühendab” võitis LÜGi 11. H õpilane Iris Marleen ergutusauhinna, juhendaja Tiina Brock. Esseekonkursile laekus 266 tööd, mille hulgast valiti välja 19 parimat.

Haapsalu Põhikool

Haapsalu Põhikool (HPK) on suur ja tegus kool. Jaanuaris 2015 oli meie koolis õpilasi 546, õpetajaid 58. Maikuus lõpetasid 9. klassi kiitusega Kertu Kiivit, Helen Liiv ja Piia Tomingas, 52 õpilast lõpetas ainekiituskirjaga ja 103 õpilast lõpetas kiituskirjaga.

2015. sügisel alustas HPK oma kolmandat õppeaastat. Õppetööga tegi algust 575 last ja tööd alustas 61 õpetajat. Õppimas on 27 klassikomplekti õpilasi, millest kaks on väikeklassid.

Kevadisel direktori vastuvõtul tunnustati silmapaistvate saavutuste eest õpetajaid ning õpilasi ja nende vanemaid.

Sündmused meie majas

Suurematеks traditsiooniliseks sündmusteks on olnud veebruaris toimuv Eesti nädal, kus tähistame erinevate tegevustega (kõnevõistlus, mälumäng jne) oma riigi sünnipäeva; aprillis toimuv noorte etlejate üritus Põhilaiv, 20. mail tähistame kooli sünnipäeva ja mai lõpus toimub 9. klasside lõpukell. Oktoobris tähistame õpetajate päeva ja ning kutsume vilistlasi esinema karjääripäevale, novembris leiab aset kooli õpilasesinduse juhtide – krahvi ja krahvinna valimine ning sportlik isadepäev, detsembris toimub juba pika ajalooga kadrilaat, algklasside *playback show* ning III kooliastme jõuluball.

Playback ja korvpall

Nüüdseks on traditsiooniks kasvanud ka ülelinnaline projektipäev. Mais 2015 toimus esimene koolide ühine projektipäev „Kogu linn lõimib", kus osalesid linna kõik kolm alg- ja põhiharidust pakkuvat kooli ühistes tegevustes. Selle sündmuse jätkuürituse kohta aastal 2016 võib lugeda Huvitava Kooli *blogist*.

Meil on toimunud ka muud huviväärset – talvel 2015 leidis aset esimene HPK *LAN-party*; kevadel külastas meid projekt „*Geeks on wheels*" ning Jarita Maaria Rintamäki ja Elis Aksli loovtööna valmis kooli ajaleht Purjekas. Sügisel toimus oma maja õpetajate poolt korraldatud aineteülene õuesõppe päev, meid külastas

muusikateemaline näitus „Hingab ja heliseb" ning osalesime korvpallitunni „100 kooli" projektis. Toimus ka õpilaste ja õpetajate vaheline korvpallimatš. Sügiseste tegevuste kohta leiab jutukese Huvitava Kooli *blogist*.

Kooli sünnipäev

Sujuvalt on käima läinud digimuutus koolis. Koolile on õppetöö mitmekesistamiseks ostetud klassi jagu tahvelarvuteid ning täiendatud WiFi kasutamise süsteeme. Õpetajatele on toimunud HITSA digikoolitusi.

2015. aasta sügisel otsustasime, et Haapsalu Põhikoolis hakatakse kandma koolivormi, mille kujundamise juures palusime abi õpilastelt. Disainikonkursi võitis meie õpilase Marlene Schwindti kavand. Vormil on kooli logo ja lipu värvides ruudustik.

Haapsalu Põhikooli tegemistest saab rohkem lugeda meie veebilehel *www.hpk.edu.ee*.

KRISTI KARM
Arendusjuht

Haapsalu Nikolai kool

Läänemaa muuseumi andmetel avati Haapsalus 1869. aastal vene õppekeelega kool.

Õpilaste arv oli kõige suurem eelmise sajandi kaheksakümnendatel aastatel, koolis käis umbes poolteist tuhat õpilast. Õpilaste arv hakkas vähenema üheksakümnendatel, kui väga paljud venekeelsed perekonnad otsustasid kolida Venemaale. Aastast 2008 oleme põhikool.

Oleme liitunud keelekümblusprogrammiga aastast 2005, see tähendab osade õppeainete õppimist eesti keeles. Eestikeelse aineõppega on aga tegeletud juba 1994. aastast – koolis õpitakse alates esimesest klassist loodusõpetust, millele lisandub 2. klassis inimeseõpetus. Osaliselt on eestikeelsed kunst, tööõpetus, muusika. Põhikooliõpingutele järgneval aastal on kooli viimase viie aasta lõpetajatest kuni 97% jätkanud oma õpinguid erinevates eestikeelsetes õppeasutustes. Eestimaa 59 vene õppekeelega kooli hulgas on meie kool eksamitulemustega eesti keeles teise keelena olnud aastatel 2011-2014 esimese kuue kooli hulgas.

2015/2016 õpib meie venekeelses põhikoolis 75 õpilast.

Meie suuremad toetajad on AS Innove ja keelekümbluskeskus.

Koostöö

Head partnerid on meie vilistlased ja lapsevanemad. Tavaliselt on õpetajate päeval oktoobris klassi ees mõne lapse ema, isa või vanaema-vanaisa, samuti tulevad endised õpilased rõõmuga oma elukogemusest ja töövalikutest rääkima. Õpetajad korraldavad õpilastele karjääripäevi Haapsalu ettevõtetes, kus tutvutakse võimalike töökohtadega. Ka need käigud on organiseeritud tänu lapsevanematele ja vilistlastele.

Lääne maavalitsuse juures tegutseb Euroopa Liidu alase teabe edastamiseks keskus *Europe Direct*, kes jagas meie kooli õpilastele informatsiooni Euroopa Liitu puudutavates küsimustes. Toimusid kokkusaamised, lahendati ristsõnasid ja valmistati õppematerjale. Kõige paremini jäi aga meelde ühine reis Tallinnasse Euroopa päeval.

Suurepärast koostööd teeme ka Haapsalu linna algkooliga ja Haapsalu põhikooliga, toimuvad keelenädalad, õpilasvahetus ning projektipäevad.

Sellel aastal lisandus veel üks partner – Hoovõtukeskus, kes on tegelenud meie õpilastega peale koolipäeva. Õpilastel on täiskasvanud mentorid, kellelt saab abi õppetöös ja vastuseid oma probleemidele. Koos on käidud ka laagrites.

Robootika ja infotehnoloogia

Käime ajaga kaasas ja hoiame ennast kursis kõige uuega. Sügisel osales kogu kool Teadlaste Öö festivalil Haapsalu kultuurikeskuses, kust tagasi tuldi suurte positiivsete emotsioonidega. Mõtlesime, et seda teemat tuleks edasi arendada.

Nii kutsusime kooli Innoka meeskonna ning ühel päeval oli kooli aula põrand täis õpilaste ja õpetajate meeskondi, kes ühiselt õppisid, kuidas valmistada legodest roboteid.

Teaduspisik on sellel õppeaastal meid tugevalt nakatanud. Nimelt käis meil külas teadusteater Tartust. Kooli aulas sai kuulda, näha ja tunda, mida kõike huvitavat sisaldab endas õhk. Tehti palju katseid ja põnevust jätkus terveks etendu-

se ajaks. „Oleks kõik loodusõpetuse tunnid sellised!“ Kevadel sõidavad 4.-9. klass Tartusse Ahhaa keskusesse uute emotsioonide jahile.

Õpime koos kaitseliiduga

Elame Eestimaal

Õpime oma maa ajalugu ja kultuuri. Oleme tänulikud projektile Minu Riik, mille raames saavad üheksanda klassi õpilased igal õppeaastal käia Tallinnas erinevates riigiasutustes – presidendilossis Kadriorus, Toompea lossis riigikogu tööd vaatamas, Euroopa majas, Eesti Panga muuseumis jm.

Käidud on ka nii Haapsalu kui Tallinna muuseumides. Muuseumipäeva projektiga külastasid 4.-8. klassid Niguliste muuseumi ja Adamson Ericu muuseumi. Käidi ka NUKU muuseumis, Eesti Tervishoiu Muuseumis ja Tallinna Vene muuseumis. Sellised projektid on väga tänuväärsed, sest nii jõuab ka Haapsalu venekeelne noor põnevatesse kohtadesse, kuhu igapäevaselt perega ei minda.

Traditsioonid

Nagu igas koolis, nii tähistatakse ka meil erinevaid tähtpäevi – poiste- ja tüdrukutepäev, Pipi-päev, advendiküünla süütamine, vastlad ehk *masltenitsa*, aasta õpilase valimine jne. Nende ürituste läbiviimisele on ikka kaasatud ka sõpru ja koostööpartnereid nagu MTÜ Bõliina, Punane Rist Läänemaa selts, Kaitseliidu Lääne malev, MTÜ *Hjärta till Hjärta*, MTÜ Ärkamine ja paljud teised.

Nagu meie majas öeldakse *„Лучше иметь 100 друзей, чем 100 рублей“*.

AIVE SAADJÄRV
Direktor

Haapsalu lasteaed Tõruke

"Tahan tõruna veereda, tahan tammeks kasvada …"

Maja avas uksed 1968. a augustis Haapsalu 2. Lastepäevakodu nime all – 6 rühma, 140 lapsele. 1970. aasta kevadel isutati lasteaia ette F. J. Wiedemanni 165. sünniaastapäevaks tammed. Tammed sümboliseerivad tugevust, visadust, tarkust, viljakust, pikaealisust. Tamm on Eesti rahvuspuu, tammeleht - looduskaitsemärk.

Alates 1988. aastast kanname nime Haapsalu Lasteaed Tõruke. Meie rühmades – Lepatriinu, Rohutirts, Liblikas, Mesimumm, Sajajalgne, Koolieelik – käib 98 last. Ainsana Haapsalu lasteaedadest tegutseb meie majas erivajadustega laste rühm.

Meie tegemised 2015. aastal

Märtsis avasime seiklusraja. Foto lasteaia arhiivist

Osalesime vabariiklikul Eesti eelkooliealiste laste 3. tantsupeol "Kodutee" ja maakondlikul tantsupeol "Aja jälg". Foto Tõnis Krikk

Õueteede renoveerimine. Foto lasteaia arhiivist

Kultuurkapitali abiga saime kuus väikekannelt. Hoo sai sisse kandlering õpetajatele ja lastele. Foto lasteaia arhiivist

Hoolekogu korraldatud heategevuslaat. Tulemus – rahvuslikud vaibad. Foto lasteaia arhiivist

Algasid jalgpallitreeningud. Foto lasteaia arhiivist

Haapsalu linna korraldatud Jõulukaunistuste konkursil tunnustati ka meie maja. Foto lasteaia arhiivist

Väärtustame pärimuskultuuri juba aastaid. Traditsioonilised ettevõtmised on leiva- ja tanguvorstitegu, rahvuslik jõulupidu, karjalaskepäev. Fotod lasteaia arhiivist

LIIVI VESKE
Liikumisõpetaja

Haapsalu lasteaed Vikerkaar

31. märtsil 2015 avati taas renoveeritud Vikerkaare lasteaed, mis on nüüd niinimetatud nullenergia maja. Lasteaia ehituseks sai Haapsalu linn toetust Eesti-Šveitsi koostööprogrammist.

Lasteaia renoveerimisele kulus 986 684 eurot, millest 525 000 oli Šveitsi riigi toetus, ülejäänud raha tuli Haapsalu linna eelarvest. Vikerkaare lasteaia puhul on nüüdseks tegemist energiasäästliku lasteaiaga, mis arvutuslikult peaks kulutama aastas 98 KWh/m2.

Hoone renoveerimisega kaasnes ka uue mänguväljaku rajamine, kuna kogu mänguväljaku all olevasse pinnasesse paigaldati maaküttetorustik. Mänguala koosneb kahest osast: sõimerühma väljakust ja suuremate laste mängualast. Kogu mänguala sai uued atraktsioonid firmalt Tiptiptap OÜ, mänguväljaku rahastas Haapsalu linn.

Avaramad ruumid sai ka lasteaia söögisaal, lasteaeda toitlustab Haapsalu Päikesejänku lasteaed.

Kogu lasteaed sisustati uue kaasaegse mööbliga.

Vikerkaare lasteaed töötab 2015. aasta 1. septembrist jälle kuue rühmaga. Lasteaias kasutatakse jätkuvalt Hea Alguse metoodikat ja kõik aiarühmad osalevad projektis „Kiusamisest vaba lasteaed ja kool“, olles pilootlasteaiaks ja keskuseks Läänemaal.

SIRJE MÄND
Direktori kt

Hanila vald

Pindala: 23 387 ha

Elanikke: 1456
(752 meest, 704 naist)

Seisuga 1.01.2016

Võib öelda, et 2015. aasta oli tavaline aasta, kus valla territooriumil ei teostatud kapitaalsemaid investeeringuid ega tähistatud ümmargusi tähtpäevi. Investeeringute osale vajutas oma pitseri kindlasti see, et EL uut eelarveperioodi oma meetmetega ei jõutud ka perioodi teiseks aastaks avada.

Vald teostas investeeringutest 2015. aastal kaks väiksemat. Remonditi Vatla mõisahoone katus, vihmavesi ei ohusta enam mõisa, see tähendab igale hoonele püsimajäämist. Virtsu kalasadamas rajati slipp (kaldtee), et paate saaks paremini vette lasta, ja paigaldati ujuvkai. Mõlemad tööd olid küll väikese maksumusega, aga objektide toimimiseks tähtsad. Ning eks me peamegi harjuma oma rahadega läbi tulema, sest aegapidi jääb toetusevõimalusi üha vähemaks.

Riigi poolt oli tähtis tegu, et teelõigul Massust Mõisakülani tehti kapitaalsem teeremont. Tee ei saanud küll tolmuvaba katet, aga ehk pannakse see siiski lähiaastatel. Kui meie talved on jätkuvalt heitlikud, soe ja külm vahelduvad üha sagedamini ning lumevaba periood pikeneb, siis tavalist kruusateed ei ole võimalik sõidetavuse tagamiseks hooldada. See tähendab liiklejatele suuremat ebamugavust ja lõhub maal toimetulekuks vajalikku sõiduvahendit. Nii et tolmuvaba katte rajamine suurema liiklusega kruusateedele muutub üha tähtsamaks!

Negatiivsema poole pealt tuleb välja tuua, et maainimese võimalused kvaliteetset teenust saada üha vähenevad, väheneb ka teenuste kättesaadavus.

Hanila vallas ei ole enam ühtegi postkontorit, on ainult postipunkti teenus. See tähendab, et mõnd postkontoriga kaasaskäivat teenust kohapeal kasutada ei saa ja selleks tuleb sõita Lihulasse. Swedbanki teenusebuss lõpetas, ning asemel on sama sagedusega nõustaja teenus. Väga palju ei muutunud, aga samas võib seda lugeda pikaks sammuks teenuse kadumise suunas. Pangakontori külastamiseks tuleb sõita lähimatesse maakonnakeskustesse kas Haapsalus või Pärnus. Mis tähendab, et maal elava inimese elukvaliteet halveneb, kuna teenuse kättesaadavus (loe: kaugus) muutub ebasoodsamaks. See tähendab suuremas osas teenusepakkuja kulude ülekandmist teenuse saajale.

Aasta 2015 oli plaanide kavandamise aeg. Olgu see käimasoleva EL finantsperioodi projektide ettevalmistamine, või senisest aktiivsemalt uuele ringile läinud omavalitsussüsteemi reformimine.

Hanilal on lähiaastatel kavas kaks suuremat projekti. Need on sisu poolest nii suured, et nende mõju ületab senise valla piiri ja oleksid sobivad ka suuremale ühinenud vallale.

Virtsu ettevõtluskeskuse realiseerimine annaks töökohti mitmekümne kilomeetri raadiusega alale. On ju palju inimesi Hanilast ja naabervaldadest ära läinud just töökohtade puudumise tõttu. Tagasitulemine pole enam nii kerge, kui juured juba mujal väga sügavale aetud. Kohapeale jäänud inimestel on neid lisanduvaid töökohti vaja. ööjõulise elaniku tagasitulek piirkonda oleks boonuseks.

Virtsu kalasadama arendamine annab pääsu merele. Siin kandis pole eriti muid sobivaid sadamaid, millel on hea ligipääs suuremalt teelt.

2014. aasta alguses alustati ühinemisläbirääkimisi naabritega. Möödunud aasta ei toonud selles osas suuremat edasiminekut. Esialgses ajakavas pidi jõutama aasta lõpuks ühinemislepinguni, aga Lihula poolt tuli hoopis ettepanek läbirääkijate ringi laienemisele. Loodame, et uuel aastal läheb konstruktiivsemalt edasi, kuna tähtajad riigipoolse sunni osas tulevad üha lähemale.

Kokkuvõtteks võib öelda, et tegelikult oli aasta üpris tegus, kuigi suuri asju kavas polnud. Toimetati, kavandati tulevikku ja üritati oma keskkonda paremaks muuta.

ARNO PEKSAR
Vallavanem

Kinksi Küla Selts kandideeris valla teise külana aasta küla tiitlile. Puu istutamine
Foto Arno Peksar

Virtsu pidas suure rongkäiguga järjekordset Merepäeva. Foto Olev Kaas

Virtsu Kool

2015. a oli Virtsu Koolile edukas. Nimetame tegemisi ja saavutusi:

- ellu kutsuti uus ettevõtluse õppekava (ettevõtlikkus 5. klassis ja ettevõtlus 8. klassis);
- loodi esimene õpilasfirma meie kooli ajaloos – Särawalge, mis tegeleb küünalde tootmise ja turustamisega;
- HITSA (Hariduse Infotehnoloogia Sihtasus) konverentsi „NUTT tuleb peale" (Nutikas Uue Tehnoloogia Tarbija) käigus esitleti digiloovtööde konkursi „Lahe asi" finaliste. Konkursil osales pea 300 õpilast. Virtsu Kooli kuues klass koos õpetaja Siiviga saavutasid oma vanusegrupis 1. koha. Samal konverentsil viisid 9. klassi õpilased Anu Vainu ja Õnnela Lilleoja läbi töötoa õpetajatele, teemaks piltide kasutamine õppetöös – Fotojaht;
- matemaatikavõistlus Känguru. Parima koha saavutas 6. klassi õpilane Alari Nuut, kes tuli 4061 osaleja seast 46. kohale;
- Pranglimise Läänema finaalis saavutasid kaks kooli õpilast esikoha: 6. klassi õpilane Alari Nuut punktiskooriga 13 230 ja 7.-9. klasside arvestuses Eliise Laev punktiskooriga 8115;
- Virtsu Kooli õpilased võtsid osa ka 6.-12. klassi õpilaste konkursist „Märka matemaatikat enda ümber – peegeldused". Kooli õpilased saavutasid esimese, teise ja kolmanda koha;
- Eesti ettevõtluskõrgkool Mainor on alates 2006. aastast välja andnud aasta haridusjuhi tiitlit. 2015. aastal osutus võitjaks Virtsu Kooli direktor Airi Aavik.
- Seoses projektiga „*Creative Classroom*" tehti matemaatikaklassis kapitaalremont, mis peaks kaasaegset õpikäsitlust paindlikult toetama. Klass on äratanud suurt tähelepanu teiste koolide õpetajate seas;
- 2015 aasta õpetajateks valiti kooli poolt matemaatikaõpetaja Siivi Jõgi ja algklasside ning vene keele õpetaja Heli Allvee;
- HITSA (Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus) digitaalsete õppematerjalide konkursi „Täna samm, homme teine" võitis Virtsu Kooli direktor ja eesti keele õpetaja Airi Aavik oma tööga „Funktsionaalstiilidest praktiliselt";
- Kool soovis uusi söögilaudu, sellega seoses korraldati 12. detsembril heategevusüritus „Tühi kõht ei seisa püsti". Ürituse viis läbi kooli hoolekogu. Ürituse täheks oli Kalevi kammerkoor, kontserdi ajal sai külastada ka kohvikut. Terve päeva sissetulek oli heategevuslikul eesmärgil, et osta koolile uued söögilauad. Päevaga koguti 868.87 eurot, lisa tuli ka sponsoritelt: Lihula TÜ, Lihula Maaparandus ja AS Narma. Kokku koguti laudade jaoks 1748,87 eurot.

Need on vaid mõned ettevõtmised, mis 2015. a sisse mahtusid.

Kui soovid täpsemalt lugeda, viska pilk peale 9. klassi õpilaste Eliise Laeva ja Hedi Tammsalu uurimistööle *"Virtsu Kool sotsiaalmeedias 2015"*.

AIRI AAVIK
Virtsu Kooli direktor

Kui soovid olla kursis, mis toimub, külasta meie kodulehte *http://virtsukoolx.webs.com/* või FB.

Õpilased HITSA konverentsil õpetajate ees

Õpivad kõik, kas õpetajad – pilt õpetajate päevast

Uuenenud matemaatikaklass – pilt tehtud lastevanemate kooli üritusest

Kullamaa vald

Pindala: 22 453 ha

Elanikke: 1122
(580 meest, 542 naist)

Seisuga 1.01.2016

Meie Kullamaa vald on heas toonuses – keskkool, mida taheti kaotada juba viis aastat tagasi, on alles, lasteaed on saanud kasutusse kogu hoone ja laste arv on tõusnud, valla elanike arv põhimõtteliselt stabiliseerunud. Volikogus ja vallavalitsuses lähtutakse probleemide lahendamisel ratsionaalsest vaatenurgast – kui on vaja seista kogukonna eest, siis erimeelsused unustatakse. Valitsuse haldusreformi kava valguses tuleb teha kogukonnale parimad võimalikud valikud, kurtmine meid edasi ei vii. Meie valla töötajaskond on väike, aga väga professionaalne. Vahetevahel tunnetame siiski, et arvatakse, nagu valitseks kohalikus omavalitsuses vaikelu. Seepärast, et tajuda meie koostööd valla kogukonnaga, anname põhjalikuma ülevaate meie 2015. aasta töödest-tegemistest.

Järgnevalt annavad 2015. aasta töödest ülevaate Kullamaa vallavalitsuse valdkonnajuhid: vallasekretär Kersti Lipu, kelle töö on kantselei juhtimine, ehk kogu dokumendivaldkond, volikogu ja valitsuse istungite ettevalmistamine ja koordineerimine, juriidika ja personalitöö; abivallavanem Katrin Viks, kes juhib sotsiaal-, kultuuri-, spordi- ja haridusvaldkonda ning tegeleb ka erinevate registrite, projektide ja valla kassaga; abivallavanem Heikki Salm, kes juhib majandusvaldkonda (kommunaal, heakord, keskkond, jäätmed, maakorraldus, ehitus, planeerimine); pearaamatupidaja Aare Lauren, kelle vastutusala on valla asutuste raamatupidamine, eelarve ja varade arvestus.

Omalt poolt tahan tänada kõiki vallaelanikke selle aasta eest.

Tahan tänada oma häid kolleege vallavalitsusest ja volikogust: Virve leht, Aare Lauren, Mai Jõevee, Margus Miller, Einar Pärnpuu, Hannes Smitt, Rita Saviir, Argo Aavekukk, Hannes Kuuser, Tenno Laanemets, Jaanus Ratas, Andres Kirsipuu, Marek Topper, Kristo Priimägi, Arvo Riisalu, Heikki Salm, Kersti Lipu, Katrin Viks, Maret Lõhmus, Lilith Raudsepp, Jaan Rajaste, Saima Salumaa, Loit Lepalaan, Meelis Välis, Imbi Post, Aili Ansel, Helme Vendel, tahan teile jagada avalikku tunnustust tehtu ja koostöö eest.

JÜRI OTT
Vallavanem

Vallavalitsus, inimesed ja tunnustuses

Vallavolikogu ja vallavalitsus

Volikogu pidas 2015. aastal viis istungit, vastu võeti 28 õigusakti. Aprillis võeti vastu Kullamaa lasteaia arengukava järgnevaks kolmeks aastaks, juunis kinnitati valla avaliku ürituse pidamise nõuded ja Kullamaa kalmistu eeskirjade muudatused. Septembris andis volikogu vallavalitsusele korralduse, vaidlustada kohtus Lääne maavanema otsus „Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine". Oktoobris kinnitati uus valla terviseprofiil ja eelarvestrateegia. Detsembris võeti vastu 2015. a lisaeelarve ja 2016. a eelarve ning nõustuti ühinemisläbirääkimistega nii Lihula, kui Lääne-Nigula suunal. Volikogu komisjonid käisid koos kaheksal korral. Vallavalitsus pidas 2015. aastal 29 istungit, vastu võeti 171 õigusakti.

Kohtuasjad

28.09.2015 vaidlustas Kullamaa vald Tallinna Halduskohtus kaebuse Lääne maavanema korralduse Harku-Lihula-Sindi 330/110kV elektriliini trassi asukoha vastuvõtmise kohta. Kohus tagastas kaebuse 5.10.2015 kaebeõiguse puudumise põhjendusel. Elektriliini trassi asukoha planeering oli 2015. aastal Kullamaa rahvale kuum teema, mille puhul ühtset seisukohta ei ole. Teemat kajastati mitmel korral ka ajakirjanduses. Trassi variant, mida Kullamaa vallavolikogu toetas, ei leidnud maavalitsuse heakskiitu ning maavalitsuse poolt vastu võetud ja avalikustamise läbinud trassi variandil on Kullamaa vallas palju vastaseid, aga samas ka mitmeid pooldajaid. Tundub, et sellist trassi asukohta, mis sobiks kõigile, kahjuks ei ole.

Inimesed

Märtist juuli lõpuni oli vallavalitsuses praktikal Jakob Kontor Saksamaalt. Infotehnoloogia haridusega Jakobi ülesanne oli välja töötada Kullamaa kalmisturegister, mis on nüüd kõigile kättesaadav valla kodulehel. Lisaks IT-lahendustele, mis Jakob meile korraldas, oli vastastiku vajalik ja tore keelepraktika. Täna on Jakob Kontor Saksamaal tagasi ja jätkab õpinguid Darmstadti tehnikaülikoolis magistriõppes.

Tunnustamised

23. jaanuaril Vähegi Viitsijate päeval Haapsalus omistati Ülle Tammearule Läänemaa kultuuritegija 2014 tiitel.

7. oktoobril pälvis Riina Gilden tiitli aasta tegu Läänemaa hariduses 1015 Kullamaa keskkooli heategevusürituse „Laulud ja tantsud tähtedega" eest.

24. novembril pälvis Riina Gilden Läänemaa sädeinimese 2015 tiitli.

Kullamaa valla aumärgid ja tänukirjad 2015

Hannes Smitt – Kullamaa valla aukodanik ja suur teenete rist
Katrin Viks – Kullamaa teenete rist
Hiie Tiisler – Kullamaa valla vapimärk
Enn Raadik – Kullamaa valla medal
Urmas Robam – Kullamaa valla medal
Jüri Tulver – Kullamaa vapimärk
Elmar Klement – Kullamaa vapimärk

Tänukirjad: Hans Mansberg, Marju Viitma, Arnold Juhans, Anne Untera, Linda Lainvoo, Ants Hein, Jakob Kontror, Imbi Post, Leida Lukas, Eda Milling, Regina Kändla, Greete Lätt, Mai-Roos Jõevee, Aleksandra Laane, Angeelika Siitmaa, Henry Loose, Marten Jõevee, Andres Kirsipuu, Tõnis Kirsipuu, Udo Ojabstein, Tiina Põlma, Marit Mällo, Kadi Kuuser, Aivar Leht, perekond Salumaa, Keiro Jõgisalu, Keit Jõgisalu, Madis Jõgisalu, Kuido Jõgisalu, Raido Ring, Maanus Jõevee, Tarvo Priimägi, Kajar Laus, Romet Priimägi, Mai Jõevee, Viive Karnau, Laine Riistop, Mai Tammsalu.

Kullamaa valla kaunid kodud 2015

Jõe talu Kalju külas – Leili ja Aare Käärma
Kalda talu Koluvere külas – Elsa ja Kalmer Siren
Vaikna talu Koluvere külas – Maire ja Raivo Gilden
Jõeoru talu Kullamaa külas – Enely Jõeorg ja Üllar Korjus.

Miljööväärtusliku maastiku tiitel – Kullamaa Käsitöömaja, MTÜ Kullamaa Käsitööselts.

Mai ja Mati Jõevee ning Enely Jõeorg said oma kaunite kodude eest ka Riigihalduse ministri tänukirja.

KERSTI LIPU
Vallasekretär

Valla valdkonnad

Sotsiaalvaldkond

Koostöös Lääne maavalitsusega osaleti läbirääkimistel Sotsiaalministeeriumiga teemal sotsiaalhoolekande korraldamisest Läänemaal, Koluvere hooldekodu käekäik. Kullamaa valla eestkostel on 72 erihoolekande teenusel viibivat isikut.

Ühekordseid sotsiaaltoetusi valla eelarvest maksti 2015. aastal summas 7930 eurot, sünnitoetust 2432 eurot. Toimetulekutoetuse saajaid oli 10, toetuse summa kokku 15 700 eurot. Vajaduspõhise peretoetuse saajaid oli viis, toetus 2520 eurot. Hooldusel oli kuus täiskasvanut ja üks laps Täiskasvanute hooldajatele maksti valla eelarvest hooldajatoetust 3480 eurot. Meie valla eakaid on paigutatud hooldekodusesse viis, rahaline kohustus vallale oli 2015. aastal 20 250 eurot. Valla eelarvest maksame 1. klassi õpilastele ranitsatoetust ja kooli lõpetajatele lõputoetust. Eakad saavad juubelitoetust alates 70. sünnipäevast. 2015. aastal sündis kuus last ja suri 12 inimest.

Haridusvaldkond

Kullamaa keskkoolis õpib 142 õpilast. Tänu koostööle karjääri- ja õppenõustamist pakkuva Rajaleidjaga on käesolevalt õppeaastal võimalik osutada koolis logopeedi teenust. Positiivse tulemusega lõppes maavanema poolt teostatud temaatiline haldusjärelevalve Kullamaa keskkoolis. Vallavalitsuse kaasabil said I klassi õpilased endale ilusad kooli sümboolikaga vestid. Oleme soosinud õpilaste osalemist aineolümpiaadidel, kus ka meie kooli lapsed on edukalt esinenud. Et olla kursis kõigi haridusvaldkonna teemadega osaleme Läänemaa Omavalitsuste Liidu (LOVL) hariduskomisjoni töös. Metskonna maja müügist laekunud raha eest oli võimalik remontida lasteaiale maja esimesel korrusel saal. Kuna tänavu oli nooremasse rühma soovijaid ootamatult palju, suurendasime lasteaias kohtade arvu. Tööd lasteaia majaga ei ole veel lõppenud, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele (EAS) on esitatud projektitaotlus maja soojustamiseks.

Spordivaldkond

Kullamaa vald oli oma võistkonnaga esindatud tali- ja suvemängudel, talimängudel sai Kullamaa VI koha, suvemängudel saavutati IV koht. Kullamaa võrkpalli meeskond on Läänemaa meistrid ja ka karikavõitjad, naiskond saavutas maakonna karikavõistlustel III koha. Tublid on ka maadluspoisid Robin ja Raul Reesar.

Liikumisaasta raames peeti mitmeid üritusi: jaanuaris kepikõnni koolitus Koluveres, veebruaris vastlapäev Kullamaa järvel, märtsis kontsert "Tantsuga kevadesse", kus osales 10 rahvatantsurühma Kullamaa kihelkonnast ja oli naabreidki.

Toimusid kõik traditsioonilised spordiüritused: jüriööjooks, maijooks, orienteerumispäev Kullamaa koolis ja lauamängude päev.

Suuremad spordiüritused: Kullamaa jäärada 2015 (tegemist oli Eesti meistrivõistluste karikavõistluste etapiga), Kullamaa Rattakross Marimetsa Kapp, III Võrkpallifestival, V Vibufestival, viidi läbi Eesti meistrivõistlused vibujahis.

Kullamaa rattakrossi järelkasv

Kullamaa Laulud ja tantsud tähtedega pälvis Läänemaa 2015. aasta kultuurisündmuse tiitli.

Kultuurivaldkond

2015. aastal peetud konverentsid:

- kunsti- ja muusikapidu "Helisev Kullamaa";
- kultuurikonverents "Jubilate";
- Eesti Piibliseltsi konverents "Kaheksa sajandit Maarjamaad", Eesti kirjakeele ajaloost.

Pühendusega muusika-aastale 2015 toimus Kullamaa kultuurimajas ja kirikus mitmeid kontserte ja ettevõtmisi.

Kullamaa valla poolt esitati tunnustamiseks:

- spordipreemia kandidaat aasta spordisündmus – Liikumisaasta ürituste sari Kullamaa vallas;
- spordipreemia kandidaat aasta tegija, kohaliku spordielu edendaja Madis Jõgisalu;
- Läänemaa sädeinimene Riina Gilden;
- aasta tegu Läänema hariduses – „Laulud-tantsud tähtedega", eestvedajateks Riina Gilden ja Ülle Tammearu.

Kullamaa vallale omistatud tunnustus

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku (EELK) konsistoorium andis EELK meediapreemia Kullamaa vallavalitsusele ja volikogule tulemusliku ja pikaajalise töö eest paikkonna ajaloo ja inimeste jäädvustamisel ning koostöö eest kohaliku kogudusega.

KATRIN VIKS
Abivallavanemt

Ehitustööd

Sai valmis Kullamaa lasteaia I korruse remont, paigaldati tuletõkkeuksed, remonditi Kullamaa koolimaja fuajee ja trepikojad. Goldenbecki maja sissesõidutee sai asfaltkatte, korrastati teid Kullametsa külas, pinnati Kalju-Kullamaa tee. Vallavalitsus osales ka Risti-Virtsu ja Turpla-Jõgisoo teede rekonstrueerimisel.

Kullamaa keskusesse paigaldati kooli bussipeatuse ootepaviljon. Kullamaa tehisjärve äärde rajati uue liivaga kaetud supluskoht.

HEIKKI SALM
Abivallavanem

Kokkuvõte 2015. eelarvest

- Põhitegevuse tulud 1 269 854 eurot, sh maksutulu 570 900 eurot;
- kaupade ja teenuste müük 124 800 eurot;
- saadud toetused 543 754 eurot;
- muud tulud 30 400 eurot.

- Põhitegevuse kulud 1 259 339 eurot, sh antud toetused 87 819 eurot;
- personalikulud 745 108 eurot;
- majandamiskulud 413 629 eurot;
- muud kulud 12 783 eurot.

- Põhitegevuse tulem 10 515 eurot;
- investeerimistegevus, varade müük 30 000 eurot;
- varade soetamine 55 000 eurot;
- finantstulu 200 eurot;
- intressimaksed 8 600 eurot;
- finantseerimistegevus, laenumaksed 28 008 eurot.

AARE LAUREN
Pearaamatupidaja

Kullamaa Keskkool

Kullamaa Keskkoolis õpib 2016. aastal 127 õpilast. Õpetajaid on 25. Eelmisel aastal lõpetas meie kooli juba 35. lend ning esimene mittestatsionaarse õppe lend.

Valikaine ettevõtlus

Õpilasfirma Vildi Villu õpilasfirmade laadal

Keskkooli osas saab juba mitmeid aastaid valikainena õppida ettevõtlust. Selle raames on õpilased loonud erinevaid õpilasfirmasid, ning külastanud mitmeid õpilasfirmade laatasid, samuti on äritegevuse tutvustamise raames külastatud Mektory keskust. Lisaks müüakse oma toodangut kooli jõululaadal ning heategevuslikel perepäevadel. Sellel õppeaastal tegutsevad õpilasfirmad Vildi Villu (tegeleb seepide ja heegeldatud ehete valmistamisega), ning En-cas (pakub käsitööna valmistatud maiustusi).

Valikaine – turism

Turismitundides õpivad õpilased Eesti ja eriti Läänemaa ja Kullamaa kandi loodust tundma ning räägitakse kõigest, mis seotud turismiga: majutus, toitlustus, vaatamisväärsused jne. Sellel õppeaastal valmistas 11. klassi õpilane Meril Topper praktilise tööna Kullamaa valda tutvustava voldiku.

Traditsioonilised sündmused

Õpetajate päev

Õpetajate päeval oli koolimaja abiturientide päralt ning õpetajatel oli võimalus Goldenbecki majas kohtuda riigikogu liikmete Tanel Talve ja Mihkel Rauaga. Külalistega räägiti erinevatel põnevatel teemadel.

Abituriendid ja õpetajad külalise Mihkel Rauaga

Öökool

Jaanuaris toimus juba viiendat korda öökool. Tegemist on ebatavalise koolipäevaga, kus kooli tullakse õhtul kell 18.00 ja tunde annavad uued õpetajad, kes räägivad väga erinevatel teemadel. Sellel aastal olid tuntumateks õpetajateks olümpiavõitja Gerd Kanter, riigikoguliige Tanel Talve, noor ja andekas disainer Sille Randviir, kokandussaate võitja Jüri Randviir. Kõige kaugemalt tulnud õpetaja oli pärit Uruguayst ning kõige ebatavalisem politseikoer.

Õpetaja Gerd Kanter tundi andmas

„Me armastame Eestit“ Kullamaa moodi

Igal õppeaastal toimub koolis kindla temaatikaga taidluspidu. Sellel õppeaastal toimus see esmakordselt tervele kooliperele, teemaks „Me armastame Eestit“. Sündmus oli üles ehitatud samanimelise telesaate järgi. Võistkondadesse kuulusid vilistlased, õpetajad ning kogukonnaliikmed. Klassidele jagati eelnevalt erinevad Eestiga seotud teemad, mis olid põimitud võistkonna küsimustega. Kaasa lõid ka õpetajad, kes esitasid kava teemal „ENSV“.

Naistepäeva kontsert „Laval ainult mehed“

8. märtsil toimus meie koolis juba mitmendat korda naistepäeva kontsert, kus esinesid ainult noormehed. Ette oli valmistatud mitmed laulud, tantsud ning näitemängud. Õhtut juhtisid direktor Meelis Välis ja 11. klassi õpilane Janno Allika.

Naistepäeva kontserdil esinenud noormehed

Koolipulm

14. aprillil toimus koolipulm, „abiellusid“ 11. klassi õpilased Kristi Kütt ja Janno Allika. Õpilaspulma korraldamisel järgiti vanu pulmatraditsioone. Sündmus algas registreerimisega, millele järgnes hoogne pulmapidu kultuurimajas. Ansambli järgi tantsiti hiliste õhtutundideni ning loomulikult sai maha mängitud ka pruudipärg.

RIINA GILDEN
Huvijuht

Lihula vald

Pindala: 37 532 ha

Elanikke: 2314
(1156 meest, 1158 naist)

Seisuga 1.01.2016

Lihula vald — teede ja ideede kohtumispaik

2015. aasta lõpus korraldas Lihula vald tunnuslause konkursi, kuhu saadeti 82 ettepanekut. Võitja valimiseks kutsus vallavanem Varje Ojala-Toos kokku kümneliikmelise komisjoni, kelle üksmeelne eelistus oli „Teede ja ideede kohtumispaik."

„Ei leia rohkem sellist ajatut ja head lauset, mis kõik ära seoks ja ka homme värskena püsiks," kommenteeris komisjoni esimees Jaak Kastepõld. „Mõned võtsid huumoriga, teised südamega, kuid kaasamõtlejaid oli palju," iseloomustas ta laual olnud valikuid.

Droonifoto (11.07.2015) Priit Vain / Madis Veltman
Sümboolika ja foto kujundus Ain Saare

Lihula vald 2015. aastal numbrites

2 739 323 eurot oli Lihula Vallavalitsuse 2015. aasta eelarve;

2351 oli Lihula valla rahvaarv seisuga 01.01.2015;

2315 on Lihula valla rahvaarv seisuga 31.12.2015;

1157 meest elab Lihula vallas;

1158 elab Lihula vallas naisi, keda on ühe võrra rohkem kui mehi;

51 sissekirjutust Lihula valda;

33 registreeritud surma;

22 uut ilmakodanikku, kellest 10 poissi ja 12 tüdrukut;

98 last käib Lihula lasteaias;

14 õpilast õpib Metsküla algkoolis;

222 õpilast õpib Lihula gümnaasiumis;

586 on Lihula raamatukogus laenutajaid;

14 637 korral (keskmiselt 56 korda päevas) on selle aasta jooksul Lihula raamatukogust raamatuid laenutatud;

727 uut teavikut sai Lihula raamatukogu juurde, sellest 477 ostetud ja 250 annetatud;

337 on laenutajaid kokku Kirbla, Tuudi ja Metsküla raamatukogudes;

8787 on nende kolme raamatukogu laenutuste arv;

489 uut teavikut, millest 115 on annetatud, said juurde Kirbla, Tuudi ja Metsküla raamatukogu;

10 000+ vaatamist on Lihula Eurovisioonist tehtud videotel;

1998 autot ööpäevas on maksimaalne liiklussagedus, mis on mõõdetud Lihula linnas, Tallinna mnt vana apteegi juures (2. oktoobril 2015);

5400 jagamist on Daily Maili Eesti fotogaleriil, mille 19 fotost koguni kolm on tehtud Lihula vallas Kirbla astangul;

Kirbla astang ja Mullihotell. Foto: Macca Sheriffi, Daily Mail

20 000 eurot sai Lihula vald riigieelarvest toetust tänavavalgustuse rekonstrueerimiseks;

120 lm/W on Lihula uute LED-valgustite valgustootlikkus;

3402 eurot sai KIKist toetust Lihula linna soojusmajanduse arengukava;

2900 meetrit on Lihula linnas soojatorustikke;

26 237 eurot sai Lihula vald KredExist lammutustoetust;

3500 tonni tekkis Ristiku 18 korrusmaja lammutamisel materjali;

6529 korda jälgiti OÜ ProDigi kaamera vahendusel lammutamise protsessi. Erinevaid vaatajaid oli üle tuhande;

7375 eurot sai Lihula vald toetust EASilt KUMA maja (Tallinna mnt 25) varikatuste, välisuste ja treppide jaoks;

10 000 eurot saadi Muinsuskaitseametist Lihula mõisa vestibüüli lae konstruktsioonide restaureerimiseks;

30 000 eurot sai Kultuurkapitalist toetust Lihula uus digikino;

4096 x 2160 pikslit (4K) on Lihula uue digikino resolutsioon;

48 vallavalitsuse ja 10 volikogu istungit on sel aastal toimunud;

468 korraldust on Lihula Vallavalitsus vastu võtnud;

45 otsust ja 15 määrust on vastu võtnud Lihula Vallavolikogu;

4 detailplaneeringut on hetkel menetlemisel;

4 põlvkonna esindajatega oli Lihula vald väljas messil Maale Elama;

Lihula valla esindus Maale Elama messil. Foto: Neeme Sihv

10 riigihanget on teinud Lihula vald 2015. aasta jooksul;

17 158 meetrit on remonditud kruusakattega teid;

1733 meetrit on pinnatud teekatteid;

1650 m2 on paigaldatud asfaltkatteid;

4300 km on 2015. aasta suvel avatud Lihula ketasgolfi rajal läbitud kilomeetrite arv;

Lihula valla ketasgolfi raja loomise eestvedaja Kristjan Liiv taldrikuid lennutamas. Foto: Liset Kuusik

82 ettepanekut saadeti Lihula valla tunnuslause konkursile. Võitjaks osutus "Teede ja ideede kohtumispaik";

288 on lugude arv, mis on 2015. aasta jooksul Lihula Teataja portaalis ilmunud;

69 628 on Lihula uudisteportaali vaatamiste arv alates loomisest (9. juuni 2015) kuni aasta lõpuni.

Tunnustused

Lihula valla sädemed Läänemaa tunnustamisüritusel. Foto: Arvo Tarmula

Läänemaa esimene elutööpreemia – Lihula lilltikandi uurija, tutvustaja ja õpetaja Maie Roos;

Lihula aukodanik ja Läänemaa teenetemärgi saaja – Mati Mandel;

Läänemaa sädemete säde – Kristi Märk, Lihula info- ja arenguspetsialist;

Läänemaa sädeinimene – Piret Paabo, MTÜ Muusikatuba Päevalill;

Läänemaa aasta noor – Eliise Tiidussalu;

Läänemaa noorsootöö aasta koostöö ja sündmus – Lihula Eurovisioon, peakorraldajad Eliise Tiidussalu, Epp Sillukse, Heini Heinlaid;

Läänemaa aasta noorsootöötaja eripreemia – Hilje Tammaru.

Lihula valla tegijad Läänemaa sportlaste tunnustamisel. Foto: Arvo Tarmula

Läänemaa aasta tegija, kohaliku spordielu edendaja – Kristjan Liiv, Lihula ketasgolfi raja loomine;

Läänemaa aasta spordisündmus – Gustav Vahari memoriaal, peakorraldaja Janar Sõber;

Läänemaa Koolispordi Liidu preemia Läänemaa koolispordi edendamise eest – Jaanus Getreu;

Läänemaa aasta õppeasutuse juht – Lihula Gümnaasiumi direktor Janar Sõber;

Läänemaa aasta õppija – Lihula Gümnaasiumi õpetaja Liina Vaimla;

Lihula valla aasta õpetaja – Valli Ost;

Kultuurkapitali aastapreemia – Lihula kultuurielu edendaja ja muusik Asso Niin;

"Eesti kaunis kodu 2015" vabariigi presidendi tänuüritus Narvas – Juta ja Helle Meltsase kodu Lihula linnas Metsa tänaval ning Silvi ja Arvo Niitsoo kodu Tuudi külas;

Keskkonnakäpa konkursi rahvahääletuse võitja kategoorias "Õnnelik õpe" – Metsküla Algkool;

EUROPARC säästva turismi sertifikaat – Matsalu Rahvuspark.

Lihula 2015. aasta uudiste TOP 10

Lihula vald avas 9. juunil uudisteportaali Lihula Teataja www.lihulateataja.ee, mille peamine eesmärk on kohalike sündmuste ja ettevõtmiste kajastamine ning infovahetuse parandamine. Aasta lõpuks oli portaalis ilmunud 288 artiklit, millest 10 kõige populaarsemat on teie ees.

Kuvatõmmis: Kristina Kukk

Ristiku 18 lammutamise protsessi sai jälgida veebilehe vahendusel

Lihula vald esitas sel aastal ohtlike hoonete lammutamiseks mõeldud KredExi taotlusvooru kaks projekti, mille tulemusel eraldati vallale toetus summas 26 237 eurot, mis moodustab 70% lammutamiseks vajaminevast 37 482 eurost. Ristiku 18 korrusmaja lammutamist oli võimalik jälgida OÜ ProDigi poolt spetsiaalselt selle protsessi jäädvustamiseks paigaldatud kaamera vahendusel.

31. oktoobril avas Lihulas uksed uus toidu- ja esmatarbekauplus Peremees

Meie ettevõtmise eesmärk on see, et inimesed saaksid siit kõik eluks vajaliku esmatarbekauba – saia, piima, või, jahu, makaronid kodu lähedalt kätte," ütles Kaupluse omanik, Riisa OÜ juhatuse liige Reino Koljo.

Lihula noortemaja uus hingamine

Juba mõnda aega on kamp noori tegutsenud selle nimel, et Lihula noortemaja saaks uue elu ja hingamise. Nende jõupingutused on vilja kandnud ning esimesed tulemused kõigile näha – noortemaja ruumid on saanud uue ilme.

Pilkupüüdva Mullihotelli püstitamine Kirbla astangule

Mullihotelli näol on tegemist OÜ Mullihotelli, OÜ ProDigi, OÜ Kirbla, Kirbla külaseltsi ning kohalike inimeste koostööprojektiga, mille üks eesmärke on kogu sealsele piirkonnale rohkem tähelepanu tõmmata.

Lihula Eurovisioon on üle-eestilise edulugude konkursi võitja

Sel aastal toimus Narvas Haridusfestival, kus anti üle ka tänavused üle-eestilise „Ettevõtliku kooli" edulugude konkursi preemiad. Kategoorias "Parim noorte algatus" võitis Lihula Eurovisioon, mis sai ühtlasi ka Swedbanki eripreemia kogukonna kaasamise eest.

Esimest korda Läänemaa jalgpalli ajaloos olid vastamisi isa ja poeg

Eile toimusid Haapsalus Läänemaa meeste 2015. aasta jalgpalli meistrivõistlused, kus Lihula jaoks oli tegemist ajaloolise hetkega – mitte kunagi varem ei ole maakonna meistrivõistluste mängus kohtunud kaks Lõuna-Läänemaa võistkonda. Esimest korda oli olukord, kus pronksi eest võitlesid isa ja poeg, Argo ja Rocco Mõtt.

Lihula vald tänas ja tunnustas oma haridustöötajaid ning andis üle aasta õpetaja tiitli

Lihula mõisas toimunud meeleolukal õhtul andsid vallavanem ja volikogu esimees üle Lihula valla aasta õpetaja tiitli, mille sai eesti keele õpetaja Valli Ost. Vallavalitsuse korraldatud õpetajate päeva kontsert-vastuvõtt sai teoks armastatud jutuvestja Piret Pääri ning muusik Andre Maakeri seltsis.

Tugev kaitsetöö ning Madis Sibula penalt, tulemuseks võit Premium liiga klubi üle

Lihulas toimunud jalgpalli sõpruskohtumises olid vastamisi III liiga klubi Lihula JK ja Premium liiga klubi Pärnu Linnameeskond. Lihula jalgpallurid panid mängule kaasa elavad fännid rõkkama ja Lihula gümnaasiumi staadionil sündis 2015. aasta kultuuri- ja spordipäevade üks vaieldamatu tipphetk: Lihula JK alistas Madis Sibula löödud väravaga Pärnu Linnameeskonna 1:0. Lihula spordilukku oli kirjutatud uus lehekülg.

Lihula mõisamäel on UFOd?

Kahjuks või õnneks see siiski nii ei ole. Tegemist on Eestis üha rohkem populaarsust koguva spordiala discgolf'i, ketasgolfi või siis maakeeli öelduna „taldrikugolfi" (heal lapsel mitu nime) raja paigaldamisega kohalike entusiastide poolt.

Foto: Liset Kuusik

Õlg-õla tunne ja ühine pingutus Matsalu rattamaratonil

Nädalavahetusel sõideti järjekordne Matsalu rattakross, sel korral juba kaheksas. Osalejate arv on iga aastaga jõudsalt kasvanud, erandiks polnud ka see kord. Kui eelmisel aastal läbis raja 282, siis sel korral käis rajal ning ületas finišijoone koguni 361 ratturit, kus lastesõitudel sõitis 61 väikest rattasõpra. Mitte kunagi varem ei ole abiks olnud nii palju vabatahtlikke kui sel korral.

Lääne-Nigula vald

Pindala: 50 879 ha

Elanikke: 4142
(2111 meest, 2031 naist)

Seisuga 1.01.2016

Lääne-Nigula vald moodustati pärast 2013. aasta valimisi 27. oktoobril, kui ühinesid Oru, Risti ja Taebla vald. Vallas on kolm alevikku ja 34 küla, 1. jaanuari 2016 seisuga on vallas elanikke 4142.

2015. aasta oli teine ühinemisjärgne aasta ja järk-järgult hakkavad vallaelu korraldamisega seotud suunad paika loksuma. 2015. aasta eelarve võttis volikogu vastu jaanuaris, kus põhitegevuse tuludeks kinnitati 4 714 291 eurot ja kuludeks 4 513 477 eurot.

Edasiste arengusuundade ja prioriteetide kujundamiseks oli kõige suurema kaaluga aasta alguses volikogu poolt vastu võetud otsus Taebla gümnaasiumi ümberkujundamisest põhikooliks. Selle otsuse järgi alustab 1. septembril 2016 põhikoolina tegevust Taebla kool. 2015. aastal valmis uue koolihoone projekt ja koostati dokumentatsioon, et taotlusvooru avanedes olla valmis uue koolihoone rajamiseks projekti esitama.

2015. aastal ühendati kõik seni vallas tegutsenud noortekeskused üheks asutuseks, Lääne-Nigula valla noortekeskuseks. Ristil avati valla teeninduskeskuse hoones Risti noortekeksus. Risti noortekeskuse noorsootöötaja on ühtlasi ka ühendasutuse juhataja.

Sama mudelit rakendati ka valla raamatukogude koordineeritud töö korraldamiseks. Volikogu võttis septembris vastu otsuse, et alates 1. jaanuarist 2016

Lääne-Nigula
vald
Suursoo
Leidisoo
Selja küla
Piirsalu
Keedika
Salajõe
Linnamäe
Suur
Meri
Taebla
Võnkküla
Palivere
Risti
Tallinn
Saaremaa
Haapsalu
Turvalepa
Kirimäe
Marimetsa raba
N

jätkavad Oru, Risti ja Palivere raamatukogud haruraamatukogudena ja Taebla raamatukogust saab valla keskraamatukogu ülesandeid täitev Lääne-Nigula valla raamatukogu.

2015. aastal loodi uues ühinenud vallas õiguslik kord kaunite kodude välja selgitamiseks, valla tunnustuse avaldamiseks ning aasta lõpuks valmis uus terviseprofiil.

Üheks edumeelsemaks ettevõtmiseks oli kindlasti arengufondist ettevõtluskeskkonna arendamiseks suunatud projektide rahastamismudeli väljatöötamine. 2015. aastal maksti ettevõtlustoetuseks kokku 14 254,48 eurot 11 erineva projekti rahastamiseks. Ettevõtlustoetusi kasutati nii messidel ja laatadel osalemiseks, ruumide kohandamiseks, taristuga liitumiseks, kui ka juurdepääsuteede rajamiseks.

2015. aastal tegeleti aktiivselt nn kolemajade probleemiga, et üldises plaanis korrastada asulate maastikupilti ja muuta elukeskkond turvalisemaks. Kolemajad on vald saanud enda omandusse, valminud on ka lammutusprojektid, mis tähendab, et lähiajal on võimalik töödega alustada.

2015. aastal avati Ristil Haapsalu muusikakooli pärimismuusika filiaal, eakatele käivitus uudne häirenuputeenus, Palivere kool sai tänu akende vahetusele maja soojemaks, Taebla lasteaiale paigaldati uus katus ja renoveeriti saal.

Valla asutustes uuendati IT-taristut, mille tulemusena said lasteaiad, koolid, raamatukogud ja noortekeskused kokku 85 uut arvutit. Teede äärde paigaldati 100 uut teesilti ja selle tegevusega jätkatakse ka järgmisel aastal.

2015. aasta lõpul avati Marimetsa raba uus 9 km pikkune matkarada, mis on kohale meelitanud väga palju huvilisi. Loodi Taebla eakateklubi Moorid ja Vaarid, mis lööb aktiivselt kaasa erinevates ettevõtmistes.

Liiklusohutuse parandamiseks jagati kõigile meie koolide õpilastele ning lasteaedade lastele helkureid, koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga said meelde tuletatud ka nende kandmise põhitõed. Noortele suunatud projekti „Ma märkan Sind“ käigus külastasid valla koolide õpilased üksteist ning tutvusid erinevate koolide elu-oluga.

Uue vallaelaniku kampaania „Ootame sind, päriselt“ raames loosisid Taebla lasteaia lapsed välja peaauhinna (IPad mini) ja esmakordselt loositi lisaks peaauhinnale välja ka pereauhind. Viimase puhul sai pere ise soovi avaldada, millest nende majapidamises kõige enam puudust on – sel aastal ostus vajalikuks uus külmik.

Jätkuvalt tegutsevad tublilt valla ettevõtjad, külaseltsid, spordiklubid, kultuuriühendused ja kõigil on väga oluline panus uue valla igapäevaelu kujundamisel!

MIKK LÕHMUS
Vallavanem

Risti Lasteaed

RISTI LASTEAED

Risti Lasteaed asub Lääne maakonnas, Lääne-Nigula vallas, Risti aleviku keskel. Lasteaed tegutseb 1900. a ehitatud puithoones, mis on kohandatud lasteaiaks.

Lasteaias on kaks liitrühma, Tähetäpsid ja Kallid, lisaks veel lapsehoiurühm.

Risti Lasteaed kuulub alates 2002. aastast tervist edendavate lasteaedade võrgustikku.

Meie üks rikkusi on looduslähedus, mida kasutame õppe- ja kasvatustegevustes ja tervist edendavates tegevustes.

Meie lasteaia õppe- ja kasvatustöö tegevused on tihedalt seotud kohaliku looduse ja tervise teemadega. Igapäevane on hammaste pesu.

Lasteaed teeb aktiivset koostööd lastevanematega, kohalike ettevõtjate ning ettevõtetega ja asutustega.

Üks väljakujunenud traditsioone on iga-aastane esinemine maakonna tantsupidudel. Eriliselt pöörame rõhku loodusliikumisele, tervisekasvatusele, liikluskasvatusele.

Loodusliikumine kätkeb endas aastaaegade matku, metsanädalat. Korraldame tervisenädalaid, milles kajastuvad erinevad teemapäevad nagu vitamiinipäev, salatipäev, leivapäev, spordipäev, jalgrattapäev jne.

AILI RANDALU
Direktor

Martna vald

Pindala: 27 060 ha

Elanikke: 781
(415 meest, 366 naist)

Seisuga 1.01.2016

Martna põhikooli õpilased on saanud tublisid tulemusi erinevatel võistlustel nagu näiteks maadlus, orienteerumine, pranglimine.

Martna lasteaed on lastele aasta jooksul viinud läbi mitmesuguseid üritusi nagu pudruhommik koos vanematega 1. septembril, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, matkad, vabariigi aastapäev, vanavanemate päev, isadepäev, emadepäev, teatrite külastamine, sügisnäitus, sõbrapäev, minikooli lõpetamise pidu, kahepäevane kevadreis lasteaia lõpetajatele.

Tublid on olnud meie pikka aega tegutsenud mittetulundusühingud. Nendeks on Rõude külaselts, Martna päevakeskus, spordiklubi Martna ja kogudus. Nemad on suutnud meie elanikke kaasa haarata, neile erinevaid ettevõtmisi ja enesearengut soodustavaid tegevusi pakkuda.

Edukalt tegutsevad Kaitseliit, Noorkotkad ja Kodutütred. Nad ühendavad noori ja viivad juba mitmendat korda läbi heategevuslaagrit „Kodutunde" lastele.

Aastal 2015 loodi neli uut mittetulundusühingut, seitse osaühingut ja üks tulundusühistu. See näitab, et meil on neid aktiivseid inimesi, kes soovivad midagi uut luua.

Hajaasustuse programmi 2015 raames toetati kolme projekti. Toetust taotleti joogiveesüsteemide ja kanalisatsioonisüsteemi rajamiseks.

Koostöös Maanteeametiga paigaldati uus bussiootepaviljon Laikülasse.

Käesoleval aastal paigaldati vallamajja pelletikatel, mis võimaldab küttekuludelt kokku hoida.

Aastal 2015 tuli Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuselt teade projekti „Martna Lasteaia katuse rekonstrueerimine“ toetamise kohta. Oleme seda otsust oodanud juba pikka aega. Järgmisel aastal saame siis töödega pihta hakata.

Koostatud on Martna küla soojatrassi rekonstrueerimise projekt. Sellega on ehitutöödeks vajalikud ettevalmistused tehtud.

Oleme teinud ühinemisettepaneku Ridala vallale. Need läbirääkimised on soiku jäänud. Ridala vald on asunud läbirääkimisi pidama pigem Haapsalu linnaga. Meie vallale tegid samalaadsed ettepanekud Lihula ja Lääne-Nigula vald. Ettepanekud läbirääkimisteks on vastu võetud. Ametis on läbirääkimiste konsultant ja läbirääkimised käivad.

Kullamaa vald tegi kõikidele Läänemaa omavalitsustele ühinemisettepaneku – eesmärgiga moodustada terve maakonna suurune omavalitsus. Selle ettepaneku lükkas tagasi Lääne-Nigula vald, Haapsalu linn ja Martna vald.

Sellel aastal on volikogu olnud nagu poliitilises tuuletõmbuses. Raske oli aasta algus, kui vallavanemale algatati umbusalduse avaldamine. See küll ei lõppenud umbusaldamisega. Siis jäi eelarve vastu võtmata ja volikogu osutus tegutsemisvõimetuks. Eelmiste volinike asemele asusid asendusliikmed.

TIIU AAVIK
Vallavanem

Martna edukad maadlejad 2016 (T. Seiton)

Martna Põhikool

Martna Põhikool on valla ainuke kool. Kooli algusaastaks loetakse 1836. aastat. Praegune koolihoone on valminud 1970. aastal. 9-klassilises põhikoolis õpib 48 last. Töötab pikapäevarühm. Kooli ruumides tegutseb õppetöö välisel ajal Martna Avatud Noortekeskus. Rohkem kui 2/3 õpilastest elab väljaspool Martna küla ja kasutab igapäevaseks koolis käimiseks liinibussi.

Meie koolipere eredamad sündmused 2015. aastal

2015. a veebruaris toimunud matemaatikavõistluselt „Nuputa" tulid meie kooli 7. klassi õpilased koju igati tubli III kohaga. Aprillis toimunud pranglimise maakondlikel võistlustel oli Sander Saska parim 7. klassi arvestuses.

Eelnevatel aastatel on kool osalenud kahel korral Comenius-projektide raames erinevates rahvusvahelistes õpiprojektides. 2015. a sügis tõi meie kooli õpilastele Euroopa kvaliteedimärgi e-Twinningu projekti „Across the Baltic Sea" eest.

2015. aasta oli meie kooli jaoks täis teadust ja tehnoloogiat. Mitmeid kordi osaleti Haapsalus tegutseva innovatsioonikeskuse Innokas poolt korraldatud üritustel robootika õpitubades. Vaadati 1. juunil Haapsalu raudteejaamas Ahhaa teadusteatrit. Külastati erinevaid töötubasid Teadlaste Öö festivalil Haapsalus ja Tallinna Tehnikaülikooli innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses Mektory. Koolis alustasid tööd programmeerimise ja robootika huviringid. Oktoobris toimusid koolis erinevad töötoad CodeWeek ürituste raames.

Robootika päev juunis 2015

Kool korraldab õppeaasta lõpus juba aastaid 2-päevase õppeekskursiooni Eestimaa eri paikadesse. 2015. a reis viis meid Eestimaa kagunurka, põlistele Setumaa aladele. Kool ongi seadnud oma eesmärgiks, viia läbi igal aastal vähemalt viis ülekoolilist üritust, mille raames lastele korraldatakse õppetöö väljaspool koolimaja ja koduküla, nii on lisaks eelpoolnimetatuile 2015. aastast meelde jäänud teatri- ja muuseumikülastused.

Aprillis käis meie koolis Marttila sõpruskooli 12-liikmeline delegatsioon. Martna ja Marttila laste sõprussidemed on kestnud juba 24 aastat, 1992. a veebruarist alates.

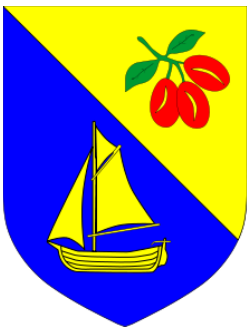

2015. aasta sügisest töötab koolis üheksa huviringi, millest innovaatilisemateks on robootika ja programmeerimise ring. Väga populaarsed on ka spordiringid. Õpilased on tänu järjekindlale ringides osalemisele ja juhendajate pühendumisele saavutanud häid auhinnalisi kohti maakondlikel ja vabariiklikel võistlustel maadluses ja orienteerumises. Koolis õpivad mitmekordsed Eesti ja Läänemaa meistrid nimetatud spordialadel. 2015. aastast on meil esimene Eesti meister ka naiste maadluses – Hele Tamm. Eesti meistrivõistlustelt tuli II kohaga koju Kaarel Tamm. 2015. aastal said Läänemaa meistreiks maadluses Kaarel Kants ja Jaanis Soosaar, orienteerumises Kaarel Tamm, Kaari Kargu ja Gertu-Liis Soosaar.

KAIRI MUSTJATSE

Matemaatika- ja arvutiõpetaj

Noarootsi vald

Pindala: 30 344 ha

Elanikke: 840
(457 meest, 383 naist)

Seisuga 1.01.2016

1. jaanuari 2016 seisuga elab Noarootsi vallas 840 inimest. 2015. a registreeriti Noarootsi vallas:

- 2 sündi;
- 12 surma;
- saabus 39 elanikku;
- lahkus 38 elanikku.

Elanike arv külade järgi:

	Mehed	Naised	Kokku
Aulepa küla / Dirslätt	13	9	22
Dirhami küla / Derhamn	15	8	23
Einbi küla / Enby	13	13	26
Elbiku küla / Ölbäck	15	17	32
Elukoht valla täpsusega	2	1	3
Hara küla / Harga	22	18	40
Hosby küla	12	9	21
Höbringi küla / Höbring	9	2	11
Kudani küla / Gutanäs	12	3	15
Osmussaare küla / Odensholm	3	2	5
Paslepa küla / Pasklep	58	46	104
Pürksi küla / Birkas	103	97	200
Riguldi küla / Rickul	10	4	14
Rooslepa küla / Roslep	15	9	24
Saare küla / Lyckholm	11	10	21
Spithami küla / Spithamn	13	5	18
Sutlepa küla / Sutlep	52	59	111
Suur-Nõmmküla / Klottorp	7	9	16
Tahu küla / Skåtanäs	13	14	27
Telise küla / Tällnäs	7	1	8
Tuksi küla / Bergsby	5	9	14
Vanaküla / Gambyn	8	2	10
Väike-Nõmmküla / Persåker	13	14	27
Österby küla	26	22	48
Kokku vallas	457	383	840

Vallavalitsus ja vallavolikogu

2015. aastal toimus Noarootsi vallavalitsusel 26 istungit, kehtestati kaks määrust ja anti 256 korraldust. Noarootsi vallavolikogul toimus 12 istungit, kehtestati 21 määrust ja võeti vastu 23 otsust. Volikogu haridus- ja kultuurikomisjon, sotsiaalkomisjon ning majanduskomisjon kogunesid igaüks kolmel korral, revisjonikomisjonil oli kaks istungit.

Vallavalitsuse poolt anti 2015. a tänukiri järgmistele isikutele:

- Ülle Schönberg – kultuurielu edendamine;
- Monika Miilsaar – kultuuri- ja noorteprojektide algatamine ja elluviimine;
- Regina Gjardman – Noarootsi Noortevolikogu eestvedamine;
- Kairo Kivi – Eesti ja Noarootsi esindamine 2014. a kardi maailmakarikavõistlustel;

- Erki Mitman – 2014. a spordisaavutuste eest;
- Verner Friberg – heade tulemuste eest veteransportlasena;
- Silver Schönberg – Noarootsi õpilaste tulemuslik treenimine;
- Holger Ahlskog ja Karl-Erik Nyberg – tänu kingituse eest Noarootsi kooli ja valla lastele;
- MTÜ Tervem Noarootsi – käsitöökoja loomine;
- MTÜ Noarootsi Kaunistamise Selts – Lyckholmi muuseumi arendamine ja säilitamine;
- Anu Kari – Lyckholmi muuseumi tegevuse eestvedamine;
- Madis Otsa – väikeettevõtluse arendamine Noarootsi vallas;
- Lauri Otsa – väikeettevõtluse arendamine Noarootsi vallas;
- Helju ja Arder Väli – Kaunim kodu 2014;
- Noarootsi noortevolikogu – 5 aastat tegutsemist;
- Evi Öövel – Hea Ema;
- Kenneth Nyholm – Hea Isa;
- Evelin ja Erkki Kivi – Kaunim kodu 2015.

Noarootsi vallavolikogu omistas vapimärgi vallale osutatud teenete eest Evi Öövelile ja Voldemar Tõutsile.

2015. a toimusid kahel korral kaasamisseminarid/mõttetalgud elanikele, kus räägiti valla probleemidest laiemalt, arutleti ka saabuva haldusreformi teemadel. Kutsutute seas olid teiste hulgas kõik külavanemad.

Noarootsi valla koduleht läbis uuenduskuuri. Külalisele mõeldud info kannab nüüd nime „Avasta oma Noarootsi", kus on võimalik näha „Minu Noarootsi" videoklippe meie inimestest. „Minu Noarootsi – avasta oma Noarootsi" filmiklipid valmisid MTÜ Noarootsi Tuuleenergia rahastusel, neid on võimalik vaadata *https://noarootsi.kovtp.ee/et/minu-noarootsi*. Lisaks on võimalik Noarootsi kohta käivat infot lugeda inglise keeles.

Planeerimine, ehitus, maa

Valla üldpindala oli 1.01.2015 seisuga 30 344 ha, sellest on seisuga 31.12.2015 maakatastris registreeritud 97% ehk 29 440,1 ha.

Katastris olevast maast:

Tagastatud	26,2%	7 730,1 ha
Erastatud	29,6%	8 704,5 ha
Munitsipaliseeritud	0,5%	139,1 ha
Riigistatud	43,7%	12 866,4 ha

Reformimata maad on 903,9 ha ehk 3% valla üldpindalast. Enamiku sellest maast moodustab mere taandumisel juurde tulnud maa, mida tegelikult loetakse kaldakinnisasjade (katastriüksused, mis piiriprotokolli järgi ulatuvad rannajooneni) koosseisu ja mis peaks olema seega reformitud maa (statistikas veel ei kajastu).

Registreeritud katastriüksusi: 3941 tk; erinevaid maaomanikke 2032 (nendest Rootsis 472 ehk 23,2% maaomanikest ja mujal välismaal veel 91 maaomanikku). Maaomanikke on 17 erinevast välisriigist. Erinevaid juriidilisi isikuid on maaomanike hulgas 213 ehk 10,5%.

- Detailplaneeringud

Algatati 1

Kehtestati 1

- Ehitustegevus

Projekteerimistingimused	33 (nendest 22 elamule või suvemajale)
Ehitusteatised (ka kirjalik nõusolek)	27
Ehitusload	28 (nendest 9 uut üksikelamut või suvemaja)
Ehitamise alustamise teatised	16
Kasutusteatised	10
Kasutusload	20 (nendest 4 uut üksikelamut või suvemaja)
Vanade hoonete registreerimine	166

2015 aastal:

- vahetati Pürksi sotsiaalmaja aknad pakettakende vastu;
- rekonstrueeriti Tahu tee, Undo tee ja Siimase tee;
- rekonstrueeriti Raba tee Noarootsi valla osal, mille käigus paigaldati teele kõvakate (nn makadamkate);
- Turba teele paigaldati tolmuvaba kate;
- Österby sadamasse paigaldati müügikiosk;
- sotsiaalmajas remonditi kolm tuba ja köögid;
- jooksvaid remonditöid teostati lasteaias, õpilaskodus ja koolihoones;
- vahetati vallamaja uksed;
- viidi läbi riigihanked: valla teede rekonstrueerimine, Raba tee rekonstrueerimine, toiduainete hankimine, Österby laevatee süvendamine;
- esitati kergliiklustee projekt, mis ei realiseerunud;
- moodustati kaks korteriühistut;
- hajaasustuse programmist toetati kuut projekti;
- projekti „Riverways“ raames paigaldati Österbysse ja Ramsile riietuskabiin ja pink.

Sotsiaalvaldkond 2015. aastal

Vallavalitsusele esitati 148 toetuse taotlust, nendest:

- 1003 ravimitoetust summas 3574,20 eurot;
- 4 sünnitoetuse esimest osa summas 640 eurot;
- 9 sünnitoetuse teist osa summas 1440 eurot;
- 11 matusetoetust summas 2145 eurot.

Toimetulekutoetust taotleti 64 korda kokku summas 6729,68 eurot.

Toiduabi jagati aprillis ja oktoobris toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse saajatele.

Lisaks jagati jaanuaris Punase Risti toidu- ja hügieenitarvete abi 10 inimesele ning detsembris Riguldi/Noarootsi Kodukandi ühingu jõuluabi 36 riskirühmas olevale inimesele.

Kevadel asus tööle koduhooldustöötaja, kelle tööülesanneteks on eakate klientide hooldamine ja abistamine kodu ning isikliku eluga seotud igapäevaeluks vajalike toimingute sooritamisel ja asjaajamisel.

Kultuur ja vaba aeg

Pürksi vabaajakeskus

Pürksi vabaajakeskust (VAK) külastas 2015. a kokku 2377 inimest, neist jõusaali 881. Lisaks külastavad VAK-i igapäevaselt kooli pikapäevarühma lapsed koos õpetajaga.

Pürksi vabaajakeskus tähistas novembris oma 5. sünnipäeva. Sünnipäeval esinesid külalised Sillamäe Avatud Noortekeskusest. Kutsutud olid kõik endised ja praegused juhendajad, vahetati kogemusi, söödi sünnipäevatorti.

Regulaarselt toimusid käsitöö- ja kunstiringid. Mais alustati avatud noortekeskuste projekti rahastusel projektiga "Õpi õmblema", mille abil soetati kaks õmblusmasinat ja overlokk-masin. Toimus kokku neli praktilist õmblemise koolituspäeva, juhendajaks Noarootsi gümnaasiumi vilistlane Kersti Soomuste. Koolivaheajale mindi pärast karaokevõistluse „Noortekas otsib superstaari" finaali. Soetati uus Wii–U mängukonsool ja palju erinevaid mänge. Oktoobrist alates toimub lisaks iganädalane karaokering – kõik vajalikud seadmed ja vahendid on olemas. Aasta lõpus osteti MTÜ Noarootsi Tuuleenergia rahastusel täismõõtmetes piljardilaud ning 2016. aasta alguses toimub mängukoolitus spetsialisti juhendamisel.

Vabaajakeskuse lahtiolekuajad muutusid alates septembrist: avatud E – P kell 15.00 – 20.00, lisaks K kell 10.00 – 14.00. Uued lahtiolekuajad võimaldavad VAK-i

rohkem külastada ka kohalikel täiskasvanutel. Kolmapäeva hommikul kasutavad VAK-i pensionieas inimesed ja kõik teised, kellele sobib hommikune aeg. Ka pühapäeval on oodatud kõik, keda huvitab käsitöö, õmblemine, jõusaali treeningud ja igapäevasest erinev ajaveetmine perega.

Sutlepa Vabaajakeskuse vana-aasta ärasaatmise pidu. Foto Danguole Tamberg

Sutlepa vabaajakeskus

Lisaks regulaarsetele huvi- ja loomeringidele nagu jooga, kokandus, kaltsuvaiba kudumine, jõudsid keskuse kaudu inimesteni ka mitmed teenused – massaaž, juuksur, suvel ka hooajaline suvekohvik. Oma tegevusega jätkasid kandlelapsed ja naisansambel. Lapsed said käia meisterdamise ja improvisatsiooni tundides. Tegevuste korraldamisel andsid oma panuse ka Sutlepa pered – toimusid nn perede päevad, mil iga pere mõtles küla lastele välja mõne põneva ühistegevuse. Toimus mitmeid üritusi, millest suurejoonelisem 4. oktoobril muusika-aasta raames toimunud klassikalise muusika õhtu – viiulil Taimi Kopli ja klaveril Jüri Ilves, elamusterohke ekskursioon Rocca al Mare vabaõhumuuseumisse ning rohkearvulise osavõtuga Hea Isa tunnustamisüritus novembris ning vana-aasta ärasaatmise pidu detsembris.

Aasta jooksul külastati keskust erinevatel põhjustel (arvutite kasutamine, arvete maksmine jne) ca 1300 korda. Keskuses toimunud üritustel osales aasta jooksul 396 inimest, suvekohvikus käis ca 200 inimest. Lisaks toimus keskuses erinevaid perekondlikke üritusi, infopäevi ja koosolekuid (Põhja-Läänemaa MTÜ Kodukant, Lääne Maavalitsus, Keskkonnaamet, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Keskkonnaministeerium, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium, Rahandusministeerium, Ettevõtluse Arendamise SA, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, SA Innove, Riigi Infosüsteemi Amet, SA KredEx, SA Archimedes, Tehnilise Järelevalve Amet, Haapsalu Viigi kool, Saaremaa koolide ja Avatud Noortekeskuste ringijuhid).

Jõusaali, sauna ja dušši kasutati kokku 325 korda, nendest meie valla inimeste külastusi oli 190 ja teiste omavalitsuse elanike külastusi 135. Sotsiaalteenuseid (pesumasin ning kuivati) kasutati 72 korda. Massaažiteenust kasutati 75 korda, juuksuriteenuseid 63 korda.

Projektirahadega (MTÜ Noarootsi Tuuleenergia) soetati keskusesse ahi kokandusringi tarbeks. Kultuurkapitali rahastatud projekti „Suvekontserdid Noarootsis" raames toimus kolm kontserti Rooslepa kirikus ning üks Noarootsi kirikus.

Sutlepa vabaajakeskuse juhatajale Danguole Tambergile anti 24. novembril toimunud üritusel „Läänemaa tänab" tiitel Läänemaa sädeinimene 2015.

Noarootsi raamatukogu

2015. aasta jooksul saabus raamatukokku 421 eksemplari teavikuid, nendest 13 olid annetused. Rohkem kui kunagi varem ilmus sel aastal kohalikku ajalugu käsitlevaid raamatuid. Väga hästi loeti Paavo Kanguri raamatut „Paslepa suveresidentsi lugu".

Maha kanti 350 raamatut. Raamatuid ning maha kantud ajakirju anti Pürksi kultuurimaja kevadlaadale, samuti Pürksi VAK-ile.

Lugejaid oli 183, sellest lapsi 50. Külastusi oli 1886, laenutuste arv 2349.

Külalistena käisid lastele rääkimas Ilon Wiklandist Krista Kumberg (Lääne maakonna keskraamatukogu bibliograaf) ja vastlakommetest Marika Matvei (Lääne maakonna keskraamatukogu peaspetsialist lugejakoolituse alal). Toimusid ettelugemise õhtud Sutlepas, Pürksis klasside ja lasteaialaste külastused raamatukogusse.

Kultuur ja sport

Noarootsi kultuurielu üheks korraldajaks on Pürksi kultuurimaja. 2015. a toimusid siin teatrietendused ja kontserdid, peod ja laadad. Kultuurimaja saali kasutatakse ka Noarootsi kooli ja gümnaasiumi ürituste läbiviimiseks – siia kogunetakse tähtpäevadel aktusteks ning õhtusteks pidudeks. Saalis toimuvad iganädalased naiste rahvatantsurühma *Nuckö Folkdans* proovid, koos käib ka noorterühm, kelle esinemisi sai 2015. a jälgida nii Läänemaa tantsupeol, Valge Daami ajal, paljudel vallaüritustel ning rahvusvahelise tantsupäeva eestantsijatena vallamaja esisel platsil.

Pürksi kultuurimaja korraldataval Noarootsi mälumängusarja 14. hooajal osales 14 võistkonda. 2014/2015 hooaja võitis võistkond Naelapea. Mälumänguga jätkatakse ka 2015/2016 hooajal, sel korral on osalevaid võistkondi 12.

Traditsiooniliselt tähistati kultuurimajas Eesti Vabariigi aastapäeva, emadepäeva, kadri- ja mardipäeva, toimus jõululaat ja jõulupidu. Toimusid ühised teatrikülastused Tallinna ja Haapsallu. Enne jõule esines kontserdiga „Mu meel unus mägede taha" Jaan Sööt.

Rootsi päev

Möödunud aasta suurüritus oli 25. juulil Pürksis toimunud eestirootsi kultuuri ja traditsioone tutvustav Rootsi päev, mille ettevalmistamisel ja läbiviimisel oli ka meil suur roll. Päev tõi kokku rannarootsi juurtega inimesi nii Eestist kui Rootsist, ning eestirootsi kultuurihuvilisi lähedalt ja kaugelt.

Avatseremoonial Noarootsi naisansambli poolt kõlanud laulud ja rahvatantsurühm *Nuckö Folkdans* poolt tantsitud tantsud juhatasid sisse selle päeva kõige olulisema sündmuse – Pakri saare kultuuripärandi hoidjale Endel Enggrönile ja parimale eestirootslaste ajaloo tundjale, C. Russwurmi "*Eibofolke*" tõlkijale Ivar Rüütlile anti üle eestirootslaste kultuurikandja tiitel.

Päeva edasised tegevused toimusid õues. Kultuurimaja ees kõlas nii eesti- kui rootsikeelne laul, tantsiti rahvatantse. Laadalt oli võimalik osta kohalikku käsitööd, söögipoolist, eestirootsi organisatsioonide poolt välja antud raamatuid. Üle mitme aasta toimus taas Noarootsi jooks, kus distantside pikkusteks oli 10 ja 3 km. Päevast osavõtjad said osaleda *tipspromenadil*, kus tuli läbida teatud teekond ja leida küsimustele õiged vastused. Samuti oli võimalik teha ringsõit kaitseliidu autoga ja lasta õhupüssi.

Päeva lõpetas Eesti Filharmoonia Kammerkoori kontsert Noarootsi kirikus, enne mida süüdati küünlad Vabadussõja ausamba juures ja Johan Nymani haual.

Eestirootslased on tähistanud Rootsi päeva 2008. aastast ja kolmel korral on üritus toimunud Noarootsis.

Kogumik „Noarootsi vanad riietumistavad"

Kogumik „Noarootslaste vanad riietumistavad"

Juunis ilmus kogumik-album „Noarootslaste vanad riietumistavad". Noarootsi rahvarõivaid ja rahvarõivaste kandmist on vähe uuritud ja tutvustatud. Koostajate soov oli saada teada, milliseid riideid on Noarootsis kantud, milline on Noarootsi rahvarõivaste omapära. Albumi teksti koostas Eesti Vabaõhumuuseumi teadur-ajaloolane Juta Holst, kes on ka SOV liige, ning kuulub eestirootslaste kul-

tuuriomavalitsuse nõukogusse. Albumi väljaandmist toetasid Eesti Kultuurkapital, projekt „Saarte pärimuslik kultuurikeskus“ ja Noarootsi vallavalitsus. Albumi põhjal valmis eesti- ja rootsikeelne näitus.

Valla jaanituli

22. juunil toimus Österby sadamaalal valla jaanipäevapidu. Teist aastat järjest toimus mõõduvõtt triatlonirajal. Alustati kõige pisematele mõeldud võistlustega. Sel korral oli täiskasvanute distantsi pikkuseks 9,6 km. Individuaalses arvestuses osales seitse mees- ja viis naisvõistlejat, meeskondlikus arvestuses kolm võistkonda. Meestest tuli võitjaks Taavi Kasela, naistest Aet Trisberg. Raja ettevalmistamisega ja triatloni läbiviimisega oli seotud palju abilisi, keda siinkohal täname. Selleaastased auhinnad panid välja Roosta Puhkeküla, Dirhami pood, Pürksi pood, EOK, Lyckholmi muuseum, Kaili Leht ja Noarootsi vallavalitsus. Meelelahutusprogrammi toetas Noarootsi Tuuleenergia MTÜ.

Kell 19.30 tehti Eero Reinu eestvedamisel algust traditsiooniliste mängudega, esinesid rahvatantsijad ning Sutlepa naisansambel Danguole Tambergi juhtimisel. Batuudil ja lastealal käis tegevus Tiiu Tulviku juhendamisel. Kell 20.30 alustas ansambel Onud, kes meid ka veel paar tundi peale südaööd tantsitas. Suured tänud teile, Joosep Vaikre ja Erki Mitman, kes te tegite märkimisväärse töö ära jaanitule autoparkla korraldajatena! Ca 500 jaanitulelisele pakkusid kehakinnitust ja joogipoolist mitmed kohalikud ja kaugemalt tulnud ettevõtjad.

Külade mängud

Külade mängud toimusid sel aastal 11. juulil ja osales viis küla: Paslepa, Pürksi, Hara, Rooslepa, Österby. Võistlusalasid oli kokku üheksa. Mängud algasid pendelteatejooksuga, järgnesid võrkpall ja kuulijänn, tänavakorvpall, külavanemate heitlus, puupall, saapavise, mälumäng, uudse alana poomivõistlus. Suured tänud K&K Byggteknik OÜ-le, kes poomivõistluse tarvis platsile poomi püstitas ja Silvia Rajasalule, kes võistluse jaoks spetsiaalsed kotid ette valmistas. Selle aasta külade mängud võitis Pürksi küla punktisummaga 83, järgnes Rooslepa küla 79 punktiga, kolmandaks jäi Hara küla 66 punktiga.

Samaaegselt Rootsi päevaga juuli lõpus olid meid külastamas sõbrad Soomest Kronoby vallast. Vaatamata sellele, et kohale ei saanud sõita ametlik delegatsioon, olid kohal need, tänu kellele sõprus üle 20 aasta kestnud on. Tänu Margaretha Ahlskogile, kes on olnud sõprussuhetes läbi aastate oluline persoon, ning võttis kaasa akordionimehed *Karleby Dragspelare* koosseisus Max, Jalle, Janne ja Tobi, kes oma pillimänguga rõõmustasid ka Rootsi päevale saabunuid.

Noarootsi fotokonkurss 2015

Noarootsi fotokonkursi 2015 „Noarootsi külad ja vaatamisväärsused“ eesmärgiks oli tutvustada Noarootsi valda läbi siinse kauni looduse ja vaatamisväärsuste, toredate inimeste, huvitavate tegemiste ja sündmuste. Võistlustöid esitati 18 autori poolt kokku 65.

Kõik konkursile esitatud fotod pildistati Noarootsi vallas 2015. aastal. Fotosid hindas žürii ning selgitati välja rahva lemmik.

Kategooria Loodus:

1. koht: „Põõsaspea neem. Tuul ja triikraud taskus“, autor Eero Reinu, pildistatud septembris 2015 Spithami külas / Spithamnis, (auhind: 50 eurone fotopoe kinkekaart Harabuss OÜlt).

2. koht: „Höbringi keeris“, autor Sander Sirelbu, pildistatud märtsis 2015 Höbringi külas/ Höbringis, (auhind: 50 eurone kinkekaart Teeristi villalt).

Kategooria Portree:

1. koht: „Parimate mõtete mõlgutaja“, autor Merce Välis, pildistatud augustis 2015 Einbi külas / Enbys, (auhind: Roosta puhkeküla bowlingu kasutus).

2. koht: „Lilleehteis tüdrukud“, autor Merce Välis, pildistatud augustis 2015 Einbi külas / Enbys. (Auhind: 20 eurone kinkekaart Teeristi villalt).

Rahva Lemmik:

„Uduvikerkaar Aulepa kandis“, autor Heiki Vassar, pildistatud juunis 2015 Aulepa külas / Dirslättis (auhind: Roosta puhkeküla peresauna ja kümblustünni kasutus).

Fotokonkursi töödest valmis näitus ning 2016. a lauakalender.

Noarootsi kaunid kodud

Noarootsi vald valis valla kaunimat kodu 17. korda. 2015. aasta valla kaunima kodu omanikud on Evelin ja Erkki Kivi. Kodu asub Österby külas Ulas kinnistul. Kauni kodu omanikud said valla poolt tänukirja, valla lipuvärvides mastivimpli ja teemakohase seinaplaadi.

Eesti Kodukaunistamise Ühenduse poolt korraldataval üle-eestilisel konkursil „Kaunis Eesti kodu" tunnistati üheks Eesti kaunimaks koduks Helju ja Arder Väli Nurga talu Dirhami külas. Võitjaid autasustas kodukaunistamise liikumise patroon Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves. Kaunite kodude omanikke tunnustati tänukirja, teemakohase seinaplaadi ja raamatuga.

Riigihalduse ministri tunnustuse Eesti kaunite kodude omanikele eeskujulike ja silmapaistva töö eest koduümbruse heakorrastamisel ning kaunistamisel said sel aastal Noarootsi vallast Maie Lilleorg ja Avo Tomikas Sutlepa külast ning Helju ja Arder Väli Dirhami külast. Ministri tunnustuseks oli tänukiri ja rahvusvärvides mastivimpel.

Ajakiri Maakodu valis Eesti 2015. aasta kaunimaks maakoduks Peeter Lepiku ja Viivi Vaaraku Kadaka talu Einbi külas.

MTÜ Noarootsi Tuuleenergia

MTÜ Noarootsi Tuuleenergia eesmärgiks on valla sotsiaalse, majandusliku ja kultuurilise arengu edendamine tuuleparkide poolt toodetud elektrienergia abil ja stipendiumide andmine Noarootsi valla elanike õpingute toetamiseks.

2015. a kevadvooru (15. aprill) esitati kokku üheksa taotlust summas 13 290 €. MTÜ üldkoosolek otsustas toetada järgmisi mittetulunduslikke tegevusi (summas 8 068 €): õhksoojuspump käsitöökotta, meelelahutusprogramm valla jaanitulele, kiik Roosta avalikku randa, K. Kivi osalemine Balti ja Eesti kardispordi karikavõistlustel, ahi Sutlepa VAK-i, päästeringi laste transport laagrisse, valla mainefilmi II osa.

Haridusstipendiumi saamiseks esitasid taotlejad 15. augustiks avalduse koos kirjeldusega senistest õpingutulemustest ja tulevikuks seatud eesmärkidest, õpitava eriala seosest vallaga. Stipendium suuruses 500 eurot anti 27.08.2015 üldkoosoleku otsusega järgmistele isikutele: Ehte Puusepp, Elery Mitman, Kärt Lusmägi, Ingrid Tamberg, Kairo Kivi, Anneli Kari, Erki Mitman, Irmeli Alt.

MTÜ Noarootsi Tuuleenergia 22.10.2015 üldkoosolekul otsustati toetada üheksat projekti kokku summas 7 193,20 eurot: MTÜ Leedritalu "Einbi küla/Enby talude nimesildid", Monika Undo „Noarootsi koolide välimääraja trükkimine", MTÜ Noarootsi Kultuuri- ja spordiselts "Nuckö mälumängu turniir", Pürksi vabaajakeskus „Piljardilaud Pürksi VAK-i", Reijo Väljak „9. klassi õppeekskursioon", MTÜ Noarootsi kultuuri- ja spordiselts „Külateater", Pürksi kultuurimaja „Valla kultuurielu elavdamine", Sutlepa vabaajakeskus „Õhtujuht 31.12 koosviibimisele Sutlepa VAK-is", MTÜ Tervem Noarootsi "Noarootslaste ühistegemised".

Noarootsi Kool

Õppetöös olulisi muudatusi aasta jooksul ei toimunud. Endiselt on kool avatud ka neile lastele, kellel oma kodukoha koolis erinevatel põhjustel sobivaid tingimusi õppimiseks ei ole. Jätkuvalt kaasajastame õppekeskkonda ja meetodeid. Kooli peamiseks eesmärgiks on luua õppijatele nende isiklikku arengut toetav arengukeskkond.

Üldandmed (jaanuar 2015/detsember 2015)

Õppijate arv

Alusharidus 24/24

I kooliaste 21/24

II kooliaste 24/23

III kooliaste 36/32

Kokku alusharidus: 24/24

Kokku üldharidus: 81/79

Kooli tuli aasta jooksul 21 õpilast, neist 1. klassi kaheksa. Koolist lahkus aasta jooksul 23 õpilast, kellest 15 olid põhikooli lõpetajad.

Õpilaskodus oli õpilasi 36/28, neist riiklikel kohtadel 20.

Noarootsi koolis oli 2015. aastal 21 õpetajat, sh alusharidus kolm. Koos muu personaliga on koolis kokku 42 töötajat.

Osalemine olümpiaadidel ja konkurssidel

- Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mängul 25. novembril jagasid III-IV kohta 9. klassi võistkonnas Elvis Kivistik, Karmen Krik, Kaspar Markus Lepp ja Martin Nugis.
- 29. aprillil osalesime rahvusvahelisel tantsupäeval "Kolmõpuari" tantsides.
- Oru koolis 12. märtsil toimunud 3. klasside emakeeleolümpiaadil tuli 21 osavõtja seas 8. kohale Lisette Undo.
- Axel Läänaru osales 3. märtsil Poistelaulu konkursil Haapsalus ja sai edasi Tallinnasse piirkondlikku vooru.
- Inimeseõpetuse piirkonnavoorus 5.-8. klassile saavutas II koha Kaspar Markus Lepp.

Õppekäigud, programmid

- 1.-3. klassi õpilaste teatrikülastus 16. detsembril Haapsalus "Mašake ja kolm karu".
- 4.-9. klassi õppereis 4. detsembril Tallinna: kunstitunnid muuseumis ja teatrietendused.

• Õpilasesinduse liikmed osalesid 26. novembril noorsoopolitsei avatud ümarlaua arutelul "Noored koolis ja tänaval".

• 1.-5. klassi õppereis 18. novembril Tallinna: osalemine TTÜ innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuse Mektory töötubades ja giidiretkel teatris Estonia.

• 6.-9. klass 25. septembril Teadlaste ööl Haapsalu Kultuurikeskuses.

• Robootikaring Haapsalu Innokas 2. septembril.

• Lipupäev Paldiski Kalevi jalaväepataljonis 4. juunil.

• Õppereis Ida-Virumaale 2.-3. juunil. Osaliselt toetas reisi Keskkonnainvesteeringute Keskus.

• 1. klass käis 1. juunil ühispiknikul.

• "Kaitse ennast aita teist" – päästeteenistuse laager Tuksis 29.-30. juunil.

• 1. klassi jalgrattamatk 26. mail.

• 7.-9. klass osales Matsalus Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) projektis 18. mail.

• 1.-3. klass Haapsalu komandos – projekt "Tean tulest. Lapsed komandos õppimas" 15. mail.

• 4. - 6. klass 12. mail Matsalus – RMK projekt "Kuremarja radadel".

• Lasteaia vanimad koos 1.-3. klassiga 7. mail RMK programmis „Kasetohtlane ja Männikorplane"

• 8. klassi tüdrukud osalesid Läänemaa tüdrukutepäeval Lihulas 23. aprillil.

• 9. klass uuris 16. aprillil Haapsalu Kutsehariduskeskuses (HKHK) lauakombeid ja õppimisvõimalusi.

• 5.-9. klass käis 6. aprillil KUMUs ja VAT Teatris etendust "Andromeda saar" vaatamas.

• 9. klass külastas 6. märtsil Haapsalus infomessi Oma Rada.

• 1.-4. klass käis 12. veebruaril Sutlepa VAK-is vastlakommete tutvustusel.

• Lasteaed - 4. klass vaatasid 27. jaanuaril Haapsalus etendust "Tipp ja Täpp".

Toimunud kontserdid

• Kontsert ja jõuluehete üleandmine vanadekodus 18. detsembril.

• Kontsert "Rütmishow" 15. oktoobril.

• Kontsert "Teekond haldjariiki" 13. mail.

• Emadepäeva kontsert 8. mail.

• Laulukonkurss 30. aprillil.

• Ansambel Brassical kontsertetendus "Vasemasin" 24. märtsil.

Spordielu

• 7.-9. klassi poiste korvpallivõistluse võitsid 24. novembril meie poisid Pavel Borovik, Erich-Otto Eller, Elvis Kivistik, Kaspar Markus Lepp, Martin Nugis, Reno Põderson ja Karl-Gregori Tarvis.

• Vehklemise võistlussarja "Tulevik" Haapsalu avaetapil 21. novembril saavutas Henrik Priimägi 7. koha.

• Läänemaa Koolispordiliidu (LKSL) 10.-12. klassi tüdrukute korvpalli meistrivõistlustel (MV) 12. novembril tuli NG võistkonnas II kohale Laura Tauts .

• Läänemaa 4.-5. kl rahvastepalli võistluse võitsid 5. novembril meie poisid Uko Oliver Eller, Carl Hannus, Rihard Hannus, Thor Härm, Reno Põderson, Robin Rajasalu, Walter Georg Tammlepp ja Kristo Tsarents.

• LKSL murdmaajooksu võistlusel Kullamaal osales 11 kooli, 200 võistleja seas tuli Martin Nugis oma vanuseklassis II kohale ja Heleri Melles V kohale.

• Lääne regiooni päästeringide lõpuüritusel 15. mail võitsid Lääne regiooni parima päästeala noortering 2015 tiitli meie õpilased Eli Mitman, Kätlin Kärpp, Carolin Uusmaa, Anne-Mai Melles, Heleri Melles, Markus Rannamäe, Kristo Tsarents, Sandra Piir, Linda Malmet ja Kustav-Rudolf Kari. Lisaks võeti kolmikvõit torni ronimises: 1. Kätlin Kärpp, 2. Anne-Mai Melles ja 3. Eli Mitman .

• Vehklemise D-klassi Eesti meistrivõistlusel 9. mail saavutas Henrik Priimägi individuaalselt 8. koha ja poiste võistkonnas III koha ning tüdrukute võistkond, kus võistles Anne-Mai Melles, saavutas samuti III koha.

• Spordipäev toimus 30. aprillil.

• NK võistkond NG+NK tuli 16. aprillil jüriööjooksul II kohale.

• Saalihoki võistlusel 2. aprillil Orul tulid meie poisid Erich-Otto Eller, Sander Kisler, Kaspar Markus Lepp, Reno Põderson, Kristjan Rozdestvenski ja Imre Tuul II kohale ja meie tüdrukud Linda Malmet, Anne-Mai Melles, Heleri Melles, Eli Mitman, Daisy Neemrand, Sandra Piir ja Merje Umda II kohale.

• Eesti kooliliiga finaalturniiril 27. märtsil võitsid meie tüdrukud Linda Malmet, Anne-Mai Melles, Heleri Melles, Eli Mitman, Daisy Neemrand, Sandra Piir, Christina Reinola ja Merje Umda 4. koha.

• 4.-6. klassi poisid tulid 11. märtsil saalihoki võistlusel II kohale ja tüdrukud 10. märtsil III kohale

• Põhja regiooni finaalturniiril 5. märtsil tulid võitjaks meie tüdrukud Anne-Mai Melles, Heleri Melles, Eli Mitman, Daisy Neemrand, Moonika Pae, Sandra Piir, Christina Reinola ja Merje Umda.

• 4.-6. klassi minivõrkpallis olid 5. veebruaril parimad meie tüdrukud Anne-Mai Melles, Carolin Uusmaa, Kätlin Kärpp ja Linda Malmet.

• Läänemaa koolide võrkpallivõistluse 7.-9. klassi tüdrukutele võitsid 28. jaanuaril meie tüdrukud Linda Malmet, Anne-Mai Melles, Heleri Melles, Eli Mitman, Daisy Neemrand, Moonika Pae, Sandra Piir, Christina Reinola ja Merje Umda.

• Läänemaa 7.-9. klasside poiste võrkpallivõistlusel 21. jaanuaril saavutasid meie poisid Erich-Otto Eller, Sander Kisler, Ove Leišovnieks, Kaspar Markus Lepp, Martin Mutso, Martin Nugis, Reno Põderson ja Kristjan Rozdestvenski II koha.

Muud sündmused

• Jõulupidu 17.12.15

• Heategevuslikul jõululaadal kogutud 110,88 euroga toetasime Eesti Vähihaigete Laste Vanemate Liitu.

• Lasteaialapsed Luciasid ja näiteringi etendust vaatamas 11.12.15

• Kodanikupäeva külaliseks oli Eesti NATO Ühing 26.11.15

• ÕE kadripere oli liikvel 24.11.15

• Spordinädala spordipäev 08.09.15

• Helkurite jagamine ja pallurite autasustamine 09.11.15

• Seksuaaltervise loengud 5.-9. klassile 04.11.15

• Etendust "Linnakoll ja metsatroll" vaatasid lasteaed – 5. klass 02.11.15

• Ettelugemise päev 15.10.15

• 85 aastat Pürksi 6-klassilise algkooli asutamisest 06.10.15

• Muusikapäev 01.10.15

• Lastevanemate koosolek 24.09.15

• Päästeorienteerumine 24.09.15

• Demokraatiapäev 15.09.15

• Kooliaasta avaaktus 01.09.15

• Kalevi jalaväepataljoni nooremseersandi auastme lõpurännaku isamaalised kõned 21.06.15

• Lõpuaktus 20.06.15

• Direktori vastuvõtt edukamatele õpilastele 05.06.15

• Tutipidu 28.05.15

• Evakuatsiooniõppus 21.05.15

• Päästeringi infopäev 21.05.15

• Margus Kask rääkis elust ettevõtjana ja tegi ekskursioonile farmis 14.05.15

• PISA test 1999. a sündinutele 05.05.15

• Parimate lauljate ja sportlaste autasustamine 04.05.15

• Lasteaed ja algklassid vaatasid palmisaalis etendust “Loomad liikluses” 17.04.15

• Lihavõttemunade näitus ja publiku lemmiku valimine 06.04.12

• Naljapäev 01.04.15

• Loovtööde kaitsmine 31.03.15

• “Ei kiusamisele” 27.03.15

• Küüditamispäeva ettekanded 25.03.15

• Loovtöö: mobiiliorienteerumine 19.03.15

• Kaljuronimine ja lumelaua/mäesuusaõpe 12.03.15

• TAEKWONDO näidistund 09.03.15

• Fotopäev 05.03.15

• Gümnasist Aivar Külle tutvustas Loodusinfokeskuses 4.-9. klassile tulevikuenergial töötavaid interaktiivseid lelusid 19.02.15

• EV iseseisvuspäev – külas riigikogu saadik Neeme Suur 18.02.15

• 1.-4. klass tutvustas kooliperele vastlakombeid 17.02.15

• Sõbrakohvik ja sõbrapost 16.02.15

• Krista Kumberg tutvustas Ilon Wiklandi elu ja loomingut 05.02.15

• Ekvaatoripidu 22.01.15

TRIIN LEPP
Vallavanem

2015 oli Noarootsi hariduselu juubelite aasta

365 aastat Noarootsi koolihariduse algusest

Kõik sai alguse Tartu ülikoolist. Ülikooli teisel tegutsemisaastal (1633), nappis *Academia Gustavianas* Eesti päritolu tudengeid ja neid meelitati juurde Soomest ja Rootsist. Rootsi Mariestadi linna raehärra saatis Tartusse oma poja Isaac Hasselblatti, kes immatrikuleeriti ülikooli numbri all 103. Pärast usuteaduskonna lõpetamist jäi Isaac Mariestadius Hasselblatt Eestisse ja asus tööle Noarootsi kirikuõpetajana.

1650. aastal hakkas ta kiriku juures Noarootsi talurahva lastele kirjatarkust õpetama.

Eesti linnades oli jõukate vanamate lastele koole juba varem. Talurahva lastele Eestis siis veel koolitarkust ei antud. Tänu Isaac Hasselblattile võib ajaloolaste hinnangul lugeda Noaroosi kooli vähemasti Põhja-Eesti vanimaks rahvakooliks.

95 aastat tagasi asutati Pürksi Põllutöö- ja Rahvaülikool / *Birkas Folkhög- och Lantmannaskola*

Selles koolis õppisid noored pea kõigilt eestirootslaste aladelt: Ruhnust, Kihnust, Vormsilt, Vihterpalust, Pakrilt, Naissaarelt, Riguldist, Paslepast, Sutlepast ja mujalt. Õpetajad tulid Soomest ja Rootsist. Lisaks üldainetele õpetati kodumajandust ja põllupidamist. Eestirootslaste soov oli, et igasse talusse saaks haritud peremees ja perenaine. Kool tegutses Pürksi mõisas edukalt 1943. aastani.

85 aastat möödus kooli avamisest Pürksis

Kooli kroonikas seisab: "Passlepa valla koolimajade olukord oli 1925. aastal väga halb. Vallavolikogu pidas õigeks keskse 6-klassilise algkooli ehitamist Pürksi. Talupidajad ei tahtnud kooli jaoks oma maad anda. Vallavolikogu avalduse põhjal eraldas Põllutööministeerium ehituskrundiks maantee äärest kolm tiinu riigimaad. Ehituspuit saadi Riguldist (608 puud) ja Einbyst (200 puud). Küüdikohustuse täitmine palkide veoks oli väga halb. Näiteks käsutati palkide veole 150 meest hobustega, ilmus kõigest 19."

Aga valmis ta sai. 4. oktoobril 1930 oli avapeole kogunenud umbes 400 inimest. Üks kõnepidajatest oli tollane Läänemaa I ringkonna koolinõunik Ernst Enno. Kool sai nimeks Pürksi 6-klassiline algkool. Õppetöö toimus nii eesti kui ka rootsi keeles. Eestikeelsed õpilased ühel korrusel, rootsikeelsed teisel ja "rahvaste sõprus" kartulisõja näol kahe korruse vahel.

Koolimaja püsis kuni tulekahjuni 7. mail 1977.

25-aastaseks sai Noarootsi Gümnaasium

1987. aastal oli Pürksi saanud vana maha põlenud maja asemele uue koolimaja. Projekti järgi oli majas kohta 240 õpilasele, meil õpilasi sada. Igav oli.

Pidasime õpetajatega plaani, õppisime juurde, muretsesime vajalikke õppematerjale ja põhikoolist sai 1. septembril 1990 rootsi keele kallakuga üleriigilise vastuvõtuga gümnaasium. Elu läks palju huvitavamaks!

LAINE BELOVAS
Direktor

Isaac Hasselblatt ja Hasselblattide epitaaf

Pürksi Põllutöö- ja Rahvaülikool, mis asus endises mõisahoones, 1928

Pürksi mõis gümnaasiumi ühe õppehoonena

Pürksi kool 1930

Koolimaja Pürksis 2015

Noarootsi Gümnaasiumi avaaktus 1. septembril 1990

Nõva vald

Pindala: 12 977 ha

Elanikke: 371
(200 meest, 171 naist)

Seisuga 1.01.2016

Looderanniku lugu

Eesti looderannikul paiknev Nõva vald on saarelise elulaadiga paik, mis tekkis tänu maa kerkimisele merest. Mereranda iseloomustab suur ja pikk rannavall, mida vanarahvas kutsub Merepardaks. Nõva ja Suursoo maastikukaitsealadel on suured luitemännikud, sood ja rabad, mis eraldavad meie kahte suuremat kogukonda – Nõva ja Varikut. Suurem osa Nõva territooriumist on looduskaitseala, mis seab erilised tingimused nendele, kes soovivad siin tegeleda ettevõtlusega. Rahvastiku tihedusega oleme Eestimaal esirinnas – 2, 6 inimest km^2 kohta, mis tähendab, et meie elukorralduse toimimiseks peab kohalik kogukond olema sitke ja vastupidav.

Tänases muutuste ajas on Nõvalgi vaja vastu võtta tulevikku suunatud otsuseid, mis vajavad kodanikujulgust ja tarka mõistust. Oleme ju ajalooliselt kuulunud nii Harju kui Lääne kreisi. Omavalitsuse küsimused on kõneks olnud juba aastast 1891, kui Risti ja Hatu vallad liideti Nõva vallaga. 1893. aastal eraldusid Risti ja Hatu vallad, mis liideti Padise vallaga. Aastal 1939 moodustati Nõva vald, mis hõlmas ka Vihterpalu valla maa-ala. Alates 1950. aastast oli Nõva külanõukogu Haapsalu rajooni koosseisus. Täna oleme Läänemaal ja tunneme oma identiteeti läänlastena, kuid majandusliku üksuse valikul on meil täna kaks võimalust – kas jääda Läänemaale või ühineda Harjumaa valdadega.

Tegeliku elu korraldaja kohapeal on kohalik vabakogukond, kes peab ise otsustama, kuidas ta soovib ja tahab oma elu kohapeal korraldada. Tundub, et meie tegemised ja olemised on täna päris heal järjel, eriti arvestades meie elanikkonna tänast arvu.

Foto: Pille Heinleht

Ka kultuuri poole pealt on 2015. aastal jätkunud paljud juba traditsiooniks saanud üritused nagu näiteks Peraküla simman, mis toimus 1. augustil ja kus esinesid Avinurme suveteater etendusega "Potilill ja karusammal" ning ansambel Sannalise.

Foto: Maire Koppelmaa

Augusti lõpus toimus teist korda juba traditsiooniliseks muutunud Loode-Eesti laulvatel liivadel korraldatud Nõva kalafestival, kus teiste hulgas olid mõõtu võtmas ka Läänemaa omavalitsusjuhid.

Foto: Arne Kivistik

Juulikuus toimus Nõval Rogain 2015 (pika kontrollajaga võistkondlik valikorienteerumine), kus oli erinevatest maadest osavõtjaid tuhande ringis.

Foto: Arne Kivistik

13. juunil avati täies pikkuses matkatee uus haru – rada Perakülast Läänemaal Ähijärveni Karula rahvuspargis. Rada pakub 820 kilomeetril läbilõiget Eestimaa looduse imelistest vaadetest. Näeme Läänemaa kauneid mererandu, Harjumaa tumedaid metsi, Järvamaa kauneid viljavälju, muljetavaldavaid märgalasid Endlas ja Emajõe Suursoos, kõrgeid heledaid männikuid Põlvamaal – ühesõnaga ilusat metsa koos selle hüvedega. Teekonnal kohtume Eestimaa tuntud liivakaljudega Ahja jõe ääres Suur- ja Väike-Taevaskojas ning saame imetleda Piusa jõe ääres Härma ja Make müüri.

DEIW RAHUMÄGI
Vallavanem

Nõva kool

Koolielus oli aasta 2015 tegus ja uusi väljakutseid pakkuv.

Sõbrapäeval üllatasid meid kõiki Moskvast pärit tsirkuseartistid oma lemmikloomaetendusega „MirOnShow“. Sellest saadud elamused ja osalemiskogemus põnevates trikkides tõi paljudele veel hiljemgi naeratuse näole.

Nõva komando külastab meie lasteaialapsi igal aastal alati veebruarikuus, sest siis on 112 kuu. Seekord oli meil teemaks „Tuleohutus kodus“ ja lapsed said ise riietuda pritsumehe vormi ning proovida joatoru ühendada. See kõik ei olegi nii lihtne, kui kõrvalt vaadates tundub ja kogu riietus on ikka väga raske. Õpilased kogusid Nõva komandos tarkusi septembris.

Järjekordne lend läks teele. Foto: Sirje Laas

Oleme oma lapsi nakatanud teatripisikuga, NUKU teater on saanud lasteaialastele aastate jooksul juba koduseks ja õpilased on kogu Eestimaal teatritele ringi peale teinud. Sellele on kaasa aidanud programmist „Teater maale“ taotletud vahendid transpordi hüvitamiseks, mis annab võimaluse käia päris „suures teatris“. Sel aastal vaatasid lasteaialapsed NUKU teatris lõbusat etendust „Lutsukomm ja 200 vanaisa“ ja koolilapsed Pärnu Endlas etendust „Peeter Paan ja valge lind Wendy“.

15. aprillil liitusime projektiga „Kiusamisest vaba lasteaed ja kool“, ning kõik lasteaialapsed said pidulikult endale päris oma lilla karu. Karukoosolekutel saame arutada tekkinud käitumisteemasid ning õpetada märkama oma kaaslasi.

Aprillis toimunud politsei loeng „Turvaline jalgrattasõit“ avas meie rattahooaja ning tuletas meelde olulisemad liiklusreeglid.

Meie traditsioon jätkus ka sel aastal, mis on seotud sügisese SEB sügisjooksuga ja kevadise Stockholmi kruiisireisiga. Nimelt osaleb meie jooksuusku koolipere SEB sügisjooksul juba aastaid ning saadud reisivoucherite eest kruiisitame Rootsimaale, seekordne õppereis oli juba 5. korda. Igal aastal valime Stockholmis uue kultuurikäigu.

Õpilased osalesid koolitustel „Kaitse end ja aita teist“, mis käsitleb pääste, politsei ja esmaabi valdkonda.

Tore kogemus oli Tuksi KEAT-i võistluslaager, kus vaatamata sellele, et olime teistest osalejatest pisut nooremad ja vähem kogenenud, siis saime ikkagi edukalt hakkama.

Emadepäeva kontserdid on meil kogu kooliperega koos ja sel ajal avame koolimajas nii väikeste lasteaialaste kui ka õpilastööde näituse. Etteastetest läks publikule korda eriti poiste ja tüdrukute ühistants „Must ja valge“.

Emadepäeva kontserdi menukas tants „Must ja valge“. Foto: Virve Tauts

Oleme seitse aastat korraldanud KIKi (Keskkonnainvesteeringute Keskus) loodusprojekte ning kevadel lõppes projekt „Karu elab loomaaias“, mille raames külastasid lasteaialapsed ja 1.-3. klass Linnamäel Meelespea koduloomatalu ja Arne Tamm OÜ tõuloomafarmi šoti mägiveiseid ja hereforde. Lastele pakkus palju rõõmu näha suuri lehmi ja väikeseid vasikaid, kanu, kukkesid ja kanapoegi.

Lisaks kuulus sellesse projekti ka Tallinna Loomaaia külastus. Zookoolis oli vaja kõikidel õpilastel täita ülesanneteleht, kus tuli peale giidiga ekskursiooni loomaaia territooriumil liikudes vastused otsida. See oli terastele kuulajatele põnev ja jõukohane ülesanne. Lemmikloomapäeval meisterdasime erinevatest materjalidest vahvaid loomi ja projekti lõpetasime fotokonkursiga.

Loodusprojekti õppereis Saaremaale. Foto: Margarita Erit

Loodusprojekti õppereis Saaremaale. Foto: Margarita Erit

Sügisel alustasime uue loodusprojektiga „Õppeprogrammidega vahetute kogemusteni", mis andis meile võimaluse põnevateks avastusteks, 1.-4. kl õppekäik Muraste Looduskeskusesse ja Keila-Joale ning koolilapsed osalesid 2- päevasel õppereisil Saaremaal. Loodusprojekti eesmärkideks seadsime:

- ümbritsevat elukeskkonda hoiab kõige paremini teadlik inimene;
- kujundame mõtteviisi, mis oleks aluseks keskkonnarikkuste tundmisel, hoidmisel ja kaitsmisel;
- õppeaasta õppekava läbivate teemade käsitlemine aktiivõppemeetodil ja läbi vahetute kogemuste saamise.

Kevadeti ootame tavakohaselt kooli õpilasi, kes soovivad meile 1. klassi astuda, see üritus on „Terekäsi kooli" nii nimetuselt kui ka sisult.

Maikuus korraldatud lahtiste uste päev tõi meie majja üllatuslikult palju huvilisi ja nad said võimaluse meie elu-oluga tutvumiseks.

Sügisel alustasime SA Archimedese programmis „Noortekohtumised" osalemisega. Enesekoolitamise läbisime koos õpilastega Tallinnas, taotluse esitasime oktoobris ja jõulukuuks oli ka rahastamisotsus teada, ning asusime partnerkooliga Narva Paju Koolist planeerima esimest kohtumist Nõval. Oma projekti nimetasime „Minu väärtuslik elukeskkond", mille eesmärgistasime nõnda:

- suurendame noorte sallivust, erinevate rahvuste ning kultuuride mõistmist;
- tähtsustame arusaamist koostöö vajalikkusest;
- väärtustame oma elukeskkonda nii maal kui linnas:

Terviseamet külastas lasteaialapsi põnevust pakkuva loenguga „Puhtad käed", kus lapsed said helendava aine abil kontrollida, kui hoolikalt on käed ikkagi puhtaks pestud.

Isadepäeval võtsid lasteaialapsed sel korral koos isade ja vanaisadega ette käigu Haapsallu politseijaoskonda ja meie õppekäik „Isadepäev politseis" lõppes sõrmejälgede võtmise, märulipolitsei varustuse proovimise ning politseiautode uudistamisega.

Pimedasse sügisesse jäi lõbus kostüümipidu „Mardipäeva trall lasteaias" ja klassiõhtu koos I ja III klassiga.

Jõulukuu advendiaeg algas muinasjutuhommikutega ning ühise advendiaja avasime meie kohalikus Nõva puukirikus. Jõulude eel veetsid lasteaialapsed väga toreda päeva Koela talumuuseumi Jõulumaal leiba küpsetades, pilliroost jõulukroone meisterdades, kangast kududes, rahvamänge mängides, koduloomi paitades ning hobusega ratsutades. Koolilapsed trallisid aga Nõva RMK looduskeskuse jõuluprogrammis.

Koolilaste jõulureis Tallinnasse viis meid jõululaadale ja jätkasime ka traditsiooniliselt jõulueelse teatrietenduse vaatamisega, milleks see kord oli VAT teatri „Pál- tänava poisid".

Heaks tavaks on saanud koolis toimuv jõululaat ja selle päeva lõpetame alati huvilistega mõnd menufilmi vaadates. Seekord oli meie valikuks „Vehkleja“, mis oli ka meie publiku jaoks „täistabamus“.

Keity-Liina Kallase võit Läänemaa KSL kergejõustiku meistrivõistlustel.
Foto: Virve Tauts

Meie õpilaste edukamad tulemused aastal 2015:

- RMK interaktiivse metsaviktoriini võit 5.-9. klasside arvestuses õpetaja Liina Kallase juhendamisel, detsembris nautisime tublide loodushuvilistega preemiareisi Hiiumaale;
- maakondlikul kunstiõpetuse olümpiaadil saavutas Karola Erit suurepärane tulemuse õpetaja Margarita Eriti juhendamisel;
- Läänemaa KSL meistrivõistlustel saalihokis võitsid tütarlapsed kuldmedali kuni 6. klasside arvestuses, saavutus on seda väärtuslikum, et võistkonda kuulusid õpilased järgmiselt: üks tütarlaps teisest klassist, üks kolmandast, üks neljandast ja kaks viiendast;
- Keity-Liina Kallase medalivõidud kergejõustikus: võistlussarjas 10 olümpiastarti ja Läänemaa KSL meistrivõistlustel kolm kuldmedalit;
- Keity-Liina Kallase ja Laura-Liis Jõgari teine koht Läänemaa orienteerumise meistrivõistlustelt;
- Keity-Liina Kallas võitis kuldmedali Läänemaa KSL meistrivõistlustel murdmaajooksus;

• Kristjan Iman saavutas tunnustatud töö tiitli Läänemaa õpilastööde näituselt, tema juhendaja oli õpetaja Ülle Kübarsepp;

• Keity-Liina Kallas võitis Eesti Looduse fotovõistlusel noorte vanuseklassis parima seenefotoga.

2015. aasta oli aktiivseid toimetusi täis ikka meie endi nägu…

VIRVE TAUTS
Direktor

Ridala vald

Pindala: 26 072 ha

Elanikke: 3343
(1698 meest, 1645 naist)

Seisuga 1.01.2016

Uuemõisa mõisa park on valla visiitkaart

Ridala Vallavalitsus sai 2015. aastal SA Keskkonnainvesteeringute Keskuselt olulise toetusraha (410 000 eurot) Uuemõisa aleviku visiitkaardiks oleva Uuemõisa mõisa pargi rekonstrueerimise alustamiseks. Toetati tegevusi, mis aitavad kaasa pargi looduskeskkonna säilitamisele ja pargielanike elupaikade taastamisele. Pargi rekonstrueerimise esimeses etapis puhastatakse ja korrastatakse pargi tiik ja selle ümbrus, ehitatakse pargiteid ja veekogudele sillad, rajatakse peenrad ja piiratakse kõrghaljastust, tehakse uusi istutusi (pargi allee) jms. Töödega alustatakse 2016. aasta kevadel. Tulevikus peaks saama rekonstrueeritud ka mõisa juurdepääsutee, pargi valgustus ja mõisahoone tagune õueala. Parki aga rajatakse koostoimiva arhitektuurse lahendusena väike laululava ja saarepaviljon, mis on omavahel ühendatud sillaga. Saarepaviljon (rotund) taastatakse moodsamal kujul selle omaaegsesse asukohta. Uuemõisa mõisa pargi mahuka rekonstrueerimisprojektiga saab ennast kurssi viia Ridala valla kodulehel *http://ridala.kovtp.ee/uuemoisa-moisa-park*.

Hilissuvine Uuemõisa park. Foto: Rita Helisma

Lisaks eraldati Majandusministeeriumilt eraldi toetust ettevõtlusega seonduva tee renoveerimiseks ja selle abil sai korda Masti tänava algusosa Tallinna maanteelt (pildil).

Kahe viimase aasta täiendavateks pindamistöödeks võeti laenu 225 000 eurot. Kokku pinnati 16,5 kilomeetrit kruusasteid.

Ridala põhikool on kaasav kool

Ridala põhikool osales ajavahemikul 14.08.2015–31.12.2015. Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) pilootprojektis Kaasav Kool, mille raames toimusid järgmised tegevused:

- kaasava koolikeskkonna arendamine;
- koostöövõrgustiku loomine;
- teemakohastel koolitustel osalemine;
- kooli meeskonna kogemusseminarid;
- erinevate õppematerjalide soetamine;
- kooli õppekava arendustegevused.

Kaasava koolikeskkonna arendamine

1. Lasteaia majas remonditi ja sisustati logopeedile klassiruum tööks arenguliste erivajadustega (AEV) lastega.

2. Alates 2014/2015. õppeaastast alustas tööd kunstistuudio, mille üks haru on keraamika. Kool ostis Kultuurkapitali projekti toetusel savipõletusahju, et õpilastel oleks võimalus tegeleda savi kui teraapilise materjaliga. Saviga tegeleda on kasulik just motoorselt rahututel lastel, kuna voolimisega kaasneb teatud rahulik rütm. Laps teostab oma ideed savis, mille tulemusel paraneb tema koordinatsioon mõttetöö ja liigutuste dünaamika vahel. Laps mõistab läbi praktilise tegevuse, et savile vormi andmine nõuab tasakaalustatud kaht tegevust ning äkilised

liigutused segavad loomisprotsessi. Voolimine on seega rahustav tegevus, mis parandab ja taastab õpilase keskendumisvõimet. Kooli vana maja keldrikorrusel asuvatesse ruumidesse sisustati keraamikaklass (töölaud, riiulid jne). HTM-i pilootprojekti Kaasav Kool raames osteti koolile kaks potiketra ja kaks ergonoomilist potikedra istet, samuti savitööks vajalikud töövahendid ja materjalid.

3. Käsitöö- ja kodunduse klassi sisustust täiendati kangastelgedega, võimaldamaks õpilastel arendada erinevaid eluks vajalikke töökogemusi ning kaltsuvaipade kudumisest huvitunud õpilastel oma vaibakudumise oskusi arendada. III kooliastme õpilastel on võimalus teha oma läbivatest teemadest lähtuv või õppeaineid lõimiv loovtöö kangastelgedel.

4. Loodi kaasaegsed tingimused iga lapse ja õpilase eakohaseks vaimseks, füüsiliseks, kõlbeliseks, sotsiaalseks, emotsionaalseks ja erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks. Kool seadis endale eesmärgiks, et digivahendid ja nende kasutamine on loomulik ja õppimist rikastav osa õppeprotsessis. Ridala põhikooli lõpetanud noor on omandanud oskused nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada ja tuleb toime kiiresti muutuvas elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Projekti raames osteti: klassikomplekt tahvelarvuteid, ühine laadimiskäru Wifi tugijaamaga ning Smart tahvlid (2 tk) koos statsionaarsete multimeediaprojektoritega 3. ja 4. klassi. Kooli eelarvest osteti Smart tahvlid ka 1. ja 2. klassi. Seega on kõikides algklassides nii interaktiivsed tahvlid kui ka tavalised tahvlid.

5. Õpilaste puhkenurk sisustati vahetunnimööbliga, mis loob hea võimaluse ka rühmatööks jms.

6. Soetati erinevaid arendavaid mänge, hääleseade ja kõnearenduse harjutustikke, raamatuid hääldamise õpetamiseks, savitööga tegelemiseks vajalikke vahendeid jms.

Koolimeeskonna kogemusseminarid

Ridala Põhikool on seadnud endale eesmärgiks kindlustada kool õpetajate ja koolitöötajatega, kes pidevalt täiendavad oma haridustehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi ning teadmisi tööks hariduslike erivajadustega (HEV) õpilastega. Eesmärgiks on lapsevanemate, õpetajate ja koolitöötajate ühiskoolituste läbiviimised kasvatuslikel ja pedagoogilistel teemadel. Koolitustele ja hariduselu küsimusi puudutavatele aruteludele on seatud eesmärgiks kaasata ka õpilasi.

- 4. septembril 2015 kogemusseminar Keila koolis
- 12. septembril 2015 kogu pere hariduskonverents „Elu täis kooli ja kool täis elu".

Kogu pere konverentsil osalesid Ridala kooli 6.-9. klassi õpilased, õpetajad nii lasteaiast kui ka koolist, lapsevanemad, koostööpartnerid ja külalised.

Karjääriteenuste süsteemi arendamine. Elukutsevalik

Karjääriõpetuse toetamiseks toimusid õppepäevad Haapsalu Kutsehariduskeskuses. Tutvuti erinevate erialadega ja praktiliste tegevustega, et välja selgitada, missugune eriala sobib. Neljal karjääripäeval tutvuti tisleri, infotehnoloogia ja bürootöö, üldehituse ja ehitusviimistluse ning koka ja majutusteeninduse erialadega.

Kaasava ja jõukohase õppe tagamine

1. Lasteaia vanemas rühmas on kahel lasteaialapsel tugiisik.

2. Koolis õpib 2015/2016. õppeaastal lihtsustatud õppekava alusel kuus õpilast (kolm 6. klassis ja kolm 8. klassis). Neile on eraldi eesti keele, matemaatika ja kodunduse tunnid.

3. Õppekeelest erineva koduse keelega õpilastele on abiõpetaja. Lastele toimuvad eraldi eesti keele tunnid. Teistes tundides on abiõpetaja neid toetamas, et ei jääks midagi arusaamatuks. Eraldi on veel kolm tundi nädalas – õpitakse eesti keelt, tegeletakse kodutöödega, mängitakse keeleõppe eesmärgil erinevaid mänge jne.

4. Lihtsustatud õppekava (LÕK) järgi õppivad õpilased tantsivad rahvatantsu, osalevad kunstistuudio ja keraamikaringi töös, võtavad osa kõikidest kooli üritustest jne.

5. LÕK õpilased teevad ka III kooliastme loovtööd, põhirõhk praktilisel tööl.

Osalemine teemakohastel koolitustel

Olulisel kohal on heade praktikate jagamine ja koostöö. Koolijuhtide ja õpetajate hoiakud ja õpetamispädevus võimaldavad kasutada õppemeetodeid, mis toetavad õppijate individuaalset arengut, loovust, ettevõtlikkust ja innovaatili-

sust, kaasava hariduse põhimõtete rakendumist ja hariduslike erivajadustega laste paremat toimetulekut koolis.

Osaleti: Kaasava Kooli projekti infopäeval (Tartus, 11.06.2015), meeskonnajuhtide seminaril (Tartus, 3.09.2015), meeskondade koolitus- ja kogemusseminaril (Randvere koolis ja Viimsi koolis, 24.-25.09.2015), Kaasava Kooli projekti infopäeval (Haapsalu Kolledžis 12.11.2015), HTM-i pilootprojekti Kaasav Kool meeskondade koolitusseminaril Tartus. Rohkem teavet leiate kooli kodulehelt.

http://www.ridala.edu.ee/

Uuemõisa lasteaed-algkooli innovaatilistest tegemistest 2015. aastal

2014. aasta jaanuaris alustasid Uuemõisa lasteaed-algkooli (ULA) direktor, kooliõpetaja ja lasteaiaõpetaja kaheaastast koolitust TLÜ Haapsalu Kolledžis haridustehnoloogia täiendõppes. Õppetöö käigus kaardistati olemasolev olukord ning algselt võeti õppetöös kasutusele õpetajate ja õpilaste isiklikud nutivahendid. Võrdsete võimaluste loomiseks soetasime koolile 2015. aasta kevadel neli tahvelarvutit.

Digivahendite kasutamine muutus õppetöö igapäevaosaks. Sisekoolituste kaudu innustati kolleege omandama digivaldkonnas pädevusi, mis avasid neile uusi metoodilisi võimalusi. Selle tulemusena otsustasid kolm kooliõpetajat ja üks lasteaiaõpetaja täiendada end aastasel praktilise haridustehnoloogia kursusel. Õpetajate töö on kaasaegsem ning õppimine õpilastele põnevam, mängulisem ja loovam.

Tahvelarvutite kasutamine muutus väga aktiivseks ja neljast tahvelarvutist enam ei piisanud. Koostöös õpilaste, lapsevanemate ja kogukonnaga otsustati heategevuse kaudu koguda raha tahvelarvutite ostmiseks. Tänaseks on koolil 20 tahvelarvutit, mida kasutatakse õppetöö mitmekesistamiseks ja digipädevuste arendamiseks väga aktiivselt. Seetõttu on vajadus veel ühe klassikomplekti tahvelarvutite järgi.

Tegevust alustas digimeeskond, kes on eesmärkideks võtnud:

- robootika- ja programmeerimise aluste õpetamine lastele, vahendid saime Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuselt (HITSA) ja Nutilaborilt;
- lastevanemate koolitamine (lastevanemate digitund);
- sisekoolitused digipädevuste arendamiseks;
- uute tehnoloogiliste vahendite tutvustamine ja hankimine.

Ollakse aktiivsed osalejad Läänemaa haridusuuenduse liikumises.

Õppetöös kasutatakse üha enam projektõppepäevi, lõimitud õppetegevust ja ollakse tegemas esimesi samme kujundava hindamise rakendamisel.

ULA tegemisi 2015. aastal kajastab ka ajaleht *Nutikad ULAKAD*, mille andsid välja 6. klassi õpilased.

Digiõpe lasteaias. Foto ULA arhiiv

Heategevuse abil ostetud tahvelarvutid. Foto ULA arhiiv

Digiõpe koos lapsevanematega. Foto ULA arhiiv

Noortekeskused on partneriteks

Ridala vallas tegutseb Panga küla Avatud Noortekeskus, millel on filiaalkeskus Jõõdre külas. Mõlemat keskust külastab keskmiselt 20 noort päevas. Läbi noortekeskuse ollakse partneriteks noorteühingute ja noorsootööasutuste läbiviidavates projektides nii Eesti kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Projekt "Riskilaste toetusprogrammi rakendamine läbi noortekeskuste"

Projekti raames rahastati noortekeskuse huvitegevusringe, võrgustikutööd, mobiilset noorsootööd (MONO) valla erinevates piirkondades ja 2015. aasta suvel toimuvat noortelaagrit, mis viidi läbi koostöös Haapsalu huvikeskusega. Projekti rahastati programmi poolt kahe aasta jooksul 5350 euroga. Panga küla noortekeskuses toimus programmi jooksul huvitegevusring "Kokata ja matkata on lahe".

Projekt on rahastatud Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) toetuste programmi „Riskilapsed ja -noored“ avatud taotlusvoorust 2014–2016. Programmi viivad üheskoos ellu Haridus- ja Teadusministeerium, Justiitsministeerium ja Sotsiaalministeerium. Programmi rakendusüksuseks on Eesti Noorsootöö Keskus ning partneriks Norra Kohalike Omavalitsuste ja Regionaalsete Omavalitsuste Liit. Lisainfo programmi kodulehelt *www.entk.ee/riskilapsedjanoored/* ja Facebook'ist *www.facebook.com/RiskilapsedJaNoored*

Päästealane noorsootöö

Ridala vabatahtlikud päästjad korraldasid 2014/2015. õppeaastal esmakordselt põhikooliealistele õpilastele päästeala noorteringi. Noored said teadmisi tuleohutuse, demineerimise, liiklusohutuse, esmaabi ja olmeohutuse valdkondades. Lisaks osaleti pürotehnika õppepäeval, külastati maakonnalehe Lääne Elu toimetust, Päästeameti Haapsalu komandot, Haapsalu politseijaoskonda ja Häirekeskust, tähistati Euroopa päeva ja tegeleti tuletõrjespordiga. Tuletõrjespordi edendamiseks tekkis vabatahtlikel päästjatel idee ehitada lastele oma tuletõrjespordirada. Mõte sai teoks ja isetehtud tuletõrjespordirajaga oldi juba väljas valla jaanitulel ja maakondlikul ohutuspäeval. Silmapaistva päästealase noorsootöö eest pälvisid vabatahtlikud päästjad Maarja Magnus, Helen Koppa ja Aive Aasmäe 2015. aastal Päästeameti peadirektori tänukirja.

Ridala noorpäästjad koos juhendajatega. Foto Aive Aasmäe

Ridala off-road

Ridala Maasturiklubi MTÜ motosportlased võitsid 2015. aastal Eesti Autospordi Liidu korraldatud maastikusõidu (4x4 off-road) sarjas veoautode klassis võistkonnale Ridala Sovhoos Eesti meistritiitli. Esmakordselt võistlesid tiimikaaslased Raivo Kruusmann, Tiit Kaljuveer ja Tarno Lonks uue, oma kätega kahest päevi näinud ZIL-157 ja GAZ-66 tüüpi veokist kokku ehitatud, võistlusautoga ZIL-66, mis tõi kohe esimesel võistlusetapil edu. Võistlussarja esimene võistlus toimus kodupubliku ees Ridala off-road rajal Panga külas. Veokite võistlussari koosneb kokku neljast etapist, millest tuntuim ja osavõtjaterohkeim on iga-aastane maasturite kestvussõit Klaperjaht. Aasta jooksul näitasid off-road erinevatel võistlustel häid tulemusi ka teised Ridala mehed. Võrumaal Antsumäel toimunud karikaetapil saavutas ET2 võistlusklassis kauaoodatud esikoha Ridala võistkond Serengeti (Matis Trei ja Tauno Riibak). Karikasarja üldvõitjate hulka sel aastal siiski veel ei jõutud, aga meestel potentsiaali on, kui vaid sõiduk vastu peaks.

Zil-66 võidukal teekonnal. Foto Aive Aasmäe

„Ridala Rahva Kooli“ teine aasta

Vabaharidusprojekti „Ridala Rahva Kool“ teine tegevusaasta oli loominguline. Oma koolituskavade suunad on välja kujunemas Puise Nina rahvakoolis, Uuemõisa rahvakoolis ning Ridala kooli rahvakoolis. Aasta populaarseim koolitus oli Ridala kooli köögis toimunud leivaküpsetamise kursus. Kursust tuli korrata, ning leivaküpsetamise oskusi soovivad õppida veel paljud huvilised, mistõttu on Ridala koolikokk Ester Pihelgas nõus leivakooli kutsuma huvilisi veel ka alanud aastal. „Ridala Rahva Kooli“ tegemistest saab lugeda valla kodulehelt, valla Facebookist ja valla lehest Rotala.

Leivaküpsetamist õpetab Ester Pihelgas. Foto Rita Helisma

Puise Nina rahvakoolis sai õppida martsipanitordi valmistamise kunsti Aliide Hintsi juhendamisel

Ridala Põhikool

Tervist Edendav Kool alates 2008. a

Kooliolümpiamängude kool alates 2009. a

1. septembril 2015. a alustas Ridala Põhikool 107 õpilasega, esimeses klassis hakkas käima 19 õpilast.

Ridala Põhikooli eesmärgid

- Kaasava Kooli põhimõtete väärtustamine. Kaasava koolikultuuri ja õppekorralduse arendamine koolijuhtide ja koolimeeskondade täiendusõppe ning heade praktikatega tutvumise kaudu.
- Oleme kogukonnale avatud kool.
- Lastele nende võimetele vastava hariduse ja mitmekesise huvitegevuse tagamine, neid erinevatesse projektidesse, programmidesse kaasates.
- Kooli digitaristu uuendamine, tagamaks õpilaste digitaalsete oskuste kasutuselevõtu õppetöös ning digipädevuste arendamise. Eesmärk – Ridala Põhikoolis on digivahendite kasutamine õppetöös süsteemne ja loomulik.

Suuremad projektid

1. Haridus- ja Teadusministeeriumi pilootprojekt Kaasav Kool, juuni 2015 – jaanuar 2016, projektijuht Milve Viigand.

2. ERASMUS+ projekt „*Bridges Between Borders*“ („Riikidevahelised sillad“), 2015 – 2017, projekti koordinaator õpetaja Ene Jundas.

3. 2015. aasta oli KIKi projekti „Loodusesse õppima“ esimene aasta.

2015. a sügisel toimus noorematele õpilastele õppepäev Silma õpikojas. Õpiti tundma söögi- ja mürgiseeni, tutvuti erinevate hallitusseente ja puidulagundaja-

tega. Projektitöö jätkub 2016. a kevadel 2.-5. klassi õpilastega, kes õpivad tundma laululinde, vanem kooliaste aga sõidab õppeekskursioonile Ida-Virumaale, kus lisaku looduskeskuses läbitakse programm „Looduskaitse – mis see on", järgneb ringreis Ida-Virumaal, mille käigus külastatakse kaitsealasid ja kaitsealuseid üksikobjekte jne. Projektijuht on kooli huvijuht Kaidi Sits.

4. Traditsiooniks on saanud lasteaia vanema rühma ja 1. klassi õpilaste ühised projektipäevad. 2015. a osalesid õpilased KIKi projektis „Aastaring looduses", mis koosnes neljast õppepäevast. Projektijuht õppealajuhataja Kersti Arov.

Aasta 2015 suursündmus – kogu pere hariduskonverents

12. septembril toimus Ridala Põhikoolis kogu pere hariduskonverents „Elu täis kooli, kool täis elu", kus osalesid õpilased, õpetajad nii lasteaiast kui ka koolist, lapsevanemad, koostööpartnerid, külalised.

Konverentsi avas Ridala Vallavolikogu esimees Toomas Vallimäe. Kooli direktor Milve Viigand andis ülevaate kooli viimase aja tegemistest, uutest, arengukavast lähtuvatest plaanidest, toimivatest projektidest. Õppealajuhataja Kersti Arov tutvustas oma ettekandes kolme viimase aasta jooksul Ridala Põhikoolis valminud loovtööde temaatikat ning töid.

Edasi jätkus töö õpitubades. Osalejail oli võimalus valida kuuest õpitoast kolm, millest osaleda.

Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži õppejõu Ene Hiiepuu õpituba keskendus üleminekule lasteaiast kooli.

Ülle Kuusik Tartu Hariduse Tugiteenuste Keskuse logopeed-eripedagoog pani kuulajad mõtlema varajase märkamise ja sekkumise olemusest ning tähtsusest.

Uusi ideid lahedatest algatustest koolis kogus Läänemaa Arenduskeskuse spetsialisti Cynne Põldääre läbiviidud õpituba.

Ridala Rahva Kooli tegemisi tutvustas valla haridusnõuniku Maire Vilbase juhitud õpituba.

Haridusjutu kõrvale oli konverentsil pakutud ka isetegemise rõõmu. Seda nii Haapsalu Muusikakooli õpetaja Viive Marleeni õpitoas „Pärimusmuusika: laul, tants ja rahvapillid“ kui ka Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpitoas, kus sai teadmisi trühvlite valmistamise kohta, ning nendega loomulikult ka maiustada.

Tunnustamine

Läänemaa aasta klassiõpetaja 2015 – õpetaja Sirje Matsik

Suure südamega õpetaja. Töökas, mitmekülgne ja paljude annetega. Temast peetakse kogukonnas lugu, teda usaldatakse ja just tema klassi tahavad emadisad oma lapse panna. Kui õpetaja Sirje õpilased ainevõistlustel teistega mõõtu võtavad, siis ikka tulemuslikult. Pidevõppijana on ta koolitanud end õpilaste hariduslike erivajaduste ja haridustehnoloogia valdkonnas ning jagab meelsasti oma teadmisi kolleegidega.

Läänemaa kultuuritegija 2015 – isikupärane meister ja suurepärane õpetaja-koolitaja, õpetaja Annely Lember on kogu oma hinge ja energia pannud kooli Kunstistuudio töö arendamisse.

Huvitavat Ridala Põhikooli kohta

Ridala Põhikoolis tegutseb Kunstistuudio, kus toetatakse laste elurõõmu ja õpihimu.

Kunstistuudios:

- on kõik suured kunstisõbrad;
- maalitakse ennast pildi sisse ja muudetakse muinasjutud paberil tõeks;
- tekib tunne, et igaühest võib saada kunstnik – siin ja praegu – meie kunstistuudios;
- kasvab väärikus ja usk endasse.

Kunstistuudio töös osalevad lasteaialapsed, õpilased ja ka täiskasvanud.

Täiskasvanute kunstikoolitused

• 2. märtsil 2015 täiskasvanute kunstikoolitus "Vaikelu puuviljadega", kus maaliti natuurilähedane pilt, mis sobib kaunistama söögituba või kööki. Juhendaja kunstistuudio õpetaja Annely Lember.

• Sügisel algas Kunstistuudios täiskasvanute koolitus "Ideest teostuseni", mille käigus läbiti põhjalik tehniline protsess, mis algas visandite joonistamisest paberil ning praktiliste tehniliste võtete harjutamisega. Seejärel katsetati erinevaid värvikombinatsioone ja alles siis asuti oma ideed lõuendil teostama. Igal osalejal valmis koolituse lõpuks guaššmaal.

Teised koolitused

• Septembris alustas Ridala Põhikoolis tööd keraamikaring, juhendajaks keraamik Margit Mald. Laps mõistab läbi praktilise tegevuse, et savile vormi andmine nõuab tasakaalustatud tegevust ning äkilised liigutused segavad loomisprotsessi. Voolimine on seega rahustav tegevus, mis parandab ja taastab õpilase keskendumisvõimet.

• Beebiklubi „Pisike" annab emale ja lapsele aega tunni jooksul kogeda teineteist kiirustamata ning jagada teistega emaks olemise rõõmu. Juhendab õpetaja Annely Lember.

• Haridus- ja teadusministeeriumi pilootprojekt „Kaasav kool", mille raames toimusid koolimeeskonna koolitused, paranes kooli digivahenditega varustatus ja koolikeskkond.

Karjääripäevad Haapsalu Kutsehariduskeskuses, tutvuti erinevate erialadega ja sai ka ise tegutseda.

- 28. september – tisler

Kutsehariduskeskuse huvi-ja infojuhi Marit Sillati juhtimisel tutvuti peamaja ruumidega, saadi põhjalik ülevaade erialadest ja õppekorraldusest. Loengu lõppedes toimus ka väike viktoriin kuuldu kohta. Auhindadeks olid HKHK meened. Praktilise tööna valmisid õpilastel tisleri ametit proovides Margus Kripsi juhendamisel spoonitud võileivaalused. Proovile pandi laste täpsus ja hoolsus.

- 26. oktoober – infotehnoloogia ja bürootöö

Tutvuti õpilaskodudega, saadi informatsiooni ööbimisvõimaluste, tingimuste ja hindade kohta. Loenguruumis tutvuti bürootöö erialaga. Õpilased vormistasid arvutites korrektse ametliku e-kirja, mille said hiljem endale saata. IT-klassiruumis valmisid õpilastel 3D-võtmehoidjad. 3D printeri ja tarkvara kasutamine oli põnev ja huvitav. Erialast infot jagas ja küsimustele vastas Mario Metshein.

- 23. november – üldehitus ja ehitusviimistlus

Saadi nii teoreetilisi teadmisi nende erialade kohta kui ka praktiliselt kätt proovida.

- 7. detsember – kokk ja majutusteenindus

Õpilastel oli võimalus kutsehariduskeskuse õpetajate juhendamisel süüa teha, tutvuda köögi ja köögi sisustusega, õpetajate juhendamisel prooviti kätt lauakatmises jne. Saadi teadmisi majutusteeninduse eriala kohta.

Klass	Vilistlane	Lend
1. klass	Kristin Veltri	33. lend
2. klass	Urve Sarapik	39. lend
	Keili Kurisman	49. lend
3. klass	Anni Kurisman	44. lend
4. klass	Madis Kabel	40. lend
5. klass	Krista Matsik	33. lend
6. klass	Madis Raudsepp	39. lend
7. klass ja 9. klass	Pirjo Spuul	38. lend
8. klass	Meelis Nukki	40. lend

Kodanikupäev

26. novembril olid külas vilistlased, kes rääkisid õpilastele oma kooliteest ja harrastustest, erialast ning viisid läbi erinevaid huvitavaid tegevusi.

Videokonverents Erasmus+ projekti „*BBB – Bridges Between Borders*" raames toimus 12. novembril videokonverents (meie kooli ajaloos teine), kus meie töörühma õpilased suhtlesid Itaalia, Austria ja Tšehhi Vabariigi partnerkoolide õpilastega.

Üle-Euroopaline spordinädal „Viitsid vä?“

Nimetatud rahvusvahelise spordinädala eesmärgiks oli pakkuda võimalikult paljudele Eestimaa noortele toredaid ja positiivseid liikumisega seotud kogemusi. Projekti koordinaatoriteks olid EOK ja MTÜ „Terve Eesti liigub”. Spordinädala sündmused toimusid enam kui kolmesajas vabariigi koolis.

Meie kool täitis kevadel kavandatud spordinädala programmi täiel määral, seda tänu kõikide õpetajate ja õpilaste abile. Abiks olid ka Ridala valla noorsootöötajad Eveli Maripuu ja Pille Jaani. Spordinädala hing ja organiseerija – kooli kehalise kasvatuse õpetaja Pille Raudsepp.

Kevadised mereohutuskoolitused

25. mail toimus Puise rannas mereohutuskoolitus 1.-2. klassile. Õpilastele räägiti ohtudest merel, päästevahenditest, märguannetest, jagati teadmisi selle kohta, kuidas pääseda, kui oled vette kukkunud. Toimus ka näitlik õpe vees (lapsed kaldal vaatamas, koolitajad vees), kasutati päästevarustust, etendati ning mängiti läbi reaalseid situatsioone. Koolitus lõppes väikese meresõiduga.

22. mail toimus 3.-4. klassi õpilastele 2014. aastal toimunud Puise koolituse jätkukoolitus paadisõiduohutusest. Õpilastele jagati päästevestid ja nad paigutati kolme paati. Suund võeti Kessulaiule. Sõidu ajal toimusid demonstratsioonid ja õppused päästmisest, otsingutest, raadiosidest, asukoha määramisest, kaarditööst. Kessulaiul külastati kohalikku päästejaama ja toimusid merepääste harjutused Kessulaiu abajas. Turvamas oli muidugi kiire päästekaater.

Koolitajateks olid kogenud ja tunnustatud merepäästjad Joel Tammet, Olav Shverns, Madis Rehepapp, kellel kõigil läbitud mitmeastmelised koolitused Skandinaavia parimas merepäästekeskuses Bogaskäris.

MILVE VIIGAND
Direktor

Ridala lasteaed

OMA PÄEVAD VEEDAN LASTEAIAS
KUHU EMA HOMMIKUL MIND VIIB
OLEN SUISA LASTEAIA MAIAS
KÕIK MU SÕBRAD ELUTSEVAD SIIN.

Laur Lomper

Tervist edendava lasteaia tiitel alates aastast 2008
Kiusamisest vaba lasteaed alates aastast 2012

Ridala lasteaias on kolm rühma:

- sõimerühm;
- keskmine rühm;
- vanem rühm.

2015. aasta jaanuaris oli lasteaias 42 last, seitse õpetajat ja abitööline.

Ridala lasteaialapsed osalevad erinevates projektides, Ridala Põhikooli Kunstistuudio kunstiringi töös, tantsivad rahvatantsu, laulavad, teevad sporti, mängivad jne. Kõikide nende tegevuste kaudu õpitakse ja valmistutakse kooliajaks.

Tunnustamine

Ülle Kahem – Läänemaa aasta lasteaiaõpetaja 2015 nominent

Mõned huvitavamad sündmused aastal 2015

Sõbrapäev

Neljapäeva, 12. veebruari hommikul olid lasteaia kõik seinad, aknad, uksed täis punaseid südameid. Ootusärevalt vaadati akendest välja ... ja lõpuks nad tulid – suured ja väikesed Uuemõisa lasteaiast. Meie lasteaia väikene saal sai täis laulu, tantsu, kilkeid ja naeru. Hiljem jätkus mäng õpetajate valvsa pilgu all rühmades.

Vastlapäev

Lasteaia lõbus vastlapäev toimus seekord spordisaalis, naeru ja kilkeid ei olnud sellele vaatamata vähem. Õpetaja Pille Raudsepa korraldatud talvised võistlusmängud pallidega ja kotiriidest kelguga andsid võimaluse mängida lumesõda ja lasta liugu. Lusti jätkus rohkem kui tunniks. Kõik osavõtjad said toredast võistlusest mälestuseks diplomi. Ühiselt söödi ka traditsioonilist hernesuppi ning maiustati vastlakukliga.

Planetaarium külas

27. veebruaril käis Ridala lasteaialastel ja kooliõpilastel külas planetaarium. Kooli saali pandi üles täispuhutav poolpall, mis meenutas taevalaotust. Kinokülastajad pugesid kupli sisse ning digitehnika abil sai vaadata filme tähistaevast, kosmosest ja päikesesüsteemist kogu tema mitmekesisuses. Lasteaialapsed said selguse, miks päike loojub ühes kohas, aga tõuseb hoopis teisest ilmakaarest, miks on olemas öö ja päev, millised planeedid on Päikesesüsteemis ja Maa pöörlemisest.

Volbripäev

Juba hommikul täitus lasteaia saal kisa-kära saatel väikeste nõidadega, algas

VÄIKESE NÕIA eksam. Laua taga võttis istet eksamikomisjon, kolm auväärses eas nõida ja kaks inimlast Ridala Põhikooli esimesest klassist: Mia Eliisa ja Brandon. Eksamil tuli lugeda nõiasõnu, süüa "ussi", taltsutada oma luudasid, leida vastuseid keerulistele küsimustele, teha grimasse, tantsida ja end veenvalt komisjonile esitleda. Ärevus oli suur, kui algas parimate autasustamine. Üllatus-üllatus! Kõik sooritasid VÄIKESE NÕIA eksami hindele väga hea. Tublid nõiad said kõik tunnistused ja maitsvad "hambad".

Spordipäev kooli spordiplatsil

9. septembril toimus kooli spordiplatsil lasteaia spordipäev, mille organiseerijaks oli liikumisõpetaja Pille Raudsepp. Spordipäeva alustati rivistusega, millele järgnesid rühmade kaupa võistlused. Võisteldi teatejooksus, siksak-jooksus, takistusjooksus, kaugusviskes. Harjutati kaugushüppeid ja hüpitsaga hüppamist. Vanema ja keskmise rühma lapsed olid väga tublid sportlased, sõimerühma lapsed käisid uudistamas ja ergutamas. Nemad sel aastal veel osa ei võtnud, kuid järgmisel aastal kindlasti osalevad.

Projekt „tulest targem"

9. oktoobril toimus lasteaias Päästeameti Lääne Päästekeskuse projekt „Tulest targem". See oli lastele õpetlik päev ja samas ka huvitav. Lapsed said istuda tuletõrjeautos jne.

Projekt „aastaring looduses"

30. jaanuaril alanud Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastatud projekt „Aastaring looduses" jõudis lõpule 23. septembril. See oli juba traditsiooniks saanud lasteaia vanema rühma ja kooli 1. klassi loodusprojekt, mis kestis terve aasta ning lapsed said teadmisi neljal aastaajal looduses toimuva kohta. Projekti kirjutas ja selle eestvedajaks oli õppealajuhataja Kersti Arov. Kõigepealt tehti eeltööd ning räägiti lasteaias ja 1. klassis aastaaegade vahetumisest ja looduse muutustest erinevatel aastaaegadel. Esimesel õppepäeval külastati Silma õpikoda, kus saadi teada palju põnevat pilliroost ja roostike elustikust. Teisel õppepäeval tutvuti meres elavate selgrootutega, kaladega ja imetajatega ning

saadi teada, missugused loom- ja taimorganismid elavad vee vahetus läheduses. Uuriti binoklitega linde ja lahendati mõistatusmängu. Kolmas õppepäev viis lapsed ja õpetajad Noarootsi. Uudistati loodust Põõsaspea neemel ja Dirhamis, vaadati sadamat ja matkati rannas. Viimane õppepäev oli jälle Silma õpikojas, kus tutvuti sealsete koduloomadega, korjati metsas seeni ning pärast õppeklassis määrati neid, uuriti seeni mikroskoobiga ja vaadati slaidiesitlust.

Suur sanditrall

9. novembril sai lasteaiapere osa suurest sanditrallist. Trallil osalesid kõik novembrikuised sandid – nii hinge-, mardi- kui ka kadrisandid. Hingesantide eestvedamisel lauldi mardi- ja kadrilaule, tantsiti, mängiti lõbusaid mänge, mõistatati mõistatusi, sooviti üksteisele põllu- ja karjaõnne, valiti endi seast kõige mustem mart ja kõige valgem kadri. Kadriema õpetas kõigile kadritite meisterdamist ja mardiisa jutustas muinasjuttu. Andideks jagati kommide asemel hoopis porgandit, õuna ja kamapalle.

Jõulupidu

Detsembrikuu kõige põnevam ja oodatum pidu on kindlasti jõulupidu. Ettevalmistused jõulude vastuvõtmiseks algasid juba varakult. 22. detsembril oli aga jõulupidu, kus muidugi esineti ja külla tuli ka Jõuluvana.

Pildikesi Ridala Lasteaiast aastal 2015

Tutvusite ühe väikese osaga Ridala Põhikooli lasteaia tegemistest. Kõige tähtsam on, et meie lastele ja lapsevanematele, lasteaiaõpetajatele ning teistele lasteaiaga seotud inimestele meeldib meie lasteaed, siia tullakse rõõmuga.

MILVE VIIGAND
Direktor

Vormsi vald

Pindala: 9 498 ha

Elanikke: 415
(252 meest, 163 naist)

Seisuga 1.01.2016

2015. aasta Vormsil

Uus laev on kindlasti uus ajajärk meie väikese Vormsi elus

Ormsö on Saaremaal Baltic Workboatsis valminud paljude mugavustega ning hästi funktsionaalne laev, mis jõudis juuni algul Rohuküla-Sviby liinile. Laeva ristiemaks sai särasilmne Vormsi neiu Kaisa Valm, kes õpib Läänemaa Ühisgümnaasiumis. Laeva helevalget keret kaunistavad rõõmsalt sinised rõngasristid ehk päikesemärgid.

Operatiivteenistuse uus hoone

Siseminister Hanno Pevkur avas 16. mail Vormsis operatiivteenistuse ühishoone, mis parandab päästjate ja politseinike olmetingimusi ja väljaõppe läbiviimise võimalusi. Hoones on nõuetekohased tingimused päästetehnika ja -varustuse hoiuks ja hoolduseks, õppeklass kööginurgaga, kahetoaline puhkeala, komandopealiku ja konstaabli tööruum, pesemis- ja riietusruumid, saun ning jõusaal.

Väikesaarte VI laulupidu

4. juulil peeti Vormsil väikesaarte kuues laulupidu. Varem on selline üritus toimunud Ruhnul, seejärel Vilsandil, Pranglil, Hiiumaal ja Naissaarel. Laulupidu sai alguse Sviby sadamast, kus võeti pidulikult vastu Hiiumaalt paadiga saabunud peotuli. Peolisi oli kokku rohkem kui 200 ja ega pealtvaatajaidki arvult alla jäänud.

Lisaks Väinamere EÜE (Eesti Üliõpilaste Ehitusmalev) segakoorile astusid laulupeol üles samuti EÜE taustaga Pagana segakoor ning Tartu Rahvaülikooli ja Eesti Rahvusringhäälingu segakoorid, puhkpilliorkester Saku. Tänavuse laulupeo kunstiline juht oli EÜE Väinamere segakoori peadirigent Indrek Vijard ja lisaks juhatasid lauljaid ja pillimehi veel 2014. aasta XXVI üldlaulupeo kunstiline juht Hirvo Surva, Lauri Breede, Kalev Lindal ja Ants Reinhold.

Tantsulusti pakkusid Tarbatu tantsijad, kaasa lõi ka kohalik naisrahvatantsurühm Ormsö Kadakased. Tantsiti Vormsi shottisit, mille on vanade saareinimeste mälestuste abil tantsuks seadnud Eidi Leht ja mida tantsiti siin saarel juba pea 100 aastat tagasi. Kogu tantsijate ja lauljate vägi tantsis koos Vormsi longtantsu. See on meie oma vana ja arhailine tants, mida Vormsil tantsiti talharpa (hiiurootsi kannel) saatel, saatjaks vanad Vormsi leikid.

Vormsi Püha Olavi kiriku 25. taaspühitsemise aastapäev

Olavipäeva raames toimus Vormsil väga erinevaid sündmusi: seminar rahvamajas, kus meenutati 25 aasta taguseid aegu, Toivo Tomingase äsjailmunud raamatu „Vormsi veri" II osa tutvustus, surfipäevad Rumpos, laat ja ohutuspäev Rälbys, OÜ Vormsi MT korraldusel avatud talude päev Kersletis jne. Olavipäeva tähtsündmuseks on igal aastal kesköine missa ja pidulik jumalateenistus Püha Olavi kirikus. Oli palju rõõmsaid ja meeleolukaid taaskohtumisi endiste ja praeguste vormsilaste ning külaliste vahel.

Rahvamaja interjööri renoveerimine

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) toetusel toimus rahvamaja renoveerimise II etapp, mille tulemusena on maja valgem, funktsionaalsem ning tänu paigaldatud soojuspumpadele ka ilma pikema ettevalmistusajata (kütmiseta) pidevalt kasutatav. Suvel ostetud uued toolid loovad veel lisamugavust.

Saare külalistele

Kevadest on esimest korda avatud külastajatele Saxby majakas, ning sellest on kujunenud väga populaarne sihtkoht saarel. Liitsihimärgi juurde on nüüd paigutatud Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) poolt ka laud ja pingid, kus teeline saab jalgu puhata. Lasketiiru juurde, mis on üks populaarseimaid ujumiskohti, sai Meremuuseumi abiga paigutatud ka riietuskabiin, mille seintel Vormsi-teemalised fotod. Portaalist tule-vormsile.ee, mis koondab endas Vormsiga

seotud turismiinfot, saab ülevaate saarel toimuvatest sündmustest, majutusasutustest, puhkusevõimalustest, söögikohtadest ja paljust muust, kõigest sellest saab lugeda seitsmes erinevas keeles – lisaks eesti keelele ka inglise, saksa, vene, soome, läti ja rootsi keeles. Nii on eri riikide turistidel võimalik saada saarele tulekut plaanides vajalikku eelinfot.

Uue laeva ristimine Nasval 22. mail koos vormsilastega

Päästemaja avamine 16. mail

Laulupidu – koore juhendamas Hirvo Surva

Olavipäevade romantiliseim hetk

Hullo küla keskusse ehitati kõnniteed ja paigaldati eripärased pingid

Mitmekeelne turismiportaal Tule Vormsile

Koostatud Vormsi valla ajalehes 2015. a kajastatud info põhjal